

Seruo cui donatus esset. scz serui cū nō p̄replatio-
ne dñi fuit facta. vt dicit. s. eo. si filio. Accur.
Donatus ei. duobus modis exponit. primo ei. s. domi-
ni serui. et dices q̄ mortuo dño serui heres h̄ic manu-
miser ante apertas tabulas: et sic nō tenuit manumissio cū
h̄eres nō erat do-

In donatōe cā mortis h̄ic
ad executionē inspiciunt tēp̄
mortis. h. d. Bar. Pau.

Seruo mortis cā do-
natū sit: videam⁹ cuius
mors inspici debeat vt sit loc⁹
p̄ditioni: dñi/ an ipsi⁹ serui. sed
magis eius inspiciēda est cui
donatū esset: sed tamen post
mortem eius⁹ ante apertas ta-
bulas testamēti manumissum
hec donatio nō sequitur.

**Explicit ex ordine
liber. xxxv.**

**Incipit Liber. ii.
De manumissionibus.**

**Qui est in ultima die vigin-
ti annorū nō est minor vigin-
ti neq; maior. h. d. B. C. l. p.**

Dicitur eū qui kalen-
dis tanua-
rijs natus
est post ho-
ram sextaz
noctis⁹ pri-
die kalēdis q̄si annū vigesimū
cōpleuerit/ posse manumitte-
re. Nō em̄ maior vigin-
ti annis p̄mittitur manumittere: s; mi-
norē manumittere vetuit. Iā
aut̄ minor nō est q̄ diē supre-
mū agit annū vigesimū. Idē.

Sheres deliberante le-
gatario seruū legatum

Ide reg. iur. l. que legata. Itē facit. s. de dona. inter vir.
et yro. sed interim. s. maritus. et. s. consequenter. et. s. de
euc. l. minor. s. denunciare.

De manumissionibus. Dixit de relictis pecuniarijs
a libro de testamētis vsq; ad lib. superiorē: nunc de li-
bertatibus p̄mittens titulum generalem.

Lacuit. lex. c. l. ascēna. p̄hibuit minorē vigin-
ti annis manumittere. vt l. i. q̄ manumittere nō
p̄nt. s. eadē. quis dicit minor hec lex dicit.

Nocuis. q. d. inchoata. xx. an. die vltima
h̄. q̄ in media nocte incipit. vt. s. d. ser. more romano. Ac.
e. Permittit. s. h̄. q̄ legē eliascētia. l. lex eliascētia non

dixit q̄ maior vigin-
ti annis manumittat. verum est ta-
men sine dubio q̄ potest. sic. i. i. si collactancus.
f. Nō est. vt. s. de h. ob. si mior. s; s. de mino. l. iij. s.
minor. Sol. plene vt ibi. Itē hodie videt̄ innouari qd
hic de tpe dicit: qd dicit vt l. i. q̄ manumit. nō pot. s. eadē.
vbi plene dixi.

manumiserit/ mox legatarius
repudiauert: manumissum fo-
re liberum placuit. Pau.

Seruus pignori datus
etiā si debitor locuples
sit: manumitti non potest.

**Qui suis nūmis emittit nā-
citat libertatez: et dicit seruus
improprie suis nūmis emi cū
nūmos habere nō possit. h. d.**

Item si quis nūmis
emittit: epla dñorum fra-
trū ad vrbū maximū in eā cō-
ditionē redigit: vt libertatem
adipiscat. Et primo qdē nū-
mis suis nō p̄pue videt̄ dici
empt⁹: cum seru⁹ nūmos suos
h̄re nō possit. Verū cōnuēt-
ibus oculis credendū est suis
nūmis eū redēptū: cuz nō nū-
mis eius q̄ eū redemit cōpare-
tur. Proinde siue ex peculio
qd̄ ad venditorem p̄mer: siue
aduēticio lucro: siue etiā ami-
ci beneficio: vel liberalitate v̄l
progāte eo vel p̄mittente vel
se delegāte vel in se recipere
debitū redēpt⁹ sit: credēdum
est suis nūmis eū redēptum.
Satis enim est q̄ is q̄ emptio-
ni suū nomē accōmodauerit
nichil de suo impendit.

**Nō pot sequerib⁹ actib⁹ ro-
bur accipe/ cui⁹ p̄ncipiuz ad
aliū finē ceptū fuit: sec⁹ si iurū
cū medijs et sine p̄cordat. h. d.**

Si ab ignoto emptus sit:

non inspiciamus iuris ciuils strictam rationem.
q̄ Comparatur. sed si nūmis eius cōparatur: si tamē
conuenit seruus de pecunia emptori restituēda: idē est
vt statim subijcit. et. s. de iudi. l. vir. in fi. Accur.

Satis. ad hoc vt dicatur suis nūmis emptus.

Accōmodauerit. s. emptor.

Impendit. s. interim prestaturus tamen eo casu cū
fuerint peculiares: cum eos dādo nō liberetur emptor.
vt. C. de actio. emp. l. si seru⁹. et. C. si seru⁹ extero se emi
manda. l. i. q̄ sunt p̄tra. et facit. C. de oper. liber. l. i. cui. et
de bo. lib. l. i. Accur.

Si ab ignoto. i. nō pacifcēte cū suoyt liber fiat. Ec.

S iij

S iij. pla-
cuit. vt et. i.
litu. l. i. iij. et. s. de
op. le. si cuz optio.
et. s. si cer. pe. pin-
de. et ad. l. aquil. l.
nam sicut.

Seruus. da-
tus. speciali-
ter. vt. C. de ser. pi-
gno. da. lab. eo.
k. Nō p̄t. vt et
i. q̄ et a qd. l. fusi.
s; s. de fideicō.
libe. ḡnalter. s. si
qd̄ seruo. Solu. vt
ibi. et facit. C. de
nece. ser. h̄. di. l. i.
Accur.

S q̄ diuoruz
fratrū. Ene-
ri et Anto. fm. q̄-
dā. et dic plene de
his p̄stitutōibus.
C. si man. tra. fue.
ali. ne. p̄. i. i. dixi
mus. Accur.

A dipiscat. a
lege fm. p. qd̄ nō
placet. sed ab ho-
mine. vt. s. de iud.
di. l. q̄ se. Accur.

Nūmis suis.
s. serui. Accur.

Non possit.
nec aliqd̄ aliud.
vt insti. per quas
perso. no. acq̄r. s.
item nobis acqui-
ritur. Accur.

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

Cominen-
tib⁹. i. clausis: vt

a Debet. vt emptor est liberū faciat: subaudi est ob- tulerit ei precii solutum pro se.

b Imaginaria. imo nō est imaginaria p̄cio acceden- te: vt. f. de reg. iur. imaginaria. f. h. ponit. i. p. momentuz duratura. sic 2 in aut. quō oporteat ep̄os. f. i. et l. p̄salmo et in im̄agine per trāssit hō. ibi ve ro. f. de regu iur. imaginaria. i. si- mulata. vt. r. s. b. f. h. emp. l. nuda Accur.

c Precii n̄be- raret. de suo em- ptori.

d Possē. idē si parat⁹ sit solucere vt. s. diud. l. vii. in fi.

e Paruerit. a- lias paruerit. id est seruierit p̄ ali- quō ip̄o. 2 sic cum p̄cio p̄uenit al̄s appauerit: idē est sensus.

f Manumitta- tur. cū nō eēt actū inter hūi et ep̄o- rem q̄ eū manu- mitteret emptor.

g Nō exp̄ma- tur. cū tñ iter em- ptorē et fusi hoc actū est. et sic nō est f. s. p̄i. f. ac. h. Manumit- tat. hoc dixit ven- ditor.

i Peruenire. hic est f. i. p̄i. ibi in illis sane 2c. et C. si mā. ita fue. alie. ne ma. ea q̄ dē. f. h. s. noua le- ge pot̄t imagina- riū seruum serui. f. bi de p̄cedente imaginariū p̄ctū in alia ep̄tōe p̄i ma qua venditor eum emerat.

h Emit. al̄s es- merit: et al̄s ven- diderit.

l Constitutio. imo vt cessare mi- noze vēdēt: vt. f. q̄ et a q̄b. l. si q̄s integras. f. fi. r. s. de mino. l. vep. f.

i. et de ser. expoz. l. si minor. q̄ sunt f. Sol. due sunt p̄ctōes h̄ loq̄ de ea q̄ ē missa ad v̄bitū marumū: vt. s. in p̄n. h. l. q̄ locū h̄z q̄n ip̄e fu⁹ facit pactū cū ep̄toze et h̄z locū siue

fit minor q̄ vēdidit fusi. xx. an. siue q̄ emit vt h. Alia est missa ad auidū victorinū q̄ locū h̄z q̄n fit pactū int vē ditorē et ep̄toze. 2 illa nō tenet minorē vt in contrarijs.

m Seruus est. q̄ emit. f. h. quō ip̄e manumittit cū dño q̄siuit. Rñ. lex iponit libertatē. vel fm Ot. dic dñm vigo

re hui⁹ p̄ctōis ar- tādū ad māsum f- sionē. ar. f. e. cai⁹. Accur.

n Venierit. ne manumittat: vt h. al̄s ante hunc p̄ctū: vt. f. e. f. uis hac. ne sit cōtra. f. p̄oxi. f.

o Competere. vt. s. s. l. in fi.

p Nummis. f. s. serui.

q Redemerit. emptor.

r Pertineat. f. s. q̄ efficiatur li- ber. seruierit tñ fru- ctuario don. c. du- rat v̄i usufructus: vt. C. cōta de ma- nu. l. i. f. sinautē. Accur.

s Redemerit. nummis serui.

t Locū habere. exolutio precio alterius partis. Accur.

U In casu libertat⁹ ad ip̄scē de seruus pōt cōtra dñm i- tudicio cōsistere. hoc tñ seruus nō facit sine periculo. Mar.

S q̄s dicat se suis num- mis emptū: pōt cōsiste- re cū dño suo cui⁹ in fidē p̄fu- git: et q̄n q̄ ab eo non manu- mittat. Rōme q̄dē apud p̄fe- ctū vrbis: in puincijs p̄o ap̄ p̄sides ex sacris p̄ctōib⁹ di- uorū fratru: sub ea tñ denun- ciatōe: vt is seruus q̄ hoc in- tenderit nec iplerit: i opus metalli def: nisi forte dño red- di sibi eū maluerit: vtiq̄ non maiorē ex ea cā penā p̄stitu- turus.

S et si rōnib⁹ red- ditus liber eē iussus fuerit: ar- biter int̄ seruū et dñm. i. h̄re- dē dat de rōnib⁹ excutiendis.

Qui hoc. f. red: p̄tū suis n̄be- mis.

Non maiorē. f. metallū. nam in vinculis poterit eum po- nere: vt. f. de pe. fi

quis aliquid. f. qui se. Ac.

Sed et si. ad hoc facit. f. de iud. vir. f. liber etis. et f. de fideicō. l. si pure. et. C. de testa. ma. l. iij. et ibi not.

S quis. ser- uus. Ac. f. pōt cōsiste- re. i. iudicio. 2 sic est de specialib⁹ casib⁹. vt. r. s. diud. l. i. vir. f. s. et si q̄s. r. l. q̄ se. 2 de l. ius vo. l. f. si hac. ij. rñ. ac. f. Querit. i. cō- queri. f. Denūciatio- ne. f. faciēda in dice ip̄i seruo. Accur. a Qui hoc. f. red: p̄tū suis n̄be- mis. b Non maiorē rem. f. metallū. nam in vinculis poterit eum po- nere: vt. f. de pe. fi

Seruus acceptat. abs acceptat. s. ab amico et dno da-
berat. cur pacto dno no astrigit. vt. C. de trasa. in ipo
b. **R**etulisset. i. reddidisset vt eci i peculio (f. r. s. l. fi.
e ad hoc. s. de pec. l. qua tuberonis. s. fi. et. l. se. r. de pec.
l. demq. s. hoc co
sequenter.

Nlo. habe-
bant. puta
yn. vni. ali. altu
d. **M**anumise-
rat. s. et ei volun-
tate. abs manumif-
sio esset irrita: vt
s. de iure patro. fi-
lius. R. r. i. e. si co-
sentire. r. i. q. et a
qb. l. q. s. r. p. et
telligi qh pr no
consensit: vt stat
dices.

Seruus iste
a filio manumif-
sus. ac.
Uid. et. us cu
plegat ei seruum
vt rel. q. se. q. qd
ficeret de seruo.
Sed qd serui.
quoda. nuc liber-
sum. ac.

Serui. i. li-
berti. erat em pa-
tris iste libertus
vt. d. l. de iur pa-
tro. fil. r. hoc si
ex voluntate pris
pot scdo intelli-
gi sine voluntate
et sic. ppe. ponit
hic in reru. s. r. s.
et qb. s. dicit li-
bertus est: q. l. y
no tenuit manu-
missio: q. r. i. fue-
rat plegat. ei qui
postea manumif-
sio pot ea reuoca-
re. ar. C. de libe-
cau. si ab eo. et de
ser. pigno. da. si
creditoribus. ar-
gu. contra. I. qui
et a quibus. si ser-
uo alieno.

Ui pene. s.
ui sunt. pe-
ne non fisci: vt. s.
de his qui. pno
scripto. l. in me-
tallum.
Nec rei. id
est accusati et co-
denati. vel accu-

Si dno seruū q pecuniam
dederat p libertate manumit-
tat in testō dz pecunia seruo
reddi ab herede si dno voluit
ea esse i peculio: secus si fuis-
rōb? applicat. h. d. **I**l ppe.

Seruus pecuniam acce-
perat ob libertate vel
pactus erat et eam dno dede-
rat: dno priusqz eu manumit-
teret mortuus erat: testamen-
toqz eu liberu esse iusserat: et
et peculiu suu legauerat: cōsu-
lebat quā pecuniam dno dedis-
set ob libertate/an ea sibi he-
redes patroni reddere debe-
rent: necne. Rn. si ea pecuniam
dno postea qz accepisset i sue
pecunie rōne habuisset: stati
desiisset eius peculiu esse. sed
si iterea dū est manumitteret
acceptu suo retulisset: videt
peculiu fuisse: r. debere hdes
ea pecuniam manumisso reddē.

In manumissionibus hz lo-
cum puentio inter testamētū
et dationē libertatis inter vi-
uos: vt sciat cuius libert? fiat
qui manumittitur. h. d. **I**de.

Duo filii familias pecu-
nias seruos separati
vterqz habebat: ex his alter
seruū suū peculiare viuo pre
manumiserat. pat vtriqz te-
stamento peculiu plegauerat
qrebat: r. seruus iste vtrum
ambo: an eius a q manumif-
sus fuerat libertus esset. Rn.
si prius testamētū pfecisset
qz filius eu liberu esse iussisset:
vntus esse libertus: deoqz euz
in peculio quoqz legasse vide-
tur. Sed si postea testamētū
pater fecisset: no videri ea mē-
tem eius fuisse vt eu q manu-
missus erat legaret: euqz ser-
uum qm plegatus no esset
mortuo patre amboz ser-

fati tñ vt non possint manumittere: scilicet in vltimo
voluntate. s. inter viuos possunt nisi in exceptis crimi-
nibus: vt. J. de accu. l. ex iudicio. et. C. ad. l. iul. moie. l.
fi. et. s. de dona. post cōtractū. et de dona. cau. mo. si ali-
quis. r. l. donationes. s. fi. vel secus in alienatione earū
num. fuisse.

Si alienatio est reuocabi-
lis reus criminis capitalis nō
pōt reuocare. h. d. **B.** **M**ar.

Quid iudicabit manumitte-
re non pōt: qz et ipsi serui sūt
Sed nec rei capitaliū crimi-
num manumittere seruos su-
os possunt: vt et senatus cen-
suit. **D**iuus quoqz plus cal-
phurnio rescripsit: libertates
ab eo qui tā lege cornelia dā-
natus esset: vel cū futurū pro-
spiceret vt dānaret: seruis da-
tas libertates nō competere:
sed nec qdē illos ad iustā li-
bertate peruenire diu? adria-
nus rescripsit: qz tōdo manumif-
si sūt vt crimin? subtraheret

Libertas impedit casibus
hac lege expōsis: et hoc inten-
dit dicere q phibitio iudicis
testatoris et contrahentis eā
parantur. **D**anlus.

Seruus hac lege redit?
ne manumittat: vel te-
stamētū phibitus manumitti
vel a pfecto vel a pside phibi-
tus ob aliqd delictū māumit-
tia ad libertatem perducere non
poterit.

Illud qd non est in bonis
debitorum simpliciter: nō trā-
sit in obligationem creditorū
simpliciter. **B**ar. **I**dem.

Illanus debitor fiska-
lis eumeriā ancillā an-
te annos multos hac lege e-
merat vt manumitteret: eāqz
manumiserat: procurator? cū
bona debitoris non sufficien-
tia quereret: etiā eumerie sta-
tus questionem faciebat.
Placuit non esse iuri fiscali lo-
cum/quo omnia bona debito-
ris iure pignoris tenerentur.
quia ea lege en. pta est: vt si

reclū qz in liberta-
te. accusato tñ po-
tēt solui pro se et
pro alio: vt. J. d. so-
lu. reo. et. l. q. quis.
s. i. ac.

Cornelia. de
sicarijs vel d fal-
sis. ac.

Crimini. i.
questioni crimi-
num: vt. J. qui r a
quibus. l. prospe-
rit. vel crimin. i.
cōfiscationi pro-
pter crimen dno:
vt. J. de accu. l. ex
iudicio. vel
crimini. i. accusa-
tioni facte de ser-
uo: vt. s. si ex no-
ra. ca. l. penul.

Seruus. nō
poterit. vt
s. co. is qui. s. in
illis. et. C. de te-
sta. ma. l. cōtravo-
luntate. r. qui ad
libert. nō po. per.
l. i. et. u. r. J. qui et
a quibus. ille. s.
fi. et. s. de ser. ex-
por. si. v. ditor. s.
sed ratio. excipe
duos casus. pri-
mus. s. eo. l. is q.
s. sive. in fi. secus
dus. s. ad filleta.
l. iij. s. hi quoqz.

Illanus. an
te annos. qz
contraheret cum
fisco.

Procurator?
fisci.

Quereret. i.
videret seu inspi-
ceret.

Omnia. scz
iuris fiscalis. ac.
Ea lege. idē
et si nō ea lege ni-
si in fraude fisci:
vt. C. de ser. pig.
da. l. i. sed tñ in
fra. x. an. reuocat
non vltra: vt. J. q.
et a quib? l. si tñ.
s. aristo.

Marci. et comedi ad aul. vic. vt. C. si man. ita fue. alie. vt ma. l. ii. et. ii. ac.

Seruum. interim. ante conditionem. **S**ed facti. vt. i. q. et a. qbus. l. si optio. et intelli. ge in seruo hereditario. feci in seruo hereditis. vt. s. de le. i. si qd. inclinos.

Si. q. est. i. et. i. q. et a. quib. l. h. e. f. s. seru. in. p. n. J. e. z. c. o. t. r. a. s. ad. t. r. e. b. quid. i. t. a. s. si. q. s. sed. ibi. in. v. l. i. m. a. r. o. l. u. n. t. a. t. e. m. a. n. u. m. i. s. s. i. t. h. i. c. i. n. t. e. r. v. i. u. e. s. v. e. l. h. i. c. s. p. a. l. i. t. e. r. a. b. i. c. u. i. v. n. u. e. r. s. i. t. a. t. e. r. e. l. i. c. t. e. r. a. t. h. o. d. i. e. t. a. m. n. u. l. l. o. m. o. v. t. C. c. o. i. a. d. e. l. e. g. l. i. s. s. q. u. a. J. e. p. r. a. s. d. e. a. c. t. z. o. b. l. i. s. q. s. f. e. d. i. b. i. e. x. c. o. t. r. a. c. t. u. d. e. b. i. t. u. s. u. b. c. o. d. i. t. i. o. n. e. m. a. n. u. m. i. s. s. i. t. h. e. x. v. l. i. m. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. p. r. e. t. e. a. n. e. c. i. b. i. o. t. t. e. n. e. a. r. v. e. l. n. o. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. s. p. m. i. s. s. i. f. o. r. e. n. o. n. t. e. n. e. r. i. s. s. d. e. c. e. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. s. u. e. a. n. t. e. m. o. r. t. i. s. v. t. e. t. a. l. i. s. s. d. e. h. e. r. e. v. e. n. l. v. e. d. i. t. o. r. e. r. e. t. f. a. c. i. t. s. d. e. r. e. l. i. s. i. l. o. c. u. s. e. t. d. e. l. e. i. s. e. r. u. o. s. i. a. c. c.

Ege fauia. **P**ena. pecu. niaria. o. l. i. n. a. t. u. r. a. q. h. o. d. i. e. c. e. s. s. a. t. v. t. i. d. e. p. l. a. g. l. i. s. e. t. C. a. d. l. f. a. d. p. l. a. l. i. s. f. u. r. t. i. t. a. m. e. t. f. u. i. c. o. r. r. u. p. t. u. p. o. s. s. e. t. e. t. h. o. d. i. e. h. a. b. e. r. e. l. o. c. u. s. v. t. i. d. e. p. l. a. g. l. i. p. e. **I**n. h. o. c. f. r. a. n. n. i. s.

Mort. vt. fa. tis. s. i. t. c. o. p. l. e. t. u. z. e. s. t. d. e. c. e. n. t. u. m. s. a. l. t. e. m. m. o. r. i. e. n. t. e. e. o. q. l. i. b. e. r. t. a. t. e. z. h. u. t. e. s. u. o. r. e. l. i. q. u. i. t. J. r. e. t. f. a. c. i. t. C. q. u. i. n. o. p. o. s. a. d. l. i. b. e. r. p. e. r. u. e. l. i. s. e.

Seruus. q. i. n. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. o. e. b. o. n. a. r. o. v. t. s. d. e. c. u. r. f. u. r. l. a. b. a. g. n. a. t. a. e. t. l. f. i. e. t. q. e. t. a. q. b. u. s. l. c. u. r. a. t. o. r.

Curatore. n. a. f. u. r. i. o. s. i. i. n. c. u. r. a. t. i. o. n. e. s. u. n. t. a. g. n. a. t. o. r. u. i. e. x. l. x. j. t. a. b. v. t. i. n. s. t. i. t. d. e. c. u. r. a. f. u. r. i. o. s. i. f. u. r. i. o. s. i.

Tradendum. a. l. i. j. f. o. r. t. e. a. g. n. a. t. o. f. a. c. i. e. n. d. o. e. u. p. r. o. c. u. r. a.

non manumitteret: ex p. s. t. o. n. e. d. i. u. i. m. a. r. c. i. a. d. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. p. e. r. u. e. n. i. r. e. t. **I**dem.

Serui. q. s. u. b. c. o. d. i. t. i. o. n. e. l. e. g. a. t. u. s. e. s. t. i. n. t. e. r. i. b. h. e. r. e. s. m. a. n. u. m. i. t. t. e. n. d. o. l. i. b. e. r. u. m. n. o. n. f. a. c. i. t.

Ege fauia. p. h. i. b. e. t. s. e. r. u. o. q. p. l. a. g. i. u. m. a. d. m. i. s. s. i. t. p. q. u. o. d. n. i. s. p. e. n. a. i. n. t. u. l. i. t. i. t. r. a. d. e. c. e. a. n. n. o. s. m. a. n. u. m. i. t. t. i. i. n. h. o. c. i. n. n. o. n. t. e. s. t. a. m. e. n. t. i. f. a. c. t. i. t. e. m. p. u. s. s. e. d. m. o. r. t. i. s. i. n. t. u. c. i. b. i. t. u. r.

Curatore. f. u. r. i. o. s. i. n. o. p. o. t. s. e. r. u. u. m. f. u. r. i. o. s. i. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. d. e. b. e. t. i. n. c. u. r. a. t. e. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. i. f. u. r. i. o. s. i. s. l. i. b. e. r. t. a. t. e. s. e. r. u. o. d. e. b. e. a. t. h. d. d. o. m. p. o.

Seruus. f. u. r. i. o. s. i. a. b. a. g. n. a. t. o. c. u. r. a. t. o. r. e. m. a. n. u. m. i. t. t. i. n. o. p. o. t. e. r. i. t. q. i. n. a. d. m. i. n. i. s. t. r. a. t. i. o. n. e. p. a. t. r. i. m. o. n. i. j. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. n. o. n. e. s. t. S. i. a. u. t. e. x. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. s. i. c. a. d. e. b. e. r. e. t. l. i. b. e. r. t. a. t. e. f. u. r. i. o. s. u. s. d. u. b. i. t. a. t. i. o. n. i. s. t. o. l. l. e. d. e. c. a. a. b. a. g. n. a. t. o. t. r. a. d. e. d. u. s. s. e. r. u. u. m. v. t. a. b. e. o. c. u. i. t. r. a. d. i. t. u. s. e. s. s. e. t. s. e. r. u. u. s. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. o. c. t. a. u. e. n. u. s. a. i. t.

Minor. m. a. g. i. s. t. r. a. t. p. o. t. a. p. d. m. a. i. o. r. e. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. o. a. u. t. e. a. p. u. d. p. a. r. e. e. t. i. p. e. r. a. t. o. r. p. o. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. a. b. s. q. v. i. l. l. a. s. o. l. e. n. n. e. a. t. e. s. y. s. o. l. a. v. o. l. u. n. t. a. t. e. P. a. t. r. i. u. s. e. s. t. c. u. i. p. a. r. i. m. p. e. r. u. u. s. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. o. p. o. s. s. u. m. u. s. S. y. p. r. o. z. a. p. u. d. p. r. o. c. o. n. s. u. l. e. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. t. e. s. t.

Impator. c. u. i. s. e. r. u. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. u. r. n. o. n. v. i. n. d. i. c. t. a. i. m. p. o. n. i. t. s. e. d. c. u. v. o. l. u. n. t. f. i. t. l. i. b. e. r. i. s. q. m. a. n. u. m. i. t. t. u. r. e. x. l. e. g. e. a. u. g. u. s. t. i.

Mortis. c. a. p. o. t. m. a. n. u. m. i. t. t. i.

toze in rem sua: vt arg. C. de dolo. cu. proponas. vel heredi fm. p. cu. hic furiosus erat legatari. hu. serui. et fm hoc pot. intelligi. C. qui manu. no. possunt. l. penul. et sic no. qrit a quo manumittatur. vt. J. de verb. obl. cum seruus. aliud in pupillo videt. vt. J. eo. causam. et. J. de si.

Seruus non vt desinat ee liber si conualecat manumittes: s; sicut si manumitteret vidicta ca mortis. s. q. morturu se putet mors eius expectabit: ita z si alio modo manumittat ca mortis expectatur mors eius sicut expectatur in alio casu: vt si quis tradat rem ca mortis nam expectatur mors est: vt tunc fiat accipientis. fran.

Mortis ca serui manu mitti posse non est dubitadu. qd non ita intelligendu est vt ita liber esse iubeat: vt si conualuerit dñs non fiat liber: s; queadmodu si vindicta cum liberaret absolute. s. q. morturu se putet: mors eius expectabitur. Silr z in hac specie in extremum tps manumissoris vite cofert libertas: duran te. s. propter mortis cam tacta coditione volutate manu missoris. queadmodu cu rem ita tradiderit vt mortue eo fieret accipientis: q ita demu alienatur si donator in eadem permiserit volutate. M. o. d.

Si consentiēte pre filio minor annis. xx. seruus eius manumiserit: pris facte libertu et vacat cause p. barto et valet manumissio ob pris consensum. **I**dem.

Serui quos filiusfamilias in castris quesit non in patris familia computabuntur. nec enim pater talis filij seruos manumittere potest. **G**aius.

Si consentiēte. et vacat. l. no. est. necesse. pbare cam et facit. l. i. pri. et. l. nepos. et. J. i. i. si pater. et. l. pr. et. J. q. et. a. q. si qd. hac. s. i. et. s. de. bo. lib. l. si filius. et. s. d. i. u. patro. filij. z. C. e. d. i. a. de. m. a. l. i. s. f. i. z. s. e. d. u. o. s. e. r. u. i. p. o. t. c. u. n. o. s. i. n. t. s. u. r. v. t. C. de. h. i. s. q. u. i. a. n. o. d. i. o. m. a. s. i. n. o. p. p. r. i. e. t. a. t. e. z. n. o. q. d. d. a. h. a. b. e. t. t. a. l. i. s. f. i. l. i. j. f. u. o. s. z.

deico. li. ex ca. vel dic et ibi fieri eo b mo manu missionē

Apud est. im periu. cu. no bis manumitten tibus. sed J. i. i. apud filiu. s. i. p. ut no est ibi no. et s. de offi. co. su. l. i. in. fi. in. quib. dicitur apud collegā posse manumitti sed collega no est par: s; idē h; i. p. e. r. i. u. v. t. C. de con. su. lib. xij. l. i. vel solue vt ibi in. d. l. de offi. co. su. J. i. e. s. s. i. u. r. i. s. d. o. m. i. u. d. i. e. s. t. r. e. c. e. p. t. u. z. s. o. l. v. t. i. b. i. a. c.

Potes. vt et C. s. ma. vin. l. fi. s; none abo sunt spectabiles: vt in aut. de ap. s. i. m. i. l. i. q. s. m. o. R. n. s. u. t. s; q. u. i. b. e. r. i. n. t. e. r. r. i. t. o. r. i. o. s. u. o. m. a. i. o. r. a. l. t. e. r. o. e. r. a. t. s; h. i. c. p. r. o. c. o. s. u. l. e. x. t. r. a. r. o. m. a. i. n. s. u. a. f. o. r. t. e. p. u. n. c. i. a. v. t. e. t. J. n. e. i. a. p. u. d. p. r. o. c. o. n. s. u. l. e. m. a. c.

Mort. ca. no. desinat ee liber. **O** Vidicta. s. g. alio mo q. vindicta manumittebat ca mortis.

Coditione. si qd humanitus pegerit. z facit. s. ti. i. l. q. i. s. i. e. t. l. si mort. ca. res. l. p. n. q. p. m. a. s. e. r. i. t. s. i. c. s. t. i. i. q. m. o. r. t. i. s.

alij tales filij suos. et in idē redit. et facit. §. l. proxi. ac.

Aum q. possunt. ante traditionē. vt. C. de ac. emp. si ancillam. et de his qui a non dño ma. l. ij. et. ij. et de here. ven. l. qui tibi.

Sqs ab alio. secus si a suo. C. de cōdi. ob cau. si lib. in fi.

C Nūmos. vt p̄cū. nā si vt sp̄z vel repetit per cō di. ob cau. vel p̄e scripti. s̄bis ager ad interesse. vt. §. de p̄scrip. ver. na. naturalis. §. at cum do. ac.

Potest. ipso iure p̄ cōstitutio nem. vt. C. si mā. ita fu. ali. vt ma. l. i. §. is.

C ius. dñi. s. de pecunia. nō s̄i talis pecunia li berat dñe. vt. C. si seruus ex. l. i.

Dedit. q̄ ratiōne affectionis hoc petunt. vt. §. mā. cum seruus.

Similis. q̄ ad effectū. s̄ p̄lo casu locū h̄z cōstitutio missa ad sufidū victorinū vt. d. l. si is. sc̄bo alia ad vbiū ma ximū. §. e. l. is q̄. Accur.

Ausam. vi ctozinuz. q̄ littere in donat̄ enā seruus hac le ge locū habēt. vt C. si man. ita fu. ali. vt ma. l. i. §. fa cit. l. i. illud. §. i.

Liberate. rogatus em̄ erat propū seruū manumittere. si vero legatus sibi seruū a testatore rogetur m̄sumit t̄erē idē respōde rios q̄ in dona t̄e dictū est. R. vt. l. i. §. si rogat̄.

Puella. ca lege vendit̄ vt post anū ab eptore manu mittere. q̄ si nō māumissit: cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret: nō seruata fide nichilominus ex snia cōstōnis liberā fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit: ita q̄ nec pecunia petet̄ cū emo

Aum q̄ venierit v̄ditor: z p̄missor eū quē p̄mit serit manumittere possunt.

Licet ex peculio serui sit p̄fecta pecunia q̄ data ē dño pro libertate eius: rñ compellit seruū māumittere. P. ap̄.

Sqs ab alio nūmos accepit vt suū suū mā numittat: et ab iuito libertas extorq̄ri p̄t: s̄ plerūq̄ pecu nia eius nūerata sit: maxime si p̄r vel frater naturalis pecu nā dedit: videbit̄ em̄ s̄i s̄i ei q̄ suis nūmis redempsus est.

Minor donatū sibi seruū vt manumittat cogit māumit tere nō p̄bata cā: sc̄ est in li bertate relicta p̄ fideicō qua t̄ic minor d̄z cām māumissio nis probare. Bar. Idem.

Ausam. r̄. an. minor q̄ seruū donatū manu mittendi gr̄a accepit ex abun danti p̄bat post diu marci lit teras ad aufidū victorinum missas. Item si non manumi sit ad libertatē seruū pueniet. Nō em̄ idē in fideicōmissaria libertate: iuris est cur̄ causa z minor d̄z probare. nā libertas nisi ita māumisso nō cōpetit.

Sufficit ad euitandā penā si de facto sit factum. h. d. §.

Puellā ca lege vendit̄ vt post anū ab eptore manu mittere. q̄ si nō māumissit: cōuenit vt manū inijceret aut decem aureos emptor daret: nō seruata fide nichilominus ex snia cōstōnis liberā fieri rñ. qm̄ manū iectio plerūq̄ auxilij ferēdi cā interuenit: ita q̄ nec pecunia petet̄ cū emo

Puellam. ancillam.

Vendit. f. dominus.

Plerūq̄. q̄h̄q̄ em̄ vt s̄e adducat: vt q̄ apponit in

causam p̄stitutionis. vt. §. §. ser. expor. si v̄ditor. in p̄n. et. C. si mā. ita ve. ne pro. l. i. in p̄n.

Petef. vt. r. C. si mā. ita fue. ali. vt ma. l. ca quidē. et. l. §. sed §. §. de ser. expor. l. seru⁹ ea lege. §. q̄ si vt. Sol. ibi nō fuit appositū t̄ps: s̄ ex mora pet̄ pena. h̄ sic fuit

appositū: vel etiā vindicta erat fa cienda manumif sio vt ibi dixi: et sic etiā sc̄luit ali ud cōtra. §. de s̄b. ob. l. qui rome. §. flautus.

Compara ri. cōparat in hoc quia vtriusq̄ li bertas h̄z t̄pus iniectū. sed statu liber lvi cōditio nis. h̄c nō: cū cō ditto apponatur p̄ si et p̄ cū. vt. §. §. condt. inde. q̄ p̄ missi. et. §. de p̄bo. ob. h̄uus. s̄ cau sa siue modus p̄ vt. vt. q̄: vt h̄ fuit vt insti. de leg. §. hinc. et. §. longe.

Tpe alienatiōis puenit vt hō libertatis cā tradit̄ post q̄ntū annū cōpletū manumit taf: z vt certā mercedē men struā interi p̄beret: p̄ditionē li bertatis mercedē nō facere: s̄ obseq̄o t̄parte fututis mo dum p̄stitutū esse rñ. neq̄ em̄ in oibus libertat̄ cā traditū cō parari seruū statulibero.

Atr p̄t suū dotale manu mittere si est soluēdo: sc̄ si soluendo nō est. h. d. Idem.

Seruū dotale vir q̄ soluendo est p̄stāte matri monio manumittere p̄t. sin autem soluēdo nō est: s̄ alios creditores non h̄eat libertas seruo ipeditur: vt cōstāte ma trimonio deberi dos intelli gatur. Idem.

Depos. ex filio volūta te aut aut filio ex volū tate p̄ris p̄t manumittere: s̄ manumissus patris vel aui li bertus est.

Qui ancillā emit vt manu mittatur si ipse seruus p̄nunciet t̄ic: t̄ic t̄ic tenet ancillam eptā manumittere. h. d. Idē

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Alius seius p̄aphilam hac lege emit vt intra annum manumittet: deinde intra annū seruus p̄nūciatus est: q̄ro an ex lege v̄ditionis finito anno p̄aphila libertatē cōsecuta sit. p̄au. rñ. cū ea cō ditione ancillam empram do mino acq̄isitam: cū qua con ditiōe venisse proponeretur.

Liber Secundus.

Libertas iustum est. vt. J. de re iud. l. pomponius. r. l. inter pares. r. arg. s. de inoffi. testa. si pars.

Non dispari. sed pari. et ad hoc. s. de test. ob carmen. s. si testes.

Libertas. si eis p̄stita fuerit vel relicta. vt. l. si. de libertinis. s. si.

Cõdia de ma. l. pe. r. ar. C. s. em. s. lib. l. penul. r. s. de adop. l. enā infan. tes. et et nō nato. vt. C. s. fideicõ. l. l. cum int. r.

Seruū. oī ge. nere. i. q̄bz et obus qui mul. ti sunt. vt. insti. de liber. s. mlti. r. fa. cit ad hoc. s. l. p. xi. r. q̄z ibi dicit. nā nec hic nec ibi est discretio i manu. misso. Accur.

De manumif. sio vindicta. Per sp̄s sc̄ipit dicere de manumissioni bus.

Pud p̄. torē. au. ctore. vt. cē ergo

duor. sustinet. au. dicit r. tutoris. sic. s. de adop. l. magi. stratū. r. J. e. apud. filiū. r. l. an ap. d. r. s. s. of. p̄. l. i. et. q̄. ar. s. s. de pac. l. si. ples. triplici nō. vt. s. ad treb. ille a quo s. tēpestiuū.

S minor. li. bertati. a p̄. p̄rietario p̄stade.

Cõsent. tire alij p̄t q̄ p̄ se facere nō p̄t.

S heres. vt. et. s. ti. l. ij. et si certū peratur p̄de. r. s. ad legē. s. q̄. l. nā sicut. Ac.

Cõpetit. qz alteri accretet. vt. s. ad. l. ad. l. si dñs. s. i. et. l. ticio. et. l. se. r. s. si q̄d t. frau. pa. l. i. s. vt. r. de re. dub. q̄d. Ac.

S p̄. filio p̄miserit. ser. uū manumittere. et in.

S p̄. p̄. ser. uū p̄. q̄z p̄t. vt. C. cõdia de ma. l. i. s. si. r. s. ti. l. i. si consentiente. r. l. nēpos.

Seruetta q̄ p̄ libertate fer. p̄ualet q̄z q̄ p̄tra: sc̄z iudicibus eq̄i n̄tero discordantib. h. d.

Libertas si dissonātes ptes iudicū existāt: snie p̄ lib. tate p̄nūciate stare iustuz est. s̄z r. si testes nō dispari. n̄tero tā p̄ libertate q̄ p̄tra liberta. tē dixerint: tñ p̄ libertate p̄nū. ciādū esse sepe p̄stitutum est.

Libertas ratio. s̄ alus. Efficit: vt infantib. q̄z cõ. petat libertas. I. abo.

Seruū furiosum oī gene. re. manumissum ad libertatez per. duci posse labeo putat.

De manumissis vindicta.

Litu. ij. P. ompo.

Pud pro. rē eundē. qz tutorez posse pu. pillū ipso auctore. manumit.

Stere constat. Ulpia. S̄ minor sit annis vigin. ti fructuari: an possit liberta. tē p̄sentire: r. puto cõsentiedo posse ad libertatem p̄ducere.

S heres seruu. I. dē. legatum manumittat: mox legatū repudiet legata. rius: retro competit libertas. Idēqz est r. si pure duob. ser. uis lege: r. post alteri. manu. missioez alter repudauerit: nā et huic retro libertas cõpetit.

Voluntas nō finit morte li. bertatis fauore. Itē reuocatio nō debet p̄uenire in noticiam mādatori si ex reuocatiōe nō leditur. h. d. Bar.

Iulia. S̄ p̄. filio p̄miserit. ser. uū manumittere: et in.

S fauore. nā regularitē mādatis a s̄o morte finit etiaz ignorate mādatorio. vt. s. mādā. l. si p̄c. dēte. r. l. si man. dasset. r. si cer. pe. et. q̄. s. quas. s̄o. r. C. mādari. l. mādā. tū. sed cõtra huic rñ. J. qui r. a q̄b. q̄stū. s. si. Solu. vt. ibi.

Dñi. heredis mutatio nō nocet. vt. s. de ser. expoe. l. ij. et de iure do. si.

Serim decesserit itestat. de. l. de filius ignorās patrē suū mox. tuū libertatē iposuerit: liber. tas seruo fauore. libertatē cõ. tingit: cū nō appareat mutata esse dñi. volūtas. Sin autem ignorate filio venisset p̄ per. nūciū: r. anteq̄ fil. certior. fie. ret seruu. manumississet: liber. nō fit. nā vt filio manumittē. te seruo ad libertatez p̄ueniat: durare. oportet patris volun. tatē. nam si mutata fuerit vo. luntas: nō erit verū volēte pa. tre filium manumississe.

Error dñi non credētis ser. uum quē manumittit suū esse nō impedit libertatē: similiter nec error serui putātis se esse alterius. h. d. B.

Quoties manumittit ser. uū dñs q̄uis existimet alienū esse eū: nichilominus verū est volēte dño seruum manumif. sum esse: et ideo liber erit. et ecõtrario si se stichus non pu. taret manumittentis esse: ni. chilominus libertatē p̄tinge. re. Plus enim est q̄d in re est. q̄z q̄d in estimatiōe est. r. vtroqz casu verum est stichum volun. tate domini manumissuz esse.

Idēqz turis est et si domin. et seruus in eo errore essent: vt neqz ille dñm se: nec hic se ser. uū et. eē putaret. **M**inor vi. ginti annis dñs/nec cõmunē. quidē seruu. sine cõcilio. recte manumittit. Paul. notat. sed si pignori obligatū sibi minor. vigitū ānis manumitti patiat: recte manumittit: qz nō tā ma. numittere is q̄z nō ipeditre ma. numittentē intelligitur.

Pretor p̄t suū p̄p̄riū ap̄. se manumittere. h. d. Patu. ne. et. C. de seruo pig. da. l. iij. sed arg. cõtra. s. de pig. l. si fundus. s. i. in si. Accur.

Ego. s. i. Accur. m. s. d. no. er. go opz certiorari. sic. r. s. de acq. he. re. si q̄s michi do. s. pe. r. s. de iudi. l. cū furiosus. i. fi. l. rñ. r. s. de diuor. si peninuit. s̄z arg. cõtra. s. p. socio. l. s̄z et si soci. s. i. et de excep. rei iudi. l. i. s. i. r. s. q̄d ius. fu. l. i. s. sed ego. et s. lo. ma. l. ij. in fi. Jit. p̄tra. s. de con. di. ob cau. l. si pe. cuniā. s. i. vbi etiā post penitentiā ma. numittit: r. ad estī. mationez daf. p̄di. cno. Solu. ibi vt i. rez suā fuit. p̄ura. tor. h. fil. vt. mini. ster. vñ paternus hic erit liber. vt. s. de iure pa. fil. r. Accur.

Durare. sic. s. de in re ver. si p. patre. s. s̄uz. alit. Accur.

Manumittē. tis. cū in veritate esset. Accur.

In re est. no. sic. s. de iur. et fac. igno. l. regula. s. q̄ ignorauerit. r. in. sti. de lega. s. l. rē. et. J. de fur. l. inter. oēs. s. recte. s̄z ar. p̄tra. s. de acq. he. re. l. i. s. qui putat. Accur.

Nec cõm. nedū p̄p̄rius. Ac. r. **S**ine concil. io. sed cum concil. io sic. vt. J. eo. ser. uis. l. i. **I**ntelligit. sic. s. eo. l. ij. et. s. solu. ma. l. ij. s. itez si voluntate. r. C. de pac. l. de q̄stio. ne. et. C. de seruo pig. da. l. iij. sed arg. cõtra. s. de pig. l. si fundus. s. i. in si. Accur.

Liber Secundus.

a **P**er procuratorem. lz manumittere nō possit per procuratorem: vt. C. co. l. neq. ac.

b **N**on dicitur qd cū debeat iurari: vt. r. s. si collectaneus. necesse esset alteri perjurare: cū duobus nupta esse non possit: vt. in fi. de nup. s. affinitatis.

c **P**ossunt. hoc in voluntaria iurisdicōe: vt. s. b. ad opti. l. emancipari. s. i. et. s. de of. p. cō. l. i. r. q. in pun. sec. i. p. t. r. i. o. s. ar. r. i. o. vt. s. b. i. u. r. i. d. i. om. i. u. d. l. i. f. i.

Lud. ex luxuria. vt pro cōcubina habeat e. **A**ffectiōis. ar. s. de dona. af. fectiōis.

f **S**i qd minor. minor emit a dño seruū r. soluit p. c. i. s. h. v. d. i. t. o. r. e. d. i. d. i. t. e. i. p. c. i. u. p. e. a. ex cā donationis: vel dic accepto a seruo: r. hoc facit dñs aīo donandi id p. c. i. u. m. i. n. o. r. i.

g **A**d libertate. l. poterit. r. s. h. de ser. ex. p. o. r. si minor. So. cui. d. e. r. r. e. f. e. r. t. a. m. i. o. r. e. a. n. a. m. a. i. o. r. e. i. n. s. e. r. u. i. d. a. t. i. o. n. e. l. e. x. d. i. c. a. t. d. e. e. o. m. a. n. u. m. i. t. t. e. d. o. R. v. t. h. r. i. b. i. r. s. t. i. l. i. s. q. s. m. i. c. h. i. l. r. s. f. e. r. f. a. c. i. t. s. n. i. c. a. u. s. i. n. p. u. n.

A pud p. c. o. n. s. u. l. e. p. o. s. s. u. m. u. s. v. t. r. s. b. o. f. p. r. o. c. o. l. i. q. i. n. p. n. i. **P**ossunt. h. e. r. s. de of. p. c. o. l. i. i. f. i. s. y. d. i. c. t. a. p. r. v. t. h. a. l. t. i. v. t. i. b. i. v. t. p. c. o. s. u. l. e. p. n. t. e. v. t. h. s. n. o. e. o. a. b. s. i. t. e. v. t. i. b. i. v. e. l. s. o. l. u. e. v. t. i. b. i.

A pud filiūfamiliā. q. u. i. d. ā. h. a. b. e. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. r. h. a. b. e. n. t. v. e. l. s. u. b. a. u. d. i. s. i. t. p. r. e. i. u. s. r. f. m. h. o. c. d. i. c. i. t. l. z. f. i. l. i. u. s. n. o. p. o. s. s. i. t. s. e. z. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. e. r. u. u. p. r. i. s. a. p. u. d. p. r. e. m. q. b. n. o. p. l. a. c. e. t. v. t. i. n. f. i. h. u. i. l. v. e. l. n. o. p. o. s. s. i. t. f. i. l. i. u. s. m. i. n. o. r. c. ā. n. o. p. b. a. t. a. s. h. p. r. s. i. c. a. p. u. d. f. i. l. i. u. s.

stimare debet is apud quez de ea re agitur.

Plures dñi. miores. r. r. an. p. n. t. s. u. o. l. i. b. e. r. t. a. t. e. d. a. r. e. s. i. m. u. l. z. p. l. u. r. e. s. p. u. i. p. n. t. p. a. r. i. t. e. r. v. i. d. i. c. t. a. m. a. n. u. m. i. t. t. i. h. d. f. r. a. n. a. c. c. u. r.

Plures vidicta pariter manumitti pnt. et sufficit p. s. e. n. t. i. a. s. e. r. u. o. r. u. m. v. t. v. e. l. p. l. u. r. e. s. m. a. n. u. m. i. t. t. i. p. o. s. s. u. n. t. A. b. s. e. n. s. q. q. z. c. a. u. s. a. m. p. b. a. r. e. p. p. r. o. c. u. r. a. t. o. r. e. p. o. t. e. r. i. t. **S** i. d. u. o. m. a. t. r. i. o. n. i. j. c. ā. m. a. n. u. m. i. t. t. a. n. t. r. e. c. i. p. i. c. ā. n. o. d. z. b.

Qui in italia vel in alia p. u. i. c. t. a. d. o. m. i. c. i. l. i. u. h. ā. r. a. p. u. d. a. l. t. e. r. i. u. s. p. r. o. u. i. c. i. e. p. s. i. d. e. c. o. s. i. l. l. o. h. a. b. i. t. o. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. s. s. u. n. t.

S i. m. i. n. o. r. v. u. l. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. a. n. c. i. l. l. ā. v. t. e. ā. h. a. b. e. a. t. c. o. n. c. u. b. i. n. ā. n. o. n. e. s. t. a. n. d. i. e. n. d. u. s. h. d. f. r. a. n. g. l. o. p. o. n. i. t. c. a. s. f. e. **T** l. p.

Lud. in causis p. b. a. n. d. i. s. m. e. m. i. n. i. s. s. e. i. u. d. i. c. e. s. o. z. v. t. n. o. n. e. x. l. u. x. u. r. i. a. s. h. e. x. a. f. f. e. c. t. u. d. e. s. c. e. d. e. r. e. s. c. a. u. s. a. s. a. p. p. r. o. b. e. n. t. H. e. q. z. e. m. d. e. l. i. c. i. s. s. e. d. i. u. s. t. i. a. a. f. f. e. c. t. i. o. n. i. b. s. s. e. d. e. d. i. s. s. e. i. u. s. t. ā. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. l. e. g. e. e. l. i. a. s. c. e. t. i. a. c. r. e. d. e. d. u. e. s. t. **S** i. q. d. m. i. n. o. r. i. a. n. n. i. s. r. x. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. d. e. d. e. r. i. t. v. t. p. r. o. c. i. o. a. c. c. e. p. t. o. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. c. ā. e. u. l. i. b. e. r. u. m. f. a. c. i. a. t. p. o. t. e. r. i. t. i. l. l. e. c. a. u. s. a. z. m. a. n. u. m. i. s. s. i. o. n. i. s. i. s. t. i. u. s. p. r. o. b. a. r. e. h. o. c. i. p. s. u. m. a. l. l. e. g. a. n. s. l. e. g. e. d. a. t. ā. r. p. d. u. c. e. r. e. a. d. l. i. b. e. r. t. a. t. e. m. e. r. g. o. h. i. c. d. z. o. s. t. e. d. e. d. e. r. e. h. o. c. i. p. s. u. m. i. n. t. e. r. i. p. s. o. s. a. c. t. ū. v. t. p. r. o. i. d. e. v. e. l. e. x. l. e. g. e. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. v. e. l. e. x. a. f. f. e. c. t. i. o. n. e. e. i. u. s. q. u. i. d. e. d. e. r. i. t. r. e. s. e. s. t. i. m. e. t. u. r. **P** a. u.

A pud p. r. o. c. o. s. u. l. e. p. o. s. t. q. z. v. r. b. e. e. g. r. e. s. s. u. s. e. s. t. v. i. d. i. c. t. a. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. s. s. u. m. u. s. **S** e. d. e. t. a. p. u. d. l. e. g. a. t. ū. e. i. u. s. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. s. s. u. m. u. s. e. x. q. u. o. p. r. o. u. i. n. c. i. ā. i. n. g. r. e. s. s. u. s. e. s. t. **I** d. e.

cū sit maior etiā nō probata. vel tertio pōt pater apud filiū. sed filiū nō pōt apud semetipm cū sit minor: vt. s. de of. cō. l. i. s. h. i. s. e. c. n. e. s. s. e. t. m. a. i. o. r. v. t. i. b. i. d. e. r. s. e. o. a. n. a. p. u. d. s. e. r. i. e. o. s. i. r. o. g. a. t. u. s. s. h. i. q. u. e. v. i. d. e. n. t. s. a. l. i. s. e. s. t. t. a. l. i. o. i. s. a. m. a. n. u. m. i. t. t. i. r. n. o. e. i. b. i. p. r. e. r. s. h. o. c. d. i. c. e. s. m. a. n. u. m. i. t. t. i. a. q. u. i. b. z. l. z. s. i. t. m. i. o. r. s. h. z. q. u. o. m. i. n. o. r. i. m. a. g. i. s. t. r. a. t. u. e. s. t. v. t. s. d. e. m. u. e. t. h. o. l. a. d. r. e. **R** h. l. i. b. e. r. i. s. u. p. p. l. e. t. v. t. s. d. e. m. i. l. i. q. v. t. e. x. c. e. r. t. a. s. c. i. e. n. t. a. p. n. c. i. p. i. o. v. t. s. d. e. r. e. i. u. d. i. q. u. i. d. a. m. c. o. n. s. u. l. e. b. ā. r. a. c.

A pud filiūfamiliā. m. a. g. i. s. t. r. a. t. ū. e. i. u. s. p. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. t. e. r. i. ā. s. i. i. p. s. e. f. i. l. i. u. s. f. a. m. i. l. i. a. s. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. o. p. o. t. **A** p. u. d. c. o. l. l. e. g. ā. s. u. ū. p. r. o. i. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. o. p. o. t. **F** i. l. i. u. s. q. q. z. v. o. l. ū. t. a. t. e. p. a. t. r. i. s. a. p. u. d. p. a. t. r. e. m. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. p. o. t. e. r. i. t.

L i. b. e. r. t. a. s. e. i. n. p. e. d. e. r. i. s. i. m. i. n. o. r. a. n. c. i. l. l. ā. p. n. g. n. ā. t. e. m. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. c. ā. h. a. b. e. d. i. e. ā. i. n. v. r. o. r. e. q. z. s. i. e. a. m. d. u. c. a. t. n. a. s. c. i. t. p. a. r. t. l. i. b. e. r. a. l. s. s. e. c. h. d. f. r. a. n. **C** e. l. s. u. s.

S i. m. i. n. o. r. a. n. n. i. s. r. x. a. p. o. d. c. o. c. i. l. i. u. m. m. a. t. r. i. m. o. n. i. j. c. a. u. s. a. p. n. g. n. a. n. t. e. m. a. n. u. m. i. s. e. r. i. t. e. a. q. z. i. n. t. e. r. i. p. e. p. e. r. i. t. i. n. p. e. d. e. n. t. e. r. i. t. s. e. r. u. i. a. n. l. i. b. e. r. s. i. t. q. u. e. e. a. p. e. p. i. t.

S i. q. d. m. i. n. o. r. i. l. e. g. a. t. s. e. r. u. u. m. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. d. z. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. s. h. z. s. i. q. s. l. e. g. a. t. r. x. m. i. n. o. r. i. r. x. a. n. v. t. s. e. r. u. u. p. r. o. p. r. i. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. t. ū. c. d. z. i. s. p. l. e. c. i. s. i. t. i. n. s. i. t. i. n. l. e. g. a. t. o. q. ū. i. u. s. v. a. l. e. t. s. e. r. u. u. v. t. t. ū. c. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. a. l. s. s. e. c. u. s. **I** d. e. m. i. n. s. e. r. u. o. d. o. n. a. t. o. v. t. e. u. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. r. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. d. f. r. a. n. **T** l. p. l. a. n. u. s.

S i. r. o. g. a. t. ū. s. i. t. a. n. n. i. s. r. x. m. i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. e. r. u. u. p. s. i. d. e. l. e. c. o. m. i. s. s. u. m. i. n. c. i. t. a. n. t. e. r. d. z. e. i. p. m. i. t. t. i. n. t. i. s. p. p. r. i. u. s. s. e. r. u. u. m. r. o. g. a. t. u. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. h. i. c. e. i. n. q. ū. i. t. a. s. e. m. o. l. u. m. e. r. i. c. o. f. e. r. e. d. a. e. s. t. q. a. d. e. u. m. p. u. e. n. i. t. e. x. i. u. d. i. c. i. o. e. i. q. r. o. g. a. u. i. t. c. ū. p. r. o. c. i. o. e. o. r. ū. q. s. r. o. g. a. u. i. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. **S** z. s. i. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. s. f. u. e. r. i. t. d. o. n. a. t. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. p. m. i. t. t. e. n. d. u. m. e. r. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. e. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. d. i. u. i. m. a. r. c. i. s. u. p. e. r. u. e. n. i. e. n. s. c. ū. c. t. a. t. i. o. n. e. m. c. o. n. s. u. l. i. s. d. i. r. i. m. a. t.

M i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. a. n. c. i. l. l. ā. c. ā. h. a. b. e. d. i. e. ā. i. n. v. r. o. r. e. d. z. t. a. l. e. d. u. c. e. r. e. q. l. e. i. u. s. t. e. h. a. b. e. r. e. p. o. t. f. r. a. n. c.

S i. m. i. n. o. r. a. n. n. i. s. r. x. a. p. o. d. c. o. c. i. l. i. u. m. m. a. t. r. i. m. o. n. i. j. c. a. u. s. a. p. n. g. n. a. n. t. e. m. a. n. u. m. i. s. e. r. i. t. e. a. q. z. i. n. t. e. r. i. p. e. p. e. r. i. t. i. n. p. e. d. e. n. t. e. r. i. t. s. e. r. u. i. a. n. l. i. b. e. r. s. i. t. q. u. e. e. a. p. e. p. i. t.

S i. q. d. m. i. n. o. r. i. l. e. g. a. t. s. e. r. u. u. m. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. d. z. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. s. h. z. s. i. q. s. l. e. g. a. t. r. x. m. i. n. o. r. i. r. x. a. n. v. t. s. e. r. u. u. p. r. o. p. r. i. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. t. ū. c. d. z. i. s. p. l. e. c. i. s. i. t. i. n. s. i. t. i. n. l. e. g. a. t. o. q. ū. i. u. s. v. a. l. e. t. s. e. r. u. u. v. t. t. ū. c. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. a. l. s. s. e. c. u. s. **I** d. e. m. i. n. s. e. r. u. o. d. o. n. a. t. o. v. t. e. u. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. r. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. d. f. r. a. n. **T** l. p. l. a. n. u. s.

S i. r. o. g. a. t. ū. s. i. t. a. n. n. i. s. r. x. m. i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. e. r. u. u. p. s. i. d. e. l. e. c. o. m. i. s. s. u. m. i. n. c. i. t. a. n. t. e. r. d. z. e. i. p. m. i. t. t. i. n. t. i. s. p. p. r. i. u. s. s. e. r. u. u. m. r. o. g. a. t. u. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. h. i. c. e. i. n. q. ū. i. t. a. s. e. m. o. l. u. m. e. r. i. c. o. f. e. r. e. d. a. e. s. t. q. a. d. e. u. m. p. u. e. n. i. t. e. x. i. u. d. i. c. i. o. e. i. q. r. o. g. a. u. i. t. c. ū. p. r. o. c. i. o. e. o. r. ū. q. s. r. o. g. a. u. i. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. **S** z. s. i. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. s. f. u. e. r. i. t. d. o. n. a. t. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. p. m. i. t. t. e. n. d. u. m. e. r. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. e. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. d. i. u. i. m. a. r. c. i. s. u. p. e. r. u. e. n. i. e. n. s. c. ū. c. t. a. t. i. o. n. e. m. c. o. n. s. u. l. i. s. d. i. r. i. m. a. t.

M i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. a. n. c. i. l. l. ā. c. ā. h. a. b. e. d. i. e. ā. i. n. v. r. o. r. e. d. z. t. a. l. e. d. u. c. e. r. e. q. l. e. i. u. s. t. e. h. a. b. e. r. e. p. o. t. f. r. a. n. c.

S i. m. i. n. o. r. a. n. n. i. s. r. x. a. p. o. d. c. o. c. i. l. i. u. m. m. a. t. r. i. m. o. n. i. j. c. a. u. s. a. p. n. g. n. a. n. t. e. m. a. n. u. m. i. s. e. r. i. t. e. a. q. z. i. n. t. e. r. i. p. e. p. e. r. i. t. i. n. p. e. d. e. n. t. e. r. i. t. s. e. r. u. i. a. n. l. i. b. e. r. s. i. t. q. u. e. e. a. p. e. p. i. t.

S i. q. d. m. i. n. o. r. i. l. e. g. a. t. s. e. r. u. u. m. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. d. z. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. s. h. z. s. i. q. s. l. e. g. a. t. r. x. m. i. n. o. r. i. r. x. a. n. v. t. s. e. r. u. u. p. r. o. p. r. i. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. t. ū. c. d. z. i. s. p. l. e. c. i. s. i. t. i. n. s. i. t. i. n. l. e. g. a. t. o. q. ū. i. u. s. v. a. l. e. t. s. e. r. u. u. v. t. t. ū. c. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. a. l. s. s. e. c. u. s. **I** d. e. m. i. n. s. e. r. u. o. d. o. n. a. t. o. v. t. e. u. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. r. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. d. f. r. a. n. **T** l. p. l. a. n. u. s.

S i. r. o. g. a. t. ū. s. i. t. a. n. n. i. s. r. x. m. i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. e. r. u. u. p. s. i. d. e. l. e. c. o. m. i. s. s. u. m. i. n. c. i. t. a. n. t. e. r. d. z. e. i. p. m. i. t. t. i. n. t. i. s. p. p. r. i. u. s. s. e. r. u. u. m. r. o. g. a. t. u. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. h. i. c. e. i. n. q. ū. i. t. a. s. e. m. o. l. u. m. e. r. i. c. o. f. e. r. e. d. a. e. s. t. q. a. d. e. u. m. p. u. e. n. i. t. e. x. i. u. d. i. c. i. o. e. i. q. r. o. g. a. u. i. t. c. ū. p. r. o. c. i. o. e. o. r. ū. q. s. r. o. g. a. u. i. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. **S** z. s. i. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. s. f. u. e. r. i. t. d. o. n. a. t. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. p. m. i. t. t. e. n. d. u. m. e. r. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. n. e. c. o. s. t. i. t. u. t. i. o. d. i. u. i. m. a. r. c. i. s. u. p. e. r. u. e. n. i. e. n. s. c. ū. c. t. a. t. i. o. n. e. m. c. o. n. s. u. l. i. s. d. i. r. i. m. a. t.

M i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. a. n. c. i. l. l. ā. c. ā. h. a. b. e. d. i. e. ā. i. n. v. r. o. r. e. d. z. t. a. l. e. d. u. c. e. r. e. q. l. e. i. u. s. t. e. h. a. b. e. r. e. p. o. t. f. r. a. n. c.

S i. m. i. n. o. r. a. n. n. i. s. r. x. a. p. o. d. c. o. c. i. l. i. u. m. m. a. t. r. i. m. o. n. i. j. c. a. u. s. a. p. n. g. n. a. n. t. e. m. a. n. u. m. i. s. e. r. i. t. e. a. q. z. i. n. t. e. r. i. p. e. p. e. r. i. t. i. n. p. e. d. e. n. t. e. r. i. t. s. e. r. u. i. a. n. l. i. b. e. r. s. i. t. q. u. e. e. a. p. e. p. i. t.

S i. q. d. m. i. n. o. r. i. l. e. g. a. t. s. e. r. u. u. m. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. d. z. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. s. h. z. s. i. q. s. l. e. g. a. t. r. x. m. i. n. o. r. i. r. x. a. n. v. t. s. e. r. u. u. p. r. o. p. r. i. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. t. ū. c. d. z. i. s. p. l. e. c. i. s. i. t. i. n. s. i. t. i. n. l. e. g. a. t. o. q. ū. i. u. s. v. a. l. e. t. s. e. r. u. u. v. t. t. ū. c. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. a. l. s. s. e. c. u. s. **I** d. e. m. i. n. s. e. r. u. o. d. o. n. a. t. o. v. t. e. u. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. r. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. d. f. r. a. n. **T** l. p. l. a. n. u. s.

quō minor i magi stratu est. vt. s. de mu. et ho. l. ad rē. Rñ. liberi supplez vt. s. de mi. l. q. v. t. ex certa sciētia pñ cipiō: vt. s. de iur. di. qui dam consu lebār. ac.

Non potest. quidā habent nō pōt: et tunc concoz. s. titu. i. ap. b. sed cōtra. s. de of. f. consu. l. i. i. n. s. i. n. sed solue vt ibi. Alij sine nō: r. tūc illa concoz. s. hoc est contra s. titu. i. apud. et ibi solue. ac.

A pud p. r. e. m. quid miri cum et apud seipsum pater possit manumittere: vt. s. eo. an apud se manumittere. r. facit. s. de ritu nup. ma. trimoniū. ac.

S i. m. i. n. o. r. a. n. n. i. s. r. x. a. p. o. d. c. o. c. i. l. i. u. m. m. a. t. r. i. m. o. n. i. j. c. a. u. s. a. p. n. g. n. a. n. t. e. m. a. n. u. m. i. s. e. r. i. t. e. a. q. z. i. n. t. e. r. i. p. e. p. e. r. i. t. i. n. p. e. d. e. n. t. e. r. i. t. s. e. r. u. i. a. n. l. i. b. e. r. s. i. t. q. u. e. e. a. p. e. p. i. t.

S i. q. d. m. i. n. o. r. i. l. e. g. a. t. s. e. r. u. u. m. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. d. z. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. s. h. z. s. i. q. s. l. e. g. a. t. r. x. m. i. n. o. r. i. r. x. a. n. v. t. s. e. r. u. u. p. r. o. p. r. i. u. m. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. t. ū. c. d. z. i. s. p. l. e. c. i. s. i. t. i. n. s. i. t. i. n. l. e. g. a. t. o. q. ū. i. u. s. v. a. l. e. t. s. e. r. u. u. v. t. t. ū. c. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. a. l. s. s. e. c. u. s. **I** d. e. m. i. n. s. e. r. u. o. d. o. n. a. t. o. v. t. e. u. i. n. d. u. b. i. t. a. n. t. e. r. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. h. d. f. r. a. n. **T** l. p. l. a. n. u. s.

S i. r. o. g. a. t. ū. s. i. t. a. n. n. i. s. r. x. m. i. n. o. r. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. s. e. r. u. u. p. s. i. d. e. l. e. c. o. m. i. s. s. u. m. i. n. c. i. t. a. n. t. e. r. d. z. e. i. p. m. i. t. t. i. n. t. i. s. p. p. r. i. u. s. s. e. r. u. u. m. r. o. g. a. t. u. s. s. i. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. h. i. c. e. i. n. q. ū. i. t. a. s. e. m. o. l. u. m. e. r. i. c. o. f. e. r. e. d. a. e. s. t. q. a. d. e. u. m. p. u. e. n. i. t. e. x. i. u. d. i. c. i. o. e. i. q. r. o. g. a. u. i. t. c. ū. p. r. o. c. i. o. e. o. r. ū. q. s. r. o. g. a. u. i. t. e. s. t. m. a. n. u. m. i. t. t. e. r. e. **S** z. s. i. h. a. c. l. e. g. e. s. e. r. u. u. s. f. u. e. r. i. t. d. o. n. a. t. v. t. m. a. n. u. m. i. t. t. a. t. u. r. p. m. i. t. t. e. n. d. u. m. e. r. i. t.

Non indigne assumitur que duci prohibetur: vt no. in si. de nup. si aduersus.

Naturalem eundem seruum. Ex supradictis. eo. l. si mi. no. annis. xx. r. l. seq. et. l. si. r. l. alu. nos.

Uiginti ante hoc est. de of. con. l. i. §. cofules. Sol. expōe hic. i. auctoritate manumittenti prestare vel solue vt ibi. q. l. iter minor possit consul esse dixi. eo. apud filium. Accur.

ater. et. scz filio. habebat. filius.

Post quā. f. epistolam. ac.

Remittere. id est mandare.

U. p. f. p. ut. et. s. titu. i. l. si consentiente. qui ei palu. facit. r. c. de admi. tu. ita autem. §. gessisse. Accur.

Anumiffio per lictores id est eos q. defecerunt insignia magistratus. vel ex pone vt dixi. eo. l. ego.

Pupillus. nō infans. i. minor. v. l. an. vt. c. de iure deli. l. si l. f. anti. si autem. et. fet infans. et. nā. cū tutore non possit sicut nec iudiciuz subire. vt. s. §. ad. mini. tu. l. i. §. ita tamen.

Paulus. ad dendo non corrigendo.

Eum. manu missum. r. hoc est speciale in pupillo. secus in maiore manumittente vt. c. de peculio eius qui li. me. l. i. et. s. de pec. l. si si

Matrimonij cā manumittere si q. velit: et sit q. nō idigne h. m. o. l. cōditōis vxorē sortitur sit: erit ei cōcedēdū. Mulieri q. volēt filiu naturalē suū vt quēlibet ex supradictis manumittere: permittendū esse marcellus scribit.

Consul minor. xx. annis pot. p. d. aucto. r. t. a. t. e. manumittē volētib. vel sic. consul minor pot. suū pp. tū cā approbata corā collega manumittē. frā.

Consul apud se pot. manu mittere etiā si euenerit vt minor. xx. annis sit. M. ode. p. d. p. f. e. t. u. m. e. g. y. p. t. i. p. o. s. s. u. m. s. e. r. u. u. m. m. a. u. m. i. t. t. e. r. e. x. p. o. s. t. i. o. n. e. d. i. u. i. a. u. g. u. s. t. i.

Si filius mādato vt pmissio ne pris manumittit suū liber et patervidetur manumittere. D. aulus.

ater ex puincia ad filiu suū sciēs rome agētem epistolā fecit: qua pmissit ei quē veller ex seruis q. s. in ministerio secū hēbat/ vidi cta liberare: post quā filius manumissit stichū apud ptozem. quero an fecerit liberuz: Rñ. q. re hoc nō sit cōcessuz credamus p. i. vt remittere possit filio ex his q. s. in misterio haberet manumittere. solā enī electionē filio cōcessit. ceterum ipse manumissit.

Quedā solennitas q. olim erat necessaria in manumissionibus hodie remittit. Her.

Anumiffio p. lictores hodie dño tacente expediti solet: et p. ba solētia lz nō dicant vt dicta accipient.

Pupillus q. nō in p. au. fans est apud conciliū recte manumittit: paulus scz tutore auctore: ita tñ vt peculium eum non sequatur.

Pupillus non pot. suū suff. manumittere vt eū habeat ty

cho. et. l. ti. i. l. i. q. que sunt contra. Tutoris. nāq. p. absurdū. ar. p. s. e. si collactane. vbi secus in pcuratore dicit. Item ar. p. s. qui petat tu. l. i. §. si. r. de tutel. l. qui habz. §. si pupillus.

hoc esset sibi tutorem eligere qd tñ pupillo nō pmit titur ppter infirmitatē iudicij sui. h. d. Galus.

Tutoris hñdī gfa pupillus manumittat: pbādam eē cām aufidus ait. Herua filius cōtra sensit: qd veri est. Nāq. p. absurdū est in eligendo tutore videri firmū esse iudiciū pupilli: cuius in omnibus rebus vt infirmū iudiciū tutore auctore regitur.

De manumissionibus q. seruis ad vntuerstatē pertinētib. imponunt. Tit. liij.

Omne collegiū licitum potest suos manumittere r. succedent isti de collegio in bonis manumissis prout patroni libertis. h. d. fran.

Iulianus. In marcus omni bus colle gis qbus coeundi ius ē: manumittendi potestatem dedit. Idem. Uare hñ q. q. legitimaz hereditatem liberti vē dicabunt.

Quitas dans libertatē seruo suo videtur ei cōcedere peculium nisi expresse adimat. h. d. Bart.

Paulus. Seruus ciuitatis iure manumissus non adēptum peculium retinet: ideo q. debitor soluendo liberabitur.

De manumiffis testamento. Titu. liij.

Si testō: se plus i testamento reliquit libertatez seruo ea voluntas valebit que leuis relinquit libertatem. hoc dicit Fran. Iulianus.

Quis ius marci ius est. de col. legiū generaliter prohibetur nisi approbet lege vel senatuscō. vel cōstitutione: vt. de col. illi. l. i. r. iij. et s. q. d. cuiusq. vntuerfi. l. i. in pñ. Accur.

Uare hñ. col. legiati. azo. r. Uendicabūt vt. s. §. lib. vntuerfi. l. i. et dic. vt. s. §. re. di. l. in tantum. §. i. et de ius vo. sed si hac. §. q. manumittitur. Acc.

Seruus. ius re. cōfentētia to ordine decurio nū r. p. s. de puincie: et dato vicario: vt. c. de suis reipu. ma. l. i.

Peculif. nominatim. et sic puato equinalz: vt c. §. pecu. eius q. li. me. l. i. acc.

Debitor. pe culiatis. Liberabit. idem et si est adēptuz: si tamē hoc ignoret/ scilicet ea manumissum: et ad hoc. de solu. si quis seruo. et. l. si seruus. et. l. q. d. seruus. et. institu. manda. §. recte. Accur.

De manumiffio testamento.

Colle = gia ola gñalit phibēt nisi approbēt.

Liber Secundus.

Um sepius datur. i. relinquatur.
Cam. dationem vel libertatem.
C favore. s. libertatis.
C Ex qua pervenit. vel levius vel maturius ut dices. Te. l. in libertanibus.

Iqs. nō esse stichū. quia nō est adita ab eo gradu hereditas: a quo accepit libertatem. vt. s. de vulg. sub. l. fi. §. i. Accur.

Alio. secundum dōm.

Duplici. i. viroq. §. d. i. h. c. r. facit. j. eo. l. diu. Accur.

Ec militi. vt. r. C. de test. mili. l. si rufinus: nisi possit causam scilicet iustā pbare quare fuit manumissus. vt. d. l. si rufin. in fi. et. l. de fideicom. lib. l. ergo. §. itē si minor. r. C. de fideicom. lib. l. m. ioe. Accur.

Iquis. debeantur. et decem. Accur.

Manumiserit. post testamentum factum.

Et si sic. scripsit testator repetere. Accur.

Sue stat. i. sine in testō dicit stichus liber esto: siue postea ex interuallo: in tali tamen voluntate que valeat. Accur.

Idem. scz q. dentur decem.

Data. i. relicta in testō iam facta. Accur.

Separatū. i. recessum q. ruz ad libertatē pertinet. R. vel fm. d. separatū. l. legatū.

Manumiserit. vindicta. r. facit. s. d. leg. §. i. uci. ticius. in pn. Ac.

Libertatib. s. directis. in fideicommissarijs secus vt in sine huius legis. Accur.

Um sepius datur seruo libertas: placet eaz favore valere: ex q. puenit ad libertatem.

Favore libertatis seruo subicitur: cuz libertate fit liber l. heres non efficitur. h. d. B.

Iqs. ita heredē. Idē.

Instituerit: ticius heres esto: si ticius heres nō erit stichus liber heres esto: non esse stichus liber aristo ait: ticio here de existēte. Michi videt posse dici libez fore: quasi non vtiq. alio gradu accepit libertatez sed dupliciter: q. iure vtimur.

Minori viginti annis permittitur posse testamēto seruum manumittere. Dau.

Sichus liber esto: etq. heres meo decē dato: nulla dubitatio est quin debeatur etiā si eū p. familias viū manumiserit. Sed r. si sic: stichus liber esto siue statim siue post tps: etq. cū liber erit heres meo decē dato: idē dicēdū est. Illud p. stat si libertate data sic fuerit legatū: etq. si eū vindicta liberauero: heres meo decē dato: l. ex nimia subtilitate separatum est legatū a testō: atq. humanitas intuitu valebit legatū si viū eū manumiserit.

Libertatibus. Idē. leuissima scriptura spectanda est: vt si plures sint: que māumissio facillor sit ea leuissima intelligatur: s. in fideicommissarijs libertatibus nouissima scriptura spectatur.

Quā testator legat re suam

Plures. s. scripture de libertate. Itē hoc si separatim ditiones sunt date. q. si p. iustim: sic omib. parendū est. atq. nō erit liber. vt. Teo. l. qd. vulgo. q. si non coniunctim. s. ditiones sint appositae: s. separatim alteri obtinere perare sufficit. vt. s. de p. d. iustim. si heredi. r. s. eo. l. i. Ac.

Intelligat. r. si nō sit leuissima. d. vt. s. de cōdi. r. demon. sub. diuersis. et. l. qd. traditū. r. l. leuissima. r. Te. l. si qd. seruo. r. arg. in h. de ac. §. hinc.

Nouissima. sic in legatis semper. vt. d. l. qd. traditum est. sic. s. de codicil. diu. §. l. §. l.

Fructuarium. s. si fructuarium dñs proprietatis heredem scripserit: r. seruo sub ditione sit libertas data: qm. interi sit heredis cōfusione: facta vsu fructus si extiterit conditio: puenit ad libertatem. Idem.

Erat. scribit: cui libertas sic data ē si filii nulli m. t. erit cū mouar: stichus liber esto: ipe dñs libertatē posthumo nato. s. dñs speratur nasci vtrū in seruitute remanere dicim: an p. ex post facto: h. d. m. retro liberum fuisse nullo filio nato: qd. magis arbitror pbandū esse.

Si favore certe rei p. b. a. tra datur ad i. propriā significatio nē: r. a. favor ad dispositōes si b. p. i. nō trahit. h. d. Bar.

Ita sit scri. p. o. p. r. s. t. i. c. h. u. s. si diligēter ratios tractasse videbitur liber esto: diligētia viderāda est q. dñs non q. seruo erit vtilis p. i. c. t. a. f. i. d. e. i. b. o. n. e. r. i. r. e. l. i. q. s.

S q. reddēdis. Alia. I. q. s. ita sit legatū vt manumittat: si manumissus nō fuerit liber eē iussus est: etq. legatur: r. libertatem cōpetere: et legatum debere sepe rescriptum est.

Testator nō p. t. alieno seruo pbibere libertatē dare nisi suo r. heredis sui. h. d.

Quā substitutū est vetitum in testō ad libertatē perducti nō posse manumitti: hoc ad eos p. tinere puto: q. fuerit testatoris v. l. heredis: suo em. alieno id irrogari nō poterit. Dau.

Constitutum. vt. s. de manu. l. seruus. Accur.

Alieno. arg. s. de lega. §. i. vnum. §. si rem. Accur.

Intelligat. r. si nō sit leuissima. d. vt. s. de cōdi. r. demon. sub. diuersis. et. l. qd. traditū. r. l. leuissima. r. Te. l. si qd. seruo. r. arg. in h. de ac. §. hinc.

Nouissima. sic in legatis semper. vt. d. l. qd. traditum est. sic. s. de codicil. diu. §. l. §. l.

Fructuarium. s. si fructuarium dñs proprietatis heredem scripserit: r. seruo sub ditione sit libertas data: qm. interi sit heredis cōfusione: facta vsu fructus si extiterit conditio: puenit ad libertatem. Idem.

Erat. scribit: cui libertas sic data ē si filii nulli m. t. erit cū mouar: stichus liber esto: ipe dñs libertatē posthumo nato. s. dñs speratur nasci vtrū in seruitute remanere dicim: an p. ex post facto: h. d. m. retro liberum fuisse nullo filio nato: qd. magis arbitror pbandū esse.

Si favore certe rei p. b. a. tra datur ad i. propriā significatio nē: r. a. favor ad dispositōes si b. p. i. nō trahit. h. d. Bar.

Ita sit scri. p. o. p. r. s. t. i. c. h. u. s. si diligēter ratios tractasse videbitur liber esto: diligētia viderāda est q. dñs non q. seruo erit vtilis p. i. c. t. a. f. i. d. e. i. b. o. n. e. r. i. r. e. l. i. q. s.

S q. reddēdis. Alia. I. q. s. ita sit legatū vt manumittat: si manumissus nō fuerit liber eē iussus est: etq. legatur: r. libertatem cōpetere: et legatum debere sepe rescriptum est.

Testator nō p. t. alieno seruo pbibere libertatē dare nisi suo r. heredis sui. h. d.

Quā substitutū est vetitum in testō ad libertatē perducti nō posse manumitti: hoc ad eos p. tinere puto: q. fuerit testatoris v. l. heredis: suo em. alieno id irrogari nō poterit. Dau.

Constitutum. vt. s. de manu. l. seruus. Accur.

Alieno. arg. s. de lega. §. i. vnum. §. si rem. Accur.

Liber Secundus.

a Iniunxit. ita qd testator noluit unum facere sine altero.

a Iniunxit. testator vt sic sit in diuidua. Accur.

b Deficiat. als deficiat: hec bona. als fiat. et tunc dicet hoc voluisse testatorem vt subijcit.

c Questio hec.

id est mes huius

qonis in fili casu

tractat vt subijcit.

d Reddiderit.

qd duo continet. vt

de pdi. et dem.

cum seruus. § i.

e Exoluerit. sic

sequens fit idiu

libilis ppt pma q

sequens est diuisi-

bilis sua natura.

cū sit i dādo. vt. §

de statuli. l. si sta-

tuibera. in fi. et l.

si qd testō. et facit

ad. § in eo. titu. de

statuli. si qd ita. §

si duo.

f Nō possunt.

quoquo mō. sic et

in legato. vt. § de

leg. i. si ancilla. et fa-

cit. C. quando di-

le. ce. l. ij.

g Cauet. vt et

de v. l. pol. mit.

vbicūq. § si. et de

leg. i. si qd legauit

rit ticio. et facit in

eo. ti. si ancillas. et

l. si quis inquil-

nos. § si ita.

h Um seru. li

bertatē. adi

ta a coherede he-

reditate. als non.

de heredi. isti. l.

trebati. § si. et l.

seq. l. i. ubi alit ex-

poni possit.

i Stichum. fa-

cit. §. e. si qd

ita. et qd ibi dicit.

j Ita. eig

manumil-

so. et sic pma dila-

tio intelligit repeti-

ta. vt. § de cōdi. et

de. auia. in prin.

k Impleto. qd

est si de vltimo an-

no est tactus. vt. §

si ita fuerit liber-

tas. secus in pecu-

niario relicto. vt

de cōdi. et dem. nō

putabā. et de his dixi. §. de mino. l.

ij. §. i. q. rñ.

testator iniunxit: que res efficit: vt qd alē cessat/alteri qz qd facere paratus est pditio deficiat. Et si ex his q scriptis vt dixit ostēdatur contētus esse testator: vel alteruz facere: res expedita erit. nā alter faciēdo et sibi et socio pderit hoc: aut si bi tm prout voluisse testatorem apparuerit.

Reiecta libertate duobus seruus si rationes reddiderint pot vntiones reddendo liber fieri si separata fuerit eorum gestio: sin autē simul gesserunt debet ambo rōnes reddere si volunt ad libertatē puenire. h. d.

Questio hec et i eo tractatur: si qd libertatē dederit seruus duobus si rōnes reddiderint. Iul. eni tractat: si alter reddere sit parat/alter nō sit: an alter p alterū ipediat: et rectissime ait: si qdē sepātim rōnes gesserit: sufficere ad libertatē ad pscēdā et q rōnes suas reddiderit. si pō sil: nō als videri alterz paruisse: nisi vtriusqz reliq exoluerit. an reliqz accipe debem: vt et ipa rōnu volumina reddantur.

Condicti victosum siue nullum non impedit libertatē.

Sz et si ancilla cū filiis libera esse iusta sit: et si nullū hēat tñ libera erit: vt si hēat qdē: filij aut ei ad libertatē puenire non pnt. Idē erit dicēdū et si ipa libera eē nō possit: filij aut ei ad libertatē pueniant. nam hec adiectio cū filiis nō facit cōditionē: nisi michi pponas aliā sniaz testatoris fuisse: tūc em p pditioe erūt hec pba accipiēda. cōditionē autē nō facere argumēto ē edictū ptor

in Defecisse. qz in eo nullus est fauor: s; in libertate sic: vt hic. et C. de fideicō. l. i. fideicōmissaria. et J. de statuli. si seru. §. cōtra. C. qñ di. le. ce. ex his. vbi etiā in legato dicit idē. Sed sol. vt ibi. ex qua etiā soluit. §. de ali. le. libere. §. ab heredit. q est ptra. J. de ptra. §. ad treb. seius

quo ita cauet: vtrē cū liberz in possessionē eē iubebo. Placet em et si nulli de liberz sint: vtrē tamē ex edicto in possessionē mittēdum. Idem.

Am fu pure liber scribit: et heres sub pditioe: placet deficiente conditioe hfe eum libertatem. l. pta.

S lego: si sempromio doctū intra annū nō manumiserit idē stichus liber esto: q situm est qd iuris sit: Rñ. hoc mō libertatē datā si sempromio non manumiserit stichus liber esto: sempromio nisi manumiserit nichil iuris in stichū habiturū sed liberū eū futurum.

Si fauore certe rei pba trahit ad ipropnā significatiōez tallo fauor ad dispositioez sibi pnterā nō trahit. Bar. Idē.

S ita scriptū fuerit cuz tici annoz triginta erit stichus liber esto: eig heres meus fundum dato: et tici anteq ad annū trigēsimū pueniat decesserit: sticho libertas cōpetit: s; legatū nō debet. nā fauore libertatis id receptum est vt mortuo ticio tempus su peresse videat quo impleto libertas ptingeret: circa legatuz defecisse pditio visa est. Idē

I bertas q in vltimū vite fui tps pferf: veluti stichus cū mouet liber esto: nullus momēti existimanda est.

H ec aut scriptura: stichus si capitoliū non ascēderit liber esto: ita accipiēda est: si cū pimum potuerit capitoliū non ascēderit. isto enim modo pueniet stichus ad libertatē si facultate data ascēdēdi capito-

Ad libertatem. nisi voluntas defuncti alia sit. vt eo. l. si. q. rñ.

saturnin: vbi nō perit relictū pecuniariū: imo qd pl est statim mortuo onerato dat. s; ibi facta erat dilatio fauore ei cui res linqbat. arg. §. de vsur. in fideicommissi. §. cum polli di. §. heredis fauore. J. de in libertate videt ptra. vt ammodo. §. nō debeat. vt. C. eo. l. cū testō. s; ibi incertū tps alicui: h certum fuit postū.

I bertas. vt te serui: vt et J. de l. h. et C. de la. l. tol. circa pñ. et J. de statuli. l. cū heres. §. i. et §. de pdi. et dem. hys me. §. quis. nō dātis libertatē. vt. J. de duos. §. i. J. de non heredis nec efnet. vt. d. l. heres me. i. et j. rñ. §. §. qñ di. le. ce. si cum heres. s; ibi in pecuniario relicto. J. de J. C. de here. insti. l. extraneus. Sol. vt ibi.

N on ascēderit. si dixit non ascēderit accipit cū pñi et. vt. §. de pdi. et dem. l. hec cōditio. J. de fec. si dixit si nō ascēdā. vt. Leo. stichus si condicillis.

A cciēda. fauore libertat. Ac. q. pñi. non idē in stipulatiōe hoc mō pcepta. vt J. de h. obli. ita stipulatus. q est J. et plene dixi. §. si qd cau. et si post tres. r. Capitoliū. l. ascēdere. Accur.

A Ita ut filius. hoc est quod facit modum.
C ditione. alio pditioni libertatis no nocere. r alio conditionem libertati non inscere. Accur.
C Reddendas. sic enim est in modo. vt no. C. de his que sub modo. l. i.

Post annos. alio post annos: et sic plana. r sic facit. s. de testi. vbi. et. l. de s. sig. l. iter illa. s. ita. alio post annu: r sic plura le. p singulari pone. vel subaudi vt bienniu. et sic facit s. de lega. ij. si ita re. s. fi.

Indistincte. i. no determinando nbez. anoz. alij di cit no determinadolo scipiat currere ex die testamenti vel mortis. s. hoc solui. l. i. p. i. s. fi.

Uerba patitur. pluralis emz r. vt dicta. l. vbi. r no. l. dubio fauo

Uos. i. si duo. i. heri. naz. in vim pditionis fuit relicta que vino te statore potuit im pleri. vt hic. et. C. de isti. r. substi. l. si ds. r. ibi. dicit. quid autem si ab herede foret danda: Rn. idē. vt. l. s. fideicō. libe. cū. s. o. r. l. si p non scripta. et. C. de cadu. tollē. s. in pumo. Itē accipe hereditate aditaz ab alio vt dixim⁹ s. eo. cū seruus.

Temp⁹. naz. viuus moritur no mortuus. vñ exvi s. boz. viuēte testa tore esset liber. et hoc testator noluit r sic inutilis videt. vel etiā salte tem pore mortis statim ex vi verborz debet esse liber. s. hoc no vult ius. s. dem si aduta hereditate. vt. l. c. l. testō. Ac. i.

Post mortē. qz morte demū relicta cōfirmatur. R. k. Ad annū lib. vis s. boz. est: vt iteri hinc ad annū sit lib: no post. s. hoc no vult ius: qz ad diē dari nō pōt. vt. l. eo. l. libertas. r ideo fit hec interpretatio vt intelligant s. ba ex die qd eē pōt. vt. l. e. testō manumissus. s. i. Accur.

Accipiat. huic s. bo supponit inferior pditionē qz testa

lum abstinerit.

Hec s. ba ita vt factū mo dū: et nōt. qz cōpelli ad modū imple dū. h. d. Bar.

Hec scriptura testamenti pāphyl⁹ liber esto: ita vt filijs meis rōnē reddat: an sub p ditione data libertas videt qz si tū est: Rn. pure qdē datam libertatē r illā adiectionē ita vt rōnes reddat: p ditionē liber tati non inscere. s. qz manife sta volūtas testantis exprimitur: cogēdū esse eum ad ratio nes reddēdas.

Pluralk locutio duoz nā mero est p rēta. h. d. Bar.

Post annos idistincte liber eē iuss⁹: post bienniu liber erit: idqz r fauor libertatis exigit r s. ba patuntur: nisi aliud sensisse patremfamilias manife stissimis rōnib⁹ is a q libertas relicta est probauerit. Idē.

Uos hīdes iussue bat post alteri⁹ morte s. suū libez⁹ eē iusseratis cutus ex morte libertas pēdebat: vt uo testatore decesserat: Sab. r s. dicit liberum futurum.

Si tps apponit substantie legari in dubio tēpus incipit a morte testatoris. h. d. Bar.

Hec p ditione cum moriar li ber esto: vite tps⁹ amplectis: r idcirco inutilis eē videt: s. me li⁹ est s. ba benign⁹ interpretari: vt post mortē suā videat testa tor ei libertatē reliqisse: s. mul to magis hec cōditio ad ānū⁹

ore posita si accipiat hoc mō quo supior: r sic post mor tem: non tñ erit inutilis qn anno trāfacto a die testamē ti p diti cōsequat libertatē. r sic tria sunt s. ba. ad annū li ber esto. Itē post s. boz moriar liber esto. Itē post annum qz hoc testm factū erit. l. s. hec vitima parum pl⁹ habeat vt litatis si cōtingat

liber esto: ita accipit p r post an num qz moriar liber esto. et l. s. hoc mō accipiat: post ānuz qz hoc testm factū erit liber esto: si euenerit vt itra ānū testator decederet: iutills nō erit. Idē

Uidā hīdē⁹ suū roga uerat vt suū serū ma numitteret: deide si heres euz non manumiserit libez euz eē iusserat: etqz legauerat. l. s. entz heres eū nō manumiserit: ple riqz existimant hunc ex testa mēto libertatē⁹ conseq: s. hoc quoqz legatum ei debetur.

Uemisse videt q nō ap paret dememuisse. B. A. Fri.

Seruos legauit et cauit ita: rogo si te pmerue rit dignos eos libertate existi mes: p rōis he ptes sūt vt co gat libertatē p rari: nisi qd ta le hi sui admiserint: vt indigni sint q libertatē psequantur: nō etiā vt talia officia⁹ ab hīs exi gantur p qb⁹ libertatē mereri debēt. arbitriū tñ ei⁹ erit q ro gar⁹ sit: q tpe queqz velit ma numittere: ita vt si viu⁹ nō ma numissit: heres ei⁹ statim li bertatē p rari cogatur.

Dicho imo ponitur corre ctue. h. d. Bar. Idē.

Tichus: imo pāphyl⁹ liber esto: pāphylū libez futu rum rñ. qdāmō em emēdasse errore suū testatorē. Idēqz u rris fore: et si ita scriptū fuerit: stichus liber esto: imo pāphyl⁹ liber esto.

omnimodo. Itē argu. s. de lega. ij. cū pater s. rogo. et de re. dub. vtrum. s. i.

Stichus. facit hoc ad questionem quam scripsi in sauten. de testi. s. quia vero. ibi in glo. sed quid si ille. Accur.

Suū. ait africanus. r no. immo correctiue poni in li bertatibus. sic et in institutionibus. vt. s. de here. insti. si ita scriptū. quādoqz nō. vt. C. de no. co. compo. ibi im mo et mutatam r.

re dudum post tes tamētū ifra ānū vt etiā post cōpu tet ex die testi. alij ecōtra dāt suppo sitū. s. bo accipiat p supiorē p mā cō ditionē ad ānū lib esto. q supior si ac cipiatur hoc mō q inferior: nō tñ erit iutill qn a die mor tis āno cōputato cōpetat libas: et hoc ex iterptatōe non ex vi verbo rñ. facit. s. eo. si ita. Accur.

Uidā hīdē. alio qdā he redē. alio qdā he redē. et alio q fra trem herede m.

Libratē. dī rectā: r sic fuit ser uos testatoris. vt C. eo. seruo. Be. o. Debet. vt et s. eo. si qz ita lega tus in prin.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Seruos. exi stimes. i. li beros eos facies. R. vel subaudi h manumittre eos Accur.

Officia. i. ser uicia. vt. C. de ne go. gest. officio. et no. quēlibet p rari. Bon⁹ q mibonū nisi pbe libz p rari mal⁹. sic. s. eo. mīf nisi testamēto centu r p. p. be. r. i. t. i. talis. s. so roit. et de leg. ij. l. cum quādā. et. C. de ioffi. testamē. l.

Liber Secundus.

Qui filii. parē. l. recte est redi disse rōnem significat: ut sic eū liberū quasi cōditōe ipta ostēderet.
b Consultus. ego africanus.
c Placet. vt. l. de solu. si seruus. r. l. nichū aut pam.
d usufruc. in fi. Accur.

f Fraudē. sic
s. loca. s. addes.
in pn. r. l. p emp.
q. f. d. s. l. tutor.
e Seruat. et
tūc demū a tuto-
re facta valida sit
alienatio cū ipse
fraude caret. vt
s. de mino. r. si si-
ne. s. r. l. pen. et
C. si aduer. v. l.
ij. r. C. s. p. d. mi.
l. ij.

f Nolit. scilicet
tutor.
g Sine culpa.
etia; leuissima si
cū m. d. ato gere-
bat: vt. C. m. l. a
pcuratore. als le
ui reglarit: vt. C.
de neg. ge. tutori.
nā ita in seruo dz
esse vt si liber ge-
reret: vt. s. s. pec.
nō solū. s. i. fecus
in libero homine
bona fide possel
fo qui de lata tū
tenet. vt. l. de acq.
re. do. hō liber. in
prin.

h Pffamilias
sic. s. eo. si ita sit
scriptum.

l Estamēto.
hereditas.
vt. C. eo. l. ij.

k Omnia. in
fraudē. als fecus
vt. C. si omis. ca.
test. l. i. in pn. r. in
fi. ac.

l Vel. pro sal-
tem. ac.

m Ab vno. vt
et. l. i. testō. et. s.
e. si suo lega. s. fi.
sic in tutela. vt. s.
de test. tu. si nēo.
n In diē. l. ex
diē non ad diē. vt
l. eo. libertas.

o Errent. sic
l. de hb. sig. cede
re. et. C. de cadu.
tol. s. nauem.

o Quinatum. facit. l. eo. l. nominatum.

Quotatio tutoris valet nisi
inter ipm et eū cui facta est sit
collusum. Bar. Idē.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

Qui filii impuberē here
argēt qd sub cura ei⁹ essz red
dita liberū eē iusseratis seru⁹
partē argenti subtractā cū tu
toze diuisit / atq; ita tutor pa
rē et rōnē ascribit: cōsult⁹ an
stichus liber esset: Rū. non eē
liberū. nā qd alioqn placer⁹ si
statulber pecuniā dare iuss⁹
tutori det: vel si p tutorē stet
q minus pareat cōditioni: pue
nre eū ad libtatē ita accipien
dū est vt bona fide r citra frau
dē statuliber et tutoris id fi
at: sicut et in alienationib⁹ re
rum pupillariū fua⁹. Itaq; r
si offerēte statulibero pecuniā
am tutori in fraudē pupilli ac
cipere nolit: nō aliter liberta
tē contingere: eadēq; et in curato
re sunt dicenda. **I**te qstū
est si rōnē argenti reddere ius
sus est: in quē modū intelligē
dū sit p ditiōi paruisse. l. an si
qdā vasa sine culpa⁹ et⁹ perie
runt: atq; ita reliq; vasa heredi
bona fide assignauerit / pueni
at ad libtatē. Rū. puenturū
nā sufficere si ex bono r equo
rōnem reddat. Dentōz quā rō
nem bon⁹ pffamilias⁹ recipe
ret: ea heredi reddita ipletaz
conditionem videri. **M**artia.

q Officio. hec differunt inter se. vt. s. de lega. ij. l. le-
gatus. s. i. Accur.

r Denotati. vt ea demonstratio fungat vice nois. R.
vt. s. si cer. pe. l. certum est.

f Fili⁹. cū vnū solū filiū hz. vt. s. de lib. et posth. l. ij.
et s. subaudi li-
ber esto. si autem
nō apparet de q
senserit obiter qd
dicitur. l. eo. cū ex
pluribus.

redibus. si aut in diē aut sub
cōditōe libertas data est: tūc
cōpetit libertas cū dies eue-
nerit / vel conditio extiterit⁹.

Serui nominati vident ma-
numitti etiā qm nō nomē eoz
ponit s; nomē officij qd habe-
bant: veluti putatozem aut pi-
nozem. b. d. fran. **P**aulus.

Nominati vident libe-
ri esse iuss: q vel ex arti-
ficio / vel officio⁹ / vel quolibet
alio modo euidenter denota-
ti essent: veluti dispēsator me-
us / cellarius meus / et socius
meus / et pamphyli serui mei
filius⁹.

Libertas testamento reli-
cta tūc valet cū hereditas adi-
tur etiā ab vno: et in eo gradu
erat relicta r pure erat relicta
b. d. fran. **A**plianus.

Est liber esse iuss: tūc
fit liber: cū adita fuerit here-
ditas q liber ex parte: si mō ab
eo gradu⁹ quo liber esse iussus
est adita fuerit: r pure qd ma-
numissus sit.

Si qd instituit aliquē r sub-
stituit seruū cū libertate et si
prim⁹ heres erit legatū relicte
seruo non expōsa libertate ser-
uus iste liber erit etiā isto casu

Diuus plus et **M**ar-
tius fratres fauorabi-
liter rescripserunt. cum ser-
uo cum libertate substituto le-
gatum erat: si heres non esset
non ascripta libertate: perin-
de haberi / atq; si a scripta ei
esset libertas. **P**aulus.

Qui potuerunt apud cō-
ciliū manumittendo
ad libertatez perducere⁹: pos-
sunt etiam necessarium here-
de facē: vt hec ipa necessitas

Qui potuerunt pducere q numerant. l. i. qui man-
nō pos. s. eadē. et. s. r. ij. l. si minor an. xx. et. l. seq.

Estamento
gradu. insti-
tutiōis vel substi-
tutiōis. sic. s. de
le. pre. s. si pro do-
te. s. si oia. sed qd
si ab instituto li-
bertas a substitu-
to hereditas rel-
quatur eidem: vi-
detur non deberi
libertas cū insti-
tutus non adeat
per. l. istam. s. ar-
cōtra. s. de leg. ij.
cū pater s. ab in-
stituto. sed r. vt
no. C. si qd omis.
cau. testa. l. i.

Pure. alio-
quin fecus: vt. s.
eo. testamento.

Danumissus.
i. manumit-
ti iussus. argu. s.
huic. l. C. eo. l. ij.

Diuus. lega-
tum erat.
hoc modo si he-
res r.

Libertate. i.
non habita men-
tione libertatis l.
legando.

Libertas.
habebit ergo le-
gatum et liberta-
tem si heres non
erit: qd erit ad es-
se instituto. s. vi-
detur neutri ha-
bere. vt. C. de nes-
cessa. ser. insti. l.
pe. s. illo. q. est. s.
So. hic vt repeti-
ta p diti o liberta-
tis q erat apposs-
ta in substitutiōe
vt. s. de p diti. r de
auiā. et de p diti. in
s. l. i. cū seruus.

Institu
tioe iu
re l3 qd
alio non
liceret.

Manumissionem l. cam manumissionis. Hzo. etia si no subit aliqua de p'dictis. sic. 3. n. q. l. illud. §. i. sic iure institutionis licet qd alio non liceret. vt insu. q. manumiss. non pos. in pun. r. §. licet.

Tichus no ascēdero. q. p'dicto loci h3 me mortuo: vt argu. l. de h. ob. qd qd. §. fi. r. 6 his dixi. §. e. libertas. §. i. Accur.

Xorē sublatu. i. nar. d. C. §. cum se quētib' iunge. e. Ab eo. i. edu. cante.

Uiuo i. an eēt uiuus. Accur. g. Non ualere. in quo p'terit' est. vt insu. de exhere. lib. an p'n. sed. §. 3. de test. testa. si in-

stituta §. fi. sed ibi fuit m'is p'teritio q' habet. p. exhere datioe. vt insu. de exhere. lib. §. ma-

ter hic p'ris. Ac. h. C. studiū. da-

bunt tamē viginti aureos. vt ar. §. 6 in offi. testa. papi-

nian r. et h' §. p'caale: alio §. vt. C. de fideicom. l. eā quā. sed p. aut. vt-

det eēt ius cōe. vt C. de lib. §. aut. ex causa. et facit. C. de in offi. testa. cuz ex causa.

Serui pue nunt. i. iure postlūminū si reuerti fuerit. R. sic r. legani. vt. §. de le-

ga. i. id qd. et ad hoc. l. e. n. ab oib'. §. etiā. r. i. i. i. ge-

neralit' §. hostiuz seruo. r. §. fa. her. c. l. i. propter.

C. Tpe. §. e. fu' p'tra. §. ol. vi. ibi.

Libertas nō pot. vt sic relicta ualeat. §. adiecto tpe ualeat libertas. vt. l. i. qd. q. po-

test huc p'tuari. sic. §. de serui. l. i. iij. r. §. de here. ist. hē reditas. r. de adop. q. hē. §. ex die pōr dari. vt. §. q. duos. §. fi. r. l. testamēto manumissus. §. fi. et. l. eo. si ita. argu. contra. §. de regu. iur. l. actus.

Am ex plurib' null'. vt. l. de re. dub. si fuerit. r. hoc in directio p'm quosdā: sec' in fideicō. vt. r. l. de sta-

buli labeo. in fi. r. C. de fideicō. l. l. cū inter. r. l. pe. q. sunt

contra. qd nō placet. imo idē in fideicō. vt. l. de re. dub. si qd ex plurib'. r. dicte leges in certis casib' loquunt: sec' si lege flich' nec apparet de quo. vt. §. de leg. i. si qd a fi-

lio §. si qd. r. sic est deterior p'dictio libertat: qd est spāle. Itē non ob. C. de h. sig. l. cū qdā. q: ibi alternatiue: et sic ponit vel. p. r. Itē nec ob. C. cōia de leg. i. l. fi. i. p'n. qz r. ibi alio casu dicit. Itē no h' i dubio eēt neutrū. sic. §. de testa. tu. duo. et. d. l. de re. dub. si fue-

rit r. §. de rei. vē. si frumētū. §. fi. r. de in diez adiec. cum duo. i. fi. r. §. de here. ist. i. tps. §. i. §. v' hodie hec lex corrigi. vt insu. de lega. §. libtas. r. §. §. nec. §. ibi de ta-

li certitudine di-

cit q' ad certitudi-

nē reduci pōt. Itē arg. §. huic. l. §. de his q' i testa. delē. l. i. l. §. alio mo-

do erat ibi dubiū Accur.

Cieduz est. filio q' est in' r. ne-

cessari' hic qdē p't abstinere. fm' aut q' est in' necessari' nō pōt. vt insu. de here. quali. et dif. in p'n. r. §. sui. r. §. §. r. h3.

Cōpetere qz remāct heres no-

mune vt. §. i. i. i. cuz q' §. sed r. si qd. r. §. de bo. l. i. vi. §. si filio. nō re. vt. §. de iterro. act. si fi-

li nec ob. C. eo si h' f'ditas. qz in ex-

traneo herede ibi dicit. r. de hoc di-

xi C. si mior se ab here. abst. l. i. p. C. nō in frau-

dem puta in frau-

dem creditoz. vt insu. qui manumittere non possunt. in pun. l. deoq. hec tunc iuratur superiōr. l. libertas. et dic vt ibi. Accur.

Superna qua. libertate cum effectu procedente. r. C. §. erunt. fuerint. re vel spe. vt. §. eo. si serui. q' est con-

tra Itē hoc in directio. secus in fideicom. vt. C. eo. si. l. seruo. r. facti. §. eo. libertates. r. l. verum est. r. insu. de here. quali. r. dif. §. in extraneis.

Libertat
terioz ē
p'dictio.

Cieduz est.

puta in frau-

h' iij

A Sed si ita. f. dies tm. hic etiā conditio pecunie dati de fuit appofita.

B Componēda. als compēfanda. z als cōponēda: et dic. i. erequēda: si-

cut em foluēdo to tū ante triēniū cō pletū libertatē cō sed nō pōt. vt. f. de ftatulibe. cum he res. f. ferure. et. l. si triennio. ita nifi ftatū cōpleto triē nio foluat lib non erit fm quofdaz. Sz certe imo vide tur qd etiā ante cō pletū triēniū fol uēdo totū liberta tē petere poffit vt hic innuit nifi p fentē. et. f. de ftatū. ftatuliberos. f. ftich. et. l. si pec ulitū. f. qdaz. dic g ftat heres non poterit eū cogere vt premature fol uat. f. de ftatulib. si feruus. f. impe rator. ita fu facie do ferū folutiōem nō cogit hēdez ad pftādā libertatez: vel retēto hoc fen fu qd pōt ante fol uēdo pcedē liberta tē: dic qd heres cō pēfet maturā fol uēdo pecunie q sibi fit: mature li bertati quā daret fic est plana. z pro hoc est dicit. f. ftichus. in fi. f. ad. l. de ftatulibe. si triē nio. refpōdebis vt ibi. z ad aliā cum heres. dic qd in fa ciēdo erat: vt pdi cto. f. quedam.

S futurum. **M** arcel. Sz qd ita fcriptū: illū dō ferū folutiōem nō cogit hēdez ad pftādā libertatez: vel retēto hoc fen fu qd pōt ante fol uēdo pcedē liberta tē: dic qd heres cō pēfet maturā fol uēdo pecunie q sibi fit: mature li bertati quā daret fic est plana. z pro hoc est dicit. f. ftichus. in fi. f. ad. l. de ftatulibe. si triē nio. refpōdebis vt ibi. z ad aliā cum heres. dic qd in fa ciēdo erat: vt pdi cto. f. quedam.

U bertates directe z te ftamēto pfirmatis recte dan tur: fidet cōmittarie z ab itesta to: z codicillis nō confirmatis relinquit poffunt.

S i qd sub mō relinqt liber tate ftatim adita hēditate cō pētt libertas sed iudicis offi cio cōpellit f factū liber implere modū appofitaz i testō. **B** ar.

M eula decedēs **I** dē. feruus fuis noie fachi z eutichie z thylene sub pōitōe libertatē reliqt his verbis. fa chus feruus me' z eutichia z thylene acille mee omēs sub hac pōitōe libi fūto: vt monu mēto meo alternis mēlib' lu cernā accēdāt: z solēnta mor tis pagāt: qro cū a ftidue mo numēto meue fa chus z euti chia z thylene nō adfint an li bert esse pōt: **M** odestin' rōdit

E tatem. **S** i quis. illū. feruus meuz vel alienū. **A** cur. **E** z **I** llius. extra nei.

F habeat. qd fit si et ad manu mutendū detur.

L bertates. **R** estamento

confirmatis. qd fit expresse. vt. C. de codicil. siue. et faci te quādo fiunt post testamētū. vt. f. de codicil. l. si qd cuz nullū. f. testamēto. sed ante facti nō intelligunt pfirmati testamento fm has leges. Item nec tūc qn nulluz esset factum testa mentū. vt. f. de co dicil. l. ante. z hic subicit. f. hodie semp videtur con firmari. vt isti. de codicil. f. nō tm. et est sic. f. de testa. tute. l. iij. et. C. co. l. ij. **A** cur.

neq; ptextū pboz totū fcriptu re: neq; mētē testatricis eā eē vt libertas sub pōitōe suspen sa fit: cū liberos eos monumē to adesse voluerit: officio' tū tu dicis eos eē cōpellēdos testa trices iustioni parere dixit.

L ocutio pūctua cōpellit ad vtrūq; implēdum: fecus si disunctua. **H** d. **I** dem.

Q uod vulgo dicitur sub plurib' cōditionib' da ta libertate leuissimā cōditio nem spectādā essentia verū est si separatim cōditiones sint date. qd si cōiunctim date sint nisi omnibus paruerit: liber non erit.

P ena inflicta post mortem testatoris qui seruo libertatez in certuz tēpus reliquerat: in tra tempus illud nō vicat da tionē libertatis si ante tēpus libertatis venerit restitu tus sit et liberatus ab illa pe na. **I** dem est si heres necessa rius sit institutus seruus. **H** d.

A risto nez **P** ompo. ratio appiano rescri ptū: testamento liber esse ius sus cum annoz triginta esset: anteq; ad eam etatē peruert ret si in metalluz dānatus sit: ac postea reuocetur: sine du bitatione cū libertate legatū ad eū pertinere: neq; metallo rum pena ius eius mutari: nec aliud si heres esset sub condi tione institutus. futuruz enim eum etiam necessarium.

C osecutus libertatē ex fal sis codicillis tenet heredi da re viginti solidos: idem dic de re' imēto falso vel inofficio so pionunciato. **H** d.

P ompo. als **P** ap. als **P** au.

Q uam ex falsis codicillis cet non debita prestita tamen vel ab herede' fuisset: viginti

habetur. Item nec tūc qn nulluz esset factum testa mentū. vt. f. de co dicil. l. ante. z hic subicit. f. hodie semp videtur con firmari. vt isti. de codicil. f. nō tm. et est sic. f. de testa. tute. l. iij. et. C. co. l. ij. **A** cur.

M eula. vt mo numēto. im proprie dicit con ditionē cum mo dus fiat per vt non conditio. vt **I** fubicit. et dixi f. e. libras. f. ij. ac. i. **O** fficio. sic f. de peti. heredi. hereditas. f. fina. et. C. de religio. l. militis. et. f. de re ligio. si quis sepul chrum. f. funeris. et. f. de annuis le gatis. l. qnt. **A** c.

Q uod vulgo. leuissimaz. que sit hec dixi. f. eo. liberatibus. **L** i. **N** i si omni bus. fecus in dis iunctis: vt habes hec ola. f. de con ditio. institutio. l. v. z instit. de he redibus institue dis. f. si plures. z f. de condi. et de mōstra. l. cum pu pillus. f. dis iun cto. **A** cur.

A risto. reuo cetur. resti tutione a princi pe impetrata. **A** c. **L** egatum. li bertatis vel alia res ei erat lega ta. z facit insti. de here. quali. et dif. f. in extraneis. et C. qui nō pos. ad lib. p. l. i. **A** cur.

Q uam ex fal sis. ab hēde vel et a legatario. h iij

Utrum est liber esse. f. directo.

Utrum est liber esse. f. directo.
peruenire. f. s. e. seruus. et insi. de sin. re. p. fi
deicb. reli. q. q. asit
qb. de a tpe mort.
debere ee defacti.
So. satis ee vt de
facti: si hfditari?
fiat: cu hfditas su
lineatrice pstone
defuncti. vt insi.
de here. lli. f. ser
uus alie. r. s. s. he
re. insi. l. no min?
s. i. r. facit. s. e. l.
serui. sic. s. de he
re. insi. q. tics s.
feru? cu libertate
vbi dicit in insi
tuto. f. ar. f. s. de
adime. le. cu fu?

Actio actori
scz seruo.
In p. tuber
nio. h. no pedisse
qua. v. r. facit. s.
de leg. iij. legatis
s. i.
De furt. p
act. in factu: vt. i.
si qd testa. lib. esse
ins. l. i. in pn.
f. qd dari. v. r.
si pmo fuisset da
ta nre reuocaret.
vt. s. de adi. le. l.
legata iutit. r. de
codi. et de. cu tale
s. fi. et. s. e. l. si qd
locuples. sic. s. ni
si positu in hac. l.
no ponit. de q. ple
ne dicit. s. si quis
cau. si eu. in fi.

Utrum ita ca
uit. seq. gre
eti cui? iteratio
p. Bul. e. talis en
doni r. acc.
h. Nat. ee. i. p
mogenit? fuit p?
manumissionem
marris. Orh. p.
t. Consultatio
ne. i. id qd dixit
in p. l. t. a. q. p
uenit r. n. valet
legatu etiā si non
sit p. mogenita nō
obstare falsa cā vt
de codi. r. demon.
l. demonstratio: dū
mō post māumif
sionē mris sit na
ta r. sic libera. s. z

si rursus ante aditā heredita
tem reuertit in bonis testato
ris adita hfditate efficit liber
h. d. l. se. pōit casū lōgū Mar.

Utrum est eū q liber ee
tullius esset alienatū a
testatore si aū aditā ei? hfdita
tē rursus hfditari? fieret: mox
cum adiretur hereditas ad li
bertatē peruenire. S. ceuola.

Actio seruus qbusdā et
ancillis noiatim dire
ctas dedit libertates: deinde
ita scripsit: r. pedisse quas oēs
quaz noia in rōnib? meis scri
pta sunt liberat eē volo: quesi
tū est an eutichia q testi facti
tpe inf pedisse quas libertatē
accepit: mortis asit tpe inue
nitat actor? i. p. tuberno? tradi
ta: ex gnāl capite pedisse qru
libertatē psequi possit. Rñ. ni
chil impediri libertatē pedisse q
q mortis demū tpe pedisse q
ee desit. Purā et directaz
dñi sul testō libertatē stichus
accepit: r. ex hfditate multa
p fraudē amouisse v: qstū ē
an nō aū in libertatē p. clama
re debeat: qz ea q ex heredita
te amouisse p. bari poterit he
reditibus restituerit. Rñ. fm ea
q. p. ponerent eū de q. q. r. libe
rū esse claudi? vt absolutisse: r.
id de q. q. r. nā hfdibus satis
consultaz est edicto de furtis.

Luci? rici? testō suo ita ca
uit honestiphore nisi dillegēter
rōnes excussertis liber ne esto:
qro an honestiphorus ex his
p. bis libertatē sibi vendicare
possit: Rñ. ex his verbis que
proponerentur: libertatē ad
mi potius qz dari.

Falsa demonstratio non vt
ciar legatū. h. d. Idē.

Utrum ita caut? endoni
dari volo nūmismata mille qz
puent natus esse? postqz ma
ter eēt libera: qro an endo nisi
probet se post manumissionē

qd si erat acilla qz pū nata: an p. hec? ba testat? erit libe
ra: qdā sic lz sit ar. f. C. d. le. fu? r. C. d. test. mi. l. ex his.

miis sue natū possit his p. bis
testi libertatē conseq. Rñ. nō
oportere hmōi cōsultationē
p. iudicium parare. P. dpo.

Utrum qsdā efficere volē
tes ne serui sui vnqz ad
libertatem perueniāt: ha cte
nus scribere solitos: stich? cū
moxeret liber esto. sed et iulia
nus ait libertatē q in vltimum
vite tps cōferri nullius momē
ti esse: cū testator impediē
de magis qz dande libertatis
gratia ita scripsisse intelliga
tur: et ideo etiam si ita sit scri
ptum: stichus si in capitolluz
nō ascēderit liber esto: null?
momēti hoc esse si apparet in
vltimū vite tps conferrī liber
tatē testatorē voluisse: nec mu
tiane cautionē locū esse. Et
si ita in testō scriptū fuerit: st
ichus si capuā terit liber esto.
nō aliter liberū esse: qz si capu
am terit. Hoc ampl? octa
uen? aiebat: si qz in testō sub
qualibet cōditioe libertate ser
uo data ita scripsisset: ante cō
ditionē nolo eū ab herede li
berum fieri: nichil valere? hāc
adjectionem.

De fideicommissariis liber
tariis. Titu. v.

Absentia vel dolus latitā
rum fideicommissariis nō ob
stat qn presentes fideicommis
sarij possunt seruo fideicō. da
re libertatem. h. d. Ulpian?

Utrum qdā ex
his qui fi
deicommis
sariam li
bertatem
debeāt p
seres sint
alij iusta cā absint? alij lat
tent? perinde is cut fideicom
missaria libertas relicta est li
ber erit atqz si soli q adessent

Cio. intelliga
tur. vt. s. e. l.
libertas. in pn.

Utrum qd si
nō apper sua qd
bz. s. e. l. libertas.
s. i.

Utrum qd si
caueat se capito
lū nō ascēdere. et
sic fit liber? hec
est em cautio mu
tiana. vt. s. d. d. i.
r. demō. l. mutiāe.

Utrum qd si
sugnacua ē hnda
cū neuro cāu cō
pellat hys an ma
numittere: s. cer
te imovitis cū. p
hibet nō possit in
teri māumitti: vt
s. de māu. fuus.
als sic. vt. C. d. la
ti. lib. tol. s. r. si
sub p. di. Rñ. h. loq
qñ fuit ironice p
hibet nō p. p. ali
quā cāz. f. s. s. u. de
licū vel hfdis cō
modū q casu p. hi
bitio nō valz: vt. s.
de le. l. i. filius fa.
s. d. i. r. de lega.
iij. lucius. in pn.
Accur.

De fideicommissariis liber
tariis.

Utrum qdā
absint
qui isti
sūt ha
bes. i. e. si eū. s. fi. r.
l. neq. s. fates. r. l.
non tm. s. senatuf
con. ac.

Utrum qdā
Latitēt. de
hoc dic vt. i. q. ex
cau. in pos. ea. ful
cini. s. qd sit lati
tare. r. s. latitare.
et. s. illud scien
dum. ac.

Utrum qdā
Liber erit.
ex vrbiano sena
tus consul. vt. i. cū
vero. s. subuentū.
Accur.

a **C**his. f. presentibus et ex iusta causa absentibus.
b **C**proficiat. vt eoz tm sit libertus: vt. l. e. si ed. §. eoz. et. l. meq. et facit. l. e. si legatario §. fi.

S q. s. liber: stare. p. fidei comif. vt. s. ti. i. libertates. ac.

d **C** fauor. non pba q. testō scō de mō hnt locū: vt l. si. deo cui li. cau. do. adi. §. i. r. §. in p. m. i. r. facit. §. ti. i. q. d. d. uo. r. C. de testa. ma. l. si. l. p. n. r. p. n. u. s. q. l. ad. itam.

e **C** Que. cōstitu. tio. ac.

I Quē. f. est cui bōa adij ciuntur.

g **C** plerq. r. qm nō incesit si platio. als dat di recta ex stipitatu. vt. l. l. p. i. §. pe.

E rgo. i. q. di. est. §. p. xi. in. l. l. §. q. nō adita hēditate f. uis pōt accipere bona cū libertatū conseruandā.

f **C** Ceperit. suc. cesorē nō extare: vt insti. de eo cui lib. cau. §. tūc con stōnis. r. l. p. i. §. h. pōt. vt qua minor. r. r. v. an.

R estitui. scz ad hoc vt adeat.

m **C** Extare. q. b. vt hac rōne. vt et §. p. i. r. r. h.

n **C** Tn. q. uis i. es cā sit vt resti. tui possit.

o **C** Cōstitutio. nē. vt insti. de eo cui libe. cau. §. si is. et. §. i. i. quod diuo.

p **C** Semel. sic in st. qui manu. nō pōt §. semel. r. §. de mi. l. et si sine. §. sed q. papi. et l. h. d. §. si is. r. C. de testa. ma. l. i. §. q.

r **C** Libe. et. p. n. tes. quā do bona adijciū. tur alicui.

r q. ex iusta cā abessent rogati essent: pars ergo latitantium hie proficit.

C Ad confirmatōne eozū q. in testō relinquantur requir. aditio ab intestato. Bar. Idem.

S q. s. intestatus dece. dens codicillis dedit li. bertatē: meq. adita sit ab inte. stato hereditas: fauor cōstitu. tionis diui marci d. z. locū ha. bere et hoc casu: q. iuber liber. tatē ppetere seruo et bona ei adijci: si idonee creditoribus cauerit de solido quod cutq. debetur soluendo. Idem.

I A quē etiā vtilis actio nes plerunq. s. credito. ribus competunt. Idem.

E rgo. q. diu. incertū sit vtrū existat hic succes. sor an nō: cessabit cōstitutio. cū certū esse ceperit: tūc erit cōstitutio locus. C. Si is q. in integrū restitui pōt. absti. nuerit se hereditate: an q. diu. poterit in integrū restitui: exti. stimam? p. s. tōne cessare: q. nō est certū ab intestato nemine succesore extare. m. e. tū. veri? admittēdā p. s. tōne.

Quid g. si post adiectionē libertatū cōseruandā cā factā in inte. grū sit restitui: vtiq. non erit dicēdū reuocari libertates q. semel ppetierūt. Illud videamus vtrū pntes eē debeāt q. libertatē acceperit: an pō nō et cū inuitis alijs pnt bōa p. pter libertatē adijci vtiq. etiā absentibus. Quid g. si pntes sint qdā/ quidā abntes: videamus an nō etiā abntibus ppe. tat libertas: r. pōt dici ex p. lo. adite hēditatis cōpetere his libertatē etiā absentib. C. Si ex die data sit libertas an dis. es expectādus sit: r. puto ex. pectandū: an g. nō adijciēt.

Quid deinde si sub p. ditio

a **C** Acceperunt. vt testamento. ac.
b **C** Cū inuitis. vt r. C. de testa. manu. l. si. §. si vero q. dam. sic. §. de reg. iu. qui pōt inuitis. sed ar. §. §. de arbi. si in tres.

ne data sit libertas: et siquidē alta pure/ alta sub conditione vtiq. adijci statū pnt. Si oīns sub conditōe: qd pns erit di. cere: vtrū expectādū sit vt cō. ditio existat/ an pō statū adij. cimus: et dicim. r. u. c. demū cō. petiturā libertatē cū. f. ex tite. rit libertatis cōditio: qd mag. erit pbandū. C. Adiectis ita. q. bonis directe libertates pu. re date statim ppetūt: ex die cū dies venerit: cōditionales cu. z. conditio extiterit. nec erit ab re existimare etiā p. dente cōditione libertatū/ h. o. s. sub conditione date sint/ p. s. tōnem locum hē. vbi em libertatis spes est/ ibi dicēdū est vel mo. dica data occasione? qd sine dāno creditorū futurū est: ad. iectionem admittendam.

C facultas implēdi conditio. nem ad heredē transfer. B.

C Si sub conditione dando. rum decem libertas data sit: siue heredi dare iussus sit q. li. bertatē acceperit / siue nō sit dictum: an dando ei cui bona adijcienda sunt perueniat ad libertatem qri potest. r. mag. est vt ei dari debeat cui bona addicta sunt quasi p. ditio trā. lata videatur. certe si alijs q. heredi dare iussus sit: ipsi cui dare iussus est dabit. C. H. i. q. fidei comif. s. a. r. i. a. libertatē acce. perunt nō statim vbi bona ad. dicta sunt/ libe. ti sunt: sed fidei. comif. s. a. r. i. a. libertatez possunt consequi/ hoc est manumittē. di sūt ab eo cui adiecta bona sunt. Adidit ita demum bona voluit/ si idonee creditoribus cautum fuerit de solido quod cutq. debetur: ergo cauendū est idonee. quid est idonee sa. tis dare: vtiq. aut pignozib. datis respō. aut si ei fides/ ha. bita fuerit promittenti sine

te. ac.

e **C** Adite. vt si. cut adita hēdita. te cōpetunt liber. tates etiam igno. rātib. ita bonis adiectis.

v **C** Expectan. dū. sic vt non adij. ciantur bona an. teq. dies veniat §. z. quosdā q. nō placet vt statū di. cet: sed bic liber. tatis dande.

r **C** Nō adijciē. tur. ei suo cui ex. die data est liber. tas. acc.

y **C** Statim. scz adita hereditate

z **C** Occasione. nota bonū verbū

a **C** Si sub con. ditione. acceperit in testō.

b **C** Non sit di. ctum. quo etiam casu heredi dan. dum est: vt. l. §. sta. tuli. qui pecuniā. Accur.

c **C** Translata. ab herede ad euz cui bona sunt ad. iecta. m. et est sic §. de leg. i. is q. in p. o. §. fi. r. §. si q. s. omif. cau. te. qui autem. in fi.

d **C** Acceperit. scz in testamento. Accur.

e **C** Est. vt insti. de eo cui liber. §. i. nam est loco bo. nozum p. o. vt. l. eo. §. is autem cui Accur.

f **C** Voluit. cons. titutio: vt insti. de eo cui liber. cau. §. i. ac.

g **C** Fides. sic. §. de pig. act. si rem §. omnis. et qui. mo. pig. vel hyp. soluit. item libera. tur §. i. et insti. de re. di. §. vendi. te. ac.

Liber Secundus.

a **C**omine ad hoc vt et caueatur.
b **A**b ipsis. f. omnibus creditoribus.
c **C**reato. i. electo.
d **U**nusq. i. vnum quem voluerint.
e **U**nusq. quasi procuratorem. sic. f. de cura. bo. l. i. et
f. de admu. tuto. l.
ij. §. sed non erit.
e **H**ec. f. bona.
f **D**ecreto. quo
bona adiungunt.
g **S**i oia. i. sub
hac p̄ditōe ḡhali.
si oia. i. in qua cō
tinetur cauto.
h **U**ltur. sic. f.
de pac. si plures.
in h. ar. dicit q̄ pos
sunt peti.
i **O**stendit. di
cēs qd̄ statim reci
tat. vt i. h. de eo
cui liber. cau. bo.
§. i. ibi et hi. re.
k **O**rcini. f. te
statoris.
l **L**iberti fiāt.
nā tūc aut consen
tēt. et hoc statim di
cit. aut non et tunc
remanēt serui. vt
C. de testa. manu.
l. si. §. si vero qd̄.
m **C**ōprehēdē
dū est hoc. f. ea cō
ditione.
n **H**ēbit. sub.
is cui bona adie
cta sunt si non est
inter. re. sic. in li.
de leg. pa. tute. vt
sic. testator reliq̄t
libertatē sicut et
tutorē filij cē ius
sit q̄ sicutus post
ea habuit bōa ex
adictōe. p. la. pl. 3.
o **C**ōstitutio.
qd̄ videtur.
p **Q**u. i. qz le
gatis re. Accur.
q **U**oluit. con
stitutio.
r **A**dmiserit.
ex cōstitutōe. Ac.
s **A**gnouit.
causa conseruan
daz libertatum.
vt. f. ea. l. §. si bōa.
t **A**lia ratio.
vt debitor. f. si c. vt
dānat vel cadu
ca vel etiam vacā
tia cū nulle sint libertates etiaz inter viuos. vt l. si. de eo
cui. §. pe. et §. hęc cōstitutio. sicut et ante p̄dictam consi

fatidatōe idonee cautū vide
bit. **C**reditoribus tamē caue
ri. quē admodū dicitur: vtrū singu
lis: an hō omnium noie vni ab
ipsis creato: et opz officio iudi
cis p̄stitutū venire creditores:
vnumq. creare cui caueatur
oim noie. **I**llud videndum
est: an caueri dicitur creditoribus et
sic adijcti bona an hō sub p̄di
tōe hęc sunt adijcti dā si fue
rit cautū. et puto sic cōprehē
dendum decreto si omnia ex
constitutione diui marci facta
sūt. **D**e solido vtiqz sic accipie
mus: et de forte et vlturis debi
tis. **H**ic q̄ ad libertatē pue
nerūt quoz liberti fiāt: p̄stitu
tio ostēdit: vt q̄ directā liber
tatē acceperūt oicini et tunc li
berti: nisi forte is q̄ sibi adijcti
bona desiderat: ita velit adijcti
vt etiā hī q̄ directā libertatez
acceperūt: ipsius liberti fiāt.
Qui autē voluit ipsi liberti
fieri: vtrū manumittendi sunt
ab eo: an hō ip̄a adiectōe hoc
cōprehēdēdū est ea p̄ditione
sibi adijcti bona: vt hī etiā q̄ di
rectā libertatē acceperūt ip̄i
fiāt liberti: et puto hoc eē p̄bā
dū: vt ip̄a adiectōe hoc cōphē
daz. idē q̄ bōa qz p̄stitutōis ad
mittūt. **L**ū autē hū liberta
tē nactus est: vtiqz etiā tutelam
ei hēbit is cui bona adiecta
sūt. **S**i alienos suos roga
uerit testator hī dē manumit
tere: vtrū dicimur p̄stitutōez lo
cū hēre: an hō cessabit cōstitu
tio: magisqz est vt locū sit p̄sti
tutiōi. adiecti em̄ bonis redi
mere et p̄stare libertatē cogit
a p̄ore. **S**i nō heres s̄z le
gatarū rogatus fuerit manumit
tere: nūquid cesset p̄stitutio q̄

tutionem poterat facere vt etiam subijcit.

Si ducis. quidā habet ducis legionis bona delata sunt scilicet fisco scilicet alia ratione p̄ ex hac con
stitutioe. alij habent caducis legionis re. et tunc fm̄
p̄. est figurata locutio. i. p̄ caduca legionis. i. p̄ caducita
tē alicui q̄ erat in
legione. Accur.
Idē erit pro
bandū. scilicet vt
cesset cōstitutio. et
facit. §. tit. i. quod
diuo. Accur.

Eadē cōstitutio p̄spicit vt
si fisco bōa admiserit: e q̄ liber
tates cōpetāt. ḡ siue vacēt bo
na fisco sp̄nere: siue agnoue
rit: p̄stitutio locū h̄z. **L**etex si
alia ratio: agnoscat: apparet
cessare debere constitutionē.
Quare et si ducis legionis bo
na delata sint: idem erit p̄bā
dū. **S**i et si minor viginti an
nis dedit libertatē: dicimur nō
cōpetere nisi fideicommissariā
libertatē. hęc em̄ cōpeteret: si
mō potuit cāz p̄bare minor vi
ginti annis: si viuus manumitte
ret. **S**i in fraudē creditorū
libertas data sit ab eo q̄ mo
tis tpe soluedo nō est: an cōpe
tat: et si quidē fisco bona nō
agnouit: forte cōpeteret li
bertas: qz solidū creditori of
ferit. **A**tquin si adita h̄ditas
fuit: nō cōpeteret. **L**et
te si fisco agnouit h̄ditatez
facili p̄babit cessare liberta
tatē: nisi qd̄ bōa p̄stitutōis se
cutus dixerit eū sibi ip̄utare de
bere q̄ adijcti sibi hac p̄ditione
bona voluerit vt libertates cō
petāt. **S**i qd̄ autē ex eplum
adite h̄ditas fuerit secutus: di
recte libertates nō cōpetēt: si
p̄siliū et euētus fuerit fraudā
doz creditorū: nec fideicommissi
se p̄stabit: si euētus fraudē
creditorū. **S**i bōa fuerint
fisco nō dū agnita: ea qz adie
cta sunt libertatis p̄seruande
gratia: an possit fisco postea
agnoscere: et magis est ne pos
sit. **P**lane si non certiorato

An cōpetat.
bonis adiectis. Ac.
Atquin. opz
positio.
Aditā. ex tes
tamento. Accur.
Non cōpete
ret. vt. §. d̄ manu
mif. testa. si qd̄ lo
cuples.
Eū. f. fisco.
Et euētus. vt
in li. q̄ manumit.
nō pos. §. in frau
dez. et. l. q̄ in frau
cre. si qd̄ cū habe
ret. et. f. de statuli.
l. i. in fi. re. C. q̄ ma
numit. nō pos. l. i.
Euētus. etiaz
solo. Jo. vt. C. qui
manumit. si pos. l.
si. qd̄ gerit: qd̄ dī
cūt fisco non tene
rius: p̄uat sic per
h̄ba supiora certe
si re. alij dicūt idē
sincte quēlibet te
neri. p̄ma placet.
Accur.
Fisco. i. a fi
sco. Accur.

Adicta sūt. alij et hoc certiorato fisco: p̄fecto tra
rij fm̄ Jo. vt ex sequentibus patet.

- a **P**refecto erarij. als pfectus. et als pfecto. et dic. i. pcuratoru fisci: vt. l. ne qd in lo. pub. l. q. s. hoc iterdictu.
- b **D**eberent. quia lucrosa.
- c **A**ddictio. facta.
- d **C**essat. i. non valet.
- e **N**o fuerint.
- f **L**ucrosa. acc.
- g **L**ocus est. i. remanet firma q facta est: et ad hoc facta est: et ad hoc facta est: i. de iure fisci. l. i. s. an bona. et s. d. offi. pcur. ce. l. i. s. fi. et. l. seq. s. hanc s. vt dicit q pmo debeat ficius ad mitti s. extraneus si bona soluēdo sint etiā si bona essent alicui tā adiecta: qd immutat hodie vt l. si. de eo cui liber. cā. de. adi. s. ne hui. s. m. Jr. q. est. s. et facit ad huc. s. s. ea. l. s. eadē cōstitutio. et s. si i. fraudē. et s. si. i. q. d. di. no. ac.
- h **A**ssimilari. vt et i. et actio nes vtilis dicit vt. l. p. dices.
- i **S**epulchro rā. q. hoc bonoz possessozib. cōpetunt. vt. s. de reli. q. d. p. s. s. h. vtro. q. d. sec. i. eo cui ex tre. e. restituta hē reditas. vt. s. ad treb. q. p. d. s. i. l. Quā in pposuerit. i. actio ex stipulatu si inter cessit: als val vtilis. l. ex stipulatu tacite ficta infuenire. vt arg. s. de adop. his s. bis. vel ven. vtilis q heredi: et in herede dare directa vt. s. eo. l. in que. h. **L**ibertos. si sic trāscit in rebellianicū successorem. vt. s. ad treb. l. si patroni filius. in prin.
- l **H**ereditate. vtilitē directū soli heredi de iure ciuili datur. vt. s. fa. her. l. q. s. i. et facit. l. s. et eius. s. i. et. l. si ex ass. in eo. titu.
- m **J**udicio. vtili sicut bonoz possessores. soli em hē redes experiuntur directo: vt. s. fa. her. l. i.

prefecto erarij bona fuerit libertatis cōseruande cā addi: cra: videndū est an pstoni loci sit: et si qdē talia fuerit vt agsci deberēt: addictio cessat: si hō non fuerit: addictioni loci est. **S** autēz cui bona addicta sunt bonoz possessozū assimilari: dicitur in hoc etiā iura sepulchroz poteri hē. **I**te videam an cōueniri a creditoribus possit hereditarijs actionibus: an hō nō nisi ex cautio ne quā iterposita: magis est vt non aliter pueniat qz ex ea cautione quā interposuerit. **S** i duobz pluribusve addicta fuerint bona: et cōem rē et cōes liberos habebūt: et scicū familie hericunde iudicio experientur.

Judex abite herede pot pnuiciate seruū cui debet fidei cō. libertas liber esse. q. si fuit seruus testatoris erit eius libertus. si hō fuit seruus heredis erit liber. **I**psius heredis. h. d. **P**aulus.

Fideicommissarijs libertatis abite herede pntor: pnuiciasset libertatē debent: est et liber et defuncti liberti si et seruus fuerit. aut hēdit si fuis hēdit sit: imo et si sine successore heres decesserit: cōseruādā eē libertatē senat diu adriani tēpibus censuit.

Heres nō detrahit falcidiam de legato si id qd legatus fuit p emēdo seruo ad eū liberandū non sufficit ad ptiū serui detracta falcidia: s. d. s. solle

Fideicommissarijs libertatis. debent. qd facere dicitur. vt. C. eo. si seruus. et. l. ancillam.

Eius. s. defuncti.

Hereditas. sit libertus: nisi ex iusta cā ab sit: vt. l. eo. si cū s. p. et. s. h. q. **H**is. q. libertatē pstatē dēbeat.

Dum legatum soluere vt seruus ematur. h. d. **I**dem.

Ecē legata sunt et rogatus est legatarij sit: chum emere et manumittere: falcidia interuenit et minoris fuis emi non pot. qdā putat dodratē ac tpe debere legatarij: nec emere p pellēduz. **I**dem putat etiā si seruū suum rogat sit manumittere: et dodratē ex legato accepit: nō eē p pellēdum manumittere. **V**ideamus ne vtiqz i hac specie alid dīcēdum sit. s. in superioru casu sunt q purant cogēdum legatarij redimere seruū: et se oneri subleuisse dum acceperit vel dodrantē. **S**ed si paratus sit retro restituere qd accepit: an audiet sit: vidēdum. s. cogēdus ē heres tota decē pstatē perinde atqz si adieisset testator: vt in tegra pstatentur.

Bonis testatoris venditis ptes alienū ita vt nō possit solui totū illud qd legatū est ad emēdū seruū: p eo liberādo pot legatarij partē legati petere si de illa parte potest seruū emere: et caueat se ptiū seruū et manumissurū. **A**ls secus. h. d. **P**lanius.

Sicut legata sunt cētuz ita vt seruū alienum redimat et manumittat: et bonis heredis rēditis partē nō totū psequat: non alias debz psequi legatū qz si cauerit se māumissurū. s. hoc tūc demū si largiat ptoit quā accepit

falcidia locū haberet: vt in aut. de here. et fal. s. si hō ex psum. s. ar. s. ad. l. fal. l. qd de bonis. s. i. s. ibi alio mō occurrebat falcidie: vt loqz h s. nouū ius ex dicta aut. et facit. s. de inoffi. test. papinianus. s. quarta.

Serui. psequatur. l. conseqnatur.

Largiat. i. si rē psecut sit ptiū serui postula:

Dicit. vt min decē legatarij cōsequatur.

Et minoris. qz sint decem.

Putāt. et male. ac.

Idem putāt. sit et male.

Seruū. legatarij.

In hac spe. i. qd de suo est rogatus.

Vidēdum sit. et vere alid dīcēdū. vt quāsticūqz accepit oino manumittat. vt C. ad. l. fal. si ea. et. l. eo. si debitor. s. i. ac.

Casu. qm est rogat emere seruū et manumittere. ac.

Tel. p saltē.

Tota decēz. falcidia nō deducit: vt. C. ad. l. fal. ci. in. d. l. i. ea. et sic est. s. l. l. si legatario. l. rñ. sed ibi de suo seruo: h de alieno. s. et s. ad. l. fal. si fu. cū tribus seq. vbi dicitur falcid. detrahi etiā de eo qd relinquit vt alienū redimat et manumittat. eo. ibi rñ erat in dodratē qz seruus emi poterat: hic nō vt. l. eo. generalit. s. si qd ali. et. l. p. rñ.

Prestatē. vt in hoc legato cesset falcidia: quem admodū si nō sit testator dixit: ne

falcidia locū haberet: vt in aut. de here. et fal. s. si hō ex psum. s. ar. s. ad. l. fal. l. qd de bonis. s. i. s. ibi alio mō occurrebat falcidie: vt loqz h s. nouū ius ex dicta aut. et facit. s. de inoffi. test. papinianus. s. quarta.

Serui. psequatur. l. conseqnatur.

Largiat. i. si rē psecut sit ptiū serui postula:

Liber Secundus.

bat. 20. scz alieni redimēdi. sec. in seruo. vt. J. e. si legatus. rto. in prin. que est contra.

a Alioqn. i. si nō caueat. nō afit dicas. i. si noluerit vēdere dñs. nā l3 nō vēderet: d3 tñ iste habere legatū: vt. J. de leg. 1. si fundum. §. iulianus. et facit. C. eo. deberi.

b Repelli. pe- tens legatum.

c Um. constat vt. J. de mi. si minor. xxv. an. et. C. de fideicō. ab eo. et ad. l. fal. si ea.

d Um. fidei. cō misit. scz testator. e pōr. seruus f. pendeat. ve luti si testator ne cesse habuerit eū alienare sub pōtē tū: dicitur extitit in psona heredis. vt. et. ar. J. d. pō. ob. l. si seruū. §. item si hō. 2 sic no. qdā pmitti ex necessitate q̄ exuo luntate nō pmit tāt. vt. 2. J. d. fun. do. l. 1. 2. J. de leg. 1. filius. dui. in fi. et de. l. ij. pō. §. pō. et de leg. ij. pō. filius. u. rñ. 2 J. de pet. her. dē uis. 2 fa. her. qui erat.

g q. i. q. 3 J. eo. rogo. in fi. so lu. i. ibi cogitavit testator dē hō nō alienare. h non qd in dubio psumit. vel ibi ex pō na heredis adue nit necessitas alie nādi. hic testatoris. 2 facit. J. l. pr. Quidā. veni. re. i. vendi. i. c. uenundari. qd psumit. vt. J. e. l. generaliter. §. si penitum.

k Uenest. i. vē dantur. Accursius.

l Libertas. illis venundatis.

m Relicta. vrpote p fideicō. relicta si pōgat eū aliens ri. vt. J. e. l. rogo.

n Quod mō. etiā ex necessitate ex psona heredis iter ueniente. vt. d. l. rogo.

o Redemere. nō sic. J. de pō. l. i. §. si rem. et J. rem ra. ha. quo em. §. i. et arg. J. de mino. l. verū. §. itē queri. et J. quorū leg. l. i. §. prodest autem. item facit. J. de ser.

ad hui pōiū: patuqz sit dñs tā tū vēdere eū: alioqn. ex pōtē doli debet legatari. §. pelli. d.

Legatari. nō cogit subire omis iuncta a testatore nisi soluto legato. h. d. Pōpo.

Um. cui mille nūmi le gati fuissent si rogatus fuisset. xx. seruū manumittere nō cogi fideicōmissariā liber tatem pōstare si legatum nō caperet. constat.

Alienatio necessaria q̄qz excusat vbi voluntaria nō ex cufaret. Marcel.

Um. fidei heredis cō misit. ne seruus alie nā seruitutem patiat. ex pōtē pōtē pōtē ut fuerit alienatus et petere libertatē. Sed vbi alienatio nō est voluntaria: sed necessitas alienandi ex cā te statoris pōdeat. pōpote est vt nōdū debeat pōstari fideicom missum: q̄ pōt videri defun ctum nichil sensisse de huius modi causa alienationis.

Si deo testator prohibuit seruū vendi vt si vēdat fiat li ber: ei vendito competit liber tas. b. d. Idem.

Quidam in testō scripse rat: illū et illū seruos meos ve nire nolo. si tō eos noluit ve nundari: vt si ueniant ad li bertatē puentat. pōstanda erit libertas. Nā 2 illi videt liber tas relicta. de quo ita scriptū est: nolo alij q̄ tibi seruiat. fm hoc igit si q̄quo mō vēde

expor. l. fi. et. J. l. pō. et. J. l. imperator. in pñ. p. C. uenit. i. venditur.

q Interueniendum. i. contradicendum. r. C. Lantavit. maxime: qz etiā si p̄sens esset eandē ha bet electionem. vt. J. e. generaliter. §. viti.

re tentauerit seruū: confestim poterit peti libertas: nec q̄ mi nus p̄set libertatē pderit he redi si eū redemerit: qz semel extitit conditio.

Si heres grauat. seruū manumittere eum vēdat pōt seruus etiā ab hōte emptore pe tere se ab hōte māmitteri. frā.

Is cui libertas debebatur venit: si vult ab herede mā mitti: nō erit interueniendū: et: cū heres p̄sens erit emptor la titauit: qm poterit vt fenatus cōsulto vt quasi ex testamēto ad libertatem perueniat.

Qui seruū cui data est fi deicō. libertas vēdit: tenetur emptori de euictione. b. d.

Is cui ex fideicommissio li bertas debebat. ab eo q̄ soluē do nō erat passus est se bona fide emptori tradidit: existimās in manumissum constituēdā actionē ex pōplo et q̄ liberi hō mints emptorē simulata futi tute decepit. ego quoqz addu cor. vt putē recte aduers. ven ditor. actionē cōpetere: 2 ma gis similem videri statulibe ro. q̄ si ad p̄cis ex testō ad li bertatē perueniret: idem fieri passus est. Modestinus.

Causa fideicommissi seruus libertatē dare si ne tutoris auctoritate pupil lus non potest. Idem.

Imperator antonin. cū firm. muriano trage dos tres. legasset: et adiectis

ptor vero agere potest de euictione. sed si venditor non sit soluendo: datur aduersus manumissum de dolo. ar. J. de dolo. l. 2. eleganter. §. seruus patroni.

Causa. non potest. de proprio dicit non de relicto sibi ad hoc: quia etiam sine tutore eum manumitteret. argu. J. de manu. vin. si rogatus. in prin. vbi dicit incunctanter. et argu. J. e. cū quasi. §. i. et dic. vt. J. de ma numiss. l. seruus furiosi. ac.

Imperator. tres. l. seruos.

f. C. Senatuscon sulto. urbano. qd ei electionem dat vt. J. eo. si cum. et facit. J. de actio. emp. l. ticius. t. J. nō erat. vñ iefficax est actō s euictione contra eum. Accur.

y. C. Existimās. aliquis iuriconsultus.

z. C. Actionem. emptori in factis in duplum eius quod dedit vt ob ligatus est p̄tor nam sic est in li bero p̄tor vt subij cit. 2. J. de lib. cau. l. rectissime. et. l. i. tantum.

y. C. Adducor. i. moueor.

z. C. Aduers. vñ ditorem. als ven ditorem: hec bo na: et als vendi tos: et hec mala. Accur.

a. C. Mag. q̄ ma numissus teneat ur. et sic corrigi tur qd. p̄cie dixit Accur.

b. C. Statulibe ro. q̄ si ad p̄cis participādū pas sus est se vēdi nō peruenit ad liber tatem: als cū pu re non compete bat libertas tem pore venditionis proclamata in li bertatem: sec. si cōpetebat. vt. J. q. ad lib. procla. nō licet. l. licim. em

Necessi tate sit qd volu tate fie ri nō p̄t

a Publice id est a republica. et facit. s. e. cum fidei. et. l. quiddam.

b Debenz. vt s. de leg. ij. cum ita. s. i.

c Tacite. bona ratio. vt. et. C. ad. l. falci. l. ij. et s. de proba. cum taciti. et. s. de in. fisci. non intelligitur. s. cum ex causa. et. s. de uis. ris. cum quidam. s. in tacito.

d Datas. s. in testamento.

e Debenz. vt. z. s. de iur. s. i. l. status. s. i. cum predictis concordantibus.

f Pregnas. s. i. m. de hoc. s. i. i. i. u. vt. dixi. C. eo. l. ij. z. facit. s. i. i. i. l. i. i. i.

g Ucius. here des. et in uicem substituit.

h Illo capite testamēti scilicet scripsit herotem. Accur.

i Domēti. qz nō videtur libertas collata in ei⁹ arbitrio nisi sit heres. sed contra C. eo. cum proponas. Sol. ibi sub auditur maxime vt ibi dixi.

k S. nōnunq̄ sed multo. tiens a sene. quia sener citius moritur q̄ iuuenis presumptione iuris. vt. s. ad. l. falci. hereditatum. licet secus quandoq̄ contingat. vt. s. de inoffi. te. l. nam et si. sic ergo non tot opas prestabit quot iuuenis s̄m. Jr. et facit. s. eo. l. generaliter. s. fi.

l Libertates. potest. s. di-

quos tibi commēdo ne alicui alij seruiat: publicatis bonis mutiani rescripsit debere eos publice manumitti. Et legatarius nō min⁹ q̄ heres rogari pōt seruū manumittere: z si ante manumissionem decesserit successores ei⁹ debēt manumittere. **Diuus Antoninus** z p̄tinax rescripsit hereditate fisco vēdicata quā tacite q̄s rogat⁹ erat ei q̄ cape nō poterat restituere hēditatē: z directo et p̄ fideicommissū datus libertates debent. **Idem.**

S p̄gnans ancilla mortis s̄ sortuito partaf ne manumittat: liberū qdē non pariet: sed coget q̄ manumittere debuit natū marit⁹ tradere vt per eā ventat ad libertatem.

Non intelligitur repetitum quod repetitum vicierat h. d. Bart. **Idem.**

Ucius tici⁹ testō facto filiā vxorē suā: itē tici⁹ filia cōem equis portōibus scripsit heredes. itē alio capite hērotē suū meū. q̄ z phyll⁹ l⁹ vocat: liberū eē volo si vxor mee placeat. cuz itaq̄ seia vxor lucij tich abstinuerit ab eadē hereditate: et ex substitutionē portio ei⁹ ad ticiā filiā puenerit: q̄ro an heroti qui et phyll⁹ vocat⁹ ex hīs s̄bis su praescriptis libertas cōpetat. modestin⁹ heroti q̄ vxor: testatoris hereditate se abstinuit nō obesse rīdet. **Item** q̄ro an setaxor q̄ se hēditate abstinuit: petēt heroti libertatē iuste tradicere possit: modestin⁹ rī. s. e. dissensuz nullius esse momenti. **Idem.**

S q̄ ex cā fideicommissi manumissur⁹ est: nullo modo deteriorē ei⁹ serui cōditionez facere potest. Ideoq̄ nec vēdere eū interdū alij pōt vt ab eo cui tradit⁹ est manumittat. z si tradiderit: redime re illū cogit et manumittere.

Interest em̄ nonnūq̄ a sene potius manumitti q̄ a iuvene

Libertates etiā m̄c⁹ p̄ fideicommissū dari possunt: et qdē larg⁹ q̄ directo. nā nō t̄m propius sed alienis seruis p̄ fideicommissum libertas dari pōt: ita t̄m vt vulgari bus m̄bis et q̄bus euidenter voluntas testatoris exprimi possit. **Celsus.**

Seuola et claudi⁹ cuz tibi iustum fuerit manumittere vt iliter datur fideicommissaria libertas. **Seuola.**

Ulamēto ita cauit. p̄ phyllus si bene se gessit in rōibus meis liber esto. **Quēsitū** est cū manente eodē testō post aliquot ānos decesserit: nec vllī querele p̄ loc⁹ de p̄ phyllo circa rōnes sit paritron: an ex testō libertatē sit consecutus: Respondetur nī chl̄ proponi cur non sit consecutus. **Idem.**

Herede instituto marito p̄ fideicommissum libertatē seruis dedit in q̄bus sticho actor⁹ mariti⁹: q̄sitū ē cū absente dño iste p̄sidē puincie adierit vt libertas sibi prestatetur q̄si ex iusta cā heres abesset: et preses puincie pronunciauit libertatem debent. an agi cū sticho possit vt rationem actus a se administra ti reddere compellatur. rī. nō posse. **U**rox dotē et alias res plures legauit et eius fideicommissit vt aquilinū seruum proprium mulieris ap̄ concilium manumitteret: id negauit se facere debere q̄ ipsius proprius esset: quero an libertas ei debeatur: **Rñ.** vxorem si ex testamento non solum dotem: sed etiam cetera legata prestari sibi velle compellendam ex causa fideicommissi aquilinum manumittere: eūq̄ cum liber erit petiturum ea que sibi legata sūt.

Pomponius.

recto t̄m suis. vt C. de manumif. testa. l. seruo.

m Vulgarib⁹ verbis. i. aptis: qualia sunt: institum. de sing. re. per fideicom. re. s. fins.

Seuola. als her. et als. s. et dic claudium esse nomen instituti. et facit. Leo. fideicommissaria.

o Manumittere. stichum.

Ulamēto. s. ad s. l. i. i. s. fina. et facit. C. de manumif. testa. l. iij.

Herede. marito. ab vxore. ac.

r Dedit. s. i. testamento.

s In quibus. scz seruis manumissis in testamēto per fideicommissum.

t Actor. i. castaldion.

v Mariti. scz dedit libertatem per fideicommissum. ac.

r Ille. scz seruis castaldio.

y Deberi. q̄s facere dz. vt. s. eo. l. si legatario. s. fi.

z Non posse. vt. C. an seruis ex suo facto. l. pe.

a Legauit. scz maritus.

b Negauit. s. mulier.

c Q. i. quia. d. sibi. s. vxori.

e Velle. scilicet vxor.

f Compellēdā. sic. C. ad. l. falci. si ea. z. C. e. dberi. z s. de. le. ij. cū pat. s. qui dotale.

g Eumq̄. scz aquilinum. h. Legata. si q̄ sunt. ac.

Liber Secundus.

A pud iulianum. seruum. f. per fideicommissum.

b Debebit. f. adhuc manumittere.

c Pretor. debebit manumittere seruum nodum traditum.

d Cōpetit. i. cōuenit.

e Circa ep̄tores. qd̄ in hys seruet habes. f. e. generaliter. f. f.

f An hec. iulianus hec scripsit. sed an tu aristō et octauē. vt. f. dices putas hec vera: r bñ facio q̄ quero ego p̄po. qz volo addiscere. nā. p̄t amozē addiscendi notauit et memorie cōmēdant quoddaz dictum iuliani. et si alter. r. r. r. v. i. d. c. nullus ep̄scopus.

g Nā ego. p̄ponius.

h Fertur. iulianus.

i Bellissime. nunc refert quid fuit ei r̄sum.

k Nō esse. C. ad se. cō. treb. l. f. f. Sol. hic spectabile fauore lib̄tat̄.

l Scripsit. f. ij. r̄. legis.

B Ogo. p̄ncip̄. per predicta verba.

n Libertas. q. nichil. vt. isti. de iure perso. f. i.

o Semel. nouit suffic̄ semel. sic. f. de aqua plu. arcē. l. in diem.

p Si nō voluntaria. sed necessaria. r. sic est. f. f. e. l. cū fidei. Sol. ple ne dic vt̄bi. r. facit. f. e. l. quidā. r. qd̄ ibi dix̄.

q Per ipsuz. i. voluntate eius.

r Ratione. dic

A pud iulianum ita scriptū est: si heres rogatus manumittere seruum ex trebelliano senatuscōsulto hereditate restituerit: cogi debebit manumittere. r. si latitabit vel si ex iusta cā aberit: p̄tor. cā cognita f̄m senatusconsulta ad eas causas p̄tinētia p̄nunciare debebit. si vero seruum suscepit is cui hereditas restituta fuerit: ipsuz cōpetit manumittere. r. eadez in p̄sona eius obseruari conueniet: que circa emptores custodiri solēt. An hec f̄a putas: nā ego discēdi cupiditate: quā solā viuēdi rōnem optimā in octauū r. septuagesimū annuz etatis duxit: memor sum eius sententie quā dixisse fertur. Iulia. et si alter pedē in sepulchro habere adhuc addiscere qd̄ vellē. r. bellissime aristō r. octauē putabāt hūc seruum de quo q̄z reref: fideicommissē hereditas nō eē: qz testator rogādo herede vt eū manumitteret non videt de eo restituēdo sensisse. si tñ p̄ errozē ab herede datus fuerit: eadē dicēda sunt q̄ iulianus scripsit.

R Ogo ne stichus alteri seruitutē experiat: itel l̄gi datam fideicommissariā libertatez placuit p̄ncip̄. qd̄ em̄ tam oriū est seruituti q̄ libertas: nec tñ q̄si post mortē heredis data videbit. qd̄ eo p̄tinet: vt si uiuus eū alienauerit p̄festum libertas petat. nec p̄sit ad ipeditēdā libertatez p̄titionē si redemerit euz cuius semel cōditio extitit. Idē pbādū est r. si non voluntaria alienatio ab herede facta est: nec refragabit: qz non p̄ ipm̄ alienatio facta ē: fuit em̄ qua si statuliber: et q̄cūqz rōne cōditio ipta est. Idē.

S legatario fūdi decē

S vt. f. de ver. ob. cum seruus. r. f. de cōdi. indeb. l. f. f. legatario. fundi. cui fundus decē iō relicta erāt vt seruum suuz manumittat.

t Decē. p̄ter fundum.

v Legis falcidie. f. f. e. l. de cez. in fi. et. l. seq. Sol. vt in. l. illa decem.

x fūdi. vt. r. f. de leg. q. l. v. r. facit. C. eo. ti. si te. et l. deberi.

y A duobus. p̄ter testator.

z Potuisset. q̄si totū arbitriū leuz a testatore collatum sit. Accur.

a Decesserit. vñ ammodo non est i eozū arbitrio vt subicit. et arg. f. de p̄rah. emp. l. si in emptioe. f. si emptio.

b Iusta ex cā. qd̄ eō ip̄o qz nō ē ex iniusta. vt. f. eo. si eē. f. iusta.

c Aut qdā. cū sint plures.

d Nonnulli fraudādū. als frustrandū.

e Aut ei. f. heredi rogato.

f Pronunciare. in omnibus su p̄scriptis. Ac.

g Cōpetere. in oib̄ p̄dicē casib̄ ac si libertas directā testō data eēt. vt. C. eo. l. acillaz. r. l. si seruus. i. fi. ac.

h Absit. vt p̄sentib̄: iusta causa absensibus ius patronat̄ seruet: detractantib̄ modis oib̄ denegat. vt. f. e. l. i. r. l. si eū.

i Coz. r. no. de cā Causa in finia exp̄mēda. f̄ta est sic. f. de suspe. tu. exp̄mē: l. he. r. C. de iudi. da.

p̄perandū. f. p̄.

f Idē. f. de cōm̄.

g f̄aria. exp̄ilate: als cōpilate. r. cōcordat. f. si quis

h Idē. f. de cōm̄.

i Idē. f. de cōm̄.

k Idē. f. de cōm̄.

l Idē. f. de cōm̄.

m Idē. f. de cōm̄.

n Idē. f. de cōm̄.

o Idē. f. de cōm̄.

p Idē. f. de cōm̄.

q Idē. f. de cōm̄.

r Idē. f. de cōm̄.

s Idē. f. de cōm̄.

t Idē. f. de cōm̄.

v Idē. f. de cōm̄.

x Idē. f. de cōm̄.

y Idē. f. de cōm̄.

z Idē. f. de cōm̄.

a Idē. f. de cōm̄.

b Idē. f. de cōm̄.

testa. liber esse iustus. l. i. §. si servus. r. ar. C. de crimi. ex-
 pila. here. l. obtentu. s. ptra. C. de lega. l. no est. Sol hic
 ab alio ibi a seruo fuit expilata. vel verius hic speciale
 in libertate. vt. d. §. seruus.
 a **H**ere. als iustet tunc sequenti. als geste r tunc pces
 denti lre iungit. r
 no. q. post liberta
 re ronez dz reddere.
 vt. l. eo. si pure.
 b **P**refare. scz
 libertate. Accur.
 c **P**ersona. qd
 pot. vt. §. eo. apud
 iulianum.
 d **H**eredibus.
 ab intestato. Ac.
 e **C**ogedi. euz
 sold. nec p hoc vt
 def adire. vt. §. de
 acqui. here. iulianus.
 §. si. Accur.
 f **P**roprium. i.
 crediti apd se pa
 ter remansisse do
 miniu et post do
 natione in filiu fa
 ctu lz erraret. r sic
 volebat alios fi
 lios suare in redi
 mendo. Accur.
 g **I**n filiu. mi
 litem.
 h **A**frate do
 mino. milite scz.
 i **E**idem. mi
 lite pnuata l torti
 volutate reitorz
 k **C**itra danu. si
 scz de voluntate.
 l **V**oluntas. i.
 salua volutate.
 m **E**idē erro
 rem. quo putavit
 pater seruu r als
 res donatas filio
 in suo dñio remā
 sisse. d. r facit. C.
 fami. her. si filu.
 n **I**nter legiti
 mos. no tm inter
 testamētarios.
 o **N**o placuit.
 vtet. §. de manu
 mis. testa. si ita. s.
 ptra. C. qñ dies le
 ga. ce. ex his. Sol.
 vt ibi. et fac. §. qñ
 di. le. ce. si ticio.
 p **E**o tpe. f. to
 u. qñquennij.
 q **V**oluit. scilicet
 testator.
 r **P**riorimo. post mortem testatoris.
 f **V**agatus. seruus.

hereditatis/aut ratiois geste
 no differit. **F**ideicommissaria
 libertate ab hñde no pñtita co
 ged est heredis heres q resti
 tuit ex trebelliano senatuscon
 sulto hñditate pñtare si ei pfo
 na eligat q manumittēd est.
Seruus manumittēdi seruu
 trāsit ad hñde fideicommissarij
 q rogat fuit manumittere. h. d.
Seruum peculij castrensis
 que pñ fideicommissi pñbis a legi
 timis filijs hereditibus libera
 rivoluerit: filiu militē vel q mi
 litavit: si pñ hñs extitit manu
 mittere cogēdū rñ. qm pro
 priu manumississe defunctus
 post donatōez in filiu collata
 existimavit: portōez em a frē
 dño fratre eūdēq cohñdē ct
 tra dānū volutatis redimere
 no cogēdū: nec ob eūdē erro
 rem cetera q pñ in militiā pfe
 cturo filio dōavit: fratri q mā
 sit i pñte pñreda: cū peculij
 castrense filu inter legitimos
 etiā heredes pñcipu retineat.
Etia fideicommissaria liber
 tas a filio post certā etatez ei
 data: si ad eā puer non puenit
 ab herede filij pñtita die red
 dat: quaz sniam ture singulari
 receptā ad cetera fideicommissa
 relicta porrigi nō placuit.
Seruu a filio post qñq an
 nos si eo tpe diurnā mercedē
 filio prestuisset manumitti vo
 luit: biēnio prio vagatus nō
 pñtiterat: pñtōe defect vide
 bat: si tm heres filius aut tuto
 res ei ministeriu sui p biēniu
 elegissent eā rē: excepto q p
 hñdē stetit ipedimēto resi
 due cōditioni nō esse pñtitt.
Illi possunt fideicommissa li
 bertate relinqre q aliq fida

Elegissent. pñpta mercede. et accipe excepto q r c.
 q. d. videt paritū pñtioni siue accipiat heres ministeriū
 p mercede siue p herede stet vt neutri fiat. Accur.
Eam rem. i. vagationem biennij.
Generalit. fideicommissaria. f. sibi vberi ab hñde roga
 to manumittere.
Possunt. r il
 li sunt qui testadi
 habent ius. vt. §.
 deleg. i. l. ij. Ac.
Valeat. vt et
 §. eo. libertates.
Indignum.
 accipe seruum ho
 stium fieri r c. q. d.
 q seruus hostiu
 psequat libertate.
Relinquat. si
 de commissaria li
 bertas. Accur.
Quid probi
 bet. nichil. sic r. §.
 delega. i. ab cib.
Setiam. sed in si
 pulatioe non ven
 nit. vt. §. de p. ob. li
 ber hñ in stipu.
Mortis tem
 pore. eius q liber
 tate relinquit.
Existēt. sub
 q hñditas est reli
 cta. azo. vel ven
 libertas. et est ar.
 §. de p. ob. int si
 pulantez. §. sacra.
 ibi r casuz r c. Itē
 §. istu. de lega. §.
 an suo. s. in mul
 tis fallit catenis
 regula. vt et. ff. de
 regula. cat. l. i.
Seruo ei. fa
 cit. C. e. l. cum in
 ter.
No pot. in
 terim. vt r. C. qui
 non pot. ad liber.
 perue. l. i.
No restitui.
 vt. §. de pe. aut scā.
 §. si. amittit §. do
 minis. vt ibi dñ.
No adijct.
 in rescripto scz.
Fisci. vt r. C.
 de sen. pas. l. frus
 tra. in fi.
Poterit. f. se
 bi deberi ab heres
 de rogato manu
 mittere. Accur.
Ex dānata. f. seruu fisci. secus si
 ante fuisse conce
 ptus. vt. C. de peno. l. si ante. Accur.

Cōmiss. pecuniariū pñt relinq
 re vt illi pñt testari et cum scz
 suo pñt libertas relinquit: siue
 sit pñcipis siue ciuitatis siue
 hostiu r tūc debet cū fu? ho
 stiu ad nos peruenit. uē libe
 ro hñ pot relinq fideicommiss. li
 bertas r sic tenebit si tēpore
 mortis testatoris inuentat ser
 uis vel tēpore existētis condi
 tionis. h. d. Fran. **V**lpiā.
Generalit dñcm eos pos
 se fideicommissaria liber
 tate a scribere: q fideicommissuz
 pecuniarium pñt relinqre. Et
 pñcipis suo vñ munitij vel
 curi alteri: fideicommiss. liber
 tas ascripta valet. **H**ostiu
 suo fideicommissaria libertas
 si fuerit ascripta: pot tractari
 an nō sit inefficax. et fortassis
 qd dixerit idignū esse ctuē ro
 manuz fieri hostiu suū. s. si in
 casu relinquat in quez nō esse
 incipit: quid phiber dicere li
 bertate valere? **S**i homini
 libero fuerit libertas p fidei
 commissum ascripta: r is i futu
 rē redact? pponat: petere pot
 libertate si mō mortē tēpore
 vel pñtōis existētis inuentat
 fu? **S**eruo etus q nōdū in
 reb? humanis est: libertas re
 cte p fideicommissuz relinquit.
Si fu? in metallū fuerit dā
 nat? libertate spare non pot.
Quā g si fideicommissaria
 libertas relicta sit: r pena me
 talli idulgētia pñcipis sit libe
 rat? et est rescriptū ab impe
 ratore nō hñc i dñuz prioris
 dñi nō restitui: cuius in sit nō
 adijct? certe cuz fisci officia:
 sperare poterit fideicommissa
 rta libertatez. **E**x dānata m
 in metallum concepto r nato

Liber Secundus.

a Seruum, sci-
licet sibi deberi ab
hōde rogato ma-
numittere. Ac.
b p̄stet, qd
enim r. vt. s. eo.
rogo.
c Alienes, que
prohibitio valet.
vt. C. de re. ali. nō
alie. l. fi.
d Dicēdum, s.
q̄ alienando eum
postea efficiat li-
ber. Accur.
e Cōsultuit, ad
hoc, C. q̄ non pos-
ad liber. per. l. q̄.
f Videbat, cū
dubitabat qd tes-
tator senserit, et
facit ad s. s. eo. cū
fideicommiss. et. l.
quidaz. et. l. rogo.
Itē ad finē hic fa-
cit. s. de p̄ba. l. iij.
r. l. quinquaginta.
r. l. quidā. r. C. de
dona. inter vir. et
vxo. l. etiā. et. s. de
iure do. nuptura.
g Patrocina-
ri. vt. s. de te. tu. si
quis tutorem. sed
cōtra in eo. titu. l.
si hereditas. s. fi.
r. C. e. r. si nō scri-
pta. Sol. hic cre-
debat suū nō da-
turus si alienum
nō offerat alienuz
sciebat. r. facit in-
stitu. q̄ da. tu. test.
pos. s. i.
h Si quis pu-
ta creditor. vt. l.
eo. si debitor. r. tūc
dic vt not. C. de
manu. testa. l. ser-
uo. Alij. i. debitor.
q̄ est falsum. vt
s. de manu. l. ser-
uus. r. l. qui r. s. q̄.
l. iij. s. i. et. l. i. pi-
gnori. r. l. seq. s. pi-
gnori. r. C. de ser-
uo pig. da. manu.
ab eo. r. l. fi. s. de-
fendit. quasi in vi-
tima voluntate: s;
nō inter viuos. vt
dictis. l. l. sed non
possunt. vt. s. de le-
ga. i. seruū filij. s.

fidelcommiffaria libertas da-
ri poterit. qd mirū cū etiā ve-
nūdari euz posse quasi seruū
diu^o p̄i^o rescriptit. Si perti-
tū a testatore fuerit ne postea
stich^o seruiret: placuit fideicō-
missariā libertatē dataz vide-
ri. nā q̄ hoc petit ne postea ser-
uat: videt petere vt libertas
ei p̄stetur^o. Sed si ita scripsit:
ne eū alienes^o neue vēdas: idē
erit dicēdū: si mō hoc aio fue-
rit a scriptum q̄ voluerit testa-
tor eū ad libertatē p̄duci. Le-
terū si alia mente id scripsit
vt puta qz p̄solut^o heredi reti-
nere talē seruū: vel qz coerce-
re voluit seruū et cruciare ne
meliorē dñm exiat: v^o aliqua
mēte non tribuēde libertatis
aio: dicēdū est cessare liberta-
tis p̄stationē: r. ita Lellus lib.
xliij. di. scribit. Nō tm̄ eū ver-
ba fideicōmissi: s; et mēs testa-
toris tribuere solet libertatez
fideicōmissariā. S; cū ex pre-
sumptōe libertas p̄stita eē vi-
debat^o: heredis est cōtrariā
volūtatē testatoris probare.

Quātū tutor quē testator pu-
tant esse liberū nō p̄pter hoc
efficitur liber. h. d.

Si quis tutorem lō scripsit qz
liberū putauit: certissimū est
neqz libertatē peti posse: neqz
tutelā libertatis p̄stationi pa-
trocinari: r. ita marcel. lib. xv.
dige. et impator noster cū p̄re
rescriptit. Si q̄s seruo p̄-
gnorato directā libertatē de-
derit: l; videat iure subtili iuri-
liter reliquisse: attamē quasi si
fideicōmissariam libertatē relit-
ctam seruus petere pōt vt ex
fideicōmissio liber fiat. fauor
em̄ libertatē suadet vt iterp̄te-
mur ad libertatis p̄statōez ac-
cedere testamētū p̄ba: q̄ si ex si-
deicōmissio fuerit seruus liber
esse iussus. nec ignotum est q̄
multa cōtra iuris r̄gorē p̄io li-
bertate sunt constituta.

Testamento p̄ natiuitatez
posthume oēs libertates tan-

directe q̄ fideicōmissi. in eo re-
licte cassantur: nisi testator di-
xerit eas bandas etiā a legiti-
mis h. d. Fran.

Ex testō qd agnatiōe post-
hume ruptū eē p̄stat^o: neqz di-
rectas libertates p̄petē: neqz
fideicōmissarias debent: q̄s nō
legitimas quoqz heredit^o p̄ffa-
miltas reliq̄rit satis cōstat.

Legatari^o agnoscēs lega-
tū sibi relictū vt seruū p̄p̄tū
manumittat l; min^o sit in lega-
to q̄ seru^o valeat: cogit r̄i euz
manumittere. sec^o est si fuit ro-
gar^o seruū alienū manumitte-
re: qz nō cogit si plurius est s; u^o
emēdus q̄ legatū valeat. h. d.

Si q̄s alienū vel seruū suū
rogat^o sit manumittere: r. mi-
nus sit in eo qd accept^o ex iu-
dicio testatoris: p̄i sit in pre-
cio seruū: an cogat^o vel alienūz
redimere: vel suū manumitte-
re vidēdū est. et Marcell. qdēz
scripsit cū cepit legatū: cogē-
dum oīno suū manumittere: r.
sane hoc iure vrimur^o vt mul-
tū iter sit suū quisqz rogat^o sit
manumittere an alienū: si suū
cogit manumittere etiā si mo-
dicū accept^o. q̄ si alienū: non
alio erit cogēdū q̄ si tāti possit
redimere q̄tū ex iudicio testa-
toris consecutus sit.

Liber institutus r. rogat^o
seruū suū manumittere tene-
tur manumittere: l; apud euz
de illa libertate remaneat de-
ducto ere alieno. sec^o si nichil
ap̄ eū remāsit. h. d. et prima-
ter. p̄te. qz plurius r. plurius.

Proinde cōsequēter Mar-
cell^o ait: eū qz q̄ heres institut^o
est si qdē aliqd^o ad eum dedu-
cto ere alieno puenit: cogēdū
eē suū māumittē. si s; nichil
puenit: non eē cogēdū. Plane
si min^o forte relictuū est alicui:
vex creuit legatū er aliq̄ cau-
sa: eq̄ssimū erit tāti eū cogi re-
dimere q̄tū ad eū puenit: nec
causari debere q̄ min^o illi reli-
ctuū sit: cū creuit ei^o legatū p te

fundi. r. C. de ne-
ces. ser. here. insti.
l. i. nisi dices so-
luta pecunia. vt
s. qui et a q. pig.
in fi.

Rigorem. vt
insti. de dona. s. fi.
r. arg. s. ad legem
agl. ita vul. in fi.
Constat. vt
C. s. posthu. here.
insti. l. i. Accur.

Satis con-
stat. vt r. C. eo. l. i.
r. de fideicommiss.
Leam. r. l. ex testa-
mento. si tamē p̄-
sentur rate sunt.
vt. s. eo. in testamē-
to. q̄s etiam in-
terpretamur legi-
timos rogatos l; non
sunt. vt. Leo. si
pater. s. fi. sed hoc
die s. s. corrigit.
vt. C. de liber. p̄.
et ex here. aut. ex
causā.

Manumitte-
re. seruū suū.

Utimur. vt
in predictis. l. cō-
tinetur. Item fal-
lit hoc in minore.
vt. s. de manu. vi.
si rogatus. in p̄n.
r. de mino. l. si mi-
nor. r. xv. an. fufi.

Modici. vt
r. C. ad legē fal. si
ea. et. Leo. si debi-
tor. in p̄n. et. s. i.
r. s. eo. decem. sed
cōtra insti. de sin.
re. p̄ fideicommiss.
suz relicti. s. hoc
solum. vbi non in-
plus tenet q̄ ad
eum puenit. fol-
ue. hic sp̄ale fauo-
re libertatis. Itēz
sec^o. vt. s. eo. l. euz
cui.

Aliqd. eniaz
modicum.

Suum. scilicet
seruum.

Relictus est.
quoniam scit p̄re-
cium seruū.

Ex aliq̄ cau-
sa. fructibus forte

mis. testamē. l. si
culberis. r. argu.
s. que dmo. fut.
am. is. cui. s. he.
res. r. s. de here. l.
si. s. et si. s. fuus
sed v. q. nō tenuerit
alienatio etiā
medio tpe. vt. C.
cōmunita de leg.
l. si. s. sinzorem. q.
est cōtra. Solu. vt
ibi.

a **O**portere. vt
r. s. de ac. emp. ti
cus. ac.

b **M**anumissio
fit. an cōditionez
sed hoc casu aget
et empto emptor
q. liberū eum hēre
nō lz. vt. s. d. euic.
l. sed hoc noie. et
s. de ac. emp. tici
us. r. l. idēz. s. su
perest.

c **E**t hīs pōnō
nibus. q. s. appel
lauit. s. p. r. r. re
scripta.

d **C**ōditio. q. s.
fieri vt si duriorē
h. z. patronum.
Accur.

e **C**essare. q. a
nō vt ei cōditio
fieri durior cōtra
volūtatem defun
cti. ac.

S heres. p. ci
um. nō ei est
persona q. de p. ce
tio teneat. r. facit
s. de ac. emp. l. cū
et forte. et nota ex
hac et supior. l. i.
si. duos casus vbi
nō eligit cuius sit
libertus.

Um vero. cō
tinua ad p.
cedentia.
h. **N**ecessitate.
transmissa here
ditate

i **C**onstitutio
nibus. diu. p. s.
quibus dixit. s. l.
generaliter. in si.
Accur.

k **A**b eo per
ductus. qui roga
tus erat. d.

nōlt māmitti ab eo/3 pot
ab eo ad libertatē pduct qui
erat rogat manumittere: aus
diti eū oportere diu adrian
et diu p^o rescripserūt. Quin
imo r si māmissio fit: velit tū
poti^o ei^o libert^o fieri q erat ro
gat māmittere/audiendū eū
diu p^o rescripsit. Sed r si ex
p. s. nāmissiois v. l. ex q. cū
q. cā māmissiois ofidere pōt
tus suū māmissioe eē lesu:
succurri ei ex hīs pōnōib^o oz
ne p. r. r. volūtate defuncti dur
or ei^o p. d. itio p. s. t. u. a. f. Plane si
ea sit defuncti volūtās: vt vel
a quocūq. manumitti volue
rit/dicendum est cōstitutioes
suprascriptas cessare.

Serui cui relicta est liber
tas que heres defuncti v. d. d.
dit cū p. uenerit ad libertatem
erit libert^o p. r. r. non h. d. is
ne p. r. r. d. nō afficiat duplici
Si aut h. r. s. decessit relicto he
rede vel delictū fecit p. p. q. d.
bona ei fuerit publicata tūc
est i electioe sui cui^o velit eē li
bertus fm cōstitutionem diu
p. h. hoc dicit v. l. s. ad. s. appa
ret.

S hīs q. v. d. iderit suū
sine successore decesse
rit/emptor aut extet: et velit ser
uus defuncti libert^o eē nō em
ptoris nō esse audiendū eum
valens scripsit: ne emptor et
precium^o et libertum perdat.

Iulianus.

Um hōis q. rogat^o est
alienū seruū māmittē
mortalitatis necessitate/vel
bonoz publicatioe ad alterū
suū p. d. u. x. i. magis opinor cō
stōnōib^o eē locū ne deterior cō
ditio fideicommissarie libertatē
fiat. Nā r cū qdā rogat^o esset
cū moreret suū māmittere:
isq. decessisset libertate seruo
nō data: p. inde eū habēdū cō
stitutū est: atq. si ad libertatē
ab eo p. d. u. x. i. esset. p. r. e. m. ex
testō dare libertatē: vt itq. cum
dictū sit: vt q. n. i. s. q. s. libera

tē accepit fideicommissariam si
ab alio q. q. erat rogat^o manu
mittat auriliū p. s. t. n. i. habeat
p. indeq. habeat atq. si ab eo
manumissus fuisset: q. n. i. fidei
cōmissariis libertatib^o fauor
exhibet: nec incidere solz de
stinata fideicommissaria libtas.
Aut em ea donat^o est: in pos
sessioe libertatis iteri esse v. l. n.

Liberes rogat^o de māmit
tēdo ancillā d. i. e. i. mora sine
aliq. impellatōe: et ex tūc pue
ri q. nascunt ex ancilla d. abunt
ipsi ancillae facte libere vt ipa
eos māmittat. Si aut impel
lar^o fuit heres vt manumitte
ret istā ancillā et nō fecit: si i
p. a. mora: et tūc ex ancilla na
scunt ingenui: sine ancillae sint
maiores. x. v. annis sine non.

Apparet^o igit subuētum fi
deicommiss. libertatib^o: vt in rē
mora factā eē videat. Et ex die
qdē q. libertas peti potuit mit
tradere manumittēdi cā: ex
die hō q. petita est: ingenui na
scant: plerūq. em p. ignauā:
vel timiditatē eoz q. b. relinq
tur libertas fideicommissaria:
vel p. ignoziā iuris sui vel p.
auctoritatē vel p. dignitatē eo
rū a q. bus relicta est: vel seri^o
petitur vel in totum non pe
tit fideicommissaria libertas: q.
res obesse libertati non debet.
Ad igit defendim^o: ita deter
minandū est vt ingenui q. d. e.
ex eo die nascant ex q. mora li
bertati facta est: māmitti aut
partū dici debeat: ex q. liber
tas peti potuit h. uis petita
nō sit. Lette minoribus. x. v.
annis et in hoc tribuendū est
auriliū vt videatur in rem mo
ra facta esse. nam qua ratione
decretū/et a diuo seuro con
stitutum est in rem moram es
se circa pecuniaria fideicom
missa q. minorib^o relicta sunt
multo magis d. z. etiā in liber
tatib^o hoc idē admitti. **L**ū
qdā cecilius noie ancillā quā
pignori obligauerat dimisso^o

Potes. id est
debet.

Dictum sit.
s. e. l. generaliter.

Uidetur. p.
pter spem. sic. s.

Apparet.
hoc superius v.
des dicere ad q.
refertur. hoc igitur.
ac.

Item. id
est sine interpel
latione. vt. s. de
v. l. i. mora.

Petita est.
quod dicit vt not.
s. de lega. l. i. si q.
seruo. Item not.
q. hodie videntur
liberi et si non sit
petita libertas cū
quilibet fideicom
missarius habes
at vtilem in rem
actionem. vt. C.
cōmunita de lega.
l. i. vel dicit vt ibi
not. Item et dicit
hic distinctionem
quam not. C. eo.
l. cum libertatem
in qua sunt con
cor. huius. s.

Minoribus.
id est maioribus.
sed de his exem
plificat quia mi
nus de his pote
rat dubitari. sed
ar. cōtra. s. de mi
noti. l. si tamen.
sed dicit vt ibi no
taui.

Constitutus
est. vt. C. ex qu.
cau. in integ. re
sti. nō est necess.
l. in minorum.

Multomagis.
quia plus fa
uerit libertati q.
etati. s. v. o. Item
ad. s. istum facit
C. eo. ancillam.

Dimisso cre
ditore. id est p.
cepit heredi lue
re a creditore et
manumittere.

a Non liberatus. sed se a creditore. sic. s. de negotio gestorum. si pupillus. §. i.
b Precio. quod ipse creditor dederat.
c Emptori. quod precii emptor dederat. sic. s. de rei ven. l. emptor precii. §. si venditor pig. §. l. i. r. l. i.
d Restituito. ab hereditibus.
e Medio tempore. post testamentum factum ante aperturam tabularum. §. i.
f Diximus. in alio superiori. §. i.
g Fideicommissarius. §. i.
h Acceperit. si aliqua ancilla in testamento.
i Cōditio est. §. superior.
k Fovuita. ut superiores. §. i.
l Passi sunt. si isti serui. ut et. C. eo. l. i. r. l. i.
m Si pro non scripto. quod hic sit habes. C. de cadu. tollen. §. r. cuz triplici.
n Ab eo penes. heredem forte. §. i.
o Relictum est. in quibus alia re ita intererat alium casum.
p Saluaz esse. et propter hoc dicitur quod habes de cadu. tollen. §. in primo. et. §. p. non scripto.
q Peruenit. siue heres siue agnatus.
r Pari debet. legato habito pro non scripto.
s Rubio. per hoc appellatur rubianum. et no. quod continet haec materia vsq. ad §. si

creditor p fideicommissum manumittit voluisset: et heredibus creditorem non liberantibus: infantem quod postea erit editi venissent a creditore: imperator noster cuz patre rescripsit fm ea que diuo pio placuerunt: ne pueri ingenuitate destituta fraudaretur p cto emptor: restituito: perinde eos ingenuos fore: ac si mater eorum suo tempore manumissa fuisset. **¶** Idem impator: cuz patre rescripsit: si post quinquenium mortis testatoris tabule testamenti aperte essent: vel codicilli: et partus medio tempore editus sit: ne fortuita morte seruitute partui irrogauerit: matris partum tradendum esse: ut ab ea ad libertatem perducatur. Apparet igitur ex hoc rescripto: ut ex eo quod a diuo pio rescriptus diximus: noluisse eos mortem libertatis fortuitam nocere editis ex ea cui fideicommissaria libertas relicta data est. Non tamen si a substituto impuberi fideicommissaria libertas data sit ancille: eaque viuo impubere partum ediderit: vel si post tempus vel si sub conditione libertate accepit: et ante dies vel conditionem partum ediderit ad libertatem partus perducet: quia horum alia conditio est: non enim mortem fortuitam: sed ex voluntate testatoris passi sunt.
¶ **Seruus alicui legatus: ut manumittatur si sit habitus: pro non scripto debet ei heres dare libertatem. h. d.**
¶ Si pro non scripto habitus sit seruus alicui legatus: cui seruo per fideicommissum libertas a scripta est: questio est num fideicommissum libertas debeat intercideret: et an si seruus perat fideicommissum libertatez ab eo penes quem remansisset: pro non scripto habito legato: quod erat relictum: et qui eum fuerat rogatus manumittere: vel si ipse seruus (ut supradictum est) fuerit

legatus: an libertas non debeat intercideret: et putet debere dici fideicommissum libertate saluam esse: h. ad est nichil puenit quod rogatus erat manumittere. Logetur igitur libertate prestatoreis ad quem puenit legatus: quod libertas fideicommissum nullum impedimentum pati debet.
¶ **Factum est quoddam senatusconsultum. quod appellatur rubianum in quo punitur libertatibus et tenor eius talis est. Si hi qui erant rogati manumittere seruos citati a iudice ut veniant et manumittant nolint venire et iudex pronunciet libertate his debentam esse liberi et vocantur postea ratio cina super hoc senatusconsultum. p. tota. l. r. seq. et p. in tertio vsq. ad §. si quis.**
¶ Subiectum libertatis est senatusconsultum. quod factum est temporibus diui traiani rubrius gallo: et cetero pifone consulibus in hęc verba. **¶** Si hi a quibus libertate prestatari oportet euocari a prete adesse noluerint: si causa cognita preter pronunciet libertatem his debent eodem iure statum seruari: ac si directo manumissum essent. **¶** Hoc senatusconsultum ad eos pertinet quibus ex causa fideicommissum libertas debetur.
¶ Proinde si libertas non debetur: obreptum tamen preter est de libertate pronunciatum: ex senatusconsultum libertas non competit: et ita impator noster cum preter suo rescripsit. **¶** Euocari autem a pretere oportet eos qui fideicommissariam libertatem debent. ceterum nisi fuerint euocari: cessat rubianum senatusconsultum.
¶ Proinde denunciationibus et edictis litteris que euocandi sunt. **¶** Hoc senatusconsultum ad omnes pertinet latitates quos fideicommissariam libertatem prestatari oportet. **¶** Proinde siue heres rogatus sit: siue quis alius senatusconsultum locus est. omnes enim omnino qui debent fideicommissariam libertatem prestatari in ea causa sunt ut ad senatusconsultum pertineat. Quare si heres quidem latiter: legatarius autem vel fideicommissarius qui rogatus sit libertatem prestatari presens sit: senatusconsultum efficiet ut nichilominus impediatur libertas. p. ponam cum legatarius

quis seruum. in. l. si eum.
¶ Oportet. seruis hereditariis.
¶ Directo. ut fiat oram. ut et. s. de lega. l. i. §. penulti. et no. quatuor esse senatusconsultum. vel. v. ut no. C. eo. si seruus. et facit. l. ancillam. et de iudi. qui se.
¶ Obreptum. et per obrepticem ab eo spectatur ut male iudicaret.
¶ Pronunciatur. esse liberum.
¶ Non competit. sic. C. de pre. mi. et si preter. et de rebus eo. l. magis. §. penul. r. C. si preterius vel vtili. pub. l. §. et. de nata. re. l. i. et. C. de his qui a non do. l. si.
¶ Euocati. sic. que sententia. sine appel. resc. l. i. §. item est. et. de nata. re. l. §. in si. et l. patrono.
¶ Hoc senatusconsultum. rubianum.
¶ Latitates. sed si iusta causa ab sit succedit damianus. ut. §. eo. nec infantem.
¶ Impeccat. quia legatarius non posset manumittere nisi ab herede sibi traderetur.

Liber Secundus.

a **Q**uod nactum esse. sed quomodo potest hoc esse cum recta via trahatur in legatarii mortuo testatore. vt. i. de fur. a. ticio. 7. s. de pecu. s. si damnus. s. s. et creditor. 7. quod admo. ser. ut. a. mita. si parte. s. i. q. sunt contra. Rn. hic non erat adita hereditas. vt. s. de leg. i. l. seruum filij. s. i. vel non extiterat conditio legati serui.

I **T**aq; in hoc casu. s. b. se. con. loci non habet: quia non stat per eos qui libertate p̄bare debent. 7. est sic. C. s. vete. iur. eny. l. i. s. f. d. quia diuine. et. s. de le. et. c. 7. ideo. et. C. de episco. au. dien. l. i. et. C. de leg. 7. p̄stitutorib;. c. de nouo.

S **I** eū. rogatus. s. eū manumittere.

d **O**portet. s. e. emptorem. vt. l. i. p̄xi. 7. s. e. generaliter. s. h. Ac.

e **H**ec aut verba. posita. s. eo. cū vero. s. subuerti.

f **C**ontēnar. vt. et. s. eo. si legatario. s. h.

g **S**oli. s. e. i. s. i. p̄sentes. vel etia; ex iusta causa absentes.

h **R**ogati. vt. 7. s. eo. l. i. 7. l. si legatario. s. h. non autem latitantiū. vt. s. eo. l. cum vero. s. subuentum. Accur.

i **S**i quis. suspensus se. con. s. e. rubianum loquitur de hereditariis seruis: hic de p̄p̄ris seruis rogati: 7. appellatur emilianum. 7. etiā mutiam; vt. hic. 7. l. non t̄m. s. sed et si non hereditarium.

k **P**lacere. senatoribus visum est. vt. si s. 7. c.

l **E**x iusta. ex parte q̄ tacite inerat verbis senatusconsulti. s. vt si iusta causa absit seruetur ei ius patronatus. alio non.

vel fideicommissarium nodum dñtum fuit nactū esse. **p** au.

I **T**aq; hoc casu p̄iceps ad eū d̄ est: vt. 7. i. hoc casu libertati p̄cipiaf. **l** s.

S **I** eū suū cui erat fideicommissaria libertas relicta distraxerit ea qui erat rogatus: 7. p̄tor q̄ d̄ latitet: autē q̄ rogatus erat p̄sens sit: an rubiano senatusconsulti. loci sit: et ait Marcellus rubianū locū habere: q; abest is quē manumittere op̄. **l** **H**ec aut verba adesse noluisse: non utiq; extinguitur latitet is q̄ libertate p̄stare debet. nā et si non latitet: contēnar aut venire: senatusconsulti. locū hēbit. **l** **I**dem obstat et si p̄sentes instituti fideicommissi libertate p̄stare rogati non iuste abesse p̄nūcia tū fuerit. **l** **E**oz q̄ iusta causa abesset: 7. eoz qui p̄sentes fideicommissi libertati morā nō facient p̄inde liberi erit: atq; si solū q̄ rogati essent ad iustam libertatem p̄durissent. **l** **S**i q̄s suū suū nō hēditariū manumittere rogati latitet: factū est senatusconsulti. emillo vineo 7. iulio seneno p̄sulib; i. hec verba. **l** **P**lacere si q̄s ex his q̄ fideicommissi libertate ex q̄cūq; cā deberēt suo suo: q̄ mori tē pore ei? qui rogauit nō fuerit: isq; adesse negabitur p̄tor cognoscat: 7. si ea cā eē videbit: vt si p̄sens esset manumittere cogi deberet: ita esse p̄nūciat. **l** **U**iq; ita p̄nūciasset: idē turis erit qd̄ eēt si ita vt ex fideicommissi manumitti debuisset: manumissus eēt. **l** **E**x iusta causa abesse eos demū dicendum est qui non habent in iustam

m **Q**ui non habent. sic ergo qui dicit eos in iuste abesse fuisse p̄bet. 7. p̄ hoc. s. de p̄ba. l. in exceptioib;. et. l. quotiens. s. q̄ dolo. **l** **I**te sic. s. de pe. here. itē veniūt s. eos absit. **n** **C**um sufficiat. ad ius patronatus conferendum. alio contra. s. de legi. tu. l. i. s. penul. 7. s. e. l. i.

o **Q**uocari. imo p̄tra. vt. s. cum vero. s. senatusconsulti. ibi euocari 7. c. Solu. ibi est cōtra dolosum: quia libertati p̄det. hic cōtra nō dolosum q̄ nō p̄dit. item contra. C. quō 7. quādo in. l. ea. s. illud in pecuniariis habet locum.

p **A**besse. a loco ubi p̄nt libertas. et facit. s. de in ius vocā. l. ple. rig. 7. l. seq.

s **I** quis. cognitur. vt. et. s. l. p̄xi. in p̄xi.

r **N**on distinguuntur. q̄ntum ad hoc q̄ erit liber s; q̄ntum ad ius patronatus. sic. vt. s. l. p̄xi. s. h. nisi eligat v̄ditore. vt. s. e. l. generaliter. s. h. **l** **A**bsit. s. e. iste emptor.

t **E**i. q̄ erit manumittendus.

u **U**m quass. iusta ex causa. p̄ decreti p̄nūciatū est: cū ex iusta causa abesset.

v **E**ū abesse. vt. sic sit saluū ei ius patronatus. vt. s. eo. l. i. et. l. si legatario. s. h.

w **I**us. s. e. p̄tronatus. 7. sic inia vel decretum vna p̄te mortuo tenet. 7. sic est s. s. qui factus. cog. l. si deceserit. s. q̄ si ignoras. 7. s. q̄ sen. sine ap. l. pe. et. l. de regu. iur. l. n̄rati. 7. ibi plene dices.

z **P**̄d̄c. s. h̄d̄c. **l** **E**x eadem. l. iusta.

a **E**x eadem. l. iusta.

b **I**mpedierit. de iure communi.

c **E**x causa. sub. vt. dicamus ex causa 7. c.

o **Q**uocari. imo p̄tra. vt. s. cum vero.

p **A**besse. a loco ubi p̄nt libertas. et facit. s. de in ius vocā. l. ple. rig. 7. l. seq.

s **I** quis. cognitur. vt. et. s. l. p̄xi. in p̄xi.

r **N**on distinguuntur. q̄ntum ad hoc q̄ erit liber s; q̄ntum ad ius patronatus. sic. vt. s. l. p̄xi. s. h. nisi eligat v̄ditore. vt. s. e. l. generaliter. s. h.

t **E**i. q̄ erit manumittendus.

u **U**m quass. iusta ex causa. p̄ decreti p̄nūciatū est: cū ex iusta causa abesset.

v **E**ū abesse. vt. sic sit saluū ei ius patronatus. vt. s. eo. l. i. et. l. si legatario. s. h.

w **I**us. s. e. p̄tronatus. 7. sic inia vel decretum vna p̄te mortuo tenet. 7. sic est s. s. qui factus. cog. l. si deceserit. s. q̄ si ignoras. 7. s. q̄ sen. sine ap. l. pe. et. l. de regu. iur. l. n̄rati. 7. ibi plene dices.

z **P**̄d̄c. s. h̄d̄c. **l** **E**x eadem. l. iusta.

a **E**x eadem. l. iusta.

b **I**mpedierit. de iure communi.

c **E**x causa. sub. vt. dicamus ex causa 7. c.

Liber Secundus.

a **C** Neq; etate. infantis. vi. §. eo. l. i. §. i. r. d.
b **C** Neq; aditide. furiosi. munitur. d. vi. §. in furioso.
c **C** Nō p̄stātū. vt q; latitāt vel p̄tēnt: vt. §. e. si eū. §. i.
d **C** Nō debeant: vt ar. C. de codicil. l. i. ac.
e **C** Factos. quasi iure sciens irritos.
f **C** P̄scliterit.
relicta in eis ap-
probādo eos: sic
C. de fideicō. l. i. l.
ij. et. l. si ditas. et
C. de testa. nō du-
bium. §. i.
g **C** Voluit. sic
C. eo. si volūtatē.
h **C** Declarat.
xx. aureis p̄stā-
dis h̄di ab vno
q; Jo. vt. C. e. l. ij.
r. §. v. ma. testa. l.
cum ex falso.
i **C** Leno. p̄ fi-
deicōmissū.
si directo: vt. §. e.
libertates. r. §. de
ma. test. seruus.
k **C** L̄. f. suus
l. factio ē. pas-
sue. r. facit. §. de
le. ij. debitor. §. ser-
uo. r. de le. i. si mi-
chi. §. regula. r. §.
here. l. si. l. nō mi-
nus. r. C. de her.
insti. l. neq; et fa-
cit. C. e. l. deberi.
et. l. site.
m **C** Filii. nati.
n **C** L̄. defacto
o **C** Nō p̄t. lib-
tas. vt. r. §. de lib.
cau. duob;.
p **C** P̄stādus.
fideicō. lib̄tat. §.
§. §. de codicil. l. q;
grau. r. l. se. r. l.
pe. q; b; a roga-
to t̄m manumitti
So. ibi a nato t̄m
h̄ simplr reliquit
vel sciebat h̄ vro
rē p̄gnantem: ibi
non sim Ot.
q **C** Prohibitus
erit. vt i. mlou eta-
te. d. vi. §. e. n̄ t̄m
circa pu. et. C. de
admi. tu. l. lex. r. facit. §. e. cū q; si. §. i. et
l. ex cā. r. §. de ma. l. cām. r. de ma. vi. l. si roga-
to. in pun.
r **C** Acceperit. idē si ex debita t̄m sit instur-
portione:
vt. §. ad treb. patron; et de leg. ij. cum patronus. Acc.
s **C** Uendere. l. manumittere. vel dic. p̄p̄te. r. die alius
em̄ erat rogatus redimere et manumittere.
t **C** Erat. aliquis. et est rō. q; nichil ex iudicio eius ac-
cepisse videtur: vt. r. §. de dona. si patronus.
v **C** Suo. i. a liberto huius patroni.

r **C** Pretoris ptes sunt. vt rogati cogat manumittere
cū nichil accepit ex iudicio defuncti. a. §. sed differt: vt
l. si. §. in. re. p̄ fideicō. reli. §. libras. r. C. e. §. b̄beri. r. l. si te.
y **C** Si plus iusto. q; perinde est ac si nollet v̄dere: vt. r.
§. de leg. ij. l. non dubium. §. fi.

accepit: q; eū p̄terierit liber-
tus: nō coget v̄dere seruū
propriū quē rogat; erat a li-
berto suo māmittere. **C** Si
is cuius seruus est nolit eū v̄-
dere vt manumitteretur: nul-
le pretoris partes sunt. Idē
est et si plus iusto v̄dere ve-
lit. **C** Sin autē certo quidem
p̄cepto (quod non prima facie
videtur esse iniqum) dñs ser-
uum v̄dere paratus est: is
p̄o qui rogatus est eū manu-
mittere in modicū minuēdū
id esse nititur: pretoris partes
erunt interponende: vt iusto
p̄cepto volēt dño dato: liber-
tas ab emptore p̄stetur.

Q si dominus v̄dere pa-
ratus sit: r. seruus velit manu-
mitti: cogēdus est heres redi-
mere r. manumittere: nisi do-
min; velit seruū manumitte-
re: vt actio sibi p̄cipi in here-
dē detur: idq; faciendū est
etiā si heres latitet: et ita ipe-
rator atonin; rescipit. **M** ar.
S ed si alienare paratus
quidē sit: nō ante t̄m id
velit facere q; si sibi in p̄-
cium satisfiat/non erit manu-
mittere cōpellendus: ne r. ser-
uum manumittat: et interdū
nichil aut minus cōsequatur.

S i forte is qui rogatus est
manumittere soluendo nō sit
inuito tamen seruo/neq; aliq;
neq; domino eam rem perfe-
quit concedendum: estiq; non
tale sit hoc fideicommissum

§. si. ibi neq; et bone fidei ac. r. J. q; r̄ rep. ac. nō da. l. si §.
si suus. et. C. ad vell. l. pe. sic contra habere vtrūq; nō
est equum: vt. C. de lat. lib. sol. l. i. §. illud etiam.

h **C** Neq; alij. §. emptori.
i **C** Concedendum. sic ergo non sit liber inuitus. et sic nemo
est regula contraria que dicit nemini seruorum licet re-
cusare ciuitatem romanam: vt. C. de manumif. testa. l.
si §. si vero quidam. sol. vt ibi.
k **C** Fideicommissum. l. ad libertatem perducere. d.

3 **C** Q; si dñs. §.
volebat emere q;
manumittere de-
bebat: hic nō vo-
lebat emere h̄fo:
et sic non manu-
mittere.

a **C** Manumitti
f. ab herede roga-
to eum emere et
manumittere.

b **C** Manumitte
re. r. hoc suus cō-
sentiat. nā in ele-
ctione sua est a q;
velit manumitti
vt. §. e. ti. l. ḡnatr.
§. h̄tis. r. §. e. l. in
uitus. in pn.

c **C** Manumit-
tere. cū heres ro-
gat; volebat eme-
re et sic nō manu-
mittere: et hoc ca-
su nō erit lib̄tus
h̄dis h̄ māmit-
tentis. r. idē est in
inferiori p̄. r̄n. r.
§. e. l. cū h̄o. §. sub-
uentū. et. l. si eum
§. eorum.

d **C** Sibi. domi-
no serui.

e **C** herede. qui
erat rogatus euz
manumittere.

f **C** Faciendū ē.
vt suus ad liber-
tatē pducatur: et
actio de p̄cio def.

g **C** vtilis. ex ven-
dito forte.

S ed si aliq;
erit int̄dū.
nō est equū vtro-
q; carere. sic. §. de
p̄di. cau. da. si pe-
cuniaz. §. q; si di-
stratur. r. §. r. §.
ac. emp. l. ex p̄to

Liber
nemo
sit iuit;

a **Acquirat.** non est aliquid questu videt cū seru^o ab h^o licet precū ad sit. 330.

b **Alioquin.** i. si quid acquiratur dño.

c **Ipsi.** f. domino.

d **Contingere.** vti p̄i dño datum videatur.

e **Iustus.** idē

est: si equo p̄cio si tñ infest dñi: vt s. de le. iij. l. si eq. 30.

f **Et ci.** dño cuius infest p̄ter verū precū. 20.

g **Pluris.** vel etiam equi p̄ci si dñi infest: vt modo dixi. acc.

S filius. tabulas. libi bo. pos. vt. r. C. d. bono. pos. 3. ta. l. i. 3. qd subdit d opus. 3. C. d. op. lib. l. v. sol. hic nō cogebatur manu mittere l3 rogat^o sit: ibi autē cogebatur: vel hic voluit p̄ h̄e. f. filium pleni ius patronat^o. vt. s. de bo. lib. l. q̄ ex causa. s. h. vel specia le hic in filio.

i **Hoc em.** duo s. p̄dicta quasi patroni filii et si r. c. l. **Acceptis.** a patre filii.

l **Erit rubia** no. qd h̄es. s. e. l. cūvero. s. subuentum. ac.

m **Nō fiat.** vt et. s. de ma. testa. l. libertate.

n **Libertū.** vt nō h̄eat eū libtuz iure manumissio nis qd haberet si impedimētū non p̄stitisset. vt. s. eo. cū ho. s. subuentis. et. l. si eū. s. eorū.

o **Alio iure.** f. h̄ditario: vel qz filii est manumit tentia. sm hoc q̄ nō v̄t q̄ hic filius p̄nat de suo im pedimento. qz et si nō suo: alieno tñ iure h̄z eū libertum: sed rñ. non est ita. r. ostēd̄t penā ibi cū b̄ nōnullā r. c. que est talis. nā in libtū que h̄z iure sue māumissiois nō amittit 3 tab. l3 eū capitis accuset vel in fuitutē petat.

ex quo dño acquiratur^o alqd: alioquin^o ip̄si datū videretur: qd poterit contingere^o si testa tor pluris eū seruū q̄ quanti est redimiac māumitti voluit nā et tūc dño erit fideicommissi p̄secutio: cuius interest p̄ter verum precū id qd plus ei iustus^o est dare p̄sequi: vt r seruus ad libertatē p̄uentat. **Q**uod eueniet et si rem alienam pecunia certa redimere/atqz alij p̄stare heres vel legatari^o intelligeret: nāqz tunc r dño rei/et ei^o cut eandē prestare h̄z p̄secutionem eē. **U**triusqz em infesse: r dñi vt p̄ter p̄ciū accl p̄tat qd pluris^o testator eū redimi voluit. et eius cui relicta est vti eam habeat.

Si heres manumittit suū p̄cis sui que fuit grauat^o māu mittere erit manumissi iustus patron^o: r p̄t h̄e p̄tra tabu las in bonis manumissi et el operas imponere. h. d. **P** au.

S filii defuncti rogat^o fuerit seruū sui patris manumittere: dicēdū est pos se eū et p̄tra tabulas^o habere et opas ip̄onere: hoc em^o potuisset r si directā libertatem accepisset: qñ patroni filius.

Seru^o cui cōpetit fideicō. libertas sub p̄ditōe si nō fiat p̄ eū q̄min^o p̄ditōne impleat v̄z manumitti. **I**te si h̄s ipe diat cōditionē iplert: nō habe bit hunc seruū libertū post q̄ liber erit. h. d.

Erit rubiano^o senatuscon sulto loc^o etiā si sub cōditōe libertas data sit: si mō p̄ ip̄m seruū nō fiat^o q̄min^o p̄ditōne

sed eū que iure alieno siue h̄ditario que p̄fñū dicimus sic amittit: r sic intelligunt h̄ec. s. de iur. pa. eū. r de bo. li. l. q̄ cū maior. r. l. in fuitute. cū h̄ hic filii^o amiserit 3 ta bulas. p̄pter impedimētū qd p̄stitit: quā iure sue māu missiois haberet nisi impedimētū p̄stitisset. p3 q̄ si amo

pareat/ nec refert in dādo aut in faciendo/ aut in aliquo casu conditio cōsistat. **I**mmo etiā amittit libertū^o heres/ si con ditioni impedimētū fecerit: r si filii^o defuncti sit: q̄uis alio iure^o habiturus sit libertū: nō nullā^o em r hic penā^o patitur. nā et si in seruitutem petierit^o aut capitis accusauerit/ p̄dit^o bonorum possessionem con tra tabulas.

Qui nō vult seruū sibi legatū vt manumittat accipere cogitur illi suo actiones suas ceare. ceta que sequunt^o bre nia sunt / ideo nō summātur.

Sis cui suus legat^o est ro gatus fuerat eū manumittere et noluit eū accipere: compellē dus est vt actiones suas ei p̄stet/ si seruus velit^o: ne inter cidat libertas. **P** ompo.

Iustus is cui fideicom missa libertas relicta ē: non est tradēdus alij vt ab eo manumittat et fiat alteri^o li bertus/ q̄ et q̄ rogatus est ma numittere. **L** ampan^o ait si

minor. xv. an. rogauerit here dem vt p̄p̄sū^o seruū māumit tar/ prestandā ei libertatē: q̄a lex ibi elascencia locum non habeat. **S**eruus^o legatus erat calphurnio flaccho: isqz rogat^o erat eū māumittere: r si non manumississet/ idem ser uus ticio legatus erat: et is^o eque^o rogatus erat vt eū mā numitteret: r si non manumi sisset liber esse iustus erat. sa bins dicit inutiliter legatum fore: et ex testō eum cōtinuo^o liberum futurum.

ip̄suis heredis. sec^o si ip̄si^o minor: vt. C. eo. l. minor. **S**eruus. facit. s. de ma. testa. l. si q̄s ita. l. si ch̄ff. **I** s. l. tici^o. **C**ontinuo. absurdū em^o erat morām fieri occasione

seruitutē petat q̄ amittit: qz nō h̄z ammodo nisi iure alieno.

Nonnullam sed aliquam.

P enā. f. h̄z us q̄ p̄stitit impe dimētū q̄ minus manumittere ser uū patris sui qui rogat^o a p̄e erat vt manumitteret r petierit. de inceps.

P erdit. bo norū possessionē. quā nō p̄deret si v̄t p̄sonus libtuz haberet: non vt p̄soni filii^o vt hic opte colligitur: s3 qdā dicit etiā patroni manu mittētem si accu sat p̄dere: vt arg. s. de iure pa. l. eū s3 illā in liberto p̄ono intellige. r facit ad hoc qd no. s. v. in ius vo. l. sed si h̄m. s. s3 si liberti. r facit o p̄ime. s. de bo. li. l. si filius. s. i.

E i. seruo. **S**i seruus velit. nō alio: vt. s. l. p̄. s. h̄ito. r cō rratum signa vt ibi. et facit. s. d. le ga. h̄. impator. in p̄n. et de leg. iij. si legatarius.

Iustus. non est. vt. s. eo. generalr. s. h̄. r b̄ act. emp. tici^o. et sic est arg. qd dñs Ius va nō p̄t l̄ alit̄ alie falli eo nare ius va falli: iusto a vel feudi inuito lienari va fallo. nō p̄t.

V t̄ prop̄iū.

Liber Secundus.

legati nullum emolumentum afferentis.

Gratia delictum. i. cum seruus magnum delictum fecit
puta quia iacuit seruus ille cum uxore eius.

Habuisse.
manumittere vel
non his casibus: et
sic est dictum cassij
vel dicendum habuisse.
f. accipere
relictum v. l. non: cum
si receperit omnino
cogatur manumittere.

Non potest. ratio
cassij: et cassia. Jo.
quod hoc inconueniens
est sequere quod me
lius esset non parere
voluntati defuncti
quam parere. vel dic
e: quod bona modestini
sic. f. merito finia
cassij non est rece
pta. nam potest esse
et c. f. cassij: quod
esset absurdum et
f. in idem recedat.
Accur.

Ergo infan
tes. neque hi
etiā quod. f. milites
et Religio. sa
cramentum. vt mi
lites.

Aut honesti
or. veluti si magi
stratum gerant.

Continetur. vt
ex eo ius patro
natus amittatur

Derinet. scilicet
aliqua predictarum.

Si hi. tuto
res. ac.

Iniquum. non
solum absurdum.

Qui. tutor
in non sit. f. pu
pillus ad emendam
dum dandum quod ei ex
culpa eorum con
tingit. Jo.

Debet. f. tu
tores non debent
scire si pupilli. et
facit. f. e. l. cum quod.

Si. et. f. impator
o. Subuenit
his. vt. f. e. non tamen.

Senatus.
p. Dicitur. fa
cit illi. per quas
perfo. agere pos
sunt.

Si. p. procuratoris quod defen

Heres accepta hereditas
tem vel legatarius agnoscens
legatum tenet seruus proprius de
quo rogatus est manumittere
licet ei valde sit necessarius vel
dum dictus seruus grauius
offenderit. h. d. Mode.

Alij cassij non est rece
pta finia existimatis: et heredi
et legatario remittenda inter
dum proprius serui manumitten
di necessitate: si vel usus serui
etiam necessarius esset vt eo ca
rere non expedit: veluti dispē
satoris pedagogi sui siue libe
rorum: vel tantum delictum est vt vl
tuo remittenda non esset. **U**
sum enim est ipsos in sua parte
habuisse. nam potest esse disce
dere a causa testamenti quod non
omissa debere voluntati de
functi obsequi.

Senatusconsultum rubianum
non comprehendit personas hac
lege enumeratas. Idem.

Ergo infantes/ neque su
rosi/ neque ab hostibus
capti/ neque hi etiam quod religio/
aut honestior causa/ vel calamitas
aliqua/ vel maioris rei fami
liaris/ aut capitis fameque per
iculū/ aut filius causa morietur: ru
biano senatusconsulto continen
tur: ac ne pupilli quod de quod tuto
res non habent aut eos habent
quod eorum quod causa detinetur: sed nec
si hi data opera sui parte non fa
ciunt/ puto pupillis libertos
eripi: quod iniquum est facto tu
toris qui forsitan soluendo non
sunt pupillum dano afficit et sena
tusconsulto non continetur alij: quod de
ex causa fideicommissi debent pre
stare libertatem. **Q**uid ergo est
damaſiano senatusconsulto sub
uenitur his: quo cautum est de
his quod iusta causa abessent: vt nec
libertas impeditur/ nec libertus
eripitur his qui fraude careant.
Si p. procuratoris quod defen

Interpellandam. i. impediendam.

Pure. i. non conditionalit. puta quod sit liber si ra
tiones reddiderit.

datur: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Heres non potest denegare
quod det libertatem suo de quo ro
gatus est vt est manumittat sub
pretextu rationum non reddita
rum eorum que gessit in reb
testatoris. h. d. **C**lplanus.

Pure data sit fideicom
missa libertas: et is ser
uus rationes administrasse dica
tur: diuus marcus rescriptis
moram libertati non esse facien
dam. **E**x continenti tamen
arbitrium dandum esse qui copu
tationem ineat: verba rescri
pti ita se habent. **E**quus videtur
triphonio ex causa fideicom
missi prestare libertatem quod si
ne conditione reddendarum
rationum datam esse consta
t: neque humanum fuerit ob rei
pecuniarie questionem liber
tati moram fieri: quod tamen re
presentata confestim arbitri
a pretore erit dandum: a pu
dem rationem quam admini
strasse cum apparuerit/ ex fi
de reddat: tamen igitur rationem
reddere cogetur. **S**ed an et re
liqua restituere debeat nichil
adijctur: nec puto cogendum.

Nam de eo quod in seruitute ges
sit: post libertatem conueniri
non potest. corpora plane ra
tionum et si quas res vel pe
cunias ex his detinet: cogen
dus est per pretorem restituere
re: item de singulis instruere.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prout in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

derunt: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Heres non potest denegare
quod det libertatem suo de quo ro
gatus est vt est manumittat sub
pretextu rationum non reddita
rum eorum que gessit in reb
testatoris. h. d. **C**lplanus.

Pure data sit fideicom
missa libertas: et is ser
uus rationes administrasse dica
tur: diuus marcus rescriptis
moram libertati non esse facien
dam. **E**x continenti tamen
arbitrium dandum esse qui copu
tationem ineat: verba rescri
pti ita se habent. **E**quus videtur
triphonio ex causa fideicom
missi prestare libertatem quod si
ne conditione reddendarum
rationum datam esse consta
t: neque humanum fuerit ob rei
pecuniarie questionem liber
tati moram fieri: quod tamen re
presentata confestim arbitri
a pretore erit dandum: a pu
dem rationem quam admini
strasse cum apparuerit/ ex fi
de reddat: tamen igitur rationem
reddere cogetur. **S**ed an et re
liqua restituere debeat nichil
adijctur: nec puto cogendum.

Nam de eo quod in seruitute ges
sit: post libertatem conueniri
non potest. corpora plane ra
tionum et si quas res vel pe
cunias ex his detinet: cogen
dus est per pretorem restituere
re: item de singulis instruere.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prout in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

derunt: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

Faciendam.
vt et. si quis tes
ta. liber esse ius
sus fuerit. l. si
seruus. sed vide
tur differri per
ditam rationem:
vt. de lib. cau. l.
imperator. Sol.
ibi erat liber vel
non erat pure re
licta. Item con
tra. f. e. de his.
sed ibi non erat
pure: sic. ad quod
est. f. de condi. et
demon. sicut lib
tas. ac.

Sine condi
tione. tunc enim
differret. vt. C.
de testa. ma. l. cum
testis. que est contra
v. Quia. f. liber
tate.

Arbitrari. i.
iudex.

Reddat. vt
reddere debeat
exponit statim.
Accur.

Rationes. i.
computare et que
habent apud se red
dere.

Reliqua. quod
non habet.

Adiicitur. f.
in verbis rescri
pti. ac.

Non potest.
C. de peti. here. l.
si. p. contra. so
lu. ibi speciale: vt
ibi patet. Item con
tra. f. de neg. ges.
l. cum actum. et l.
sequen. f. secuo
la. et. C. de nego.
gest. si cognati: f.
in illis. l. aliena
non dñi gessit ne
gocia: vbi serua
quod in illis legi
bus dicitur.

Instruere.
id est docere qua
liter gesta sunt:
vt. f. de condi. et
demon. l. cum ser
uo. ac.

Heres non potest denegare
quod det libertatem suo de quo ro
gatus est vt est manumittat sub
pretextu rationum non reddita
rum eorum que gessit in reb
testatoris. h. d. **C**lplanus.

Pure data sit fideicom
missa libertas: et is ser
uus rationes administrasse dica
tur: diuus marcus rescriptis
moram libertati non esse facien
dam. **E**x continenti tamen
arbitrium dandum esse qui copu
tationem ineat: verba rescri
pti ita se habent. **E**quus videtur
triphonio ex causa fideicom
missi prestare libertatem quod si
ne conditione reddendarum
rationum datam esse consta
t: neque humanum fuerit ob rei
pecuniarie questionem liber
tati moram fieri: quod tamen re
presentata confestim arbitri
a pretore erit dandum: a pu
dem rationem quam admini
strasse cum apparuerit/ ex fi
de reddat: tamen igitur rationem
reddere cogetur. **S**ed an et re
liqua restituere debeat nichil
adijctur: nec puto cogendum.

Nam de eo quod in seruitute ges
sit: post libertatem conueniri
non potest. corpora plane ra
tionum et si quas res vel pe
cunias ex his detinet: cogen
dus est per pretorem restituere
re: item de singulis instruere.

Heredes recte et pie dant
libertatem aliquo cui prout in testamento
suo reliquit fideicommissum libertatem
ipsi heredes ab intestato succe

derunt: si iusta ex causa abesse
dicitur/ nec libertus ei eripitur.
Nihil facit ad interpelle
dam iurisdictionem eius quod de fi
deicommissa libertate cogno
scit privilegium cuiusque vel ciui
tatis vel corporis vel officij:
in quo quisque est: vel conditio
personarum.

In testamento non erat de iure.
b Cū omnia q̄ continebantur in testō. azo.
c Veluti. i. sicut.
d Velissent. eōq̄ manumississent.
e Debuisset. p̄ r̄m. q̄ q̄rat. nam ad q̄onē erat r̄sum

f. e. l. cū fili. s. fi. z
 postea sic r̄m. sed
 hinc r̄m. et q̄b̄ de-
 cit in fi. l. est cōtra
 C. de ma. testa. l.
 ex testamēto. z. l.
 si iur. z. C. de fidei-
 cō. l. eam quā. z. l.
 si veritas. et. l. ex
 testō. z. C. e. l. i. et
 l. ij. Sol. sp̄ale t̄p
 fona sic dilecta.
 argu. et. quod di-
 cit p̄ios zc. et ar-
 gu. s. de le. ij. cum
 pater. s. fili. ma-
 tres. et. C. de leg.
 cū r̄ alienā. z. r̄e
 ex quo libertatē
 dederunt. per cō-
 sequens et pecu-
 niarium fidei cō.
 prestare debent.
 ar. C. de testa. nō
 dubiū. z. C. de fi-
 deicō. et si inutili-
 ter. z. C. ad. l. fal.
 aut. sed cum te.
 non aut placet q̄
 fuerunt hic repe-
 tita ab intestato:
 q̄ hoc est diuina
 re: nec q̄ est s̄ re-
 lictis in testō filij
 q̄ hoc est contra
 litteram imo pa-
 tris.

Paulus non
 putauit
 paulus.
g Pecuniarij
 si em̄ alienam r̄e
 vt suam per fidei
 commissi. reliquit
 non valet: vt isti.
 de leg. s. non so-
 lum. ac.
h His verbis
 hec est in p̄icta-
 tio gra. cred̄ mi-
 chi zoilē qm̄ gra-
 tias reddet fili-
 us me⁹ martia-
 nus tibi et tuis si-
 lio. iure. i. q̄b̄ iu-
 ste vel de iur̄ erit.
 Alij nō h̄nt hanc
 expositionē. s̄z di-
 cūt q̄ hac. l. testa-

**dāt. q̄nimo debet dicte alūne
 solue fideicommissa. h. d. Pau.**
In testamento quidem
 q̄b̄ perfectum nō erat
 alūne sue libertatem et fidei-
 cōmissa dedit: cum omnia filij
 veluti ab intestato gessissent
 quesijt imperator an vt ex cā
 fideicommissi manumissa fuis-
 set. Et interlocutus est etiam
 si nichil ab intestato pater pe-
 tisset: p̄ios tamen filios de-
 buisset manumittere eaz quā
 pater dilexisset. pronunciauit
 igitur recte eā manumissam:
 et ideo fideicommissa etiam
 et prestanda.

**¶ Error testatoris putantis
 suū eē suū cui reliq̄ fideicō.
 libertatem nō officit libertati
 eiusdem serui. secus est in alia
 re legata. h. d.**

Paulus respō. z si alie-
 nus inueniatur seruus
 quē vt suum testator ab vno
 ex heredibus voluerit manu-
 mitti: tamen cogendū cum q̄
 est rogatus redimere cum et
 manumittere: qm̄ non puta-
 uit similem esse causam liber-
 tatis z fideicommissi pecuniarij

**¶ Verba adulatoria fauore
 libertatis non faciunt disposi-
 tionem. h. d. Bar.**

**¶ Paulus respondit his ver-
 bis.**

crede michi zoilē: qm̄
 gratias tibi reddet filij meus
 martian⁹ et tuis filijs: hoc in
 plena volūrate defuncti con-
 stineri: citra b̄ficiū p̄iūctio-
 nis: et zoilē. qui si serui
 sunt: nichil gratius h̄is p̄sta-
 ri posse q̄ libertatem: ideoq̄
 patrem debere sequi volun-
 tatem defuncti.

**¶ Testator q̄ inter viuos ser-
 uum vel ancillā donauit non
 pot̄ in suo testō illū seruū vel**

for alieni de suis suis gratū reliquit. s̄z nichil gratius
 libertate. ergo ea relicta videtur.
i Filius. quod iuste erit.
k Contineri. dixit paulus.
l Beneficiū. alio b̄ficiū. s̄. prestandum.

**ancillā iubere manumitti per
 donatarium/ nisi talis dona-
 rarius legatum aliud sibi reli-
 ctum agnouerit. h. d. Idem.**

Lucus tici⁹ septicia fi-
 lie sue naturali⁹ cōcor-
 dā ancillā suā donauit. Idē
 postea testō filie sue cuz alijs
 q̄busdā ancillā supra scriptaz
 legauit vt manumitteretur.
 Quero an septicia filia natu-
 ralis ancillā supra scriptā ma-
 numittere cogi possit. Paul⁹
 r̄m. si viuo p̄e naturali dōatio
 ancille fuit: neq̄ patris natu-
 ralis iudiciū in ceteris legat⁹
 filia agnouit: nō posse eā cō-
 pelli ancillā prop̄iā ex cā fi-
 deicommissi manumittē. ¶ Lu-
 cius tici⁹ stichū seruū meo
 legauit: et petijt vt neq̄ ab eo
 neq̄ ab herede eius vnq̄ ma-
 numitteret. Paul⁹ r̄m. testato-
 rem potuisse postea seruū
 hūc ad libtatē p̄ducere: nō
 sibi legem dixisset: sed lega-
 tarlo.

¶ Seuola.

Ubi ait ancilla mea cū
 heredi meo fuerit annis de-
 cem volo vt sit liberta mea:
 queritur cū libertam suā esse
 voluerit / nec id heres facere
 potuerit: nec directa pure da-
 ta sit libertas: an etiam post
 decem annos in seruitute re-
 maneret. Respōdeo nichil p̄-
 poni cur non thaidi libertas
 debeat. ¶ Lucius ticius tra-
 cauit: meū filiū carissime te ro-
 go vt si stichus et dama z p̄a-
 philus te promeruerint ere
 alieno liberes: ne alterius q̄
 tuam seruitutem experiantur
 Quero an si per heredem ste-
 terit quomin⁹ es alienū exol-
 ueretur: ex causa fideicommissi
 si libertatem cōsequi possint:
 Respōdeo non quidē imputā-
 duz heredi si p̄ p̄moditate rei

m Cōfictis. q̄
 sunt sui et zoilus
n zoilus. subau-
 di. z in zoilū siue
 circa zoilum.
o Nichil gra-
 ti⁹. sic isti. q̄ ma. h̄
 pos. s. cum ergo.
 Accur.

Uci⁹. natu-
 rali. q̄ erat
 nata ex pecubina:
 et sic nō erat i po-
 testate patris.

q Donauit. et
 tenuit dōatio est
 nō est in p̄tate: vt
 s. s. do. l. h̄ditatē
r Agnouit. q̄
 si esset cogere: vt
 C. e. deberi. z. l. si
 te. ac.

s Propriā. s̄z
 factā olim p̄ do-
 nationem.

t Testatorē. q̄
 legem dixit.

v Dixisset. nō
 est potuit. vt. s. s.
 le. ij. si q̄s. in p̄n.
 et ar. s. de do. inf.
 vi et vt. q̄b̄ aut.
 s. pe. z de le. i. cū
 filio. s. i. p̄. et. s. ar.
 di. l. pe.

Ubi ait. s. lib-
 ta testator.

y Annis. i. per
 z. annos.
z Debeat. f. fi-
 deicommissaria.
 nā directa non de-
 debet. s̄z petere
 adita hereditate
 vt. s. de ma. tes. l.
 testō s̄z q̄dā ex in-
 p̄tatiōe directā
 dicunt.

a Promerue-
 rint. suis p̄iūctis
 Accur.

b Ere alieno.
 pro quo pignori
 tenentur credito-
 ri. m.

c Consequi
 possint. a credito-
 re forte venditū.
 Accur.

Liber Secundus.

a Libertates. fideicommissarias. vt. z. C. eo. l. ancillam. nō directas. vt. s. de ma. l. iij. z. facit. s. eo. rogo.
b Datas. vt. C. de re. credi. l. cū ēt a pupilloz tutouibus. ergo noui p̄stare debēt.
c Notariuz. i. scriptorē. ne sit cōtra. C. de tabu. l. generaliter.
d Peto. i. dep̄cor.
e Se excusauit. p̄ qd̄ amittit legatū cū dīstīctōe tamen. vt. s. de re. tutē. q̄ tutelam. et de excu. tu. l. tutor petitus. et loquit̄ hic forte quando non amittit. s. y. indīstīctē facit h̄ loquit̄. Accur.
f Caut. sequitur interpretatio greci vsq̄ illuc q̄ ro. zc.
g Placuerit. manumittere.
h Meaz. quis michi placet.
i Estet. soroz predicta heres.
k Bono. sic. j. ti. ij. labeo. z. s. de leg. iij. fideicommissi. s. sic.
l Cum filijs. iam natis.
m Juridic. i. iudex. vt. insti. de excu. tu. s. penul.
n Estimauit. cū discordia esset de p̄cio. nunc autē perfectus fuit cōtractus. et sic dominium remansit p̄mi domini.
o Ad heredē. ab eo redimendū. vt. C. eo. cū libertatem.
p Tibi. heredī.
q Iudicio. i. voluntate. facit. C. eo. l. ex verbo.
r Salario. fa-

sue administrade es alienum tardi⁹ exoluerit. vey si manifeste studiū nō solueris ei rei paratuz sit vt libertatibus mora fieret. pbaretur representandas libertates⁹.

Ab reliquit a tutore: a pupillo videt̄ relictū. b. d. Bar.

Tutoris quē z ipm testō liberis dederat: fideicommissit de manumittēdis seruis ipsi⁹ tutoris: s; is a tutela excusatus fuerat. quero an eisdez seruis libertatē p̄stare deberēt tutores q̄ in locū excusati dati tutelā administrarēt. Rñ. fm ea q̄ pponerent libertates et ab heredibus scriptis videri dātas⁹. S; eto auri libras mille z stichū notariū quē peto manumittas: seius eodē testō tutor datus a tutela se excusauit. Queris an nichilomin⁹ fideicommissi. libertas debeatur Rñ. nichil pponi cur non debeat. Soroz sua herede instituta de seruis ita cauit:

volo z rogo dulcissima soroz mea te in cōmēdatione habere stichū z damam negotiatores meos: q̄s ego non manumisi donec ratios reddiderint: si autem tibi placuerit significauit tibi mētē meā. id est vt ratioibus redditis liberi sint. q̄ro si paratis actorib⁹ rationes reddere/ heres libertatem nō p̄stet dicēdo eos nō placere sibi: an audiēda eēt: Rñ. nō spectandū qd̄ heredib⁹ displicet: s; id qd̄ viro bono possēt placere/ vt libertatē psequant̄. Lucia ticia hereduz fidei cōmissit vti p̄phila ancillā seij cum filijs ei⁹ redimerēt z manumitterēt: z iuridicus q̄ti singulē eēt redimēdi estimauit: mēdlo tñ tēpore p̄phila anteq̄ pecunia solueret peperit. que ro id qd̄ natum est ex p̄phila vtrū ad heredē sese an ad heredem tice p̄tineat. Rñ. id qd̄ natū est ex p̄phila: ei⁹ qd̄ eē

cu⁹ ea fuerat tunc cū pareret: vey heredē si morā fideicommissi libertati fecit cōpellēdū: partū q̄ ad libertatē p̄duce.

Luci⁹ ticius ita testō cauit medicos tibi cōmēdo illū z il lū in tuo iudicio erit vt hēas bonos liberos et medicos. S; si ego libertatē eis dedissem: verit⁹ sum qd̄ soroz mee charissime fecerūt medici ac serui ei⁹ manumissi ab ea: q̄ salario expleto reliquerūt eā: q̄ro an fideicommissi. libertas supra scriptis cōpetere p̄t: Rñ. fm ea q̄ pponerēt: nō necitatē h̄dib⁹ impositā s; arbitriū remissuz.

Ticius sticho seruo suo libertatē dedit: si rōnes sic reddiderit: q̄ro an ratio p̄ eū gesta ita cōputari debeat: vt dāna q̄ casu p̄tigerūt ad on⁹ reliquoz nō p̄tineat: Rñ. in negotio qd̄ voluntate dñi administrasse pponat: ea dāna q̄ casu ita acciderunt vt seruo nichil iputari possit nō p̄tineat ad reliquoz on⁹. Itē q̄ro cum oē peculū reddere iussus sit: an ita peculium cōputari debeat: vt solū id peculū esse vt deat qd̄ quacūq̄ ex cā domio debeat supesse. Rñ. in ea specie de qua q̄rit nō debere deduci ex peculio qd̄ domio debeat. Itē q̄ro an si ex reli-

quy in peculio aliquid cōuerterit: deducti hoc ex peculio reddēdo deat: Rñ. si id qd̄ ex cā q̄ pponeret in peculū p̄sum est reliquoz noie solutū est: satisfieri dicitur: si id qd̄ reliquum est peculij soluat. Libertatē ita testō dedit: cupitū seruū meū cū marciā filia me⁹. xvj. annos impleuerit rōnib⁹ redditis libez eē volo: post mortē testatoris tutores cupito exactionē cōmiserūt: isq̄ nūmos redactos expensauit eisdē tutorib⁹: dei de fili⁹ ipubē decessit: cui mī h̄s extitit: z tutorē tutelē iudicio filij p̄denarū habuit: cupit⁹ ad libertatē pclamabat: eo t̄pē q̄ si viueret marciā nus ānos. xvj. etat⁹ habitur⁹ eēt: offerēs rōnes vni⁹ āni die mort⁹ testatoris: q̄ cetera subscripte fuerūt. q̄stū ē an eas q̄ rōnes q̄s tutores piclo suo egerūt/ cupit⁹ reddē cōpelli deat: Rñ. eū d̄ q̄ q̄rit d̄ditōi rōis reddēda ita videri p̄uisse: si oē ex eo qd̄ gessit recte d̄siderari p̄t reddiderit:

larium vocat ope

ras eis ipositas. f Reddiderit. sequit̄ grecū cui⁹ interpretatio est vt detrahaf p̄: q̄c qd̄ ex quacūq̄ cā debet: s; credito-ribus peculiari- bus nō dico dño: vt patet p̄ inferio- ra. z qd̄ sup̄est peculū sit et debeat restitui dño.

f Cōputari. i. deputari.

v Nō p̄tine- re. vt. z. s. de ma. te. l. qui filium. s. fi.

x Deduci. cre- ditouibus.

y Solutum. s. creditouibus.

z Exactionem. debitorum: vt ab eis. s. debitoribus debita exigat.

a Expēfauit. id est designauit. qd̄ nō sufficit. vt h̄ er. s. de ma. te. l. q̄ filium.

b Habuit. mī.

c Ratōes. q̄s tempore testato- ris gessit. Bjo.

d Quo. anno.

e Fuerunt. sic isti sunt introit⁹ z expēfē talis anni.

f Egerunt. per capitulum.

a **N** altera. f. cum marcia. xvi. an. impleverit. Acc.
b **S**itis fuerit. vt. s. de ma. te. si ita scriptum fuerit. z. C.
 eo. l. fideicommissa
 ria. ac.
c **R**ones. com
 putando.
d **Q**uoq. gñe.
 i. q. quo. mō. et fa-
 cit. s. de te. ma. l.
 sita sit scriptū. z. l.
 q. filii. z. C. de te.
 ma. l. ij.
e **I**ntra certa
 tpa. a testator. dis-
 finita. ac.
f **N**o parueit.
 serui q. b. erat reli-
 cta libertas sub
 cōditōe reddē-
 darum rōnum.
g **P**arati erāt.
 reddere rōnes.
h **N**ō idcirco.
 sic. s. de arbi. cel-
 sus. in pn. z. C. s.
 phen. sit pu. l. ma-
 gnā. s. p. de p. b.
 obl. q. rome. s. sta-
 uis. ū. rñ. s. i. l. l. o.
 p. m. it. vt. e. i. t. e. l.
 pena p. u. r. d. i. s. i.
 h. a. ū. r. non. s. i. f. i. c. i. t.
 p. o. s. t. e. a. v. e. l. l. e. i. p.
 d. i. e. a. d. i. p. l. e. r. e. d. i.
 t. i. o. n. e. v. t. i. d. i. s. c. o.
 g. a. t. m. a. ū. m. i. t. t. e. r. e.
 p. o. s. s. e. t. t. h. i. v. e. l. l. e. t.
 e. t. e. o. d. e. m. o. r. i. a. d.
 i. l. l. a. s. d. e. p. b. o. b. i. n.
 t. e. r. d. ū. s. i. n. z. l. i. l.
 p. u. s. s. e. q. t. i. p. r. e. t.
 e. s. i. n. i. l. l. i. s. n. o. f. u. i. t.
 d. i. e. s. a. p. p. o. s. i. t. a. h.
 s. i. c. q. d. m. u. l. t. ū. f. a.
 c. i. t. v. t. d. i. r. i. C. e. d.
 l. m. a. g. n. ā. J. e. i. n.
 o. l. b. i. l. l. i. s. e. r. a. t. o. b.
 l. i. g. a. t. q. d. m. o. r. ā. p. u. r.
 g. a. r. h. f. u. i. n. o. J. e. i.
 h. o. b. s. s. i. q. s. c. a. u.
 e. t. s. i. p. o. s. t. t. r. e. s. d. a.
 i. l. l. u. d. e. s. t. p. ū. l. e. c. i. r.
 c. a. i. u. d. i. c. i. a. J. e. i. s.
 J. d. e. l. i. c. a. u. p. a. u. l.
 s. g. a. u. s. s. i. b. i. d. e.
 c. e. s. s. e. r. a. t. i. l. l. e. i. c. u. i.
 f. a. u. o. r. e. a. d. i. p. l. e. d. a.
 e. r. a. t. p. d. i. t. i. o. e. t. i. s.
 p. o. s. t. m. o. r. ā. p. o. t. e. s. t.
 a. d. h. u. c. a. d. i. p. l. e. r. i.
 z. m. o. r. a. p. u. r. g. a. r. i. i. t. e.
 J. j. n. l. i. s. i. c. h. q. s.
 d. a. m. a. s. e. d. i. b. i. f. o. r.
 t. u. i. t. o. c. a. s. u. f. u. i. t. i. m.

nā alterā pditionē humanio-
 re interpretatiōe ita accipi pos-
 se vt defuncto pupillo tps q
 si viueret et sexdecī ānos im-
 pletet expectare satis fuerit
Stich⁹ z damas serui met
 si rōnes reddiderit libert esto
 te: q̄sitū est an nō solū rōnes
 vtz si q̄ alia p̄silio z fraude eo-
 rum amota sunt p̄stari ab his
 debeāt vt ad libertatē perue-
 niāt. Rñ. rōnū reddēdarū con-
 ditiōe cōtinert oē qd̄ quoq̄ ge-
 nere⁹ fut actū fidēq̄ respicerz
Intra certa tpa p̄ditioni
 reddēdarū rōnū nō parueit:
 postea parati erāt: q̄sitū ē an
 pueniāt ad libertatē. Rñ. si p
 ip̄os stetitset q̄mīn⁹ intra tem-
 pora p̄scripta p̄ditionib⁹ pare-
 rēt: nō idcirco⁹ liberos fore q̄
 postea rōnes velint reddere.
Ab heredit⁹ meis peto/ si
 detq̄ eoz p̄mitto cū fili⁹ me⁹
 sexdecī ānos ipluerit: stichū
 rōnibus reddidit manumittat:
 q̄to an eūdē suū testator vltq̄
 in diē p̄birtatis filij sui actū
 agere⁹ voluerit: rñdeo manife-
 stū ē testatorē hui⁹ q̄q̄ act⁹
 rōnez stichoreddi voluisse.
Stich⁹ seruus me⁹ iubeo
 vt det p̄stetq̄ filie z p̄ort mee
 et heredit⁹ meis sine vlla cō-
 trouersia tot aureos^m: et vt
 ip̄n māumittat fidei eozū cō-
 mitto: q̄sitū est cū vxorab he-
 reditate abstinerit: vtrū dua-
 bus⁹ an filie p̄stare d̄beat: rñ
 deo filie q̄ heres ex asse exti-
 tisse p̄poceret p̄ solido dādū.
Lberede filio suo ex asse in
 stituto libertatē dedit in hęc
 p̄ba. Decēber disp̄sator me⁹
 seuerus villicus et victorina
 villica seueri p̄tubernalis i an-
 nos octo liberti sint si q̄s⁹ i mi-
 nisterio filio meo esse volo: te
 aut seure filii charissime pe-
 to vti decēbrē z seuerū p̄men-
 datū habeas: q̄p̄ p̄ntē liber-

peditus. vel ibi in faciēdo. hic in dan-
 do erat conditio.
Ultq̄ i diē. p̄ mortē testator.
 tate nō dedit: vt idonea misse-
 ria habeas: q̄s spero te z liber-
 tos idoneos hiturū: q̄ro cum
 eo tpe q̄ tict⁹ testm̄ faciebat/
 fili⁹ nat⁹ annoz fuerat nouē z
 tict⁹ post biēniū z sex menses
 decesserit: ant. viij. in q̄s liber-
 tas esset dilata ex testi facti⁹
 tpe/ an hō ex mortis numerā-
 ri debeāt. Rñdeo posse videri
 testatorē eos annos octo dila-
 te libertatis p̄phēdisse q̄ p̄pu-
 tādi sunt a die testi facti: nisi
 alit⁹ voluisse testatorē p̄baref
Splēdophorus cum filia
 mea in familia mea nupsertit:
 si rōnes idonee⁹ filie mee ad-
 ministratiōis reddiderit liber-
 esto. filia cū adhuc ipubes es-
 set viuo p̄re decessit et ex sub-
 sōne seius heres extitit: q̄ro
 cū splēdophorus rōnes pupil-
 le nō administrauerit: z viuo
 p̄refamilias deserit ip̄s⁹ rō-
 nes administrare: et si viueret
 ticia ānos haberet āpli⁹ duo
 decī an ex testō liber sit: Rñ.
 fm̄ ea q̄ p̄ponerent liberū eē
 si nullas rōnes administrassz
 quas reddere h̄rīd deberet.
Stichū rōnibus redditis
 manumitti volo: stich⁹ archa-
 rius⁹ p̄bante dñō noīa fecit: z
 rōnes a dñō scriptas exhibet:
 nec postea nomen vllū fecit:
 q̄ro an si q̄mīn⁹ soluēdo fue-
 rint debitorēs quib⁹ alij era-
 ctōres erant applicati: nō dū
 videat conditio satisfactum:
 Rñdeo fm̄ ea que proponerē-
 tur non pertinere ad on⁹ red-
 dendarum rationū q̄ soluen-
 do non essent debitorēs.
Si miles post institutum
 et substitutum aui. f. si rui sub-
 stituit cū libertate/ z instituit⁹
 z substituit⁹ decedat añ aduā
 h̄rīdare: rñ su⁹ habebit here-
 ditare cū libertate. sec⁹ eēt in
 pagano: q̄r tū ē suus talis so-
 lū consequeret libertatē. h. d.

k **R**egere. i. act⁹
 tot⁹ si sp̄te gef-
 sit reddere.
l **M**anifestuz.
 vt et. s. eo. s. liber-
 tatem. ac.
m **T**ot aureos
 puta decem.
n **D**uas. si
 licet vroz.
o **D**ādū. decē
 aureos.
p **I**nstituto. a
 dñō puta.
q **S**i q̄s. si vi-
 detur abundare.
r **I**n ministre-
 rio. i. dñio. vt p̄tz
 J. stam. ac.
s **T**esti facti.
 dic vt dicit. s. d. te-
 sta. ma. q̄ duos. s.
 si. et facit. s. de lu-
 re do. l. i.
t **I**n familia.
 q̄d lz iure fozū: vt
 C. de nup. l. cele-
 brandis.
v **I**donee. ad-
 uerbū qualitatis.
y **A**mpli⁹ duo
 decī sic ḡnspicit
 tpe p̄hedari nū-
 ptiarū. z facit. s.
 ad. s. C. de testa.
 ma. cū in testō.
y **A**rcharius.
 tenebat em̄ archā
 dñi.
z **S**criptas. i.
 approbatas.
a **E**xhibet. ad
 h⁹ vt manmittat
b **U**llū. i. debi-
 torem.
c **A**pplicati.
 vt ab eis exigeret
d **D**ebitorēs.
 a quibus nō ille
 sz alij exigere de-
 bent. J. d. de. h. si
 ipse erat exactor:
 q̄ sufficit dñm in-
 struere et reliq̄ si
 qua hz redderet
 nō aut ea q̄ nō hz
 cū ex añ gesto nō
 teneatur. vt. s. ec.
 si pure. et. s. de
 ma. q̄ filii. s. fi. et
 de neg. gef. l. euz
 actū. z. l. at q̄ na-
 tura. s. scuoia.

Liber Secundus.

Antoninus. quo. pro. vt. Ac.
b Incontinenti. i. simul.

c Deceffisset.
forte naufragio.
azo.

d Eos. f. fer-
uos.

e Ab his. insti-
tuto et substituto
Accur.

f Utrūq. i. li-
bertatem et here-
ditatem. et est cō-
tra. C. de fideicō-
mis. l. eam quam.
Sol. hic speciale.
vt et ibi dixi. r. fa-
cit. s. eo. l. in testō

Fideicomis-
saria. vixit.
quia hoc ipso q
postea ligauit: vi-
detur mutasse vo-
luntatem: vt. s. b
manumit. testa. l.
testamento centu-
rio. s. i. et facit. C.
qui nō pos. ad li.
perue. l. i. et. C. de
penis. l. seruus.
Itē facit. I. de adi-
men. le. l. diuus. i.
fi. et. l. seq.

Libertate.
cōtendit. vt
et. s. de iudi. l. vix

Sdebitor.
cui legata ē
liberatio.

h A debitore.
quod fieri potest:
vt insti. de singu.
re. per fideicō. re-
li. s. fi.

l In precio. an
alle.

m Conuenire-
tur. nomine debi-
ti. p. q. ancilla ob-
ligata erat. Azō.

n Ostendit. a-
gens ex volunta-
te creditoris vt li-
beretur.

o Ancillā. quā
cogit manumitte-
re postq. agnouit
voluntate credito-
ri: eiusdēq. testa-
toris. r. facit. s. e.
l. decē. r. s. pri. s.
p.

Modicū. id
est non totum id
q. b. i. legatum est

Antonin^o augu^o Mar-
sus p^o noster quo^o mi-
liti suorum per oia rata esset
voluntas suprema: cū et insti-
tutus et substitutus inconti-
nenti^o priusq. adirent heredi-
tatem deceffissent: eos^o qui-
bus ab his^o et libertas et he-
reditas a milite per fideicom-
missum data esset: perinde li-
beros r. heredes esse iussit: ac
si vtrūq. directo accepissent.
Eorum aut qui a pagano r. li-
bertatem et hereditate per fi-
deicommissum acceperant: euz
eque incontinenti et institu-
tus r. substitutus deceffisset:
satis habuit libertatem con-
firmare.

Fideicommissaria liber-
tas non debet ei quē postea
vixit^o dominus. Compo.

De libertate fideicom-
missaria prestanda ser-
uus cum domino recte con-
tendit^o.

Si creditor legat aliqd de
bitori r. rogat eū vt manumit-
tat ancillam quā ipse creditor
pignori habebat: debitor agno-
scens legatum cogitur ancil-
lam manumittere. h. d.

Ulpianus.

Si debitor r. rogatus sit
a creditore ancillam su-
am pignoratam manumitte-
re: dicendum est fideicommis-
sariam libertatem vtiliter esse
a debitore^o relictam. quid eū
interest vtrū certa q. titas ab
eo relinquatur: an fideicom-
missaria libertas: et siue plus
sit in precio siue minus: cogit-
tur libertatem prestare: si mo-
do semel agnouit voluntatem
creditoris. Agnouisse autem
sic accipimus si forte cum cō-
ueniretur^o ab heredibus est
exceptione: vel alio voluntate
suam ostendit^o. nam si conue-
niatur debitor ab herede cre-

q Necessē. vt r. s. p. r. r. et. C. ad. l. fal. s. es.
r Diuisum. per. l. fal.

ditoris: vbi exceptione vti po-
test in id quod intererit debi-
toris ancillam^o suam habere.

**Quāuis modicum sit le-
gatum: tamen si quis agnouit
illud cogitur ancillam manu-
mittere de qua rogatus fuit
vt eam manumitteret. h. d.**

In fideicommissaria liber-
tate quis quis modicum le-
gatum fuerit consecutus: ne-
cessē^o habet seruum suum ma-
numittere. pecuntariū eū fi-
deicommissum si diuisum fue-
rit: satis iniuriam facit tam li-
bertati q. fideicommissario.
satis est igitur euz qui agno-
uit legatum onerari q. liberta-
tem interciderē.

Lui fideicom. libertas de-
betur interim est seruus do-
nec manumittatur. h. d.

Quotiens seruo vel ancil-
le fideicommissaria libertas re-
linquitur: in ea conditioe est:
vt quoad manumittatur ser-
uū conditionis sit. et quidē
si nullam moram prestande li-
bertati qui prestare debet fec-
cit: nichil de statu eorum mu-
tatur: ideoq. eos interim le-
gari posse: sed cum sua cau-
sa^o constat.

Idem.

Fideicommissaria liber-
tas ita dari potest^o. he-
res si voluerit fidei tue com-
mitto vt Stichum manumit-
tas: q. nū nichil aliud in testa-
mento potest valere ex nutu
heredis^o. plane r. ita: si Stich^o
voluerit / poterit ei libertas
ascribi. Sed et si ita ascri-
ptum sit: si seius voluerit Sti-
chum liberum esse volo: mi-
chi videtur posse dici valere
libertatem^o: quia conditio po-
tius est: quemadmodum si
michi legatum esset si Stich^o
capitulum ascenderit.

Quod si ita scriptum sit:

Libertati. si
eret iniuria: quia
alio non cogetur
manumittere aut
si cogetur non de-
beret cogi nisi p
rata quam habz
ex legato q. b. esset
inconueniens vt
pro parte liberta-
tem daret: vt. I. de
liber. cau. duob^o.
fideicommissario
fit iniuria. quia la-
telligitur hoc pec-
cium serui manu-
missi quod certe
nō oportet minui
vt hic. igit si non
detrahatur falcid-
dia: et sic habz cō-
modum. merito r
hoc onus sentiat
vt manumittat:
q. titas sit lega-
tum. vt hic. r. s. b
manu. testa. l. de-
cem. adhibita di-
stinctione suoz
et alienoz: vt. s.
eo. l. generalr. s.
si q. s. vbi alienū.
t. Mutatur. vt
C. eo. l. iij. et. iij.
vt. s. e. gnat. s. fi.

Fideicomis-
saria. dari
pōt. s. an data va-
leat. Rñ. hoc agit
I. e. s. q. si ita.

h f. d. s. vt r
s. de lega. i. sena-
tus. s. legatum.

3 Libertas. s.
r. legata pnt ser-
ri i voluntate lega-
tariū r. aditioalis
sūt nec ad heredē
trāsmittit legata-
ri^o nisi voluntate
expserit. vt. s. de
leg. i. si ita legatū
s. i. nec est I. huic
rñ. C. de I. h. ep.
in emēris. q. illū
in cōtractibus.

Libertate. q. b
fauore libertat^o fit
vt. s. b. condi. r. de
mon. l. nō nūq. b

Quod si ita.

num aperit patrum dicitur legibus licet ibi in secunda persona: hic in tertia loquatur. sed non est vis.

a Ita demum non valebit si rec. Accur.

b Peto. id est volo.

c Bono. q. arbitratu libertatem prestari.

d Probaueris. scilicet tu heres gual.

e Quamvis. sic de eo quod cer.

lo. l. q. q. f. ch. g. r. s. de contrah. emptio. hec venditio. r. l. si in emptione. s. penul. r. facit. de actio. et oblig. sub hac co.

di. et. C. de do. p. mis. l. i. q. et. s. de leg. ij. l. i. et de leg. iij. fideicommissis. s. sic fidei. et de lega. i. si sic. in pun. acc.

f Quidam. cor. s. de ma. test. si peculio. s. fi. et C. e. si q. in test. et. si. seruus.

g I. p. p. duas partibus. p. tertiam ad posthu. posthumus et sic mi. nati. no. test. r. p. in nitate. totu. etiam. p. p. test. in. vni. posthumus: totu. r. sic. de inu. test. l. p. aliud de iof. f. i. o. s. de in. of. test. l. circa. az.

h Ad eos. f. h. los institutos in test. in quo est relicte libertates q. s. test. et ruptu. per natiuitatem posthumi.

i Non debent. nisi ab intestato rogant. vt. s. e. l. alieno. s. i. r. s. de codicil. l. q. graui. r. se. r. l. p. et. C. de fideico. l. eam. quam.

k Aut fideico. missa. ex rupto et test. nichil debet vt. C. de posthu. here. l. i. et ar. s. e. c. quasi. s. fi. sed hodie sec. vt. C. de libe. p. te. au. ten. ex causa.

l Et is. scilicet heres.

m Non inique sed eque.

n Senatusconsulto. aliquo. ar. s. e. l. alieno. s. fi. et. l. seq. no. vrbis no. quod in seruo rogans. nec emiliano. quod i. seruo rogati locum habet. vt. s. eo. l. cum vero. s. subuentum. et. l. si est. s. si quis seruus. vel dic. se. consul. id est ex mente p. dicto. i. senatusconsulto.

o Si Stichus. facit. s. eo. si pure. Accur.

p Absente. ex iusta causa vt statim. pater.

q Sub conditione. legato. p. re. s. libertas sub conditione.

r Traditum. id est q. redderet heredi ad manumittend. vt. s. e. n. l. iulia. ij. r. h. et facit. l. i. p. r. i. et s. n. i. i. peculius. s. fi.

s Compluris. vt. v. ad mis. n. s. vt. C. de codicil. l. si. s. in omni. ac.

t Legitima. ex tertu. vt. in sti. ad tertu. in prin. ci. et facit. ad. s. s. eo. in testam. to. Accur.

v Ex senatusconsulto. tertul. Accur.

x Uderi. vt fuit in nostro casu. ac.

si heres voluerit non valebit sed ita demum si totum in voluntate fecit heredis si et libuerit. Ceterum si arbitrium illi quasi bono viro dedit: non dubitamus qui libertas ei debeat. nam et eam libertate debere placuit: si tibi videbitur peto vt manumittas. ita hoc enim accipiendum si tibi quasi bono viro videbitur. Nam et ita relictum si voluntatem meam probaueris: pu to debere: quemadmodum si te meruerit quasi vru bonu: vel si te non offenderit quasi virum bonum: vel si comprobaueris: vel si non reprobaueris: vel dignum putaueris: na et cum quidam grecis verbis ita fideicommissum relictum.

illi si probaueris libertatem dari volo: a duobus seu: ro scriptum est fideicommissum peti posse. Quamvis autem in heredis arbitrium conferri an deberetur non possit: quamdo tamen debeat conferri potest. Quidam cum tres seruos legasset heredis sui commissit: vt ex his duos quos vellet manumitteret. fideicommissaria libertas valebit et q. s. ex his volet heres manumittet: quare si eos vendicaret legatarius quos heres vult manumittere: exceptione doli mali repellitur.

l Planus.

S pater duos filios heredes instituit: et agnatione posthumi ruptum testamentum fuerit: quibus hereditas pro duabus partibus ad eos pertineat: tamen fideicommissarie libertates prestari non debent: sicut nec legata quidem aut fideicommissa prestare coguntur.

S i cum alienum seruum heres rogatus sit manumittere. item communem vel eum

in quo usufructus alienus est et is latitet: non inique senatusconsulto libertatibus succurreretur. **S** i Stichus libertas per fideicommissum data fuit sub conditione si rationes reddidisset: et is absente herede paratus sit reliqua solvere: pretoris officio continetur vt virum bonum eligat cuius arbitrio rationes computentur: et pecuniam que ex computatione colligitur deponat atq. ita pronunciet libertatem eorum ex causa fideicommissi debere. hoc autem fieri conuenit si his iusta causa abe rit: nam si latitauerit: satis erit liquere pretori per seruum non stare quominus conditioni pareat: atq. ita pronunciare de libertate oportebit.

C um sub conditione legato seruo libertas datur: non aliter fideicommissario tradi debet: vt caueatur existente conditione traditum iri eum. **Q** uedam cum in extrema esset valitudine presentibus honestioribus vel bonis viris compluribus et matre sua ad quam legitima eius hereditas pertinebat ita locuta est. ancillas meas meam et seiam liberar esse volo: et intestata decessit: quero si mater ex senatusconsulto legitimam eius hereditatem non vendicasset et hereditas ad proximum cognatum pertinisset: an fideicommissaria libertas debetur? Respon. debent. nam eam que i extremis dixisset: ancillas meas illam et illam liberar esse volo: videri ab omnibus qui legitimi heredes aut bonorum possessores futuri essent petisse vt hoc fieri possit.

L egatarius si petat seruum qui ei legatus est vt eum manumittat debet cauere de eo manumittendo anteq. ei tradatur. h. d.

I dem.

A ut fideicommissa. ex rupto et test. nichil debet vt. C. de posthu. here. l. i. et ar. s. e. c. quasi. s. fi. sed hodie sec. vt. C. de libe. p. te. au. ten. ex causa.

E t is. scilicet heres.

N on inique sed eque.

S enatusconsulto. aliquo. ar. s. e. l. alieno. s. fi. et. l. seq. no. vrbis no. quod in seruo rogans. nec emiliano. quod i. seruo rogati locum habet. vt. s. eo. l. cum vero. s. subuentum. et. l. si est. s. si quis seruus. vel dic. se. consul. id est ex mente p. dicto. i. senatusconsulto.

S i Stichus. facit. s. eo. si pure. Accur.

A bsente. ex iusta causa vt statim. pater.

S ub conditione. legato. p. re. s. libertas sub conditione.

T raditum. id est q. redderet heredi ad manumittend. vt. s. e. n. l. iulia. ij. r. h. et facit. l. i. p. r. i. et s. n. i. i. peculius. s. fi.

C ompluris. vt. v. ad mis. n. s. vt. C. de codicil. l. si. s. in omni. ac.

L egitima. ex tertu. vt. in sti. ad tertu. in prin. ci. et facit. ad. s. s. eo. in testam. to. Accur.

E x senatusconsulto. tertul. Accur.

U deri. vt fuit in nostro casu. ac.

Liber Secundus.

Quam in testamento manumittat. id est si ut quoduis alius faciat. l. 3. non iter sit h. d. i. s. de leg. iij. si tibi lega. 7. facit. s. t. i. l. i. u. l. et s. l. pri. s. penul.

Sis. o. c. i. n. u. l. ex vi biano. vt. s. eo. c. v. e. r. o. s. subuentum.

Eque. i. sicut in supiori casu efficiat o. c. i. n. u. l. si non manumittat. ita h. d.

Latitauerit. q. soli sunt rogati. e. Coheredib. qui non sunt.

Un. i. c. actioez ad part. sue part. vt. s. eo. c. i. qua. si. s. i. plures.

Actioem. for. te in factum.

Seruo. ma. numissus. i. manumitti iuss. i. Co. sultus. i. interrogatus.

Admi. scilz posse.

Videtur ve. rior. vt. et. s. t. i. l. si peculiu. s. fi. 7. de reg. iur. quoties. 7. ad hoc. s. t. i. l. si ehus semprio. 7. s. devulg. sub. l. fi. s. i. l. i. nos do. minis 7c. de liber. 7. posthu. si ita. s. regula. 7. de lega. ij. l. si idem. in pn. l. i. t. u. l. s. i. c. h. u. in pn. 7. C. de ne. ser. quidam. s. fi.

Quoniam. em. p. no. a quo eod. eligit seruo. vt. s. eo. generali. ter. s. fi. d.

Transit seruo. cu hereditate. o. Ab eo. sal. cet. h. l. eo.

Prohibet. vt. s. eo. alieno. s. ij. 7. l. neq. i. s. i. s. s. fi.

Defun. et volu. tas ne. cessitate. de. creti. vt. C. quan. do decre. op. non. cessare. facit. est. l. i. q. 7. i. q. 7. fa. cit. s. de ma. vi. l. si rogar. in pun.

Quam in testamento scrip. tu esset: stichu ticio le. go: vel heres meus dato ita vt eu tici^o manumittat. dixi pe. terti legatario stichu exceptio. ne doli mali obstatur: nisi ca. nerit se libertate fm voluntate defuncti prestaturum.

Heres 7 legatari^o si roga. ti sunt seruus manumittere et latitant: seruus efficitur liber. tus o. c. i. n. u. l. Africa.

Sis cui seruo legat^o est rogar^o manumittere la. fitet: o. c. i. n. u. l. fieri libertum rii. id est fore 7 si no legatari^o: s. he. redit fideicommissum est. Sed et si no oim sed quozudā here. duz fideicommissum est: ita eq^o dicendum erit o. c. i. n. u. l. fieri. In eos aut q latitauerint cohere. dibus^o a qbus redimede par. tes essent vtilem^o actioem^o eo nomine dari debere: vel etiam femille hereticunde iudicio re. cte eos acturos. Marcia.

Seruus legat^o 7 p. fideicommissus manumit. sus sit: ceruid^o sceuola co. sultus: putabat nouissimam scri. pturaz valere: siue libertas sit siue legatu. q: cu libertate da. ta postea placeat adimi: et le. gatū costat posse admi. Sed si in obscuro sit qua mete post libertate legauit eundē seruū: in obscuro libertatem prenale. re: que sententia michi quoq. verior esse videtur. Idem.

Quoniam ipse q rogar^o est manumittere ad liber. tate pducere pot: s. et succes. sores eius siue emptioem^o: siue alitq mo successerit. S. 7 si ne. mo successor extiterit ad fisci. ita trahit^o vt libertas ab eo p. stare. Is aut q rogar^o est ma. numittere: etia eo tpe q aliena. re phibetur^o pot manumitte. re. Si alienū suū qspia ro. gar^o fuerit manumittere: cu ei

sed arg. contra. C. de re. ali. non ali. l. fi. q. Retinet. vt. s. de lega. i. l. fundum sub condi. s. i. u. lianus. 7. fact. C. eo. deberi.

Obtinet. sicut em statuliber p. ditiōez expectat ita iste manumif. sionem. d.

Magis. s. est plus liber q. statuliber.

Experiat. fa. cit. s. e. l. generali. ter. s. fi. 7. l. is qui ex causa. et. C. d. ad liber. p. cla. no. l. i. l. i. Accur.

Cautum est. vt. s. c. l. neq. in. fantes.

Sed et si ar. tificuliano. cogno. scant. de supradic. tis.

Puicie. cuius testator for. te fuerat: vel dic. speciale. vt. s. e. l. neq. infantes. s. fi. als. cōtra. vt. s. de iurisd. om. iu. l. fi. et. C. de inter. dictis. l. v.

Alciano. idē dicitur emilianū. vt. s. e. l. si eum. s. si quis seruum.

Pronuncia. tionem. i. post de. creti inerp. postuz. eo absente.

Rescripsit. facit. s. e. l. neq. in. fantes. et. l. si euz. in prin.

Quoq. fa. cit. s. ea. l. in prin. Accur.

Coheres. q. est rogatus.

Accipisset. sed redderet p. c. iuz. vt. s. eo. si is. s. fina.

Manumitte. re. sed heres ro. gatus erat. vt. et. s. e. l. cum quasi. s. si plures.

Rogat^o est. sez ancillā vt. con. trahat matrimos. nium cu rogato.

Ulpia.

Prosteat. ab emptore. ut ab emptore cogatur redimeret manumitteret: et ex ista causa si heres facit mortuando a creditore. ut. s. e. l. hais. si.

Si quis rogatus. fecerit. post aditam hereditatem. alio secus. ut. l. si. et qd hic dicit mortuando a creditore. ut. s. e. l. hais. si.

Constitutio. nes. imperatorum. non solum alia iura. d. Quatenus. i. quia.

Non priuata. i. non indiget quod a puero detur talis libertas: cum per legem detur.

Offerre. ex hoc videtur in aliquo corrigi quod dicitur. s. e. c. ubi vero. apparet. et est sic. C. de contrahen. et committ. stip. magna. et de emphite. iur. l. ij. §. pe. §. arg. extra. §. quousi. lega. l. ij. §. i. quod non placet: quod et. l. eo. l. sed si non data. habes idem. §. qd debeat peti. dic ergo quod vltro dicitur offerre si velit eum habere libertum.

Debeat. tamen ne eodifferente lex praestet.

Tardi adierit. sic. §. 6. usufructu. leg. usufructu. lega. in pun.

Matris. non tamen imponet operas cum ex necessitate manumittit. ut et. C. de oper.

Prosteat. a creditore alienati sunt serui quibus fideicommissaria libertas ascripta est: non nisi ex iusta causa aduersus heredem subuenire eis posse. **M**arcia.

Si quis rogatus ancillam manumittere mortuando fecerit: si enixa iterea fuerit: constitutum est huiusmodi partu liberu nasci: et quod ingenuu. sed sunt constitutiones quibus cauere statim ex quo libertas debere ceperit ingenuu nasci: et hoc magis est sine dubio sequendum quatenus libertas non priuata sed publica res est: ut vltro is qui eam debet offerre debeat. sed et si non debita libertate fideicommissaria ancilla peperit: studio tamen heredis fuit effectus ut non debita libertas deberet: veluti quod tardius adierit hereditate: ut qui nati sunt ex ancilla fuerit placet manumittere dos: sed tradit matri oportere ut ab ea manumitteretur: ut liberti potius matris fiant. nam quos indignus est heredes seruos habere: nec quod libertos habet. **I**dem.

Si mater postquam filium suum accepserit: vltro in eius locum successit prestare voluit libertatem compellendi sunt. amplius si mater aut nollet sibi filium tradit aut in reru natura esse desisset: non ab re est dicere nihilominus ita natis ab herede libertatem prestari. **M**arcia.

Sed et si non data opera tardi adierit: sed cum de aduenda hereditate deliberat: idem dicendum est: sed si postea agnouit se heredem institutum ancilla peperit: placet hoc quoque casu subueniendum esse: hoc tamen casu ipse manumittere debet: non matri tradere. Sed si directo libertas data fuerit ancille: et horum aliquid euenerit: quod admodum natis subuenitur. nam ibi quidam perit fideicommissaria libertas: et pro parulis subuenit. **L**um

vero directo libertas recte datur non perit: sed etiam hoc casu puto subueniendum nato esse: ut ita adit pro in re matri debeat actione exemplo fideicommissaria libertas: sic denique et Marcellus libro. xvj. dig. scribit: et ante aditam hereditatem usufructus qui testis manumissus sunt subueniendum esse: ut eis libertas seruetur vltro pro parte: quibus etiam his imputari possit quare usufructus sunt. In parulis autem nulla deprehenditur culpa.

Non intelligit repetitum quod repetitum vicaret. h. d. Bar.

Ultimus tunc Marcia. testamento ita cauit: si quos codicillos reliquero valere volo: si quis michi ex paula que vxor mea fuit intra decem menses natus nataue erit: ex semisse heredes sunt: gatus setus ex semisse heres esto: isti christi per paphylu suos meos et herotes et diphylu peto: et fidei heredum committo: ut cum ad libertatem liberi mei peruenerint manumittant. deinde notissima parte ita cauit quod si michi liberi nati non erunt aut intra pubertatem decesserint: tunc heredes ex paribus partibus sunt mutus et meus: legata que priore testamento quo filios et setu reliqui prestari volo: hoc et a sequentibus heredibus. Deinde codicillis ita cauit: lucius tunc heredibus primis et substitutis salutem peto: ut ea que testamento caui legauit: et ea que codicillis cauero legauero prestetis. quero cum liberti lucio tunc nati non sint an sticho per paphylo et heroti et diphylu seruis: confestim fideicommissaria libertas prestari debeat: Marcellus rui. conditionem que libertati eorum de quibus quereretur si filii heredes extrissent apposita eest: repetitam non videtur: idem quoque confestim libertatem prestanda

lib. l. ij. et adiungitur duas sequ. ll. cum ista.

Si mater accepisset. ut manumitteret. quod sit quandoque. ut. s. l. l. xxi. in fi.

L. l. l. f. m. f. s.

Sed et si non. sed de quod in. l. l. si quis ro. in fi. p. tines. vel quod etiam in vtriusque fugiendi. n. l. esse. libertati.

O debeat. quod nichil est quod possit ei imputari iusta ignorantia cum excusante. fr. et adde distinctionem: ut. C. e. l. i. ij.

Pam ibi. f. in superiouribus casibus.

In rem matris. no. speciale ut mater vendicet filium. arg. contra. j. de fur. mater. In parte postquam potest. ut. s. de rei. v. l. i. r.

Subueniendum esse. ut. j. t. ij. l. ij. in. i. r. n. l. statuliberum. §. fi.

Ultimus tunc. ad pubertatem. hec est editio de qua est questio an a substitutis sit repetita.

Priore testamento. id est prima parte testamenti.

Debeat. f. a substitutis.

Quereret. accipe apposita esse: quod est si ad pubertatem peruenerit.

Est. in prima parte testamenti.

Non videtur. nec i codicillis. nec i secunda parte testamenti. ut. j. s. de leg. i. suo alieno. §. ab ipubere. et. l. si quis a filio. ij. r. ar. §. j. de p. ob. l. i. i. §. i. de j. r. d. et. §. de p. d. i. n. l. i. cum pu.

a **A** primis. ex vi codicillorum.
b **S**criptur. in codicillis.
c **N**on est verisimile. no. no. subin telligi intellectuz q̄ viciet. sic. C. de p̄di. infer. l. cū p̄atrem. et. d. l. seruo alieno. §. si ab impubere.

De ademptōe libertatis.

Um liber adimittitur. q̄b fit i seruo de adulterio cū dñā commisso accusato. vt in l. de here. insti. §. seruum. et. §. de here. insti. his verbis. §. interduz. et de leg. ii. cū filius. §. seru. Itē pone in seruo qui seruatur infra. lx. dies ob q̄stionē aduiterij. vt. l. qui et a q̄. l. p̄p̄erit. et. C. ad legē iul. de adul. l. verba. Item pone vt. §. de ma. l. lege facta. et. l. seruus. et hoc ex p̄sona serui. Ex p̄sona etiā dñi quandoq̄ phibet lex. et tūc idem vt. §. q̄ et a qui. l. q̄stium. et de manu. q̄ pene.

De statuliber. Dicitur est ḡnalter de libertatib⁹ nūc specialit̄ de his. l. libertatib⁹ q̄ in tēpus sub cōditōe deferuntur.

Statuliber. manifestū est. p̄ta si sit relict⁹ libertas si nūc ex assuenerit vt sub qualibet alia similit̄.

Cum effectu. nō solū dicitur. vt et §. de fideicō. lib. l.

esse et a primis et substitutis heredib⁹. nā vt supra scriptū est petijt vt q̄ testamento cauisset p̄stare. Cauti autē de libertate eoz seruoꝝ. atq̄n sub p̄ditōne cauit: et si alterius generis cōditio esset: expectāda eēt. s; nō est verisimile vt hoc in ista p̄ditōe cogitauerit: cuz fidei substitutorum committeret: qui admitti ad hereditatem non possent si impleretur conditio.

De ademptōe libertatis.

Uterentius. Titu. vi. Am libertas lege admittit: aut pro nō data haberi debeat: aut certe p̄inde obfuarī ac si postea a testatore adēpta esset.

De statuliberis.

Paulus. Statuliber est qui statuta et destimata in tēp⁹ vel in p̄ditōe h; libertatē. **S**ūt aut statuliberi vel cōditōe exp̄ssa: vel vltima. p̄ditōe exp̄ssa q̄dem manifestū est. vt ipsa cū creditoris fraudādi cā manumittuntur. nā dū incertū est an creditor iure suo utat: iterim statuliberi sūt: qm̄ fraus cuz effectus in lege ella scētia accipitur.

Statuliber q̄cūq; transeat cū sua causa trāsit: et statuliberi cām nō p̄t nāciscit seruus q̄ adita sit hereditas. si vero ante aditōne tradat siue vsucapiatur spes libertatis perit. itē seruus substitutus substitutōe pupillari licet pupillus adeat hereditatē nichilomin⁹ seru⁹ efficitur statuliber. h. d.

Quod statuliberi cām app̄hēderit: in ea cōditōne est vt siue tra-

dat salua spe libertatis alienetur: siue vsucapiat cū sua cā vsucapiat: siue manumittatur nō perdat spem oꝝcini liberti. Sed statuliberi cām non p̄t seru⁹ nāciscatur: nisi adita vel ab vno ex institutis hereditate. Letex ante cōditōne siue tradat: siue vsucapiat siue manumittat: spes statute libertatis intercidi. **S**; et si in tabulis ipubertis seruo ita libertas a scripta est: an vtiuo pupillo post aditōne videlicet hereditatis patris statuliber sit: castus negat. Iulianus p̄tra existimabat: q̄ snia verior habet. **P**lus scripsit Iulia. et si legat⁹ sit seru⁹ ab herede patris liber eē iustus in pupillari bus tabulis p̄ualere libertatis dationem.

Sub p̄ditōe seru⁹ institut⁹ nō est statuliber p̄ditōe p̄den te et reddit rōnē. Si p̄ditio deficiat erit statuliber t̄m non eēt heres. Itē seru⁹ substitut⁹ pupillo cū libertate siue p̄io gradu siue sc̄do aut vltiori effici tur statuliber. h. d. vsq; ad legem sequentem.

Si in primis tabulis sub cōditōe seru⁹ cū libertate ex pte dimidia heres sit institut⁹ an statuliberi cām obtineat: vt adēute coh̄de cū sua cā vsucapiat: et cū a semetip̄o libertatē acceptit: non p̄t statuliberi causam obtinere. **Plane si cōditio hereditatis deficiat quo casu s̄m Iulianum⁹ libertatem adipsit: dicitur est statuliberi causam obtinere: eo q̄ non a semetip̄o: sed a coh̄rede accepisse libertatem creditur.**

Quocūq; gradu pupillo seruus cum libertate substitutus sit: necessarij causam obtinet. que sentētia vtilitatis causa recepta est: et a nobis p̄batur. Celsus quoq; putat lib. xv. cum libertate substitutum statuliberi causam obtinere.

Statuliberos conditioni parere oportet: si nemo eos impediatur: si sit p̄ditio possibilis. **Sed et si in heredis persona iustus sit parere conditioni: quid dicit debuit: et siquidem paruit conditioni: statuliber est: etiam inuito herede. q̄ si non paritur**

l. §. si i fraudē. et facit. §. ne q̄s eti q̄ in ius voca. l. p̄mul. §. §.

Ui. scilicet seruus.

Apprehēdit. i. qui est statuliber.

Intercidit. sed adita hereditate reintegratur. vt Ieo. statuliber. §. si. et. §. titu. §. l. pe. in fi.

Scripta est. ita vt dictum est. Accur.

Habes. q̄ sit statulib. et ad hoc I. ea. l. §. si. et. l. i tabulis. et. §. §. here. insti. l. §. et si in cōditōne. §. si.

Si in primis. responder. l. iulia nus.

Sub p̄ditōe. si nauis ex assu veni.

A semetip̄o. facit. §. de acqui. here. ex pte. et. d. l. sed et si in cōditōe. §. si. et. §. de nego. ge. atqui natura. in p̄n. et. §. cū me.

Sc̄m iulia. vt. §. pri. §. in fi.

Statuliberos. possibilibus. alio dicit. I. eo. cum heres. §. §.

a Decem. s. nō patitur.

b Erat. scz ad hoc vt fieret liber.

c Receptū est.

d Receptū est.

e Receptū est.

f Receptū est.

g Receptū est.

h Receptū est.

i Receptū est.

k Receptū est.

l Receptū est.

m Receptū est.

n Receptū est.

o Receptū est.

p Receptū est.

q Receptū est.

r Receptū est.

s Receptū est.

t Receptū est.

u Receptū est.

v Receptū est.

w Receptū est.

x Receptū est.

y Receptū est.

z Receptū est.

heres parere puta offerri sibi decem^a que dare iussus erat: pculdubio liber est: quia p herede stare videt qm in cōditio nē suā ipleat. z parui refert de peculto et offerat: an ab alio accepta. receptum^a est enim vt seruus peculiares quoq; nūmos ei dādo perueniat ad libertatem/ siue ipsi heredi siue alij dare iussus est. Inde queritur si forte debeat pecunia huic seruo: vñ ab herede qd in domini ratibz plus^a erogauerit: vñ ab extraneo nec velit heres debitorē cōuenire: vel statulibero soluere pecuniam: an debeat ad libertatē peruenire quasi morā p herede patiatur: z aut^a legatū huic statulibero fuit peculū: aut si non legatū fuerit peculū: serui^a scribit morā eū libertatis passum ob hoc ipsum/ qd et aliqd ex ratione dūca deberetur: nec et ab herede p stare: quā sniaz z labeo pbat. Idē serui^a pbat z si in eo morā faciat heres qd nolit exigere a debitoribus. nam pueturū ad libertatē attulit: qd videret vey qd seruitus ait. Cum igit verā putem^a sniam serui: videam^a an et si nō fuerit peculū plegatū seruo/ idem debeat dici. cōstat enim^a statuliberuz de peculto posse dare: vel ipsi heredi iussu dare vel alij. z si eum dare ipediat: pueniat statuliber ad libertatē. Deniq; etiam remediij loco hic demōstrat domino statulibero vt eum extraneo iussu dare phibeat: ne z nūmos pdat^a cum statulibero p inde defendi potest et si non vult exigere: vñ ipse soluere: vt habeat vnde p ditiōi pareat libertatez cōpetere: z ita quoq; cassi^a scribit. Nō solū autē si dare iussu phibeat statuliber ad libertatē pueniet: verū etiā si ascendere capitolū iussu ascendere veter: z si capue dare iussu/ capuā tre prohibe-

beat. nā qd phibet seruū proficiscit: intelligēd^a est ipedire magis libertatem qd operis serui vñ. Sed et si iussu coheredi dare nō patiat^a vnus ex heredibus dare: eū liber erit: sed is cui iussus erat dare et liber esse familie heriscunde iudicio ab eo qui impedit psequetur qd sua itererat statuliber non esse phibitū. Si decez iussus dare z liber esse quiq; det: nō puenit ad libertatē nisi totū det. interim igit vēdicare quiq; nūmos dñs^a eoz potest. sed si residuum^a fuerit solutum: tūc etiā id alienatū est cuius ante dominium nō erat trāslatū: z ita pēdebit pcedētis sūme alienatio: sic tamē vt nō retro^a nūmi fiāt accipiētis: sed tūc cū residua summa fuerit soluta. Si plusq; iussus erat dderit statuliber^a: puta decē iussus erat dare viginti dedit siue nūcrauit/ siue in sacculo dedit: puenit ad libertatē: z supflūū potest repetere. Si qd iussu seruū decem dare et libez esse vēdiderit sine peculto: vtrum statim^a liber sit quasi phibit^a videat de peculto dare hoc ipso qd sine peculto distractus sit: an vero cū fuerit phibit^a peculū tangere: z puto tūc demū liberū fore cum volēs dare phibeatur: nō statim vbi venit. Si qd seruū iussu decē dare z liberū esse opari phibeat: vel si qd ex opis suis meret abstulerit ei heres: vel si qd ex mercedibus suis coegit heredi dederit: an ad libertatē^a perueniat: z puto siquidem ex operis dederit vel vñ decūq; dederit/ ad libertatē perueniturum. qd si phibeatur operari: nō fore liberū arbitror: quia operari^a domio debet. Plane si ei oblata fuerit pecunia ex opis collecta: liberum fore arbitror: qd de peculto dare phibet. sane si testator vel ex opis vt det iussu phibitū opari/ ad libertatē pueturū nō dubito. Sz et si argēto substracto^a vñ rebus alijs distractis nūmos corrafoe dederit: perueniet ad libertatez: pūis si nūm os

l. fi. Jē facit ad. s. de usufru. l. sed et si quis supuletur. s. interduum.

q. Statuliber. extraneo nō heredit vt habeant locum sequētia.

r. Potest repetere. dñs quōdaz sic. s. de p. d. i. de. si pene. s. fi. z. l. cum duo.

f. Sine peculio. qd semp̄ intelligit nisi cōtradicta. vt. s. de p. d. i. de. s. emp. quotiens.

t. Statuliber. facit. J. eo. non videbit. et s. ea. l. in pun.

v. Venit. ad est venditur. sine peculio.

z. Ad libertatē. nisi ipemet operas ab herede cōduxerat: quarum mercedē soluedo nō fit liber. vt. J. e. seruus. in pun.

y. Opari. dñs z vroz viro. vt. s. de ope. lib. l. scut.

z. De peculto. ex peculto em̄ intelligitur. qd ex operis suis q̄sunt.

a. Substracto. heredi.

b. Corrafoe. i. collectos ex vēditōib^a p dicitaz rezuz. sic ponit. s. de adm. tu. ita autē. in prin. z. p hoc. J. de fur. qui vas. s. vlti. Alij dicunt. i. non argētos. qd nichil est.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

h. q.

Liber Secundus.

a Reddidisse. sic. I. eo. Stichum. S. si heres.
b Numos. vñ hñe nō vñ. vt. r. I. de re i. l. nō vñ data.
er ar. S. de pig. ac. elegāter. S. q̄ reptobos. r. facit. I. eo. si
hereditas. r. l. nō
omne. r. l. nō vide
bitur.
c Nō stare. vt
I. e. si hereditas. l.
p. act. r. facit. S. de
ma. testa. q̄ filii. r.
in p̄tina hunc
S. intellige non
casuali.
d Adierit. he-
reditatē. r. sic nō
potuit dare. als
I. vt. I. eo. si intra.
e Traxerit. i.
retractauit. sic. S.
n. q̄. si quis roga-
tus. S. i.
f Habuerit. q̄
dado potuit ad li-
bertatē puenire:
et ad hoc. I. e. si he-
reditas. in prin.
g Cōditio. et
sic adita heredi-
tate erit liber.
h Vera est. oꝝ
ergo q̄ factū seq̄
tur potentiam.
i Esse primā.
als p̄mā. et tunc
dic p̄mā post pri-
mā. sic in aut. de
her. r. fal. S. in or-
dinatū. als trīnā
k Adiectū est.
sic. I. de p̄b. ob. in
illa stipulatione.
l Que obtulit
ex hoc q̄ eadē. r.
offert. p̄z fm̄. Ar.
q̄ non est necessa-
ria p̄signatio vel
depositio: sed suf-
fiat sola oblatio
nisi quādo esset
absens qui reci-
pere deberet. vt h̄
et. I. e. cum heres.
in p̄t. et. S. si duo
bus. quod nō est
als. vt. C. de vsu.
l. acceptam.
m Non eē. sic
S. de edil. edic. q̄s
sit fugitiuus. in
prin. arg. contra
C. de appel. l. si
quis libellos. ac.
n. C. heredi non
expectata. et sic

subtractos dedisset ad liber-
tatē nō pueniret: nec em̄ vide-
tur dedisse/ s; magis reddidit
se. s; nec si alijs subripuerit
numos. et h̄di dederit ad li-
bertatē pueniret: q̄ auelli nū-
mi et q̄ accepti p̄nt. Plāe si sic
cōsumpti fuerit vt nullo casu
auelli possint: p̄petet libertas
¶ Nō solū aut si h̄s morā fe-
cit libertati: s; r. si tutor vel cu-
rator vel p̄curator vel alij q̄-
uis in cuius p̄sona cōditio pa-
rēdū est/ libertatē p̄petere di-
ctm̄. r. sane hoc iure vtimur i
statuliberov̄ sufficiat p̄ eū nō
stare q̄m̄ cōditioni pareat.
¶ Si q̄s heredi in diebus trigi-
ta primis mortis testatoris da-
re iussus fuerit: deinde h̄s tar-
dius adierit: t̄rebat̄ r. labeo si
sine dolo malo tardi⁹ adierit/
dārē eū intra dies triginta ad li-
te h̄ditatis ad libertatē pue-
nit. q̄ snia p̄a est. S; q̄d si da-
ta opa traxerit: an ob id statim
vt adita est h̄ditas ad liber-
tatē pueniat. q̄d em̄ si tūc ha-
buerit post aditā h̄ditatē ha-
bere desijt: s; r. hic expleta v̄
cōditio/ q̄m̄ p̄ eū non steterit
q̄m̄ impleat. **¶** Si q̄s sic ac-
ceperit libertatē cū decē dare
poterit liber esto. t̄rebat̄ ait
l; habuerit decē vel idoneus
fuerit ad acq̄rēdū r. cōseruan-
dū peculisi: tñ nō als ad liber-
tatē puenit nisi dederit: aut
p̄ eū nō steterit q̄m̄ det: q̄
snia p̄a est. **¶** Stich⁹ ānu-
bima trima die denos aureos
h̄di si dederit liber eē iussus
est: si prima p̄siōe steterit p̄
heredē q̄m̄ accipet decē: ex-
pectādā eē primā p̄sionem
placet: q̄ r. t̄ps adiectū est/ et
adhuc sup̄sunt due p̄siones.
S; si eadē decez sola habeat
q̄ obtulit: ad primā p̄sionez
an etiā ad seq̄ntē q̄s prosit si

xxx. pro tribus annis in quolibet quorum tenebat sol-
uere decem: et postea esset liber.

o Peruenire. sic. S. de ma. testa. l. si ita fuerit. S. si. sed I.
I. eo. l. si trīnō. sed ibi solues.

p Statim liber. sic. I. e. l. seruus si h̄di. in p̄n. et dic ex testō nō ex hu-
ius māumissioe. Accur.

q Per eum. I. heredem.

r Quominus id est non.

s Perueniret. ad libertatē. r. est sic. I. e. Stichum. S. damas.

t Nō p̄t. iure seruitutis. vt. r. l. l. p̄. S. Stich⁹ si-
cio. q̄ est I. s; ibi solues.

v Atq̄. oppo-
nit. ac.

x Sed vel. n̄c
r̄n. et dic vel/ pro
saltem.

y Idem. are-
thuse. als. S. idez
et als. l. arethu-
se. I.

z Medicamē-
tū. ad q̄s facit in
aut. de nup. S. si
itaq̄. r. I. ad. l. cor-
ne. de sicca. l. iij.
Accur.

a Expectam⁹
nota q̄ cōditioe
pro impleta habe-
ri ex q̄ stat p̄ eum
cui d̄z impleri. vt
et. S. de fideicō. li.
l. si filius. S. erit. r.
I. de p̄b. ob. l. ex-
cutione. S. si. ar. S.
S. ea. l. S. si q̄s p̄u-
bi. p̄hibet eum
operari et nō no-
cet dño.

b Idēq̄. I. q̄
stat efficiatur li-
bera.

c Faceret. scz
arethusa.

d Ad liberta-
tē. conditione
habita pro imple-
ta. quia per here-
dem stetit quo-
minus ei serui-
ret. Accur.

¶ Deposita pecunia quā sta-
tuliber debet p̄ sua liberatio-
ne efficiatur liber. h. d. **¶** Au.

Quam heres abesset, secus si presens accipere recusat. vt. s. l. proxi. s. Stichus annua. Accur.
b Peruenit. sic. C. de vsur. l. acceptam. 7 qui poti. in pigno. habe. l. i. s. si pecuniam in sacculo.
c Collata. id est relicta.
d Non possit. nisi condicione impleta.

Quam heres reipublice causa abesset et pecunia statuliber haberet: vel expectare euz debere donec readeat is cui dare debet: vel deponere in ede pecuniam consignata oportet: quo subsecuto statim ad libertate puenit.

Libertas collata in ntmis logu tepus vel in pditione iposibile declarat voluntate domini contraria esse libertati. b. d.

Non est statuliber cui libertas in ta longu tepus collata est: vt eo tepore is qui manumissus est viuere non possit. aut si tam difficile immo pene impossibile condicione adiecerit vt aliunde libertas ei obtinere non possit: veluti si hereditate dedisset: aut cu moreretur liber esse iussisset. sic enim libertas inutiliter datur: et ita Julia. scribit: quia nec animus dade libertatis est.

Seruitute ticio anno 7 liber ee iustus: ticio mortuo non statim liber fiet: s; cu annu traserit: qd videde non tm sub condicione: sed etiaz ex tepore data libertas. etentim absurdum est maturus ee liberu efficit: cu conditonem non implet: ex qua liber futurus foret si ea expleret.

Si duobus decē datts esse liber iustus sit: 7 vnus quinq; accipere noluerit: melius est dicere posse eu eade quinq; alteri offeretem ad libertate peruenire.

Stichus ticio si p trienniu seruerit: vel si illi centum

ticius romam ierit vel vltra mare.

In fuga. sic. Ieo. seruus qui testamento s. seruus. et. s. de ser. ex portan. l. ticius. in prin. argu. contra. s. de vsufruc. arboubus. s. iulianus. et. j. de acquir. pos. l. i. s. per seruum qui. Accur.

In controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

vsufr. leg. l. v. xoti. s. si. Si vero dicas: loqui qm intellexit de dno no statim pueniret ad libertate. argu. s. l. p. i. s. p. 7 id leges interrogatue: peruenit ad liber. Rñ. no peruenit fm Jo. Tre ar. p. tra huic. s. Ieo. si triennio. 7 l. si pecculiu. s. quedam. 7 l. seruus si heredi. s. imperator.

Differtio. als quibuslibet: 7 als bissexto. 7 hec bona. 7 de hoc plene habes. j. de. s. sig. l. cu bissexto.

Superior. qd costat ex. ccc. lxxv. dieb. vt. s. ad legem aquil. ita vulneratus.

Imputandi sunt. quasi pditio ne impleta. sufficit enim si p est no stat quomin seruiat. azo. 7 ad hoc s. ad. l. rho. de iac. l. fi. vbi dicit puta morbo ipeditu. et s. de vsufr. arboubus. s. de illo. 7. j. eo. l. fi. 7. s. de pdi. 7 demon. si pecunia. in pun. et. j. de re iu. l. ptumacia. s. pena. 7. s. loca. qd opas. 7. j. de var. cog. l. i. s. p. c. Ac.

Propter aduersam. sec si ppter publicis iudicis ipedit. vt. j. e. l. Stichus. s. damas vel p casuz in psona eius cui est seruietud. vt. s. e. l. s. seruire. 7 facit. j. e. l. in fi. Accur.

Fauore libertatis. als corra. s. de vsur. l. tutor. s. lucius. 7 hoc plene notauit. s. si cerpera. l. quidam.

Causis. vt in pecuniarijs relictis. vt. s. de condit. 7 demon. l. non nung.

Conditionibus. scz similib' si

Controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Controuersia. cum in libertate p. clamat. no si ei ab alio fiat controuersia sine dolo serui. Accur.

Conditio non bona facta impossibilis.

Traslerit. vt. s. de inof. testa. si ita scripta fuerit. 7 Ieo. si peculiu. s. quedam. 7 l. si seruus liber. sed contra. Iea. l. Stichus. 7 l. si heredi. in fi. Solu. ibi in persona serui contingit impedimentum. hinc psona dñi.

Quod. i. quia. 7 hoc soluit etiam dictum contrariis.

Eade quinq. 7 facit. s. e. l. p. i. 7 Stichus. annua. 7 si iustus decez. Accur.

Offeretem. i. quia alteri offerrebat. Accur.

Ticio. s. extraneo qui no erat heres.

Vel si illi. distictio est legis no testantis.

Sicuti liber accepto verbo seruire non pro dno: als secus. vt. s. l. proxi. s. p. Accur.

Appellatione. vt per hoc qd dixit seruire voluerit: vt per triennium dominum foret tici. Accur.

Peruenit ad libertate. qz non fiat p seruu quominus adimpleat pditione: sed p herede. 7 hoc intellige euz testator seruitutis appellatõe no dñum sed opera intellexit. qd in dubio est psumedum. vt. j. e. l. p. an. p. n. 7. s. de

Fragmentary text from the left edge of the page, including words like "Conditio", "Traslerit", "Quod", "Eade", "Offeretem", "Ticio", "Vel si", "Sicuti", "Appellatione", "Peruenit".

Deico. liber. L. cum libertate. qñq; tñ fallit. qđ plene dixi
s. ii. q. l. penul. in distinctione.
Decem heredi. tantūdem. f. decem.
Debet. f. ex alia causa.
Possit dici. vt. s. de pecu. l. peculium. s. si heres.

Nullū. vt. et
s. de pec. l. s. si dā
nā. s. preterea.
Cōstitutū.
vt. ex peculio da-
re possit.
Progrediaf.
dicēdo p̄dicta.
Surrupue-
rit. p̄eo ei fere hā
beripōt. siue num-
mos q̄s i peculio
h̄et michi debz
michi soluat: si-
ue michi nūmos
surrupiat: eos mi-
chi postea reddat
q̄ casu eū nō p̄ue-
nire ad libertatez
s. dictū est. R. l. l.
statuliberos. s. si
q̄s seruū. r. facit. s.
p̄ec. l. peculū. s.
alioqn. r. qđ surri-
puit seruū. r. c. sed
vt. p̄ p̄mū dictū. f.
eo. l. licho. s. i. sed
ibi solues.
Triennio. li-
ber est. nisi
iterū de cē heredi
obtulit: sic nō
obstat. s. e. statuli-
beros. s. licho. in
fi. et. s. de ma. tes.
si ita fuerit. in fi.
S. f. u. facit
s. de ma. tes.
si ita scriptū. r. qđ
ibi not.
Peculūz.
prohibuerit
dare. r. sic est liber
cōditōe habita. p̄
impleta. vt. s. e. l.
iq. in p̄n. r. C. de
condi. infer. l. fi.
l. Ananūm.
id est factū lib ip̄o
iure p̄ditōe habi-
ta. p̄ impleta: cuz
eū nō remāsit: sed
per heredem.
Et cū seruo.
nunc soluit.
Inuidiosū.
sic. s. de dista. pi.
rescriptū. s. si alie
na. i. rii.

S i decem heredi dedisset
iussus est liber esse: de-
cem h̄z r̄ tātūde dño d̄z: dā
do hec decem nō liberabitur.
nā qđ statulibero ex peculio
suo dare explende conditiōis
causa cōcessum est: ita inter-
tari debemus vt nō etiā ex eo
dari possit qđ extra peculium
est: nec me preterit hos num-
mos peculiare posse dici: qđ
uis si nichil preterea seruū ha-
beat peculium nullū sit: sed
dubitari non oportet qñ hec
mens fuerit constituentū: vt
quasi ex patrimonio suo dan-
di eo nomine seruo potestas
esset: quia id maxime sine in-
iuria dñozum concessisse vi-
debat. qđ si vltra quis prog-
rediat: nō multū aberit:
quin etiā eos nummos quos
dño surripuerit dando statu-
liberū conditiōi satisfactorū
existimet. **Paulus.**
S i triennio dare dena-
tussus/ primo anno vi-
ginti obtulerit nō accipiente
herede non statim liber est: qz
et si accepisset nondum liber
esset. **Ulpianus.**
S i seruus liber esse ius-
sus sit et legatum ei datum si
fillus. r. iij. annos compleue-
rit/ et fillus ante decesserit: li-
bertas fauore cōpetet die ve-
niente: legatū autem conditio
deficit.
**Cum non stat per seruum
quin conditio libertatis impleta
est: perinde est ac si impleta
esset vt competat seruo liber-
tas. b. d. Paulus.**
S i peculium seruo lega-
tum sit qui iussus est alij dare
decem r̄ sic liber esse: r̄ hec eū
prohibuerit dare: deinde ma-
numissus peculū petat ex cā
legatū per doli exceptionē

o fraudari. tenetur tñ actiōe in factū ei in cuius p̄so-
naerat adimplenda cōditio: vt. s. de cōdi. ob cau. l. iij. s. fi.
p̄. **S** i luro. imo vt qđ dñū si trāseat luro h̄f̄id̄: vt. s.
de p̄di. et demō. l. si luro. r. s. e. l. statuliberos. circa p̄n.
ibi cū igit verā r. c. s. de p̄di. ob cau. l. iij. s. fi. s. i. i. i.
de cōdi. cau. da. l.
iij. s. fi. plene dixi.
q̄. **E** a. f. tāta. z.
r̄. **D** ebeat. f. na-
turaliter: vt. s. de
pec. l. nec seruus.
f̄. **C** opefare. vt
s. de pec. le. l. si pe-
culū. s. sicu aut.
et. s. de p̄pe. citaz
qđ natura.
t̄. **N** on stare.
qz offerebat: vt. C.
de cōdi. infer. l. fi.
et facit. s. de cōdi.
r̄ demō. cū ita da-
tur libertas. ij. et
iij. r̄. r. f. e. l. licho.
t̄. c. s. p̄.
v̄. **C** ostituto. q.
d. nō testatōis vo-
luntate sed iure
supplente eam.
r̄. **P** oti. iur. nō
ex voluntate testa-
toris: sed ex iure
supplente eam.
ȳ. **E** idē legatū
sit. p̄ter libertatē.
Accur.
z̄. **H** abitur est.
conditiōis defe-
ctu: vt. r. s. de p̄di.
r̄ demō. l. an testō.
nā sic est et l. alij
pecuniarijs reli-
ctis vt deficient
deficiente p̄ditōe
sub q̄ relicta sunt
vt subijcit. r. C. s.
condi. infer. l. le-
gatum.
ā. **E** x testō. l. ex
voluntate defun-
cti sola nō iure cō-
stituto. d̄.
b̄. **H** eredis here-
dis. qz heres here-
dis r. c. vt. C. s. de
re. insti. l. fin. et de
usufr. l. antiqui-
tas. et. f. de verb.
signi. heredes. et
s. e. statuliberi a. s.
si filius. r. l. mor-
tuo. et. f. eo. l. ser-
uus si heredi. in
prin. et. C. de le-
ga. l. in annalib̄.

eam summam quam daturus
esset/ deducere heres possit vt
ipsi prosit non manumisso qđ
ea pecunia data non est: an ve-
ro indignus sit heres qui con-
tra voluntatem defuncti fecit
eam pecuniā lucrari. r̄ cū ser-
uo nichil ab sit et libertas ei
competit: inuidiosum est he-
redē fraudari. **De illo q̄-
ritur si inuito herede det: aut
nesciente an faciat nūmos ac-
cipientis: r̄ iulianus vere ex-
stimat ex hac causa cōcessam
videri statuliberis alienatio-
nem nūmorū / etiam inuito
herede: r̄ ideo facere eos acci-
pientis pecuniā. **Si he-
redi dare iussus est decem: et
eam summam heres debeat
seruo: si velit seruus eā pecu-
niā compensare/ erit liber.**
**Is cui seruo pecuniā dare
iussus est r̄ liber esse decessit
Sabinius ait si decem habuis-
set parata liberū fore: quia nō
staret per eum quominus da-
ret. Iulianus autem ait fauo-
re libertatis constituto iure
hunc ad libertatē peruentu-
rum / etiam si postea habere
ceperit decem. adeo autē ex
constituto pot̄ iure qđ ex te-
stamento ad libertatem per-
uenit: vt si eidem legatum sit
mortuo eo cui dare iussus est
ad libertatē quidē perueniet:
non autem legatum habiturū
est. Idem qz r̄ iulianus putat
vt in hoc ceteris legatarijs si-
milis sit. **D** uersa cā est ei
quem heres prohibet condi-
tioni parere: hic em̄ ex testa-
mento ad libertatem perue-
nit. **H** eredi aut iussum da-
re etiam heredis heredi dare
posse vnius adrianus rescri-
psit. Sed et si hoc sensit testa-
tor: etiam in legatario idem****

Liber Secundus.

a **D**icēdū ē. vt r ei⁹ hīdī possit dari. a. s. sec⁹. vt. s. de cōdi. r. demō. l. sub diuersis. s. si. vel et alr vt ibi nōuim⁹.

b **W**antur. vt. s. de ope. l. i. i.

c **I**git. a. s. l. i. r. die iustum vsq ad. x. annos. x. aureos dare et liberū eē r ipe quolibet anno dedit vnum.

d **N**ecessario.

sz aurei ex volūta te sic diuulim sol uunt. nā etiā pzo anno pnt oēs sol ut: r erit liber vt h inuit. p hoc qd vt alta. r. s. d. ma. test. l. si ita fuerit. in fi. r. s. eo. statu libero s. stich⁹.

e **N**oluerit. f. vnā opam vt oēs ei an tps oblatas f. **I**dē. vt raci tū tps intelligat. s. **I**re. eodē tē pore. ac.

h **P**otuisse. vt f. e. seruus si hīdī. s. impator. sic r i stipu. tps. f. tacite intelligit ppt lo cū: vt l. i. s. f. ob. s. locati. r. i. de f. ob. l. eū q kalēdis s. d. tēs. r. l. p. r. i. u. s. s. cū ita. r. nisi l. cāu. vt. f. e. t. l. i. f. s. i. i. n. t. e. o. s.

i **N**ō em̄. i. cō tra volūtatē defū cti eēt si nō pmit terem⁹ eū manu mittere r habere liberū. r. facit. s. e. l. si quis ita. in pñ. Accur.

k **M**anumitte mētum re. nota optimuz optimuz ex duob⁹ d. r. i. s. tē ex duob⁹ peramētū: r. sic fa bus s. cit. s. d. infrog. ac. l. r. q. r. i. de f. ob. eū q kalēdis. et. l. continuus. in pñ. et. s. cū ita. r. s. il lud. et de solu. ra. tū. r. l. qd dicim⁹. et rē ra. ha. l. quo ei. s. iulian⁹. r. s. d. neg. ge. l. diuor tio. r. s. de p. di. ob cau. si pecuniā s. fi. r. si qd cau. l. i. q. s. pe.

l **T**empus ad tectū. puta annū. ad qd facit. s. de

dicendū est⁹. **Q**uedā cōdi tiones natura sua nō pnt eo dem tpe impleri: sz necessariā habent tps diuisionē: veluti cū decē opas iustus erat da re seruus: quia ope per singu los dies dant⁹: igit⁹ et si singu los aureos det statuliber: pōt dici eū impleuisse cōditionē. alia cā est oparū: qz he neces sario⁹ singule edēde sunt. Sz et si heres accipere noluerit⁹: non statim liber erit/ sz cū tps transierit p quod operarum q̄ntitas consumat. **I**dē⁹ di cendū est si iustum capuā tre⁹ et liberū eē hēs phibeat ire: tūc em̄ erit liber cum puentre capuā potuisset. **I**ntesse em̄ videt tps tā operarū p̄statio nē q̄ itineris. **S**i ita qd ac ceperit libertatē: stichus si he res eū non manumiserit liber esto: poterit ab herede manu mitti. nō em̄ p̄ra⁹ volūtatē te statoris adimif ei libertas. sed nō tā continuū tps exigendū est vt p̄cipitari cogat hēs vel ex peregrinatōe celeri⁹ reuer ti ad manumittendū: vt admi nistratōnē rerū necessariarū infmittere. nec rursus tā longū tps exigendū est: vt q̄d iu viuat protrahatur manumif sio: sz modicū. f. quo p̄imum possit sine magno incōmodo suo heres manumittere⁹. qz si tempus adiectum fuerit/ illū spectabitur.

In redditione rationū cō tinent reliq̄ uē cū testō: fece rit mentionē de aliq̄ dandō: si non expressit cui velur dari de bet dari heredi. h. d. **D**po.

Abeo lib. ij. posteriorqz ita refert: calenus⁹ dī sp̄fator me⁹ si rōnes diligen ter tractasse videbit liber esto sua qd oia⁹ r centū habeto: di

condi. ob cau. l. ij. s. i. ac.

Abeo. calenus. verba testatoris.

An. **E**uasq. omnia. p. y. est habeto rē.

Citilis fuit. ad hoc. s. de ma. test. si ita scriptū sit. et l. qui filium. s. i. Accur.

ligentiam eam desiderare de bemus que dño non que ser uo fuerit vtilis⁹. erit autē ei di ligentie confucta bona fides non solum in ratiōibus ordi nandis: sed etiā in reliquo red dendo⁹: et qd ita scriptum est videbitur⁹ pro hoc accipi de bet videri poterit: sic et ver ba legis duodecim tabularū veteres interpretati sunt si a qua plura nocet/ id est nocere poterit. Et si queretur cui eam diligentia probari oporteat/ heredi an arbitrato viri boni: morem agentium⁹ sequi debem⁹: veluti si is qui certā pecuniam dedisset liber esse iustus sit non ascripto eo cui si dedisset eo mō potuit liber esse q̄ posset si ita fuisset scri ptum/ si heredi dedisset⁹.

Si testōr posuit in electōe mea vt dem centū certus no mmati cui veli si decedo a si q̄ eligam debetur hec sūma oi bus pro portione. h. d.

Pacuius clemēs a lebat: si ita sit fideicommissum relictū cui voles eorū⁹ restituas rogo si nullū elegisset cui restituere omnibus deberi imperato rem antoninum constituisse.

Cui p̄cipit in testō aliquid dari si nō expumat cui vel q̄ bus d̄z dari heredi vel heredi bus: si quosdā nominauit he redū his tñ dabit. si heredi bus vel extraneo dari iussit ex traneus habebit portione⁹ vtilitē tñ: heredes vero p her d̄z r̄qz portioib⁹. h. d. **D**qu.

Quā pecuniam dare ius sus est nisi adiectus sit cui det heredi⁹ dare debet⁹ pro partibus hereditarijs: p ea em̄ parte q̄sq accipere d̄z p qua dñs est. **S**i qdā ex he

Reddendo. vt. r. s. eo. statuli bera. s. pe. r. s. fi.

Uldebit. ma terialiter ponit. Accur.

Poterit. naz cōpetit nōdū dā no dato. vt. s. d. aq plu. ar. l. i. s. hec a ctio. s. l. s. expositō s. ad vel. l. he a ctioes. r. s. de ca. di. l. i. s. hoc iudici cium.

Cui. i. cui⁹ ar bitrio.

Agentis. i. s. z moie in s. l. i. b. ob tētū ab agētib⁹. f. hoib⁹ in causā ve luti r. c. ex q̄ exēplo apparet vt si non sit dictū cui eā di ligentiā pbari o: porteat: heredi p bāda sit s. z. ar. s. s. t. i. i. thais. s. forore. r. s. d. s. hē. emp. hec veditio: sz alis loquūt ea s. s. vel veri⁹ et h in subditū ad ar bitriū boni viri re currat herede ma le reprobatē. p. d. l. r. s. p. socio. l. si societate. r. s. ope. lib. l. si libertus. Accur.

Dedisset. sic s. l. pri. r. s. eo. l. ita liber.

Pacui⁹. cui eoz. q̄bus dā nota tis: puta libertis vt. s. de le. s. cū q̄ dā. r. l. vñs ex fa. in pñ.

Quā pecuniā dare debet. vt. s. l. pri. s. velu ti r. c. r. l. ita liber. et. s. de acqui. her e. pro herede. s. papinianus. r. s. sequen. argu. con tra. s. si vsufr. pe. l. fundum.

Quibus. f. tantis / puta duob' iussit dari / r no alio
duobus cum essent quatuor.
his. f. m alio nichil.
pos. f. extraneos. ac.
hereditarias. sic. s. de vulg. sub. l. q plures. r no. qz

aut oia noia pda
heredi dicta snt:
aut nulli / r tunc
serua qd s. s. eo.
ita liber. s. si. aut
quosdam. r tuc qd
hic. vel etia dic vt
dixi. s. eo. si qd tes
tamento.

Intra. nec
ficio. extra
neo: cui dare iuss'
erat. d.

Dabit. vt ad
libertate veniat.
vt. s. n. ij. thais. s.
inter. s. s. s. e. ser
uus q. s. seru'. So
lu. hic i d' do: ubi i
faciedo. Item ibi
ante ips saltē in
cipit. hic no: sed
an quicquēntū sol
uere pot' r esse li
ber. vt. s. de ma.
test. l. si ita fuerit.
s. i.

Paruerit. fa
cit. s. e. statulibos
i pū. r. s. si qd futū

Tich'. oblig
gatio. int' he
redē qui dñs est r
seruū. vt. i. eo. l. pe
nul. s. paul'. r. i.
de lib. cau. l. si. s.
fi. sed forte in sub
fidium tenebitur
actioe i factū post
manumissionem.
ar. C. an seru' ex
suo facto. l. pmisi
se. ar. m. s. s. si qd
om. cau. test. si qd
sub cōditione da
ri. in fi. Itē no. qd
de facto sufficit cō
ditionem impleri
sic. s. e. si qd. i. pū.
et. s. q. ita. r. d. ma.
tes. l. sub testō. r. s.
pdi. l. si. l. mlier. s.
si qd. Itē facit. i. s.
ope. liber. l. cerdo
nem. ac.

Statulibos.
conditioni
bitis. p dno id ē pactio: als dura: als bona vt hic. r. s. de
ho qui sui vel alieni iuris sunt. l. dñorum. et. s. de edil.

redibus qd dare debeat no
m inati snt: dabit hie p herdi
tarijs portioib'. si h' d' b' noia
tis etiā extrane' pūct' sit / ex
traneo viriles: ceteris portioes
h' d' t'arie dari debēt. r si nō so
lū ticiū s' etiā allos adieciisset
hos viriles portiones habitu
ros: coheredes autem heredi
tarias iulianus scribit.

Trāfacto tpe infra qd p d
tionē qd parere d'z post temp'
nō admittet. h. d. i. s. se. pon
ca. vt. s. e. l. si peculū. r. el.

Si tra qnquēntū stich'
c. dederit liber esto: nec
ficio' vel h' d' i vel ēptorū post
qnquēntū dabit'. Si rōes red
didisset liberū eē iussū / nō pa
rit h' s' reb' pecularib' vedit'
reliq' soluere: p inde liber erit/
quasi cōditioni paruerit'.

Qui grauat' est aliqd pro
mittere sufficit ad cōditionez
implendā si tñ promittat: h
nō soluerit adhuc. h. d. C. ar.

Tich' si herdi meo de
cē pmiserit: vel opas
se daturū irauerit liber esto.
pōt expleri conditio si promi
serit: nā sponduisse aliqua si
gnificatioe dicit pōt: etiā si nō
lit secuta obligatio. m. ode.

Statulibos venundari
posse leges duodeci ta
bularū putauerūt. Durtis aut
cōditioib' in v' d' itioe minime
onerandi sunt: veluti ne intra
loca certa seruāt: neve vnqz
manumittantur.

Hoie rōnū cōtinent rōnes
in scriptis redacte r non scri
ptis. h. d. I dem.

Libertate seruo sub cō
ditione rōntis reddite testō da
ta heres nō solū scriptā rōnē

edic. l. actionem. r facit. C. de testa. ma. statuliberis.
Libertate. nichilominus. nō ergo nocet falsa de
monstratio. vt. r. s. de cōdi. et demon. l. demonstra
tio. Item facit. i. e. l. seruus si heredi. in prin. et. C. de ma
nu. testa. l. cum testamento.

exigit: veruetiā q sine scriptu
ra ab eo admistrata ē. Ser
uus iussus reddita rōne ad li
bertatē puenire: licet nullam
administrauerit rationem: ni
chilominus erit liber.

Statuliber trāsit cum sua
cōditioe. h. d. vna. s. l. sequen.

vide per te. I dem.

Is cui dare iuss' est re
demerit statuliber s: eūqz rur
sus alij v' d' d' erit / nouissimo
emptori dabit. itā em cū apud
eū cui dare iussus est dñtū qz
serui puenerit: si eū alienet / cō
ditionem quoqz ab eo ad em
ptorem. transire iuliano pla
cet'.

Intra dies. xxx. mortis
sue si rōnes reddidisset libe
rū esse iusserat forte post die
es. xxx. adita est: ture quidem
stricto ita manumissus liber
eē non pōt: qm cōditione defi
citur: s' fauor libertatis eo p
durit: vt rñderet expletam cō
ditionē si p eū cui data eēt nō
staret quomin' expleretur.

Statuliber' auct' cōditio li
bertatis obtigerit si qd cōpa
rasset: peculio legato nō ces
surum in libris casij castij scri
ptū est: nisi id legatū in tem
pus libertatis collatū esset.
Aideamus ne cū peculū r ac
cessionē r decessionē habeat
augmentū qz peculij eius si
modo ab herede ei ablatū nō
sit: legato cessurū sit: r magis
hoc ture vtimur.

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

Statuliberi a ceteris
seruis nostris nichilo
minus pene differunt: ideoqz
q ad actioes vel ex edicto ve
niētes / vel ex negotio gesto /

a Penas. hoc est contra. I. de penis. l. motis. §. si. et de questionibus. l. statuliber. r. §. si ex nora. causa aga. l. si. quibus dicitur vt liberu punitur. Sol. hic deliquit ante qd esset statuliber. l. illis legibus postea. argu. I. de pe. l. i. r. et propter hoc dixit. §. pene.

b Controuersa. inter legitimu hndē r scriptu. d.

c Valere. ad hanc non rñdet.

d Quapropt. scz scribit quitrus murtus soluendo quada a t h qōnez p p qū videbat idē in supior eē: si snia nichil facit p scripto. s. l. vtroqz p erit paritionē.

e Illa. r. f. u. s.

f Uex esse. illu dantem scripto: r postea victo l seruuiturē remanere. s. r hic labeo cotrigit paritionē.

g Posse dari. s. cur cū scripto nō defuit heres esse p hāc sniaz: Rñ. immo qtrum ad effectū: r vtilib' actio nū' conuenitur r agit legitim'. vt r §. de trāfac. l. pro uerita. r isti. de fideicom. here. §. restituta. r de pdi. indebi. l. iij.

h Emptōis. dicitur enim h hoc nō habeam' statuliber decē dare iussus. si vendit' fuerit decē det eptoz et sic translatio a scripto illegitimu est veditio fm. h. Alij dicit vt vt. q loquit p sse: licet em lex. xij. tabularū pdictio hbo emptōis oēz alienationē singularem est cōplexa: ita cū dicit des hndē: videt oēz heredē cōplexū. vñ si dedit legitimo paruit pditioni. Itē no. h lar

Emptō ge accipi hoc vocabulu ēptōis. als stricte. vt. C. de iure nis hbu emph. l. i. Itē in eo. t. l. h. r. C. de fun. p. rimo. l. i. Itē. C. stricte r de p. cur. l. h. Itē. §. de pig. in quoz. sic alienatiois hbu large su est gñale. vt in au. de nō alie. aut pma. §. alienatōis. qñqz nūf. tñ stricte ponit. vt. §. de alie. iudi. lex hoc edicto. §. alienare. Itē no. nichil interesse qd ex eqpatēnd' fiat. sic. C.

vel ex p̄ctu ptinet eiusdē cōditōis sunt statuliberi cuius ceteri serui. r ideo in publicis qz iudicijs eadē penas' patiunt qz ceteri serui. **Quit' murt' scribit: p̄familias in testamēto inscripserat: si andronicus seru' me' heredi meo dederit decem liber esto: deinde de his bonis cepat cōtrouersia' esse: qui se lege heredem aiebat esse: is eā hereditatem ad se pertinere dicebat. Alter q' hereditatez possidebat aiebat testō se heredē esse: fm eū snia dicta erat: qui testamēto aiebat se heredē esse. Deinde andronic' q'rebat: si ipi heredi scripto vigit dedit: qm fm eū snia dicta est: futur' ne eēt liber: an nichil videat snia qua vicit ad eā rē valere. quapropter' si vigit heredi scripto dedit: r res p̄ra possessore iudicata esset: illu' in seruitute fore. labeo hoc qd qntus murtus scribit ita putat vix esse: si re vera lege ab intestato heres sit is q' vicit. nam si iniuria iudicis victus est script' ver' heres ex testō: nichilomin' eū paruisse pditioni ei dādo: r libez fore. s. verissimū est qd r Aristo Lelso scripsit posse dari' pecuniā heredi ab intestato: fm quez snia dicta est: qm lex xij. tabularū emptōis' verbo omnē alienationē cōplecti videtur: nec interesse quo genere qsqz dñs et' fieret: et iō hūc quoqz ea lege ptinet fm quē**

de instit. r substit. si mater. r. §. ad trebel. l. mulier. §. i. i. pecuniā. habitā a statulibero. vt r. §. de dona. cau. moz. l. qd statuliberi. r. §. de peti. here. l. nec vllā. §. s. s. bin'. remanet ergo ille liber etiā eo casu q' est data sentētia p̄ra scriptū cui fuerāt data decē: multo magis si pro

scripto. r sic cotrigit hic qd. §. dixit quint' murt' r labeo. §. opponit. Testō nōne rescisso testa rescisso mento rescindit' an liber libertas. vt. C. de tas remanu. te. si maf. r scidat. de pig. si superat. Rñ. nō. vt. I. de exp. rei tu. l. i. Uel dic q' loquit in casu q' qz habes. §. de inoffi. test. l. pa pinianus. §. si. r. l. seq. vel in eo quez habes. C. de inoffi. test. l. cū duob'. vt in illo q' est i eadez lege cū ex cā. vt vt C. de peti. here. l. si. vel vt. C. de fideicom. lib. l. qm. vel alit tūc viciaf libertas qñ de vtr' testamētū fuit qñtū r disputatū. ar hic nō fuit qñtū: qz nec fuit oñē sum. r sic non obstant pdicta iura.

S itichus si eū heres non alienauerit liber esto: etiam si statuliber est / alienari tamen poterit.

Homine rationū cōtinētur etiā reliqua. Itē si testator reliquit libertatē seruo cum sua vxore si seruus ratiōes reddiderit: si seru' decedat ante ratiōes reddēdo puenit ad libertatem. et adducit simile in legato. h. d. Dau.

Seruo sub cōditiōe rōnū hereditariarū legatū sit' p eā cōditiōe eum iussum eē acc' pze legatū vt pecuniā reliquoz reddat: nō dubitat. Et ideo cū qñtū est: stichus' cū ratiōes reddiderit: cū cōtubernali' sua liber esto: an mortuo sticho ante cōditio nem' cōtubernalis eius libera eē possit: Bultan' dixit que stionē eē in hac specie q' etiā in legatis agitaf: illi cū illo do lego. an altero deficiēte alter ad legatū admittatur: qd magis sibi placere: perinde ac si scriptum esset illi r illi'. altam etiam esse questionem: an cōtubernali quoqz cōditio cōtuncta sit: quod magis esset'.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

scripto. r sic cotrigit hic qd. §. dixit quint' murt' r labeo. §. opponit. Testō nōne rescisso testa rescisso mento rescindit' an liber libertas. vt. C. de tas remanu. te. si maf. r scidat. de pig. si superat. Rñ. nō. vt. I. de exp. rei tu. l. i. Uel dic q' loquit in casu q' qz habes. §. de inoffi. test. l. pa pinianus. §. si. r. l. seq. vel in eo quez habes. C. de inoffi. test. l. cū duob'. vt in illo q' est i eadez lege cū ex cā. vt vt C. de peti. here. l. si. vel vt. C. de fideicom. lib. l. qm. vel alit tūc viciaf libertas qñ de vtr' testamētū fuit qñtū r disputatū. ar hic nō fuit qñtū: qz nec fuit oñē sum. r sic non obstant pdicta iura.

S itichus si eū heres non alienauerit liber esto: etiam si statuliber est / alienari tamen poterit.

Homine rationū cōtinētur etiā reliqua. Itē si testator reliquit libertatē seruo cum sua vxore si seruus ratiōes reddiderit: si seru' decedat ante ratiōes reddēdo puenit ad libertatem. et adducit simile in legato. h. d. Dau.

Seruo sub cōditiōe rōnū hereditariarū legatū sit' p eā cōditiōe eum iussum eē acc' pze legatū vt pecuniā reliquoz reddat: nō dubitat. Et ideo cū qñtū est: stichus' cū ratiōes reddiderit: cū cōtubernali' sua liber esto: an mortuo sticho ante cōditio nem' cōtubernalis eius libera eē possit: Bultan' dixit que stionē eē in hac specie q' etiā in legatis agitaf: illi cū illo do lego. an altero deficiēte alter ad legatū admittatur: qd magis sibi placere: perinde ac si scriptum esset illi r illi'. altam etiam esse questionem: an cōtubernali quoqz cōditio cōtuncta sit: quod magis esset'.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

Seruo. hereditariarū reddendarum. m' Legatū sit. scz aliqd p̄ter etiā libertatem. r facit ad hūc casuz. §. de peculio legato. l. deniqz. §. inter dū. et. C. de manu. te. l. iij.

ei in omni casu: vt
s. de cōdi. r. t. mō.
l. paulus. q. est s.
a. C. largiturū.
tul. vel dic hīdē.
b. C. ex suo. f. cō
tubernali.

c. C. dare. f. con-
tubernalem.

d. C. Id. f. dare s
peculio.

e. C. principalr.
hec autē nō fuit
pūcipalr iussa.

S. Iduob⁹. pe
cuniā. r. ali-
am partē p̄tori.
vt. s. eo. si statuli
bera. s. iij.

S. Tatalibe-
roz. sic. C. s.
test. ma. statulibe
ris. r. s. eo. statuli
beros vendant.

S. Eruius. si s
fūct⁹ est. f.
heres.

i. C. Oportere. vt
et. s. eo. si peculiu
s. heredi.

k. C. fuit. q. hīc
nō fuit cū manu-
miserit. sic s. ext
guir cōditio ma-
numissioe: nō sic
redēptione r. alie
natione. vt. s. eo.
si s. cui. q. est s.

l. C. Demōstrat⁹
est. at in nostro ca
su nec dñum ha-
bet heres hēdis
nec fuit demōstra
tus. ergo ei dan-
dum non est.

m. C. Non trahat
q. nulla sunt. vel
si sunt incontinē-
ti vult reddere.

n. C. Si in hispa
niā. s. ba. testator⁹
o. C. Coactos. i.
anteq. possit col-
ligere. et legas in
rogatine. r. sub-
audi non. vt. s. e.
si peculiu. s. q. dā.
vbi plene dixi.

p. C. Constabit.
id est constare de
debit.

q. C. Obtulerit.
sic. s. e. statuliber
rationem.

r. C. Imperator. An. rescriptit
iustum rationes reddere et li-
berū eē: si hīs causabit acci-

pere rōnes nichilomin⁹ libe-
roz: q. d. rescriptū ita accipit d. s.
vt si reliqua nō trahat^m liber
sit: q. si trahat/ ita demū si ob-
tulit eā quāttatē q. refundi
debit ex fide s. itatis. nō em̄
libertati sufficit hīdē in mora
fuisse: si nō id fiat p. statulibe-
rū: q. d. remota hīdis mora li-
bertati aditū daret. q. d. em̄ si
manumissum pponas damā:
si in hispaniā^m pfectus anno
proximo fruct⁹ coegerit liber
esto rome retineat hēs: neq.
proficet patiat: nunq. d. dictu
ri sum⁹ statū ante fructus coa-
ctos⁹ liberū fore: nā et cū ro-
me stipulatio cōceptū ita. c. in
hispania dare spondes: inesse
stipulationi tps q. possit in his-
paniā puenire: nec ante iure
placuit agi. Sed si heres ac-
ceptis rationibus r. reliqs cō-
putatis donare se ea statulibe-
ro nō habenti q. d. inferat pro-
scribar: aut etiā lris ad eū mis-
sis palā faciat/ cōditio libertatis impleta vide-
bitur. Quid ergo si neget se reliqua cōtraxisset:
atq. ideo q. p. heredē steterit vt accipiat rōnes
liberum factum: heres autē neq. se fecisse mo-
ram et reliqua debere statuliberum cōtendat
apud eū q. de libertate cognoscit/ an cōditio sit
impleta: constabit: cuius officio p̄tinebitur de
mora p̄siderare: nec min⁹ cōputare rōnes: r. si re-
liqua trahi p̄pererit nō esse liberū p̄ficiare. s. s.
si nunq. negauit reliqua debere: cum aut pueni-
ret heredē r. rōnes offerre p̄fessus sit refusurū
q. d. in reliqs eē p̄stiterit: et ei⁹ pecunie resū nu-
merare paratū idoneum obtulerit⁹: r. heres in
mora fuerit/ inia pro libertate dicetur. **I** de m.
d. Non videbit p. statuliberū stare q. min⁹ cō-
ditio libertatis existat: si de peculio q. d.
apud v̄ditore seruus habuit/ pecuniā p̄ditōis
offerre non possit. ad alienū em̄ peculiu volun-
tas defuncti⁹ porrigi non potuit. Idem erit de
cendum et si cū peculio seruus uenerit: r. ven-
ditor: fide rupta peculiu retinuerit: q. d. em̄ ex
empto sit actio: tamen apud emptore peculiu
seruus non habuit. **I** dem.
A tabulis scōdis filio seruū data liberta-
tate substitutū iure statuliberi prudētes munte-
runt: q. d. vtilitas rectpit. f. cum sua causa aliena
retur: ne patris testamentum puer filio⁹ rescri-
dat: que iuris auctoritas citra delectū⁹ ordinis

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

In tabulis.
rescidat. ali
enādo. Accur.
r. C. Delectus. i.

Non videbitur. stat. als
deest non. et tunc
concoz. vt. s. eo. l.
ij. s. si quis fuit.
als cum non: et
tunc est contra. s. s.
intellige hanc s. s.
illam. quia debet
probare tangere
s. C. Ad alienum
hic est contra. s.
eo. si quis ita. s. i.
er. l. ij. s. si quis
seruum iustum.
sed ibi dominus
bene sciebat ser-
uum habere pe-
culium apud du-
os: hic de emptore
non cogitatur.
t. C. Defuncti. q.
talit esse videtur
vt liceat seruo ex
suo peculio dare
pecuniam.

Liber Secundus.

distinctū. sic. de ri. nup. l. palā. et facit. de eo. l. i. §. sed si

tabulis. vsqz in fi. ci. de eui. qui a pupillo.

Sita scriptū. statū. cā vitādt circuit. vt. de cōdi. inde. dñs. vel si voluerit stichus. vt. de manu. test. l. si

quis testō. vel euz

ticus est in mora

in anuittēdi: vt

de ma. test. l. si

chū sempronium

et. l. i. i. et. l. si qd

ita legatus. et. l.

quidā. et de fidei-

cō. lib. l. i. i. §. si

On oē. factū

est. sic. de si

deicom. lib. si euz

ser iusta. et. l. i.

ij. in pñ. et. §. si qd

Wichum. la

beo existiat:

et in hoc bene.

Quia ncius.

in hac rōne male

et sic corrigat. sic. de

si ex nora. cau. a-

ga. l. i. in fi. et. l. se.

Etia tñ. i. care

nus est corrigē-

da. ac.

Tollatur. et

sic seruus nō fuit

stichū. vt. de ma-

nu. testa. l. si pecu-

lū §. si. et de fidei

cō. lib. l. si seru^o.e.

Recur.

Stichus. ve

pro vel.

Respondet

sic. C. de nup. san-

cimus.

Si peculia-

res. i. si ideo eos

dedit vt in pecu-

lio essent: et facit

de. l. i. §. si qd fū-

k

Publico. vel

quia accusat. vel

quia pro alto tor-

quet accusare alit

non pōt nisi in ca-

sibus exceptis. vt

de. de accn. l. hos

accusare §. oibus

Nō liberari.

Imo videt haberi

pro impleta cū p

eū nō remanet: vt

de. l. i. in pñ. rñ.

illud de potestati

ua intelligit q̄ fa-

ctū potest impleri

vt. de her. in li.

l. seruus. hic de

ad scdm quoqz vel tertiū sub-

stitutū porrecta est. **S**atus.

Sita scriptū sit stichū

sticio dovt eū manumit

tati: si nō māumiserit liber esto

stati^o stichū liberū eē. **P**au.

On omne ab heredis

psona infueniēs impe-

dimentū statulibero p exple-

ta cōditiōne cedit: s; id dūta-

rat quod impediēde liberta-

tis eā factum est^o. **H**abeo.

Stichū sticio do lego: et

si is nūmos et. c. dedit

liber esto: si seru^o ex testō nū-

mos sticio dedit eos repe-

re herede nō posse labeo^o ex-

stimat: q; tici^o eos a seruo suo

accepti nō ab heredis suo. eū

aut statuliberū esse q̄ntus mu-

tius gall^o: et ipse labeo purat:

seruus et offitū nō esse supio-

rem suā pbandā: ita tamē

vt is seruus h̄dis nō legata-

rij sit: vt pote cū legatū statu-

ta libertate tollat. **S**tich^o

liber esto q̄n es alienū meū so-

lutū creditoibusve^o meis sa-

uiffactū erit: q̄ntus heres locu-

ples extitisset: nō tñ prius sti-

chū liberū futurū q̄ credito-

res pecuniā aut satis accepit-

sent aliove quoq̄ mō sibi caus-

sent labeo et offitū^o. **M**seru^o.

Si heres suo pecuniaz ad

negociādum dedit: statuli-

berū eā ipam numerādo libe-

rari ex testō non posse labeo

et trebat^o rñderant: q; redde-

re eā magis q̄ dare videt: ego

puto si peculiares nūmi fue-

runt ex testō eū liberū futurū

Dama seruus me^o cū here-

di meo annoz. vij. opas solue-

rit liber esto: et cū is seru^o in-

tra septē annos in iudicio pu-

blico^o esset: et septim^o annus

p̄terisset: seru^o ait eū nō libe-

rari^o debere. labeo ait et si post

mixta. vel hic nō fuit impeditus studio differende liber-

tatis. vt. de l. priori. Itē q̄ritur aliud si valitudine sit im-

peditus. vt. de eo. l. cum heres §. stichus. Rñ. i. bi apd do-

minū licet eger stabat: et cum quasi egrū curabat: et ideo

quādā benigna i-

terpretatione fui-

re intelligit. h̄ se-

ozsum: vel culpa

sua incidit in hūc

casum.

M futurū. vt et

de. seruus qui §.

fi. sed cōtra. de

fideicom. liber. l.

thais §. i. tra. sol.

vt ibi.

Rationē qui

dem habet. cū sit

defectus conditio-

nis. vt. C. de condi-

ti. infer. l. legatū.

et facit. de eo. si pe-

culū §. is cui. Itē

facit. de condi.

inde. l. ij.

Iustus. ad

hoc vt sit liber.

Seruus pōt.

q; ea q̄ in faciēdo

sunt gnati per ali-

uz nō pōt fieri. sic

et. de lega. ij. si

deicomissa §. si. et

de sol. inter arti-

fices. et. de eo. si sta-

tulibera §. si arg.

contra in quibus-

dam. vt. C. de ca-

du. tollen. §. ne au-

tem. et. de l. i. us

vocan. neq; §. i. in

dando fecus. vt h̄

subicit. et. de sta-

tu ho. arethusa. l.

fi. l. ac.

Ticho. fidei

cōmissa. se-

cus in directa: q; tunc tenetur acti-

one in factum. ar-

gu. de manu. te-

stam. ticia §. i. Et

no. etiam ad futu-

rum tempus post

mortem referri di-

ctuz restatous. vt

de fideicom. lib.

l. thais §. liberta-

tem. et §. ab here-

dibus. et est ar. cō-

tra. de ser. vrb.

p̄e. l. si seru^o. sed

argu. contra. de

thē. emp. l. i. lege.

s **C** Non cōpete
ret. Ino p̄travt. s.
e. l. si decē: sed ubi
certā quantitatem
darii iussit: q̄ cū sit
de peculio dāda
d̄z an̄ deducta q̄
d̄no debet. h̄ totū
peculii q̄d quale
est dari d̄z. et sic
nō est eadem rō to
tus ad partē: vel
generis ad sp̄m
vel certi ad incer
tum.

b **C** Controuer
sa. quā michi p̄e
stabat.

c **C** Non deberi.
facit. s. e. si pecul
um. s. heredi.

d **C** Subscripse
rit. et sic apparet
eius approbatio.

e **C** Ex fide. q̄d
est in ea p̄e q̄ d̄no
approbando sub
scripsit in rationi
bus vel testō.

f **C** Exegerit. cū
exigere debuirit.
Accur.

g **C** Responsum
est. ex sup̄iobus
duobus respōsis
h̄s h̄mōi solutio
nē. q̄. s. teneat cū
diligentiā nō ha
buit. vt. s. e. labeo
h̄.

h **C** Cū adiectio
nē. s. hac.

i **C** Propo capi
te. i. p̄o capitu
lo testamenti post
predicta.

k **C** Reddi. s. vo
lo postea. ac.

l **C** Deinde. i. p̄
sequenti capitulo.
Accur.

m **C** Quominus
reddat. s. fra qua
tuor menses.

n **C** Desinant. et
sic serui remane
ant et dicit in ter
tio casu: s. statim
r̄debit de vtroq̄
Accur.

o **C** Videat. s. tē
pus in modū con
ditōis: vt si intra
quatuor menses
post mortē meam

nichil proponi cur non com
peteret. **C** Pamphilo liber
to suo quem heredem ex par
te instituerat Stichū seruū ple
gauerat: et libertatē his ver
bis dederat: ita vt si nbi ex die
mortis mee p̄ annos p̄tinuos
q̄nq̄ mensiuos nūmos sexa
genos dederit / tunc eū manu
mittas. **C** Pamphilo an̄ q̄nquēntū
mortis heredit̄ instituit: fi
lio et vxore de eodē Stichō ita
cauit. Stichus seru⁹ q̄ michi
testō patroni mei certa condi
tiōe liber relic⁹ est: lubeo det
prestat filio et vxori mee sine
vlla controuerſia: et eū pera
cto t̄pe manumittat: q̄ sitū est
si Stichus. lx. nummos mēstru
os nō p̄stitit: an̄ ipeio q̄nq̄n
tio fidelicōmissaria libertas
ei debeat. **C** Nisi p̄stitisset fi
delicōmissaria libertatem non
deberit. **C** Seru⁹ testō ita ma
numissus est. Stichus seru⁹ me
us actor si rationem omnem
actus sui heredi meo reddide
rit: eoq̄ noie satisfecerit liber
est: eiq̄ cum liber erit dari vo
lo viginti et peculium suum.
Quæsitum est an si rationes
quas egit per multos annos
sine subscriptione testatoris
heredi reddere paratus sit li
ber ex testamento fiat: cū pro
pter grauem valitudinē testa
tor nō potuerit ratiōibus sub
scribere: testamēto tamē sub
scripserit. **C** Respon. si ex fide
ratio redderet reliquaq̄ infe
rant libex fore. **C** Itē q̄ro an
ea q̄ exacta sunt p̄ adiutores
ei⁹ neq̄ kalendario illata sunt
aut fraudulēt̄ acta huic ascri
bi p̄nt cuz esset h̄is p̄positus.
C N̄. si id esset q̄d culpe ei⁹ de
beret imputari: spectari ad ra
tiōis reddēde necessitatē. Itē
q̄ro an eoz q̄q̄ noie ratio ha
berit debeat: q̄ neq̄ a condu
ctoribus prediorū: neq̄ a vil
licis pensiones exegerit: et in
sup̄ etiā q̄d mutuū eis deder
it. **C** N̄. vt supra respōsus est

Item quero an et eo nomine
teneatur q̄ oēm rem suā. i. pe
culium suū ex portauerit ante
q̄ rationes redderet. **C** N̄. ni
chil eā rem impedire cōditio
nem / si modo ratio redderet.
C Tictus testō seruos acto
res singulos diuersis perso
nis legauit cuz adlectionē si
rōnes reddiderit heredi: deſi
pprio capite ita scripsit: oēs
actores quos legauit vel ma
numisero intra quartū mortē
mee mensem rōnes reddere
volo: et d̄ns quib⁹ a me lega
ti sunt reddidit infra: deinde al
ios actores liberos esse iussit
eque cum hac adlectionē si ra
tiones heredi reddiderint: q̄
ro cum per heredem fiat quo
minus reddant vtrū statuli
beri esse desinant: an nichilo
minus q̄nq̄ possint reddita
rōne et reliquis illatis libera
tem ex testō consequi. **C** N̄. le
gata q̄d et libertates non al
s cōpetere q̄ si rationes reddi
te essent: aut p̄ heredē stare
t quominus redderet. Verum
iudicatur estimandū vtrū tem
pus conditioni legatorū liber
tatūq̄ additū videatur: an
libero tempore reddere volē
tibus reliqua hereditibus qua
tuor menses appositi sunt: sol
licito testatore cūctationē et
morā eoz p̄scribēte: meli⁹
aut est p̄sumptionē pro statu
liberis esse. **C** Argētari⁹ coa
ctor: cū pene totā fortunā in
noibus haberet seruis actori
bus ita libertatē dedit. quis
quis michi heres erit si dama
seruus meus actus sui qui a
gitur eius nomie et pamphili
conserui sui heredi meo rōnes
reddiderit: partaq̄ fecerit a die mortis mee in
tra mensem sextum liber esto. **C** Quæsitum est
an hec verba partaq̄ fecerit ad omnia nomina
pertineant: perinde exceptis perditis vt hoc si
gnificent / si omnem pecuniam ab omnibus ere
gerit et heredi soluerit: vel eorum nomine sa
tisfecerit: et si i exactiōe noim cessauerit: itra sex
mēses libertas illis non p̄petat. **C** N̄. manife stū

rōnes reddiderit
q̄ casu si stetur p̄
heredē etiā postea
audientur. vt. s. e.
l. iij. s. si quis he
redi. r. l. si heredi
tas. als nō. sed de
finunt esse statuli
beri: vt. s. e. l. si tri
enio. et. s. de fidei
com. libe. l. thais
s. infra.

p **C** Libero t̄pe.
scz q̄nq̄q̄ reddat
ratio perueniant
ad libertatem.

q **C** Cunctatio
nem. i. procrastina
tionem.

r **C** Eodē. statuli
beros. vel dic he
redum qui plerū
q̄ sunt in mora re
cipiendi. vt. s. eo.
seru⁹ si heredi. s.
imperator.

s **C** Zbelius autē
est. i. dubio: vt scz
etiā postea audiat
tur. ac.

t **C** Argētarius
coactor id est colle
ctor nominū. nec
enim relinquit ni
si vi.

v **C** Partaq̄.
id est computa
uerit: s. soluerit sic
q̄ hincide nichil
debeat: sic ponit
s. de condi. inde.
l. si. s. pe.

x **C** Liber esto.
als cū p̄philo so
cio vt p̄ueniat se
q̄nta. vt. r. s. s. cō
di. et demō. iulian
nus paulus.
Accur.

y **C** Pertide. h̄ est
pl⁹. als excepti p̄
ditis: et als nō est
Accur.

Liber Secundus.

Siquē fuerit. s. triēnio. r sic est. s. e. fu^o q̄ testō. s. fi.
Libera bis. vt. r. s. e. nichus heredi. vbi ple-

ne dixi.
Squis. ea le
ge. i. fm legez. ad
q̄d est. s. de cōdi. r
demō. l. hec condi
tio filie. r. c. de
infa. l. decreto.

**¶ Qui sine ma
numissione r.**

Seruo. cōpe
tit.
sta =

tuto tpe veniente.
Lib: as cōpe
tit. nō p̄t muta
re. et sic est. s. de
fuis. r. pot. l. i. q̄. et
C. si māci. ita fu.

ali. vt. ma. l. i. et. l.
fi. in. fi. r. i. e. l. euz.
Sol. hic mutauit
r postea sine h̄de
decessit vt r. q̄d
nō fuit i. r. i. s. vel
mutauit hic post
iā p̄stā libertatē.

Alii dicūt q̄ h̄ nō
deat māmittere:
post penitētiā si
tū manumissit re
net vt. h. vt. solue
vt. ibi. r. facit. s. de
ser. r. pot. l. q̄stū.

Seruo. cōpe
tit libtas. vt
C. s. l. i. lib. tollē.
s. s. sam. s. s. r.
p. de relicto. l. fi. et
de sup. seruo. l. q̄d
fu. q̄d. d. r. cedi
occupāti. Sol. hic
lāguens. ibi nō. r
fac. tant. s. nup. s.
zmko pot. r. c.
de epis. audien. l.
nemini. Accur.

**¶ Qui sine manumissione ad
libertatē pueniunt. l. v. ff.**

**¶ Si seruo veditur est hoc pa
cto vt infra annum fiat liber r
venditor et emptor decesse
rint seruo iste infra annum li
ber erit. h. d.**

¶ Paulus.
Seruo veditur
est vt
intra cer
tum tem
pus ma
numittere
tur: etiā si
sine herede decesserit r vedito
tor et emptor: seruo libertas
cōpetit: r hoc diuus marcus
rescripsit. s. r si mutauerit vo
luntatē vedito: nichilomin^o li
bertas cōpetit. Modest.

**¶ Eruo quem pro dereli
cto dñs ob grauē infr
mitatē habuerit: ex edicto di
ui claudij cōpetit libertas.**

**¶ Transacto tpe post q̄d ser
uus veditur est hac lege vt ma
numittatur: seruo efficitur li
ber. h. d. l. seq. non sūmantur:
quia breues.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin. l. di
recto manumiss.**

esse cōditōne verbis testamē
ti supra scriptis positā: igit ita
demū liberos fore si aut ei pa
reāt: aut ip̄ heredē stet quom
nus pareant. **¶ Iubeo.**

Siquē seruū tuū ad cer
tum tēpus statuliberū
relinquere vis: nichil interest
vtrō modo caueas: si serue
rit: an si triēnio opas dederit
liber esto. **¶ Paul. r. si q̄s li
ber esse iussus fuerit si decem
heredi meo promississet: q̄uis
ea promissio nullā rem habi
tura est: tamen promittēdo li
ber abitur. Idem.**

Siquis eūdē hominem
vtrōi sue legauerit: r cū ea nu
p̄ssisset liberū esse iusserit: r ea
lege nup̄serit: liber fiet is h̄o.

**¶ Qui sine manumissione ad
libertatē pueniunt. l. v. ff.**

**¶ Si seruo veditur est hoc pa
cto vt infra annum fiat liber r
venditor et emptor decesse
rint seruo iste infra annum li
ber erit. h. d.**

¶ Paulus.
Seruo veditur
est vt
intra cer
tum tem
pus ma
numittere
tur: etiā si
sine herede decesserit r vedito
tor et emptor: seruo libertas
cōpetit: r hoc diuus marcus
rescripsit. s. r si mutauerit vo
luntatē vedito: nichilomin^o li
bertas cōpetit. Modest.

**¶ Eruo quem pro dereli
cto dñs ob grauē infr
mitatē habuerit: ex edicto di
ui claudij cōpetit libertas.**

**¶ Transacto tpe post q̄d ser
uus veditur est hac lege vt ma
numittatur: seruo efficitur li
ber. h. d. l. seq. non sūmantur:
quia breues.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin. l. di
recto manumiss.**

vt insti. de sin. re. p. si adicōmis. re. s. libtas. r sic defuncti.
s. s. de bo. lib. l. necē. s. ibi sit nulli^o hois. s. viuēt: s. de
defuncti vt. h. r. s. de suis r legiti. l. i. testato. s. q̄ si necē. et fac. C. p. q̄d^o cau. ser. pro pmi. acci. l. i. l. i.

**¶ Qui sine ma
numissione r.**

Seruo. cōpe
tit.
sta =

tuto tpe veniente.
Lib: as cōpe
tit. nō p̄t muta
re. et sic est. s. de
fuis. r. pot. l. i. q̄. et
C. si māci. ita fu.

ali. vt. ma. l. i. et. l.
fi. in. fi. r. i. e. l. euz.
Sol. hic mutauit
r postea sine h̄de
decessit vt r. q̄d
nō fuit i. r. i. s. vel
mutauit hic post
iā p̄stā libertatē.

Alii dicūt q̄ h̄ nō
deat māmittere:
post penitētiā si
tū manumissit re
net vt. h. vt. solue
vt. ibi. r. facit. s. de
ser. r. pot. l. q̄stū.

Seruo. cōpe
tit libtas. vt
C. s. l. i. lib. tollē.
s. s. sam. s. s. r.
p. de relicto. l. fi. et
de sup. seruo. l. q̄d
fu. q̄d. d. r. cedi
occupāti. Sol. hic
lāguens. ibi nō. r
fac. tant. s. nup. s.
zmko pot. r. c.
de epis. audien. l.
nemini. Accur.

**¶ Qui sine manumissione ad
libertatē pueniunt. l. v. ff.**

**¶ Si seruo veditur est hoc pa
cto vt infra annum fiat liber r
venditor et emptor decesse
rint seruo iste infra annum li
ber erit. h. d.**

¶ Paulus.
Seruo veditur
est vt
intra cer
tum tem
pus ma
numittere
tur: etiā si
sine herede decesserit r vedito
tor et emptor: seruo libertas
cōpetit: r hoc diuus marcus
rescripsit. s. r si mutauerit vo
luntatē vedito: nichilomin^o li
bertas cōpetit. Modest.

**¶ Eruo quem pro dereli
cto dñs ob grauē infr
mitatē habuerit: ex edicto di
ui claudij cōpetit libertas.**

**¶ Transacto tpe post q̄d ser
uus veditur est hac lege vt ma
numittatur: seruo efficitur li
ber. h. d. l. seq. non sūmantur:
quia breues.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin. l. di
recto manumiss.**

vt insti. de sin. re. p. si adicōmis. re. s. libtas. r sic defuncti.
s. s. de bo. lib. l. necē. s. ibi sit nulli^o hois. s. viuēt: s. de
defuncti vt. h. r. s. de suis r legiti. l. i. testato. s. q̄ si necē. et fac. C. p. q̄d^o cau. ser. pro pmi. acci. l. i. l. i.

**¶ Qui sine ma
numissione r.**

Seruo. cōpe
tit.
sta =

tuto tpe veniente.
Lib: as cōpe
tit. nō p̄t muta
re. et sic est. s. de
fuis. r. pot. l. i. q̄. et
C. si māci. ita fu.

ali. vt. ma. l. i. et. l.
fi. in. fi. r. i. e. l. euz.
Sol. hic mutauit
r postea sine h̄de
decessit vt r. q̄d
nō fuit i. r. i. s. vel
mutauit hic post
iā p̄stā libertatē.

Alii dicūt q̄ h̄ nō
deat māmittere:
post penitētiā si
tū manumissit re
net vt. h. vt. solue
vt. ibi. r. facit. s. de
ser. r. pot. l. q̄stū.

Seruo. cōpe
tit libtas. vt
C. s. l. i. lib. tollē.
s. s. sam. s. s. r.
p. de relicto. l. fi. et
de sup. seruo. l. q̄d
fu. q̄d. d. r. cedi
occupāti. Sol. hic
lāguens. ibi nō. r
fac. tant. s. nup. s.
zmko pot. r. c.
de epis. audien. l.
nemini. Accur.

**¶ Qui sine manumissione ad
libertatē pueniunt. l. v. ff.**

**¶ Si seruo veditur est hoc pa
cto vt infra annum fiat liber r
venditor et emptor decesse
rint seruo iste infra annum li
ber erit. h. d.**

¶ Paulus.
Seruo veditur
est vt
intra cer
tum tem
pus ma
numittere
tur: etiā si
sine herede decesserit r vedito
tor et emptor: seruo libertas
cōpetit: r hoc diuus marcus
rescripsit. s. r si mutauerit vo
luntatē vedito: nichilomin^o li
bertas cōpetit. Modest.

**¶ Eruo quem pro dereli
cto dñs ob grauē infr
mitatē habuerit: ex edicto di
ui claudij cōpetit libertas.**

**¶ Transacto tpe post q̄d ser
uus veditur est hac lege vt ma
numittatur: seruo efficitur li
ber. h. d. l. seq. non sūmantur:
quia breues.**

**¶ Qui ob necē.
Orcin. l. di
recto manumiss.**

vt insti. de sin. re. p. si adicōmis. re. s. libtas. r sic defuncti.
s. s. de bo. lib. l. necē. s. ibi sit nulli^o hois. s. viuēt: s. de
defuncti vt. h. r. s. de suis r legiti. l. i. testato. s. q̄ si necē. et fac. C. p. q̄d^o cau. ser. pro pmi. acci. l. i. l. i.

Omnimodo. i. nō exquisita volūtatē heredi. vt. §. eo. l. iij. in fi. vel dic non habita differētia an mater volūtatē mutauerit. arg. §. eo. l. i. in fi.

Atinus. ex constitūtionē. dui marci. Accur.
Mouētē emptore. sic. §. loca. l. locatio. §. arg. §. de ver. obliga. cētēstis. §. fi.

Cōpōtē. i. pū mā. vt. r. §. de ptes. scrip. §. l. natura. lis. §. at cum do. q. statū recipit iterp. tanōem. Jo. dicit pūmā. i. meliores q. illa sic dicit.

Qui et a quib⁹ manumif. liberi nō fiunt. etc. hīc tī pū. quādā p̄rieta tem respicit ad su perioiem. r. iō hīc potitur.

Ellus. alis iaci. pit vti. litatis.

Surdū. q. daz habēt mur. §. cel. sus. r. sic de surdo tū dicit. Alū hīc mutū surdū r. et sic est. §. C. q. testa. face. pos. l. disere. tis. i. rñ. Solu. hīc separatum erat vt cū. ibi nō. vel h a pncipe spectant. vt. §. de testa. l. i. mutus. et facit. §. de testa. mili. l. iij.

Seruo. liber. tas. post sen tētiā serui relega tū p̄ niaz iudicis dñs māumifit nō tenet libtas imo ē ei pena augenda. vt. §. de penis. l. ca. pitalū. §. in exuli b. r. fac. §. de pen. fratres. §. hīc pena nō videt seruo puenire. vt. §. de ac. cusa. hos accusa. re. §. oib. q. est. §. Sol. de facto hīc tuder fecit. vel dicit tenet q. ad coepo. ris cruciatū. nō q. ad quitatē euz nō sit ciuis. vel solue vt. ibi. Item videtur liber eoipō q. rome stat. vt. §. de fia. homi. l. in vrb. que est contra. Solue vt. ibi.

Cesserit: omnimodo. **P**au. Altinus largus vendit ancillam ita vt manumitteretur nō addito tēpore. quero quādo ex p̄stitutio ne incipit libertas compete re et cessante emptore in ma numittendo? An. inspiciendū est quid actū sit: vtrum cū p̄tium potuisset vt manumitte ret: an vt in potestate esset em ptoris quādo vellet manumit tere. p̄iore casu tempus facile cōprehēdi poterit: postero re vtiq; mouētē emptore cō pettit libertas. sed si non appa reat qd puenit fauor inducit p̄ioiem op̄inionem. l. vt intra duos menses si ambo p̄stio sunt taz seruus q̄ emptor et? seruo em absente nisi emptor infra quattuor menses impo suerit libertatē: ex p̄stitutioni bus ad libertatē eripitur.

Qui et a quibus manumif. si liberi non fiunt: ad legem eliascentiam. **T**tu. §. r. **A**pla.

Ellus libro xij. dig. vtili tatis gra tia mutum surdum ita natum ma numittere posse ait. **I**dem.

Seruo cōpetere non potest libertas: si relegatus moratus sit in vrbē.

Electio data in testamento legatū r̄is impedit libertatem dari seruo. **H. D.** **G**atus.

Optio hominis data sit vel indistincte homo legatus sit: non potest heres quosdā seruos vel oēs manu

Optio indistincte. l. in ḡnerquo etiā casu h̄z elec tionē legatarius. vt. insti. de leg. §. si ḡstalter.

Aut euertere. manumittendo omnes.
Aut minuire. manumittēdo oēs vel quosdam.
Sub cōditōe. vniūq; q̄s em ita vt det nichī legat⁹ si

mittēdo aut euertere: aut mi nuere: tus electōis: nā optio ne siue electōe serui data quo dāmodo singuli sub cōditōe legati videntur. **A**pla.

Seruum p̄gnori datur manumittere non pos sumus.

Debitor pluriū existēs non soluēdo non pōt in fraudē cre ditōr̄ relinquare libertatē ser uis suis: q̄ dicit heredem faci at sibi. sed si sic relinquat ser ui mei sint liberi cuz creditōr̄ bus meis satisfactū fuerit: be ne tenet. **H. D.** **A**pla.

Am hereditas soluēdo non est q̄uis heres locuples existat libertas ex testamēto non cōpetit. Si au tem is qui soluēdo nō est hoc modo libertatē dederit: si cre ditōr̄b⁹ meis solidū solutum fuerit stichus liber esto. nō po test videri fraudādoz creditō rum gratia liberū esse iussisse.

Si t̄ic⁹ nichil in bonis am plius q̄ stichū et p̄aphylū ha beat: eosq; stipulāri meo ita pmiserit: stichū aut p̄aphy lū dare spondeo. deinde cum alium creditōrē non haberet stichuz manumiserit: libertas per legē eliascentiā rescindit ur. q̄uis enim fuit in potesta te t̄icij vt p̄aphylū daret: ta men q̄dū eū nō dederit (quā interim mori possit) non sine fraude stipulatois stichū ma numifit. **Q**uod si solutū p̄aphy lum dare pmisisset: nō dubita rem quin stichus ad libertatē pueniret: q̄uis similiter p̄aphy lus mori possit. multū em̄ interest an cōstineatur ipsa sti pulatiōe is qui manumittitur:

Stipulatois. nō. vtrūq; alternatū eē in obliga tōe. sic. §. de fideiuf. grece. §. si quis stichum. et. §. de mi.

velim. r. sic nō p̄t māumitti. vt. §. cū is. et. §. §. ma. l. fufi. **I**te nō. diffe rētiā inter eū q̄ h̄z optioez a testāte ta r a te r eū q̄ h̄z a lege. h̄z h̄c lex parit̄et. serf̄t. vt. no. §. de optio. leg. l. q̄. in p̄tin.

Serui. adē p̄ta est nob̄ licētia manumit tēdi als lege: vt i mtoze. als n̄a vo luntate efficiēte: vt. hīc. azo. r. §. de manu. l. iij. r. C. §. ser. pig. da. l. iij. et §. de penis. l. fra.

Am heredi tas. locuples. ex alijs p̄p̄is suis bonis.

Libertas. in fraudē creditōr̄z relecta. et facit. C. de testa. manu. l. i fraudez. et. §. eo. si mori. in p̄n. r. §. i. p̄.

Creditor. vt §. de manu. testa. si q̄s locuples. in fi. vbi plene dicit.

Promiserit. stipulāri stichū r. c.

Aliū. f. q̄ itū stipulatōrem. Ac.

Rescinditur. sp̄ale qz ambo s̄t in obligatiōe. r. qz alter facile p̄t mo ri. als §. cum nec pu⁹ nec post ma numiffionē iterue nerit re ip̄a fraus vt. §. eo. in fraudē.

Possit. nō. de bere l̄spici q̄ ex p̄ senti: non q̄ ex fu turo. sic. §. q̄ me. cā. l. metū autē p̄. r. §. q̄ vi aut clā. l. si ali⁹. §. est aut. et de re iudi. si q̄s ab alio. r. §. l. p̄n.

Stipulatois. nō. vtrūq; alternatū eē in obliga tōe. sic. §. de fideiuf. grece. §. si quis stichum. et. §. de mi.

dig. da. ma. l. q. et non sit lapsum becentium. vt. I. eo. si cñ
fideicommissaria lib. S. aristo. r. sicut.

Prosexit. statueno. Accur.
Legislator. f. legis iulie de adul. vt. C. ad le-
ge iul. de adul. s. ba. q. s. ait fuit h. latoz. habes. f. de adul.

in prin. tñ. et sic
no. prohibitiõem
alienatiõis alicuius
rei posse fieri
ex causa a iudice.
sic. f. de poll. l. de
pollicitatiõib. et
s. de cura. furi. l.
iul. r. f. p. p. t. l.
q. f. d. s. q. s. c. s.
c. Die. sexage-
simum. vt. i. e. l. s.
sextus.
d. Uel aliena-
re. large accipe. vt
I. eo. s. f. marit.
in fi. Accur.
e. In agro. i. in
villa. sic. s. q. s. an.
cog. s. c. i. d. s. circa
pñ. l. et est. f. C. de
adul. l. i. adulteri
Solu. vt. ibi. Ite. f.
in p. uel. matre. r.
a. uo. mulier. vt. f.
p. ater.

Lex scripta
est. p. d. i. c. t. a. b. a. d. u. l.
sic. q. no. stat. i. s. b. i. s.
legis. sic. s. de leg.
iij. non aliter. r. de
exer. l. i. s. f. i. s. q. r.
de hoc plene dixi
s. de leg. r. sena-
tus. c. s. u. l. l. n. o. p. h. t.
Ite. vbi. lex. n. o. d. i. s.
t. i. g. n. i. t. nec nos vt
hoc no. s. s. pub. l.
de p. c. o. r. r. hoc. n. i. s.
alia. lex. d. i. s. t. i. g. u. a. t.
vt. ex. duab. legib.
p. r. vt. l. i. de. vul. g.
sub. s. i. s. i. s. i. n. u. t. o.
et. s. de. h. e. r. e. i. s. t. i.
si. p. f. Ite. ex. a. l. t. i. s.
duab. vt. s. de. p. o.
s. t. u. l. a. i. m. p. a. t. o. r. et
f. ad. m. u. n. i. c. i. p. l. i.
o. r. d. i. n. e. Ite. no. q.
non. l. z. a. l. i. c. u. i. h. a. b.
legis. o. f. f. e. n. d. e. r. e. r.
sic. f. a. c. i. t. p. p. l. a. c. e. n.
q. b. no. C. de. legi.
r. s. e. n. a. t. u. s. c. o. n. l. n. o.
d. u. b. i. u. m.
g. R. a. p. u. i. t. a. l. s.
e. m. e. r. i. t. a. l. s. p. a. r. a. u. e. r. i. t. i. p.
s. o. l. u. t. u. s. e. z. r. e. c. e. p. i. t. vt. r. s. de. s. t. a.
t. u. l. i. b. e. l. i. s. i. c. h. o. s. a. r. g. e. t. a. r. i. u. s. r. a. s. r. a. p. u. i. t. r. a. l. s. p. a. r. a. u. i. t.
r. o. m. n. i. a. t. e. n. d. u. n. t. a. d. h. o. c. q. h. a. b. e. r. e. c. e. p. e. r. i. t. e. t. f. a. c. i. a. r. a. d. l.

Legis
verbis
standi
est.

Verba
legi
of
fende
re non
licet.

Lex q. gñaliter loquitur ex
defectu ratiõis nõ restringit vt
lucra amissio eueet. B. Ulp.

Prosexit legislator:
ne m̄cipia per manu-
missionem questione subducantur:
idcirco phibuit ea manu-
mitti: certumq. diem prestuit:
intra que manumittere non li-
ceat. ipsa ergo que diuertit oēs
omnimodo seruos suos ma-
numittere vel alienare phibe-
tur. quia ita verba faciunt: vt
nec eū quidē seruus qui extra
ministeriū eius mulieris fuit
vel in agro vel in puincia pos-
sit manumittere vel alienare
q. d. quidē perq. durum est: sed
ita lex scripta est. Sed si
post diuortij seruū mulier ra-
puit: aut alia ratione acquisi-
uit: eque q. d. ad verba attinet:
manumittere nõ poterit: et ita
quoq. sextus cecili⁹ annotat.
Pater vero in cui⁹ potesta-
te filia fuerit ea tñ mancipia
phibet manumittere alienare
re: q. in vsu filie sue fuerint
attributa. **M**atrē q. phibit
manumittere alienare: ve
ea mancipia q. in ministeriū fi-
lie pcesserat. Sed r. auū et
auā phibuit manumittere: cū
hoz quoq. mancipia questio-
ni postulari posse lex voluerit.
Sextus cecili⁹ recte ait an-
gustissimū rēpus legē presti-
tisse alienandis manumitten-
dis: ve seruis. finge iquit ream
adulteri postulatā itra sexa-
gesimū diē: que cognitio tā fa-
cile potuit adulteri expediri
vt intra sexagesimum diem fi-
niatur: et tamē licere mulieri
q. uis postulare adulteri ser-

s. de lega. f. l. cum filius. s. seruis.
h. filie. r. sic pñt scire. sic. r. C. d. f. p. n. p. s. f. sup. plag.
i. Prohibuit manumittere. serui in vsu filie dātū.
vt patet ex superioribus duobus dictis.
h. Angulustimū. f. l. x. diez. vt h. subicit. r. C. de adul.

nū suspectū in adulterio: vel
q. stōi⁹ necessariū: quo ad s. ba
legis attinet manumittere.

Sane in hūc casum subue-
niendum est vt destinati serui
quasi conscij: vel quasi nocen-
tes nõ debeāt manumitti an-
te litem finitam: cū pater mu-
lieris vel mater si intra sexa-
gesimum diem decedat: ex his
seruis quos in ministerium si-
lie dederint: neq. manumitte-
re neq. alienare poterunt.

Idē a. l. s. Paul⁹. a. l. s. Julian⁹.
Quod si ultra diē sexage-
simū manumiserit: ser-
uus statim liber est. Ulp.

Sed si marit⁹ intra sexa-
gesimum diē decesserit
an manumittere vel alienare
tam possit supra scriptas per-
sonas videamus: et non pu-
to posse q. uis accusari mulier
deficiat a marito: cū pater ac-
cusare possit. **E**t simpliciter
quidem lex mulierem phibuit
intra sexagesimum diē diuortij
manumittere. Siue autem di-
uertit: siue repudio dimissa sit
manumissio impeditur. sed si
morte mariti solutū sit matri-
monij vel aliqua pena: eius
manumissio nõ impeditur. s. z.
si bona gratia finierit matri-
monij: dicef manumissionē
vel alienationē non impediti.

Sed et si cōstare matrimo-
nio dñi mulier diuortium cogi-
tat manumittat vel alienet. et
dilucidis hoc pbationib⁹ fue-
rit approbatum (quasi in frau-
dē legis hoc factū sit) non de-
bet alienatio valere vt manu-
missio. Alienationē omnem
oīno accipe debemus. **P**au.

Sed si marit⁹ p. accu-
sare. adulterem vt ēt
filiā. r. sic pñt filiaz
accusat. vt et. C. q. accusa-
accu. h. pos. l. ppf. re pōt.
Dimissio. i. si
ue viruz ipsa: siue
vir eā reuocet.
Pena. vt de-
portatiõē nec illa
suat l. euz affectio
nē. vt. C. d. rep. l. i.
Sed si marit⁹ p. accu-
sare. adulterem vt ēt
filiā. r. sic pñt filiaz
accusat. vt et. C. q. accusa-
accu. h. pos. l. ppf. re pōt.
Dimissio. i. si
ue viruz ipsa: siue
vir eā reuocet.
Pena. vt de-
portatiõē nec illa
suat l. euz affectio
nē. vt. C. d. rep. l. i.
Sed si marit⁹ p. accu-
sare. adulterem vt ēt
filiā. r. sic pñt filiaz
accusat. vt et. C. q. accusa-
accu. h. pos. l. ppf. re pōt.
Dimissio. i. si
ue viruz ipsa: siue
vir eā reuocet.
Pena. vt de-
portatiõē nec illa
suat l. euz affectio
nē. vt. C. d. rep. l. i.

verba. Accur.
l. C. finiat. itroga
tue. r. rñ. q. d. nlla
m. C. Suspectuz.
q. ipse seru⁹ fece-
rit adulterium.
n. C. Qñi. hoc ex
pone vt. f. de iur.
litē ap. b. s. q. d. nē. et
s. q. d. nē. et. s. ad
sylla. l. i. s. q. d. nē. et
facit. f. de adul. si
postulauerit.
o. C. Nocentes.
ipsmet.
p. C. Litē finitaz.
a. l. s. litē. a. l. s. q. d. nē.
et. a. l. s. cognitõem.
q. C. Decedat. f.
filla. r. sic fac. C. d.
adulter. l. f. i. vel dic
ipse p. f. r. m. r. tunc
nõ poterit. aliena-
re puta libratē re-
liquēdov legādo
r. C. Alienare. lar-
ge accipe. vt. r. f. e.
s. f. marit⁹. l. f. ac.
Quod si ultra
plantū est: s. z. si tra-
tunc corrigit. p. r. i.
mū sup. otis. l. rñ.
vt i. totū vt saltim
i manumissio. de
q. sola h. repetit nõ
d alienatõe. vt dic
statiz. f. lapso tpe.
vt. f. si puat⁹. s. f. i.
vt tertio nõ d. z. sic
ri vt. s. factū itñ i. z.
vt h. c. sic. f. q. n. ap.
fir. l. i. s. b. i. d. u. i. u. s.
Sed si mari-
tus. p. f. accu-
sare. adulterem vt ēt
filiā. r. sic pñt filiaz
accusat. vt et. C. q. accusa-
accu. h. pos. l. ppf. re pōt.
Dimissio. i. si
ue viruz ipsa: siue
vir eā reuocet.
Pena. vt de-
portatiõē nec illa
suat l. euz affectio
nē. vt. C. d. rep. l. i.

filia pñt
accusat
re pōt.

Liber Secundus

Questus est reus i. accusatus. accur.
pl. als pl. als puus. r facit. C. ad. l. iul. ma
se. l. fi. r. j. de accu. l. ex iudicio. r. s. de manu. q. pene.
Liberu. imo j. vt. s. de ma. vin. si pr. So. hic subdu
cebatur qdmi adulterij. vel hic mutauit volutate ibi no:
vel hic mior erat
filius: ibi non.

I cu. de bea
tur. suo mi
noris a se minore
e Alienatio. fa
cta eade. l. r. facit
s. b. ma. cas. i. pn.
et de ma. vi. si ro
gar. in pn. sec. si
no oberef. vt. s. e.
l. si qs integris. s.
minor. Itz facit
C. de fideico. lib.
l. minor.
Intelliget. r
facit. s. eo. si qs. s.
minor.
Hac lege. eli
asceta. vt l. si. qui
ma. no. pos. in pn.
Ex ca. et sic
largissime. vt. r. s.
si cer. pet. l. i. r. in
aut. de fideiuf. s.
etia absolute. r. j.
de pb. si. creditor.
i. Debere. qd
lz. vt. s. e. l. in fran
dem.

Diu/ di
uerfa te
pora si
gnificat

Decenio. diu
pro decenio. sic. j.
de acq. pos. l. iij. s.
si seru. sic etia di
rim. diuturni mo
res. r. diuturna co
suetudo. qnqz pro
dnquenio ponit:
vt. j. de sepa. l. i. s.
q. b. dicti. qnqz p
anno. vt. s. de suc.
edic. l. i. s. largi.
qnqz p biennio: vt
s. loca. l. domi. et
facit. s. de p. m. pe.
promissor. vbi de
decē dieb. st. r. s.
qd cu eo. sed et si.
s. pe.
Collata. scz
debito.
Aliqui. credi
tori.
Ex conditioe.
scz i. debiti.
Manumiserit. qd pot. vt. s. de ma. vin. si pater. ac.
I puatus. a populo. als appellans. et tuc facit
C. qui ma. no. pos. l. diuosi. et de pe. l. decurion. r
De appel. si constat. als est a villico. s. populi. r. tuc idem

vel die qd ab ipso seruo qd villic erat: r tuc facit. s. e. l. i.
le. sed ip est j. s. q. me. ca. l. meti. s. idē pponi. Sol. ibi
ab extraneo puato fuit coact. vt ibi notau.
Castigaretur. s. seruis.
Voluntas. dispositus. s. enucliatua fuit: p qua non
datur libertas: vt
hic. r. C. de testa.
mi. l. ex his. et de
test. s. ba. s. arg. s.
s. de costi. pec. l. i.
cius. Itz ar. s. in
sti. de adop. in fi.
sed expone vt ibi.
Itz dicit hic qui
da qd hic seru. sit
detegit hmoi col
lusionē p. l. j. b. col
lu. dete. l. i. sed ibi
fuit lata etiā sen
tentia.
No testamē
ti. vt si non potest
tuc manumiri de
speret de liberta
te per hoc.
Sed cōpeten
tis. qd e a die ad
te hereditatis. vt
C. de cadu. tol. l. i.
s. in nouissimo. si
g tunc cesser tēp.
prohibitionis erit
liber. als non erit
vel die suo cōpe
tentis. i. in q tran
sierit tempus pro
hibitionis: vt qn
eoz illud sit fiat
liber. vt. s. e. l. q. si
intra. fm vna ex
positionē. et facit
s. de her. insti. ser
uis alie. s. q. fidel
commissaria.

Si volutate pa
tris filius manumiserit. siue
pater sine filius sciat soluēdo
patrem non esse: libertas im
pedietur. Idem.
I p uatus coact. a po
pulo. manumiserit. qz
uis volutate accōmodaue
rit: tamen non erit liber. nam
et diuus marcus phibuit. ex
acclamatione populi manu
mittere. Item non fit liber si
mentitus dñs ne a magistra
tibus castigaretur. dicit esse
liberum: non em fuit volūtas
manumittendi. In his qs
intra certa tpa nō licet manu
mittere: si testamento accepe
rint libertatem: non testamen
tis facti: sed competētis liber
tatis tempus inspiciendum
est. Idem.

I mortis tempore sol
uendo sit hereditas: si
tamen cum aditur deserit eē
soluendo: libertas a testatore
in fraudem creditorū relicta
non cōpetit. nam sicut aucta
hereditas prodest libertatib.
ita nocet diminuta. Si is
cui libertas relicta est iussus
sit heredi dare tñ quanti est
et liber esse: videamus an ad
huc sit fraus creditorū: quia
heres mortis causa acceptu
rus est: an vero si alius p eo
vel ipse nō de peculto det nul
la sit fraus. sed et si heres lo
cuples sit non proficit ad li
bertatem: nec qui dat pecun
iam prodesse potest. Idem.

Impetit libertas da
ta ab eo qui postea ser
uus ipse pronuclatus est.
Idem.
Impetit. postea seruis. factus ex aliqua noua ca
non aliter fm Jo. sic est non teneret manumissio
vt in p. r. ar. q. vt. C. de his qui a nō do. si nō p. p. t. et. l.

Mortis cau
sa. hec appellatur
mortis ca capio:
r pro hoc. s. b. dos
ca mor. qui p. cio.
s. fi.
Accepturus
est. q. d. non p. p.
cio serui.
No proficit.
vt. s. eo. cum hē

Mortis cau
sa. hec appellatur
mortis ca capio:
r pro hoc. s. b. dos
ca mor. qui p. cio.
s. fi.
Accepturus
est. q. d. non p. p.
cio serui.
No proficit.
vt. s. eo. cum hē

Mortis cau
sa. hec appellatur
mortis ca capio:
r pro hoc. s. b. dos
ca mor. qui p. cio.
s. fi.
Accepturus
est. q. d. non p. p.
cio serui.
No proficit.
vt. s. eo. cum hē

Mortis cau
sa. hec appellatur
mortis ca capio:
r pro hoc. s. b. dos
ca mor. qui p. cio.
s. fi.
Accepturus
est. q. d. non p. p.
cio serui.
No proficit.
vt. s. eo. cum hē

Mortis cau
sa. hec appellatur
mortis ca capio:
r pro hoc. s. b. dos
ca mor. qui p. cio.
s. fi.
Accepturus
est. q. d. non p. p.
cio serui.
No proficit.
vt. s. eo. cum hē

et. C. ne de sta. defun. l. i. et facit. C. de sen. et interlo. l. i. s. 3. quidam in seruo manumittente hac intelligit vt lz ipse seruus pncipiet no nocet manumisso nisi et ipsi fiat qstio. s. 3. eotra ab solutio manumittens pferet manumisso, vt arg. ad legem iul. de adul. denunciafle. s. fi.

Seruo. no pot. vt r. C. de his q a non do mino. si non pro pueritate.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Si. domino serui.

C Confirmat. immo videt q sic. vt. C. de libe. cau. si ab eo. tra. Sol. vt ibi. et eodē modo sol. contra. J. de libe. cau. filii. J. de tra. J. de cōdi. in. si. mulier. Si. S. 3. q ibi tenet ex volūate dñi. r. testatoris fuit. J. de est cōtra in eo qui rē alienam obligat r dño succedit. q. pfirmat pign. vt s. de pig. act. rem alienā. r. s. ad ma cedo. l. s. iulian. s. s. et si fili. J. de eo q fundi dotale vel rē futiuā vēdi dit. r. succedit vxo ri vel dño. vt. J. de v. i. cap. l. cum vir. J. de est cōtra. s. de p. di. inde. si no for tē. s. si fili. J. de cōtra. s. de euic. l. v. dicit. et. concor. suis. Solu. ad oia p. dicta q hec p. m. illas. vt lz no pfirmet libertas si tñ velit renouare qui dedit per excep. repellatur. s. qui. dam dixerit hoc speciale in libertate. argu. C. de euic. si tibi. q. b. no placet quia no pro sed contra libertatis fauorem esset. r. facit. J. de regu. iur. l. penul.

C Non confirmatur libertas a ditione hereditatis si prius non fuerit a dño relicta. h. d. Idē.

Seruo alieno libertas no consentiēte dño data est: valere ex auctoritate iuris non pot. quis postea manumissor dño heres extiterit. nā licet et iure cognatiōis qui manumiserit heres extiterit: no ideo a ditione hereditatis datio cōfirmat libertatis. Idē.

Matrimonij causa manumitti a nullo alio an cilla potest: q. qui eā vxorē duciturus est. q. si alter eam manumiserit mīmonij causa: alter eam vxorē ducat: no erit libera: adeo vt nec si intra sex quidē menses eam repudiatā postea manumissor vxorē duxerit / liberā eam no fieri Iul. rī. quasi de his nuptijs senatus senserit: q. post manumissionem, nullis alijs interpositis secute fuerint. Pompo.

Quorator furiosi seruum eius manumittere non potest. Idem.

Semper in fraudem creditorum libertas datur ab eo q sciret se soluendo non esse: q. ut bene merēt hoc de disse.

Si quis habens creditores / plures manumiserit: no omniū libertas impeditur: sed qui primi sunt libe

S Non erit libera. nisi quid ergo partus erit in pendenti. **H** Danumissor. idē minor. **I** fuerint. sic. s. de pac. do. l. inter. s. fi. r. de cōdi. r. de mon. l. cū vir. r. J. de s. sig. plene habes l. l. boues. s. i. ar. contra. s. de iureiuran. l. qui per salutem.

ri erit: donec creditoribus suis soluat. quā rationem Iul. solet dicere vt vel duobus manumissis cum vnus libertas fraudetur: s. alterutrius no vtriusq. impediri libertate: et plerūq. postea scripti: nisi qm maioris precij sit is q ante nominatus sit: nec sufficiat posteriorē retrahi in seruitute: prior autē sufficiat. nam hoc casu se quēti loco scriptum solū ad libertatē puenturū. Papinia.

In fraudem creditorum testamento date libertates prioribus creditoribus dimissis: p. p. residuos alios creditores irrita sunt. Scuo.

Ignori obligatum seruum debitoris heres manumissit. questum est an liber esset. Rī. fm ea que pponeretur: si etiam pecunia nunc deberetur: non esse manumissionem liberum factum. Pau. solu. ta ergo pecunia ex illius voluntate liber fit. Hermoge.

Quod in fraudem creditorum manumittitur / liber eē prohibetur: siue dies soluēde pecunie tam cessit: siue in die vel sub conditione sit debiti. Diuersa causa ē legati sub conditione relicti. nā anteq. conditio extiterit: iter creditores legatarius iste non habetur. **U**ter oī alit cā creditoribus in hac pte lex elia scēta. pspicit:

ita demus. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Quorator. facit. s. s. ma. l. seruis furiosi. **S** Emp. facit s. de iur. pa. si libertus mīcor. et s. e. l. i. fraudē. ac. **S** i q. habēs creditores. puncta. Accur. n. Plures. s. seruos.

Primi sūt. s. manumissi.

Soluatur. l. adhuc solui possit.

Fraudel. l. deperat. 330.

S alterutrius. p. est l. r. r. videtur abidare.

Scripti. scilz serui no pcedit libertate dicit. vt s. de here. insti. l. q. soluēdo. et sic no. de ordine vt dicit. mus. s. s. fideicō. liber. gñaliter. s. si quis alienum.

Scriptum. l. i. berum. r. sic no. q. paup. = paup. p. def. vt. tas q. = r. C. s. epi. r. cle. l. q. p. def. si q. ad de. s. pe.

In fraudem. p. p. res. du. os. als. p. p. ter. no. uos: r. als. p. p. affi. duos. s. s. huc. l. J. q. in frau. cre. si q. s. cū hēret. Sol. distingue an pmi ex pecunia sequēti sūt dimissi vt h. an non vt ibi in eo. r. l. ait p. r. s.

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab eo. **S** i etiam. hic versus est py. littera. **E** r illi voluntate. vt. C. s. ser. pig. da. l. i. si creditoribus. r. s. s. here. l. si. pignori. sic etiā p. intelligi. s. s. fideicō. lib. l. gñal. s. si q. seruo. r. J. l. p. r. s. fi. r. no. q. b. ad initio no tenet firmat. ar. s. s. e. si fuo. et facit. s. e. l. fusi. Ac. **U** i in fraudē. no habet. vt. r. J. s. ne. r. ob. is cui. sec. si est pur. q. tūc est creditor cui debet. vt. J. p. r. no. r. C. q. l. iij

Seruo. r. l. papinian. vel hic oēs pposuit fraudare lz pmo illos q. postea soluit: tibi no. vel hic in fideicō. libertate: tibi directa. vt. C. q manu. no pos. l. i. r. fi. Ignori obligati. spāl. vt. C. s. ser. pig. da. l. ab

Liber Secundus.

manumittit. nō pot. l. i. Jtē hoc accipe si nō sit legatus qui manumittitur: tunc enim impeditur. vt. J. generalit. §. i.

A fiduciā commissariū. pur. un. vt. no. §. p. i. x. §.

B pignori specialiter. vt. et. §. l. p. i. x.

C sine p̄sensu. sed cū cōsensu sic. vt. C. de ser. pig. da. si vt. p̄ponis.

D Libertati. se-
cus hic et in sequē-
ti casu si eēt adul-
tus. vt. §. de ma.
vin. l. ij. r. l. iij. §.
fi. que sunt p̄tra.

Heres seruū
ip̄sū testatoris.
aut etiaz h̄fdis. §.
tunc dices nichil
egit. r. quomin⁹ le-
gatus teneat. Jo.
vt. det. estimatio et
libertas valeat vt
in p̄trarijs. vt. l. iij.
de leg. §. si res. in
fi. et. §. de lega. i. si
q̄s inquilinos. §.
cū seruū. Et in ar.
p̄tra. l. si heres ge-
neraliter. et. §. de
leg. ij. si heres rez.

Jte videt̄ p̄tra. §.
ad trebel. q̄dā §. si
q̄s filiū. §. ibi sub
cōditione erat le-
gat⁹. hic pure. q̄d
non placet. vt. J. l.
p̄ri. §. si. r. ibi sol-
uis. Accur.

Rationē. vt. r.
arg. J. de h. ob. l. si
seruū. §. de illo. §.
arg. p̄tra. §. de con-
di. l. de. l. in s̄fima.
§. si seruū. sed dic
vt. ibi. Accur.

Generalit. est
debitor. idē
de speciali. vt. C.
de pig. acq. pign⁹.

Consequi potest. in hoc differunt vt. hic. r. §. e. l. pi-
gnori. r. C. de ser. pig. da. l. ab eo. Accur.

Pleno iure. vt. §. de rei ven. l. non ideo. sed argu. cō-
tra. C. cōmunia de lega. l. si. §. sed quia. Accur.

Consequi potest. vt. et. §. eo. cum is. r. l. si optio.
l. Inturia. quia existente cōditione nō potest v̄dica-
re liberū factū. r. est hec ratio q̄ potest alienari penden-
te cōditione iure isto. vt. §. de lega. i. l. seruo legato §. i.
r. d. l. cōmunia de lega. sed nō manumitti vt. hic dicitur.

Idē et si heres pendēte cōditōe faciat locū religiofum.
nā non potest. vt. §. de religio. l. si locus. sed videt̄ q̄ pos-
sit interim manumitti. vt. J. de actio. r. obliga. l. is qui. et
§. ad trebel. l. quidāz. §. si quis filium. sed plene solui. §.
de manu. l. seruū.

Iquis. ex p̄stitutione. vt. C. si man. ita fue. ali. l. ij.
§. C. sum. libertum.

inter quos q̄dē fideli cōmissa-
riū quoz esse placuit. **P**ti-
gnori dat⁹ seru⁹ ante q̄ debi-
ti nomie satisfiat sine cōsensu
creditorū manumitti nō potest: s̄
pupilli creditor. citra tutoris
auctoritatē cōsensu nichil li-
bertati p̄dest: sicuti nō p̄dest
si fructuari⁹ pupill⁹ manumissi-
sioni similē p̄sentat. **D** au.

Heres seruū p̄p̄tū quez
testator legauerat ma-
numittēdo nichil agit: q̄ sciē-
tie vel ignorātie ei nullā pla-
cuit admitti rationē. **G** aus.

Generaliter pignori dat⁹
seruus sine dubio pleno
iure est debitor: r. iustam li-
bertatē ab eo cōsequi potest si lex
elascētia nō impediāt liberta-
tē. l. si solvēdo sit: nec ob id cre-
ditores videantur fraudari.

Sub p̄ditione seru⁹ legat⁹
pendēte p̄ditōe pleno iure he-
redis est: s̄ nullā libertatē ab
eo p̄sequi potest: ne legatario
iniuria fieret. **I** p̄. als. Jul.

Si quis hac lege seruū
emerit vt manumittat:
deinde nō manumittēte eo ser-
uus ad libertatez puenerit ex
p̄stitutionē diui marciā pos-
sit vt ingratū eum accusare vi-
deam⁹: r. dici potest cū nō sit ma-

O hoc ius. reuocandi in seruitutem. sed quo ad alia
est patronus vt quo ad successione. vt. §. de suis et le-
git. here. l. iij. §. is plane. Item vt nō vocet in ius sine ve-
nia. vt. §. de in ius vocā. sed si hac lege. in prin. Item in
legitima tutela. vt. §. de leg. tute. l. iij. §. i. que sunt argu-
contra. r. his mo-
dis itellige quod
est. §. de iur. pa. ser-
uum. §. fi.

Ac si manu-
missim. et sic ac-
cuso. vt. §. de ma-
nu. l. si p̄sentente.
Accur.

Poterit ac-
cusare. nā ipse est
patronus. vt. r. §.
de iure patro. ser-
uum a filio. in pn.
et de suis r. legit.
l. iij. §. miles.

Persecutat.
perditur autē ius
patronatus mul-
tis modis. vt. no.
C. de bo. li. l. si. fi.
Accur.

Comiseric. f.
ingratitude. **E**um. liber-
tum.

Consensum.
immo videt̄ q̄ nō
exigatur aliozum
consensus: cū qui
libet in solidū sit
patronus. vt. §. §.
ri. nup. l. filio. et. l.
ill. §. de assignā.
liber. si ex duo =
bus. que sunt con-
tra. §. de omni fi
scz. offensorū fm
p̄. §. quid si ak =
quis de inoffen =
sis non vult cōsen-
tire. Item an re-
uocatur in serui-

Questitū est si libertā pa-
tronus tureturando adegisset
ne ea liberos impuberes ha-
bens nuberet: quid iuris esset
Iulianus dicit nō videri con-
tra legē elascētā fecisse eum
qui nō perpetuam viduitatez
liberte inlunxisset. **I**dem.

tutē etiam aliozum quos non offendit p̄pter vni⁹ offen-
sum. Item assume hic argu. in causis feudorum.
Eum. libertum. Accur.

Posse. possunt enim esse non eiusdem gradus pa-
tronus: et alterius patroni filius. vt. §. de leg. tute. l. iij.
verum hoc ius reuocandi in seruitutem vltra filiū non
procedit. vt. r. J. de h. sig. l. sciendū. l. i. tutela sic. vt. d. l. iij.
de legit. tutela. Accur.

Solum etenim. vt et no. §. deri. nup. filio. §. fi. r. l. iij.
de assignā. liber. §. fi.

Questitum. non perpetuam. secus si perpetuam. vt
§. de in ius vocā. ad optiū. §. sed si ad. §. idē vide-
tur r. si ad temp⁹. vt. J. de suis et legit. l. intestato. §. si q̄s.
q̄ est p̄tra. Sol. hic p̄pterea leuiter tolerat q̄ grā liberorū
liberte nuptias p̄hibuit eis i p̄uberib⁹ existētib⁹. **A**zo. r.
facit. §. de iure pa. l. adigere. §. §. i. r. J. l. p̄ri.

S non voluntate eius. s. patroni. **S** idipsum. q. non remittit. sed ex eo q. se igno- rante est exactus non incidit vt in contrario. f. de iure pa. l. q. uia. s. si si ignorate. unde remittendo non incidit vt hic. **O**bligare eos. s. prohibentur inuitos nisi propter inopiam. vt. C. de ope. li. l. i.

Consequet. libert. vt perdat patronus p. rata. bu. quaz p. deret. si ab initio erigeret mercedez. vt. s. de ope. li. que oneranda. r. hoc si habes p. rem. alio pre- cisi et t. sic dic hu- iusmodi ope no co- sequit patrono. vl- lum precium: sed deinceps. s. quod est ei spote soluti no reuocatur. r. fa- cit. s. mandati. l. si remunerandi. in prin. r. s. fi.

Promissit. al- ternatiue.

Non p. tinet. quoniam no pre- cise ad summam re- netur vt subicit. vt. s. de iur. patro. adigere. s. q. stipu- latus est. sed arg. contra. s. de codi. in h. que sub con- di. s. sed si sub iur. risurandi.

C et merce- dem. q. est prohi- bitum.

E am. s. mer- cedem. q. d. etiam si esset stipulatus ab alio nomine li- berti es mercedez operari p. inde ha- betur ac si a liber- to vt p. dat. r. rata. vt. d. l. s. de ope. li. l. que onerande. et. C. de ope. li. l. si qua. vbi plene de hoc dicit. r. facit. s. proxi. s.

D e iure au. anu- dictum est. s. q. l. ter ex seruitute ad libertatem serui perueniant: nunc qualiter ad quasi in- genuitatem. et dicuntur sic: quia olim liberti no poterant ferre anulos nisi ipetraret. vel dic verius vt no. C. e. l. i. q.

Nter. libertus acceptit. quia honor ei au- getur no coditio mutatur. vt. s. de codi. et demon. l. falsa. s. sed si cui. r. no. variatione admitti. na quo ad qd est libertus: quo ad quid non. sic. s. de excu. tuto. l. cu ex rati de. r. s. de colla. bo. l. non unq. in prin.

D uersum. vt ei alimenta non debeantur.

S non voluntate patroni is qui in eius potestate sit iusturandū adegerit: vel stipular? fuerit ne nubat: nisi id patronus remittat aut libera- uerit liberta: incidit in legē. vi debet em idipm? dolo malo fa- cere. **N**o phibent hac lege elascencia patroni a libertis mercedē capere: sed obligare eos. itaqz si spote sua libert? mercedē patrono p. stiterit nul- lū legis hui? p. missi cōsequet?.

S q opas aut in singulas eas certaz summā p. missit? ad hāc legē no p. tinet? qm opas p. stado pōt liberari. **I**de oca uen? pbat: r. adijcit obligari si bi libertū vt r. mercedē opa- rū capiat: r. is intelligit q hoc solū agit vt vtiqz mercedē ca- piat. etiā si sub titulo operariū eam? stipulatus fuerit.

D e iure aureorum anulorum. Titu. r.

Non tollit ius annulorum li- berto relictoz. p. p. melioze et? conditionem factam. Dapi.

Nter cete- ros alimē- ta libto re- licta no id- circo no de- bent / quia ius anulo- rum aureoz ab imperatore li-

Iudicatus. colludente illo patrono cum quo liti- gabat.

Ticus. abs terti? erāt em tres patroni: vn? q col- lussit: alius q collusione detexit. ali? q alimēta reliquit.

Bhificiū. q. ante q. serat. r. habes idem. l. l. pri. Ac.

Bert? acceperit: diuersum? in eo pbatur qui iudicatus? inge- nuus collusionē p. aliu patro- nū detecta cōditioni sue red- ditus alimenta sibi q tertius? patronus reliquerat p. beri de- siderat. hūc em bhificiū? anu- loz amittere placuit. **I**dem.

Intra quibz annos? p- ingenuitate sentētia di- cta? rescissa fuerat: dictum au- reoz anuloz beneficiū qd an- te sentētia? pro ingenuitate di- ctam acceperat: ac deposuit? no restituisse? rudi. **M**arcel.

Diuus comodusetiam ius anulorum aureo- rum datum ademit illis qui in- uitis aut ignorantibus patro- nis acceperant?.

Etia? femine ius aureo- rum anuloz impetrare possunt? et iura ingenuitatis impetrare: et natalibus resti- tuti poterunt. **D**au.

Qui ius anulozū aureo- rum impetrauerit / vt in- genus habetur? q. ab he- reditate eius patronus no ex- cludatur. **A**lpa.

Libertinus? si ius anu- loz aureoz impetraue- rit: q. iura ingenuitatis sal- uo iure patroni nactus sit: ta- mē ingenuus intelligit: et hoc diuus adrianus rescipit.

Qui ius habet. quo ad multa. primo vt habeat tu- dē ingenuum qd abs non haberet. vt. s. de excu. tu. l. cu ex oratione. **I**te quo ad honores. vt. C. ad legem viscel. l. i. in prin. **I**te contrahit matrimonia cū nobili- bus qd patet quia uiuit vt ingenuus. vt. s. de ope. libe. l. i. q. in pn. ecōtra in multis vt libert? pmo i cōtratabu. vt subicit. r. d. l. de oper. liber. l. i. q. **I**te vt p. ticipet lega- to libertis relicto. vt. s. co. l. i. **I**te vt no vocet in ius sine uenia. vt. s. de in ius vocā. sed et si s. patronū. **I**tem tor- quetur pro cede dñi vt alij liberti. vt. s. ad sp. l. i. idēz erit. r. de talibus dicit. l. sequens. sed hodie omnes sunt

Libertinus. dic vt. s. l. proxi.

Stra quibz annos. naz postea non audia- tur. vt. f. de collu. dere. l. i. et de libe. cau. l. q. de liberta- te. s. fi. **P** dicta. p. col- lusione. **R**ecur. **Q** deposuit. p. hoc q. fecit se iudi- care ingenuum. **R** retinuit. se. sic ergo senten- tia pro se data si- bi nocet. r. sic cō- tra. f. de excep. r. i. sibi no- iudi. l. euidenter. cet. **S**ol. mag. suavo- lūtas p. sententia ei nocuit. cū eni pe- tuit ingenuitatem r. habuit videt re- nūciasse iuri anu- aureo. vt. r. s. l. p. xi. et ar. s. de codi. inde. l. seruo. r. C. de ingenu. manu. l. i. an. fi. r. eodē mō pōt solui. C. de le- gi. r. codi. l. q. fa- uore. vt et ibi no- tauit. **I**te arg. con- tra. s. de iof. test. l. nichil. s. si cū fili? **D**iuus. acce- perat. sic. f. ti. l. i. p. s. fi. r. C. de auc. pre. l. fi. r. f. ad legez viscellū. l. i. **R**ecur. **E**tiam. impe- trare p. t. qd ualet ad mīmo- nis: licet no ad ho- nores.

Varia- tio q. q. admitti- tur.

De natalibus restituē.

De natalibus restituēdie. Hoc plenē ingenuitatem inducit. vt. l. interdū. in fi.

Principe. affirmauerat. et postea aliq̄ iure suū factū mānuissit. alio si esset igneū qd̄ peteret
Mar. est. et ita seruū est. et facit. C. si p̄tra

ius vel vtil. pu. l. q̄. r. l. et si legib⁹. et d̄ his q̄ a nō do. l. fi. et de diuer. re. l. fi. Quid aut̄ si dixit se natū genuū et seruū postea factū manumissus. vt tenere cōcessio cū sit p̄nceps idē cōcessurus si vey dixisset. vt arg. p̄ C. si p̄ius vel vti. pu. l. l.

Interdū et si sui nati sint. No. p̄ py. q̄ dixit l. eo q̄ nascit̄ igneū us et postea fact⁹ seruus manumissus h̄f̄ locū h̄fic̄ tu. p. l. i. hui⁹. ti. et q̄ de natalib⁹ restitu. h̄ Jo. et nos p̄ vt etiā nat⁹ seruus et p̄ ea mānuissit̄ ip̄teret. vt hic. s̄ existēs seruus nō. vt. C. de p̄ci. impa. offe. l. i. d̄ C. in iūto. de iure naturali. vt l. fi. de iure natu. s̄ ius aut̄ gentium. Accur.

Uenire. vt et s̄. de bo. li. l. etiaz. s̄. i. r. C. de bo. li. l. h̄. ac.

Cōsentiente. vt. l. e. l. pe.

Uerū. vt. r̄. vt. C. d̄ n̄p. s̄p̄ialis. s̄. itaq̄ cū. et arg. C. de cri. mi. sacri. l. sacre. l. s̄. i. ac.

Ec filio. p̄tre mortuo. et facit. l. i. p̄iori. et s̄. eo. l. interdum. in fi. et. s̄. titu. l. i. diuus. ac.

Artono. debet. non ergo potest p̄nceps rem p̄uati vendere eo inuito. vt es. s̄. l. p̄. r. s̄. ti. i. l. diu⁹. et. C. de p̄tra. iudi. l. i. in medio.

De natalib⁹ restituēdis. Titu. xj.

Principe natalibus suis restitū eū q̄ se igneū natū p̄ncipi affirmauerat si ex ancilla nat⁹ est n̄chil videri ip̄etrasse. Mar.

Interdū et si seruū nati sint ex postfacto iuris inuentu ingenuū sūt. vt ecce si libertin⁹ a p̄ncipe natalib⁹ suis restitū fuerit illis ei vti q̄ natalib⁹ restitū / in q̄b⁹ in intio oēs hoies fuerūt. nō in quib⁹ ipse nascit̄ cū seru⁹ natus est. et hic est q̄stū ad totū ius p̄ncipis. p̄inde habet atq̄ si ingenuus nat⁹ est. nec pat̄nus ei⁹ p̄t ad successiōē venire. Ideoq̄ impatores nō facile solēt quēq̄ natalib⁹ restituere nisi consentiētē p̄ono.

Aeris an igenū s̄. e. tatis iure vtrūq̄ is quē sanctissim⁹ et nobilissim⁹ impator natalib⁹ suis restituit. sed ea res nec dubitationē h̄z. nec vnq̄ habuit q̄n explozati sit ad oēm ingenuitatis statū restitū eū q̄ isto beneficio p̄ncipis vtratur. Paul.

Ec filio p̄ncipi inuito libertin⁹ natalib⁹ suis restitū potest. qd̄ em̄ interest ip̄o p̄ono an filio ei⁹ fiat iniuria. Mod.

Artono p̄sentiente d̄z libertus ab impatore natalib⁹ restitū. ius em̄ p̄ncipi b̄nficio ip̄etrato admittit. Libertinus q̄ natalib⁹ restitū est p̄inde habet atq̄ si ingenuus fact⁹ medio t̄pe maculā seruitutis non sustinisset.

Liber Secundus

nisi ob publicā vtilitatē. vt. s̄. de offi. p̄cto. l. barbari. in fi. et de iure fisci. l. diuus. sed argu. cōtra. C. de quadri. p̄scrip. l. fins. in prin. sed eam expone vt ibi.

Non sustinisset. vt. r. s̄. eo. interdum. in fi.

De liberali causa. Supra dictum est de libertate p̄standa. nunc de ea tuēda. quod sit per causam libes ralem. siue quis in libertatem p̄clamat. siue in seruitutem petatur.

Principe. qd̄ is q̄ in possessio ne seruitutis est litigare de p̄ditōe sua nō patit. q̄ forte sibi suo q̄ generi vellet aliquā iniuriā inferri. in hoc casu equum est q̄busdā personis dare licētā p̄ eo litigare. vt puta parētū qui dicat filiū in sua p̄tate eē. nā etiā si nolit fili⁹ p̄ eo litigabit. sed et si in p̄tate nō sit / parētū habet hoc ius. q̄ sp̄ parētis interest filiū seruitutē non subire. versa em̄ vice dicemus liberis parētū etiā inuito eandē facultatē dari. nec em̄ modica filij ignominia est / si parētē seruū habeat. idcirco visum est cognatis etiā hoc dari debere. Paulus.

Uonia seruitus eorum ad dolozē n̄m iniuriā q̄ nostrā porrigitur. Alpia.

Mplius puto naturalibus quoq̄ hoc idē prestādū. vt parēs filiū in seruitute questū et manumissū possit in libertatē vendicare. Militi etiā pro necessariis sibi personis de libertate litigare permittitur. Cū vero talis alius nemo est qui p̄ eo litiget. tunc necessari⁹ est dare facultatem etiā matri vel filibus vel sororibus eius ce terisq̄ mulieribus que de cognatione sunt. vel etiā vxori adire p̄tore. et hoc indicare vt causa cognita et inuito et succurratur. Sed et si libertū meum vel libtā dicam. erit idem dicendum. Status.

Uonia seruitus eorum ad dolozē n̄m iniuriā q̄ nostrā porrigitur. Alpia.

Mplius puto naturalibus quoq̄ hoc idē prestādū. vt parēs filiū in seruitute questū et manumissū possit in libertatē vendicare.

Militi etiā pro necessariis sibi personis de libertate litigare permittitur. Cū vero talis alius nemo est qui p̄ eo litiget. tunc necessari⁹ est dare facultatem etiā matri vel filibus vel sororibus eius ce terisq̄ mulieribus que de cognatione sunt. vel etiā vxori adire p̄tore. et hoc indicare vt causa cognita et inuito et succurratur. Sed et si libertū meum vel libtā dicam. erit idem dicendum. Status.

Mplius puto naturalibus quoq̄ hoc idē prestādū. vt parēs filiū in seruitute questū et manumissū possit in libertatē vendicare.

Militi etiā pro necessariis sibi personis de libertate litigare permittitur. Cū vero talis alius nemo est qui p̄ eo litiget. tunc necessari⁹ est dare facultatem etiā matri vel filibus vel sororibus eius ce terisq̄ mulieribus que de cognatione sunt. vel etiā vxori adire p̄tore. et hoc indicare vt causa cognita et inuito et succurratur. Sed et si libertū meum vel libtā dicam. erit idem dicendum. Status.

Mplius puto naturalibus quoq̄ hoc idē prestādū. vt parēs filiū in seruitute questū et manumissū possit in libertatē vendicare.

Militi etiā pro necessariis sibi personis de libertate litigare permittitur. Cū vero talis alius nemo est qui p̄ eo litiget. tunc necessari⁹ est dare facultatem etiā matri vel filibus vel sororibus eius ce terisq̄ mulieribus que de cognatione sunt. vel etiā vxori adire p̄tore. et hoc indicare vt causa cognita et inuito et succurratur. Sed et si libertū meum vel libtā dicam. erit idem dicendum. Status.

Quidē. i possessio ne seruitutis. Idem ec̄tra si de libertate trahitur ad seruitutem. vt. s̄. eo. benignus. Accur.

Parenti. l. patri.

Inuito not. sic. s̄. quando appellā. sit. l. h̄. s̄. si is qui. et de appella. l. non tm̄. et s̄. de separatio. l. i. s̄. s̄. si quis su spectum. in. fin. s̄. r. s̄. de mino. l. pa tri pro filio. i. p̄i. regulariter contra. s̄. de p̄curs. l. pomponius. in. fine. ac.

Nec em̄ modica. sed magna. Accur.

Uoniam eo rum. ad omnes refertur superiores et iunge superioribus et inferioribus.

Mplius naturalibus. p̄rentibus.

Militi. speciale. regulariter contra. vt. C. de p̄curs. l. qui s̄pendia.

Necessariis. id est vtile. et facit s̄. de p̄curs. l. se minis.

Sed et si libertum meū. vt

Uonia seruitus eorum ad dolozē n̄m iniuriā q̄ nostrā porrigitur. Alpia.

Mplius puto naturalibus quoq̄ hoc idē prestādū. vt parēs filiū in seruitute questū et manumissū possit in libertatē vendicare.

Militi etiā pro necessariis sibi personis de libertate litigare permittitur. Cū vero talis alius nemo est qui p̄ eo litiget. tunc necessari⁹ est dare facultatem etiā matri vel filibus vel sororibus eius ce terisq̄ mulieribus que de cognatione sunt. vel etiā vxori adire p̄tore. et hoc indicare vt causa cognita et inuito et succurratur. Sed et si libertū meum vel libtā dicam. erit idem dicendum. Status.

et. C. eo. p̄ncipaliter. Accur. s̄. s̄.

Liber Secundus.

Cognitio usufructuario dat. vt aduers^o ipm fusi de libertate litiget siue sol^o siue cū pprietario. vt
b Ad eūdem. vt r. l. pr. (hic. r. l. pri.
c Dicit. seruo pendente se liberū contra vtrūq.
d De varie. hoc plane est verū si pmo. p libertate p-

nāciatur: qz pū-
dicat petitiōi alte-
rius. vt. s. dolo.
l. si dolo. r. l. eo. di-
ui. si autē p seruuz
pro vno pūciat
qz prohibet etiā
alterū dñm agere
cū non faciat ius
sua. pprietatē si-
cut sūa libertatē.
s; adhuc pōt dici
idē qz cū in solidū
sit. pūciat^o alte-
rius seruo iā non
pōt se dicere libe-
rū. sec^o si partē tm
alter obtinisset:
qz adhuc possz di-
cere se libere. vt. s.
proxi. rñ. arg. l. eo.
duobus. in fi.
e Ab eodē. qui
nūc dñi vēdicat
f Mar^o sit. et q
pignori sibi datū
dicit.

g parit. cōsi-
stant. lite nō
dū ptestata. alio nō
possz recusari qd
i. dicit. vt. C. d. u-
ris. om. iud. nemo
h. **Alteri^o. f. ab
sentis.
i. **Alteri^o. f. p-
sentis.
k **Supuenerit
qz absens erat.
l **Ad eūdem iudicē.
vt. r. s. e. l. cog-
nitio. in fi. r. ar.
s. de qb^o re. ad eū-
dē i. ea. l. i. r. C.
arb. tu. oēs. et fil
et se patim qz pht
agere. sic. l. de vi r
vi arma. l. si de fū-
do. et. l. de fur. l. in
ter oēs. s. si seruo.
et. l. furruam. r. l. fullo. s. frugib^o. et. s. eo. cognitio. l. pn.
m. **Quis iustā cām. sic. r. s. de arbi. nō distinguem^o. s.
cū qdā. r. l. licet. Et nō. hic duo arg. pmo ordinariū. f. p-
sūdē recusari. Itē qz recusatiōis debeat expmī. sed in
vtrōqz dic contra. vt no. C. de iudi. apertissimi.
n **Dicant. p parte nō in solidū. vt. s. l. pri. s. l.
o **In vtrōqz casu. f. qñ fructuari^o cum proprietario
et qñ duo de proprietate.
p **Post ei. f. dicto. Accur.****************

Cognitio de liberali cā
usufructuario^o dat^o ēt
si dñs qz velit: hoc est q se do-
minū dicit mouere stat^o pzo-
uersiā. **S**i plures sibi dñiū
serat vēdicēt dicētes eē cōem
ad eūdē iudicē mittēdi erunt:
et ita senatus cēsuit. Letex si
vnuqzqz suū esse in solidū nō
in partē dicat: cessat senatus
consultū. **N**eg^o em timor est
ne parte^o in iudicio iudicet: cū
vnuqzqz in solidū dñitum sibi
vēdicet. Sed r si alter vsum
fructū totū / alter pprietatem
sibi vēdicet. itē si alter dñitum /
alter pignoratū sibi dicat / idē
iudex erit: r parat refert ab eo
dem: an ab alio ei pignori da-
tus sit.

S pariter aduersus eū
qui de libertate litigat consi-
stant^o fructuari^o et pprietari^o
fieri pōt vt alteruter absit: q
casu an pñt soli permittur^o sit
pzo: aduersus eū agere dubi-
tari pōt: qz nō v; alteri^o collu-
sione aut inertiā alterius ius
corūpti: s; recti^o dicitur etiam
alterutri eoz permittēdū age-
re: vt alterius^o ius icorruptū
maneat. **S**i adhuc nondū
finito iudicio supuenerit: ad
eundē iudicē mittet: nisi iustā
cām^o afferat qre ad euz mitti
nō debeat: forte si eū iudicem
inimicū sibi esse affirmet. **I**dē
dicem^o et si duo pluresve dñi
esse dicant^o: et qdā pñt sint:
quidā absint: vnde i vtrōqz ca-

q Mel cōtra. f. si succubuit post alteri^o victoriū. et qd
subicit. J. vt cū omīno r. totū cōmpendit.
r Libertū in fraudem patrom libertus manumissit.
reuoat patronus. pōdest hereditibus in ea parte que
vtra tertiam patroni est.

su^o dispiciam^o an si is q pzo:
egerit victus sit: pñt ei^o q po-
sterior vicerit: vel cōtra id est
cū oīno alteruter vicerit pñt
etiā alteri: sicut pdest heredi
liberti^o q in fraudē pñt ser-
ui manumissi sunt. Si cui pla-
ceat pdesse: pñs ēvt eū idē pe-
tat^o exceptōi rei iudicate obij-
ciat replicatio^o. Si cui pzo pla-
ceat nō pdesse: is habebit se-
quētē dubitationē: vtrū id in
quo^o qz vici^o est nullus erit:
an et^o eē debeat cū q actuz sit:
an pot^o ei^o q vicerit^o. f. vt vti-
lis actio def^o et q vicerit: mint
me autē pzo: parti debeat vt
pro parte qz seruus sit. **U**lp.

Quod autē diximus in li-
bertate fuisse: sic est ac-
ceptiō ut non se liberū do-
ceat is q liberale iudiciū pati-
tur: s; in possessiōe libertatē si-
ne dolo malo fuisse. **Q**uid sit
autem sine dolo malo in liber-
tate fuisse videam^o. **N**ā iulia-
nus ait officē q se liberos pu-
tant sine dolo malo in liberta-
te fuisse: si modo se p liberts
gerant qzuis serui sint. **N**ā-
rus autē scribit eū qui se libe-
rum sciat dū in fuga sit nō v-
deri sine dolo malo in liberta-
te esse: sed simul atqz deserit
quasi fugitiuus se celare: r p
libero agere: tūc incipere sine
dolo malo i libertate eē: et efi-
eū ait qui scit se liberū: de si p
fugitiuus agit: hoc ipso q in fu-
ga sit pro seruo agere. **C**ai^o.

acqui. pos. l. iij. s. si seruus. Sol. l. i. mala fide gerebat se
pro libero. hic bona. vel hic est in possessiōe libertatē qz
tū ad cōmodū liberalis cause. Quātū vero ad cetera nō
vtrū: vel subaudi hic maxime si diu.
b In fuga. no. vt et. C. de pscip. lō. tēp. q p lib. l. i. r
C. vbi cā sta. l. i. r. l. de v. l. i. s. si seruus. r. C. de p
ba. l. vis eius. r. l. ligif. cōtra. Itē ex hac. l. f q aliquis
mutat sibi cām possessiōis. s; rñ. non mutat aliq de mo-
dis phibitis vel pmissis: s; tñ fidē bonā in malā. vel

f Petat. ab eo
dem seruo qui vi-
cit: vel dic etiā ab
alio petente q ob-
tinuit. ac.
t Replicatio.
doli. s; hec oppo-
sitio nō placz ma-
xime eo casu cum
pūmo agens suc-
cubuit: quo casu
nocet secundo a-
gēti: cum fiat ius
ex sententia vt di-
xi. s. l. pri. s. l.
v Id in quo.
pro parte ergo q
liber agebat non
in solidū vt dixi
cum ponis i duo-
bus petentib^o in
seruū eē iure do-
minij.
x Eius q vice-
rit. etiā in eo quo
altero petente est
absolut^o seruo et
non soluit ad ple-
num. quare dic q
ex toto liber erit:
etiā si vnum tm
vicit seruū: s; est
matio partis da-
bitur alteri victo-
ri: vt argu. l. eo. l.
duobus. et. l. s. ex-
ceptio. rei iudi. l.
iudicate.

Quod autē. di-
xit. s. e. li-
beri. s. h. facit. l. l.
igitur. s. potest.
z Marus autē.
corrigens iulia. f
parte q nimis lar-
ge dixerat.

a Tūc incipe-
re. Imo diuturni-
tas etiā temporis
v; transire. vt. l. d

Liber Secundus.

tenetur actiōe mādātū. vt. §. de edil. edic. l. cū mācipiū. §. circa. fm. §. 30. lz hic quidā p. traria ponant. vt dices. l. eo. nō solū. §. penul. in fi. r sic nō ob. cōtra. §. de iur. et fac. igno. l. iniquissimū. vel dic q non est p. rōsus aliū p. curator a dño: vel filius vel seruus a patre vel domno.

A Si peculiari. nō solū si noīe domimico emit lcer- tū. secus si certūz cū mādātū. vt. §. e. l. pri. sed cum pe- culari: tunc nō re- fert certū vel incer- tum. vt. §. de edil. edic. l. cum mādā- to. in prin. Accur. b. Potuitq. se- cus si non potuit: quia tunc p. sentia sua ei nō nocet. vt. §. de p. trahē. emp. l. in huiusmodi. q. est p. trā. arg. §. de nora. in delictis. r. fact. §. de vsuca. l. heres ei. §. pa- trem.

I A seruo. qui emit. Accur. d. Tale est. et nō p. sonarum: sed factorū diuersita- tem facit. Accur. e. Idem est. qd §. pri. in fi. dixi. lz nō omnino idem q: hic semp. scientia et ignorantia spectatur: ubi non nisi in casu ibi po- sito.

f Non compe- tit ei. procuratori. vel. i. michi dño. s. Denegāda. in pcuratorē: sed in vēditōrē nō da- tur fm quosdam.

vt. §. de edil. edic. l. cū mācipiū. §. circa. que est p. trā. sed certe ibi loquitur cum mādātū de incerto. nā imputatur pcuratori cū talē emit. hic autē mādātū de certo emen- do vt hic dicit. nō ergo tenet pcurator lz sciat liberum vel viciōsum. dicit ergo nō denegari dño vt directam ex- empto p. trā vēditōrē vbi emerit seruus. vel vtilē cū emit pcurator. §. 30. et fact. §. delinquo. si seruus. in fi. et q in frau. credi. l. si §. si procurator. r. §. de iur. iurā. iniquissi- mū r adde dīstricōne quā habes in. l. illa cū mācipiū.

I ntm. tenetur. in libertatē proclamans.

I Dedit. emptor. Accur.

U El permutauit. intelligēdus est. vt. et. §. de calū. l. si. r. ij. r. §. de edil. edic. l. debet aut. r. ar. de lega. l. nō quocūq. §. fundus. et. §. de her. ven. l. qd si vlla. et. §. de ver. sig. l. dedisse.

U El obligatus est. iunge illi legi in tm. in fi.

nocet. Plane si filius ignora- uit/ p. scit: adhuc dico repellē dū patrē etiā si peculiari nō- mine filius emit: si modo pa- ter p. sens fuit potuitq. filium emere prohibere. Pau.

I q mandato nro emit/ ta- le est: vt si certū hōiem man- dauero emi sciens liberū eum esse: lz is cui mādātū est igno- ret: idem est/ et non cōpetit ei actio. Contra autem si ego ignoraui: pcurator scit: nō est michi denegāda. Alpa.

I A tm ergo tenet/ q. truz dedit vel in q. truz obliga- tus est michi. s. in duplum: sed vtrū p. cū tm an etiā id qd pre- cio accessit duplicet videam/ r putē omne oīno qd propter emptōne vel dedit. Pau.

U El permutauit/ vel cō- pensauit eo noīe. nā et is dedit/ intelligendus est.

U El obliga- tus est: duplicari/ de- bere. Proinde si qd cuidaz ob hāc actiōne licito iure de- dit: dicēdū est in hoc edictum cadere duplū. Obligatū v/ ipsi vēditōri accipe debemus: vt alij obligatū. naz qd dedit siue ipi vēditōri: siue alij ex ius

M duplicari. aka duplicari. r aka in duplum. Accur.

n Ob hanc actionem. i. ob hunc actum.

o Licito. forte mediatori.

p Non pōt. veluti si creditor vēditōris sit delegat. vt. §. de nouatio. l. si qd delegauit. Nā aduersus vēditōrē

pōt se tueri exce- ptōne: cum em con- tra eū hēat actio- nem. vt. §. pri. §. multomagis ex- cep. vt. §. de supfi. l. i. §. qd ait p. r. r sic nō hz actiōne contra p. clamantē in libertatē: vt subijcit. et. §. de h. sig. l. creditores. r l. creditoz. r. l. de- bitoz. q. In quadri- pluz actionem. de qua vsq. mō dixi. r. Sciens. l. li- berum. f. Pro seruo ve- nit. i. vēditus est. Cig. et/ du- plum. hēc actio nulla ē alia q. illa q. p. euicōne in duplum da- tur. r ideo nō du- platur in ea omne interesse: s. tm p. cū: vt hic et. §. de euc. ex mille. sec. in supiori vbi oīa duplicant: r etiā dñotum. vt. §. l. illud. et. l. i. gatur. Accur. v. Alter eoz. si ue vēditōr siue il- le qui passus est se vēdi. et facit. §. ad legem aquil. l. itē mela. §. si plu- res. et. §. l. pri. §. fi.

U Tiaz et/ duplū qd qd p. p. ter emptiōez v/ de- dert: vel obligat. est: fm q id qd alter eoz/ exoluert nichil ad exonerādū altez p. trinebit: qz placuit hāc actiōne penalē esse: r ideo post annū non da- tur: nec cū successibus/ cum sit penalit igit actiōne que ex hoc edicto outur/ manumissio- ne/ nō extinguit/ rectissime dicitur: quia verū est auctōrē con- uentri nō posse/ postq. ad eū qui ad libertatē proclamauit perueniebatur. Alpa.

N s. r successores et/ hac in factū actiōe agere poterūt. Emere sic accipiem/ etiā si per alium quis emerit: vt pu- ta per pcuratorem. Sed et si

r Et ideo. bona ratio. vt. §. de act. et obli. l. in hono- rā. r. §. l. pri. §. fi.

y Successoribus. i. contra successores.

z Outur. contra proclamantem in libertatem.

a Manumissione. que de facto tm fit cū sit liber. Ac.

b Nō extingui. qn def in ipm de facto manumissuz.

c Auctorem. i. venditorem.

d Nō posse. p manumissōne emptōris liberatū etiā

si dupla sit. pmissa: r etiā si de facto tm tenuit manumis- sio. sed ex empto pōt agi ad id qd interest hēc est libertā.

vt. §. de euc. l. si fuis et. r. l. seq. r de edil. edic. l. si hōiem

lz quidā dixerūt hic non fuisse duplā pmissam: ante ma- numissōne ergo tenet vterq. postea alter tm.

e Postq. post manumissionem.

o Non solum. per procuratorem. sic. §. de vi r vi arma.

l. i. §. de i. §. fi.

a Si vnusq; .f. emerit in solidū quod fieri potest. .f. de duobus reis. l. eandem.

b Proderit. h. est .f. l. i. l. f. s. nō est si bñ attēdas. nā
Scla vñ nec alteri ignorātia pdest aliq. nec alteri scia nocet. ma
ignātia alicui pderit. sed veri? est .f. s. e. l. liberis. s. si duo.
alteri in fi. Sol. h. refert
an alte- ad eos q̄ in solidū
ri proffit emitt. ibi ad par-
tes. vel aliter ibi
ignātia facit cessa
re actionē i istā cū
vendit? fuit suus
ignorātia: ad quā
parandā negat h
alterius prodesse
ignorātia: alteri:
vel dic q̄ hic non
influenst oia que
sunt necessaria vt
fiat seruus in alio
quo emptore q̄ cū
q̄ ad libertatē p-
uocat? op? est de
actōe in factū tra-
ctare: vt. s. e. l. re-
ctissime. s. q̄ actio
ibi infuenerit sal-
tē i eo q̄ fuit igno-
rans. et hoc prout
legis ibi plane lit-
terā: sed. pur inf-
rogatue nō est cō-
tra. ac.

c Non nocet
facit. l. pemptore
l. q̄. s. si seruus.

d Q̄. tūc. f. cū
emitt.

e Sciuerit. euz
emitt.

f Nichil pde-
rit. f. dubitatio q̄
ad hoc vt possit a-

g Scientia suas. heredis.

h Si nocet. f. dño. et est sic. s. e. l. mo. s. ceteri. et .f. vtrā
q̄ signant qdā .f. s. de edil. edic. l. cū mācipiti. s. circa. et
soluit: q̄ h. et. d. l. imo. mādauerat incertū emi q̄re p. p-
curatorē sua cōditio detior fieri potest: p̄ h. mādati dño
tenet. s. ibi certū vbi mādati cōditio p. pcuratoris sciē-
tiam deterior fieri nō dōz. nō emi hīc mādati dñs ageret
aduersus pcuratorē cū emerit quē mādauerat: s. certe
lex .f. iā fm 330. eo mō vt cū de scerto fuit mādati vnde
cōcōdat. nō abt est .f. et expone istam illā vt ibi. itē hec
ab illa. s. eo. in suo. differt. q̄ ibi de certo fuit mādati.

i Penalit. vt. s. e. l. ptoz.

j vsufructū. sed dñm. i. proprietatem.

k Vendidisse. f. vsufructū. 330. et itelligit q̄ ali
quod commodū habuit seruus fm 330.

l Fide. no. seruus esse etiam sine domino. sic et. l. de
ne dño si p̄. l. q̄ seruus. regulariter contra: vt. C. cōtia
de manu. l. i. in prin.

m Dicta sunt. vt. s. e. l. rectissime. s. q̄ actio. et. l. cū
pacto. et in si. de iure p̄. s. p̄e.

plures emerint oēs habebūt
actionē hanc: sic tñ vt siquidē
pro partib⁹ emerit p parte p-
cij habeant actionē. Et nūero
si vnusq; .f. in solidū emitt: iso-
lidū habeat actionē: nec alte-
rius scientia alteri nocet vt
ignorātia pderit. **¶** Si est li-
berū eē emptor nescit postea
autē scire cepit/hoc et nō no-
cebit? q̄ tunc? ignorauit. s. si
tunc sciuerit? postea autē dubi-
tare cepert/ nichil pderit? et
heredit et ceteris successoribus
scia sua? nichil nocet/ignoran-
tia nichil pdest. **¶** Si et si p pro-
curatorē scientē q̄s emerit / et
nocet? sicuti tutor? q̄s nocere
labeo putat. **¶** Hec actio post
annū nō dat cū sit honoraria:
est autem et penalit. **¶** Pau-

S vsufructū tibi vendi-
dero liberi hois et cesse-
ro: seruū effici eū dicebat qui
tus mut? sed dñm? ita demū
fieri meū si bona fide vendidit
sem? alioquin sine dño fore.
¶ In summa sciēdū est: q̄ de
venditis seruū q̄b? denegat
ad libertatē pclamatio dicta

o Passi sunt. si tñ sp aliqd p̄cipiat: hoc in se sciētē
fieri patiant. et alia intulerit q̄ in veditōe sunt necessa-
ria: vt. r. C. e. l. si ministri: s. s. in eo. ti. l. liberos. s. s.
ibi de pacto inf. libere et seruū q̄b nō facit seruū. s. s. inter-
dant et accipiētē factū facit seruū vt hic dicitur.

p Passi sunt. si tñ sp aliqd p̄cipiat: hoc in se sciētē
fieri patiant. et alia intulerit q̄ in veditōe sunt necessa-
ria: vt. r. C. e. l. si ministri: s. s. in eo. ti. l. liberos. s. s.
ibi de pacto inf. libere et seruū q̄b nō facit seruū. s. s. inter-
dant et accipiētē factū facit seruū vt hic dicitur.

¶ Si mī? et fili? de libertate li-
tigat: aut p̄iugēda sūt vtroiq;
q̄ iudicia: aut differēda ē cā
fili? donec de mīe p̄stet: sicuti
diuus q̄s ad rā. decreuit. nā cū
ap̄d aliū iudicē mī litigabat:
apud aliū aut fili? diu? augu-
dixit an de mīe p̄stare oportē
sic de mī de filio cogit. **¶** Idē.

O Rdnata? liberali cā li-
ber illico? habetur is q̄
de statu suo litigat: ita vt ad-
uersus eū q̄s q̄ se dñm eē di-
cat/ actiones et nō denegent?
quasq; intēdere velit. qd emi
si tales sunt q̄ tpe aut morte?
intereant: q̄re nō cōcedat et li-
tem p̄stādo in tutū eas redi-
gere? **¶** Quicquid seruus ait in
actionib⁹ annuis ex eo tpe an-
nū cedere? / ex q̄ lis ordinata
sit. s. si cū alijs experiri ve-
lit? nō est q̄redū an lis ordina-
ta sit. **¶** Quidēdū ne inueniat
rō quēadmodū subrepto ali-
quo? q̄ libertatis p̄trouersiam
moueat: iteri actōes excludat

p Si mī? et fili?
an litē p̄stātā in
cā liberali natus:
atq; sufficit super
mīe iudicari. vt
C. e. l. fi.

q Iudicia. sic
s. e. cognitio. s. l. et
l. si pariter.

r Cognosci. si
q̄ mī p̄ncipet sua
nō p hoc vt filius
seru? p̄ncipari: vt
h. r. C. de pba. l.
ad p̄bationē. i. fi.
s. si econtra mī li-
bera p̄ncipet: licet
ad hoc qd possit fi-
lio fieri vt r. C. e.
l. i. in fi. tñ onus
probādū vt imine-
re et q̄ se dñm di-
cit etiā si posside-
at: vt in hoc s̄nta
pro mīe p̄st filio
arg. C. de lge. ma-
nu. l. i. i. et arg. l. ad
l. iul. de adul. l. de
nūcia. s. s. fi. et de
crim. expi. h. l. i.
res hereditarias.
et. s. de inof. test.
l. posthumus. s. si
q̄s ex his. et si sui.
ven. loci. s. si fun-
dus. ac.

O Rdnata. p
litē p̄stātā
vel etiā p libelli p̄rectionē et satisfationē. vt p̄bat. C.
qui pet. tuto. l. i. et intellige vsq; illuc. s. si cū alijs r. et
q̄n ex fuitate i libratē puocat p. l. s. de p̄cu. l. fūi. s. ei. q̄.
¶ Liber illico. quo ad multa: vt no. C. e. l. lre. et est sic
J. de collu. dete. si libertin? .s. i. et. s. ex qui. cau. ma. l. is
autē. sed arg. cōtra. s. ad mace. l. i. s. si pendeat.
¶ Nō denegent. nisi p calū. vel iniuriā liberalis cau-
serit. C. e. si tibi fuitatis. q̄ est .f. et plene dic vt ibi.
¶ Quasq;. hoc statū restringit ad perituras morte vel
tpe. et sic nō est .f. vt. C. de. et. cogni. si status. in pn. vbi di-
cit cōtra dñm interim agere eū nō posse. aliū nō restrin-
gunt: et illā fm istam intelligunt.
¶ Aut morte. vt quia in heredes vel heredibus nō
dantur. Accur.
¶ Redigere. s. in hoc vt perpetuētur.
¶ Cedere. quasi ante non videantur habuisse ptatē
agendi. 330. vt. C. de an. excep. l. i. s. fi.
¶ Velit. in libertatis possessione constitutus. vt p̄-
tet ex infertoribus.
¶ Sit. i. vt si sit ordinata nō posset agere. atq; sic.
¶ Aliq. a bitore. et sic. s. s. d. trāfac. l. cū hī. s. si cū lis.

Liber Secundus.

a Ex eventu. i. mora fiet. accur.

b Inanis. i. tpe finita vel debitor factio nō soluendo
fm quosdā. vel dic ex eventu: qz si obtineat in liberali ap
parebit tenere hoc iudiciū. als non: vt. i. pri. §.

c Dominus. cōtra eū de cuius statu agitur.

d Iudiciū. i. in
stātā: vt arg. §. de
fer. l. i. si. r. de of.
pñ. senatuscō. alij
dicūt in laz qñ cāz
er tunc possit agi.
arg. i. prior.

e Libertati. p
hoc qz hicalia cā
differtur.

f Aut volūtate
dñi. inferentis ali
am actionem.

g Ipe aget. a
lijs actionibus.

h Iudiciū. fuit
g̃ interatū: s; sola
fuit retardata s; z
qñdā mā ex p̃dici
p; z ex. prior. §. i. qz
libali cā ordinata
sive p̃directam
quā dñs mouet: si
ue p̃ vtilē in rē p̃
iudicialē quā ille
q̃ puocat ad libta
tē mouet cū nemo
sit dñs sui: vt. §.
ad. l. aq. liber hō.
qz fu. §. in iudicio
cū eo q̃ etiā de lib
tate litigat z cū a
lijs agēdo z defē
dēdo. qre §. dñr p̃
iudiciales actōes
p̃dicte: vt in sti. de
act. §. p̃iudiciales
actōes. Rñ. q̃ ad
stām q̃ differ: s; z
causē examinant
cū ex nōis z cū do
mino nūll cā vt
diri p. l. C. eo. si ti
bi. vel veri. dic in
dño gñalr differē
dū nūll sint perit
ture. ac.

i Cauere. sic. §. de indi. l. §. sed si dubitetur.

k Qui certe. hoc em̃ eē nō ds. vt. l. i. l. pe. z. C. si fu.

l Iudiciū. f. furti vel similit: vt. §. dictū (extero. l. i.
est. et expone hāc dictionē iudiciū: vt. §. pri. §. dictū est.

m Ne iudiciū. sic. C. §. peti. he. l. si. r. facit. C. de iure
n. Iudiciū. norale. (delibe. l. cū aliq̃s.

n Potius. f. §. in possessorem quondam.

o In eum. quilibet iudicatus est.

p Tractari. f. vt expectet eventus iudiciū. nam
si liber iudicef sibi habebit: alioqñ nō. sic em̃ de h̃dita
te relicta ei dicitur: vt. C. de iure delib. l. cum aliquis.

q Equē em̃ ex euētū iudiciū libe
ralis aut vtilis aut iantis actō
eius efficiet. §. s; si q̃s actio
nes inferat dñs q̃rif an cōpel
lendus sit suscipe iudiciū: et
pleriq; existimāt si in psonam
agat suscipe ipm iudiciū ad li
tis prestationē: s; sustinēdū iu
diciū donec de libertate iudic
cef: nec videri p̃iudiciū liber
tati fieri / aut volūtate dñi in
libertate eū morari. Nā ordi
nato liberali iudicio z interim
pro libero habet. et sicut ipse
aget: ita cū ipso q̃z agi pōt.
Leterū ex eventu aut vtilē iu
diciū herit aut nullū si contra
libertatē p̃nunciatum fuerit.

r Si is q̃ in libertatē procla
mat furti aut dāni iurta ab ali
quo arguat: mela att interi eū
cauere: debere iudicio se sisti:
ne melioris sit cōditionis qui
dubie libertatis est q̃z certe
sed sustinēdū iudiciū ne p̃e
iudiciū libertati fiat. eque si
cū possessore hois furti agere
norali ceperit: deinde cui? no
mine agebat in libertate p̃cla
mauerit: sustinēdū iudiciū vt
si liber iudicat? sit in ipm trāf
ferat iudiciū: z si dānatio fa
cta sit: iudicatū actionē pot?
in eum dandam. §. ius.

s Aut de libertate sua
litiganti optio legata
sit: quecūq; ei de hereditate

t Relicta dicuntur: eadem et de
optione tractari p̃fit. §. In
terdum ex integro datur ad
libertatē proclamatio: veluti
ei q̃ affirmat ideo se primo iu
dicio victū eē qz statuta liber
tas nondū et obtigerat quam
nunc dicit sibi obtigisse. §. U
cet vulgo dicat? post ordinatū
liberale iudiciū hoiem cuius
de statu cōtrouersia est liberi
loco eē: si tñ seruus sit certū ē
nichilominus eū qd̃ ei tradat
vel stipules perinde dño acq̃
rere? atq; si nō de libertate ei?
quereret. Tñ de possessione
eius? videbim? cū ipm post li
tem ordinatā desinat dñs pos
sidere. s; mag? est vt acq̃rat?
licet ab eo nō possideat? z cū
placuit p̃ fugitiuū qz nos pos
sionē acquirere posse: quid
mirū etiam per hūc de q̃ que
rimus acquiri? Idem.

u Ex libertate in serui
tutē petit: si iudiciū de euictio
ne seruandi causa cōtra liber
tatē agit: iniuriarum actione
non p̃uenietur. §. i. p̃.

v Qui fr̃es. p̃culo z ma
nutio rescripserit cū romul? de
cui? statu q̃rif pupillar̃is etat?
eēt/ an exigēte variedone m̃re
z p̃fētēte variedone z tutore
ad tps pubtat? cā differēda sit
p̃re grauitat? est ex fide p̃sona
rū qd̃ vtilē ē pupillo p̃stituere

w Non possideat. corpe. s; afo sic vt. d. l. de acq. pos.
l. iij. §. si suus. q̃ est §. qd̃ p; p̃ se q̃s ex plū de fugitiuo
in quo possessionē retinemus afo. vel nō possidet: vt h̃
dixit inspecta causa liberali in qua litigat vt liber: et q̃
rimus per eum: vt subijcit.

x Possessionem. quā et eum possidemus: vt z. l. de
acqui. posses. l. i. §. per seruum. et. §. de vsufru. l. arboru
bus. §. de illo. z. §. iulianus.

y Ex libertate non conuenietur. etiam si sciebat
liberum. vt et. l. de iure iuran. l. si q̃s de. et nō agit
vt. §. de euic. l. euicta. §. i.

z Qui fratres. p̃stituere, festinare vel differre. vt z. §.

f Ex integro. cū semel puocauit et amisit. z facit. C.
e. l. ij. et. l. de excep. rei iudi. si mater. §. eandem.

t Licet vulgo dicatur. vt. §. e. l. prior.

v Recurre. nō q̃ quo ad omnia habet loco liberi: vt ee
ce quo ad acq̃rendū: vt hic. Itē q̃ ad omnis p̃bandi si ex
seruitute in liber
tatē puocet: vt. §.
e. l. liberis. in. si. r.
no. hoc. C. e. lite.
z. §. i. rei per
eū q̃ste de q̃ plus
dubitat cū ipz zc.
z sic tris soluit h̃
de p̃petate. Itē §
possessione aliaz
rep. Itē de posses
sione suspsus.
y. Possidere.
corpe non afo: vt
statum dicit.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos
sidere possit. vep
suis postea vēdi
cādo ipa res ad
me transibit. d.
primā probat.

z Ut acq̃rat. f.
possessionē quā q̃
rit possessus: q̃ q̃
rit p̃petatē z pos
sionē. z sic est §
ad p̃m. l. de acq̃
re. do. l. si fu. ad
fm. l. de acq. pos.
l. i. §. z p̃e. So.
ibi nullo mō pos
sides hic alo l; nō
corpe. vt. l. de acq.
pos. l. iij. §. si fu.
fed. y. dixit q̃ il
la. l. si fu. §. dñio
dicebat: h̃ de pos
sessione: qd̃ nichil
est: qz z de dñio bē
h̃. d. dixit q̃ ibi l.
l. si seruus: et non
fieri dñi: quia nō
possidet. versū est
fm peculū z nō
fm aliā rōnē. vel
dicem? ipi cui ser
uit naturat? z do
minū q̃rere z pos

de carbo. edic. l. iij. §. due. et sic differt quandoq; ex edic-
to: quandoq; ex constitutionibus: vt in ea. l. iij. §. huius,
et. l. de bonis §. ita.

a Cognitioni. erat ergo lis cōfēfata. als frustra da
retur diffinitio quam §. dicit bandam: vt. C. de tempo.
ap. l. fina §. illud.

Accur.

b Alicui. exi-
fenti in possessio
ne libertatis.

c Qua. scilicet
causa.

d Suam cau-
sam. sic et. §. de re-
gu. iur. l. cōtuma-
cia. qd non face-
ret si litē ante ab-
sentiam contesta-
tus non esset: sed
quidā dicunt hoc
§. corrigi.

e Penuria. vt
et. C. de inge. ma-
nu. l. si te.

f Recte. ecce
quatenus amit-
tat. et sic determi-
nat predicta: non
corrigit omnino.
Accur.

g Aduersario
scz vocato ad ser-
uitutem.

h Circūduct.
id est cancellari q
de causa acta sūt:
sic. ponitur. §. de
iud. l. i. et post §. i.
Accur.

i Cognoue-
rint. id est quia sit
electa illa via.

k Non vide-
ri. et non poterit
imodo ille ad ser-
uitutez vocare eū
vt hic et. C. de inge.
manu. l. diffama-
ri. et. C. eo. l. si
is. et de aller. tol.
l. i. in fine. et. §. de

dol. l. si dolo. et sic contrahitur hermodicisū absente acto
re in causa liberali pro prefente: vt et. C. eo. l. iusta. 7 di
cta. l. si is. sed quid econtra si probati sit eū seruū: nun-
quid et pronuncietur pro absente. quidā q non: et sic
non contrahitur hermodicisū eo casu. Sed contra vide-
tur. d. l. iusta. in alijs autē absente actore olim non/ho-
die sic. sed absente reo olim et hodie sic: vt. C. de iudi.
properandum §. et siquidē. et §. seq.

l Neq; hec res. als heres. als neq; absens: et tunc
supple quia ea dignus sit. als neq; heres. puma bona
cum non cc. probatur ergo aperte sententiam ingenui-
tatis omnibus preiudicare: vt hic et. §. de statu homi. l.
ingenuum. nisi collusio detegatur: vt. §. collusio. dete.

per totum. si em soli actori preiudicaret: ergo idem es-
set qd in illa quādo pronuncietur seruū illius non esset
quod aperte hic falsum ostenditur. sed contra. §. si in-
ge. esse dica. l. i. Solu. vt ibi. Item contra. §. eo. si seruus.
sed expone vt ibi. **Accur.**

contradictor: vero presens sit:
melius erit augeri causam ei?
sententiāq; eius pferrī. si em
liquebit contra libertatē da-
bit: euentre autem potest vt
etiam absens vincat: nā pōt
sententia etiam fm liberta-
tē ferri. **Domponius.**

Quid videtur dominivo
luntate seruus in liber-
tate esse: quē dominus igno-
raret suum esse: et hoc est ve-
rum. is em demum voluntate
dñi in libertate est qui posses-
sionem libertatis ex volunta-
te dñi consequitur. **Arria.**

Quid de libertate sua lit-
gans necdū sententia
data militie se dedit / in pari
causa cum ceteris seruus ha-
bendus est: nec hoc exponat
eum / q pro libero habeat in
quibusdā. et licet liber appa-
ruerit erit exauctoratus / id est
a milita remotus. castis reijcī
vtiq; q ex seruitute i libertatē
petitus sit: vel qui non sine do-
lo malo in libertate moratus
est. qui vero per calūniā pe-
titus in seruitutem est: in mi-
lita retinebit. **Qui ingenuus
pronunciatus est si se militie
dedit intra quinquennū² re-
tractata sententia nouo domi-
no reddendus est.**

Julianus.

ris: vt nec illi nec illi possint aspirare ad militiam: vt et
J. de re. milita. l. qui status. et. l. qui ab omni.

r In quibusdā. vt. §. eo. ordnata. quia nō in omib⁹:
vt hic. et no. §. eo. si cui §. licet.

v Per calūniā. secus si non per calūniā: vt. d. l.
qui status. vel licet non debeant eligi vt ibi: tamen eles-
eti retinentur: vt hic. et argu. J. quando appel. fir. l. i. §.
biduum. et facit. C. eo. nō mutant. et. l. non idcirco. 7. §.
de iure iur. annu. l. ij.

x Intra quinquennū. vt 7. J. de col. detegen. l. ij.

y Nouo dño. detegenti collusionē: siue sit dñs qñ hic
fuerat seruus. siue patronus qñ hic fuerat liber⁹: tūc
ipsoe dñs: vt. J. de col. dete. l. i. et. l. sed libertinus.

m Se allegat.
et sic prouocat ad
libertatem 7 cō-
tradictor est aba-
sens vt et superio-
ri casu.

n fecerint. s.
iudices: si ergo
cōtra facerent ite-
rum ad seruitū:
tem vocarentur.

o Litigat. vel
quis puocat ad
libertatem. vel qz
vocatur ad serui-
tutē. vt qz em ca-
su contrahit her-
modicium: s; tñ
ad primum refe-
runt: scz quando
prouocat ad liber-
tatem. quod non
placet: vt. C. eo.
l. iusta.

p Dabit. scz
sententiam.

q Uticat. im-
mo contra. C. de
asser. tollē. l. i. vbi
dicit q seruus est
ex quo non venit
Solu. lex illa hāc
corrigit. vel hic p
annum non ste-
tit. ac.

Quid videtur.
facit. C. de
fideicomis. liber.
si voluntate. et. J.
de vsucap. sequi-
tur §. tunc cōue-
nit. et. J. de acqui-
ren. posses. l. qui
absent.

Quid de liber-
tate. cū cete-

Dobus liber i. libertinus. quia si ingenuus pndicetur pndicaret oibus sententia: vt nec habeat ne...

Fieri a: liqd dz in totu aut i ni chila.

Dobus petentibus ho minē in seruitute p parte dimitdia separatum: si vno iudicio liber/altero seruus iudicatus est: comodissimus est eo usq cogi iudices donec consentiāt: si id nō contigerit: sabinū refertur existimasse duci seruuz debere ab eo q vicisset: culus sententia castius quoqz est z ego sum. z sane ridiculuz est arbitrari eū p parte dimitdia duci: pro parte libertates eius tueri. comodius autē est fauore libertatis liberū quidē eū esse: cōpelli autēz precij sui partem vtri boni arbitrato vltorū suo prestare.

Hereditas ob hoc q pū heredes extitit: prohiberi a patre suū seruū manumissum in seruitutem petere.

De bonis eoz q ex seruitute aut ex libertintate in ingenuitate veditati sunt senatusconsult factum est: quocauetur de his qdē q ex seruitute defensi essent vt id dūtaxat ferrēt qd in domo cuiusqz intulissent. in eoz autem bonis qui post manumissionē reuoluerit origīnē suā voluissent. hoc ampl: vt quod post manumissionem quoqz acquisissent non ex re manumissoris secum ferant: cetera bona relinquērēt illi ex cuius familia exissent.

Res inter alt: quādoqz ad qd facit. de re iudi. l. sepe. Itē facit. de re os acta iudi. l. duo ex tribus. z. l. duo iudices. Accur.

Hereditas ob hoc. ratio quare. phibetur est bona. vt. C. eo. si ab eo. z de re. alie. non alie. veditrici. z de reg. iur. l. ex qua persona. sed contra. s. qui z a qui. l. si seruo. Solue vt ibi. Accur.

Suum. l. filij. Accur.

De bonis. intulissent. non ex re vel ex opera sua qd ta. quia hec paris sunt. vt. de acqui. re. do. quesitum. z statim hic potest colligi. Alij dicunt qz quesita ex opera sua poterat: qd non placet.

tum. z statim hic potest colligi. Alij dicunt qz quesita ex opera sua poterat: qd non placet.

Conueniam suam voluissent. vt ex libertinitate in ingenuitatem. Accur.

Quoniam scies liberum emit: quis z ille se pateretur ventre: tamen non potest contradicere ei qui ad libertatem proclamatur. sed si alij eū ignoranti vendiderit: denegabitur proclamatio.

Impator antoninus constituit non als ad libertate pclamationē cuiquā permittendā: nisi prius administrationem rationum reddiderit: quas cum in seruitute esset gessisset.

Seruos ad templi custodiam qd edificari ticia voluerit destinatos: neqz manumissos: neqz hereditas esse constitit.

Dominus qui obtinuit si velit seruū suū abducere: litis estimationē p eo accipere nō cogetur.

Quoniam seruu quēz neqz liber tū alicuius facere pōt.

Paulus rñ. si vt proponitur post perfectam si ne. vlla conditione emptione/ postea ep̄tor ex volūtate sua litteras emisit: qbus pfiteretur se post certum tēpus manumissurū euz quē emerat: nō videri eas litteras ad cōstitutionem diui marci pertinere.

Paulus rñ. si vt proponitur post perfectam si ne. vlla conditione emptione/ postea ep̄tor ex volūtate sua litteras emisit: qbus pfiteretur se post certum tēpus manumissurū euz quē emerat: nō videri eas litteras ad cōstitutionem diui marci pertinere.

Paulus rñ. si vt proponitur post perfectam si ne. vlla conditione emptione/ postea ep̄tor ex volūtate sua litteras emisit: qbus pfiteretur se post certum tēpus manumissurū euz quē emerat: nō videri eas litteras ad cōstitutionem diui marci pertinere.

Dominus qui obtinuit. in liberali causa. z facit. s. de rei vendi. l. qui restitueret.

Conuenio pūata. hoc dic vt. C. eo. l. liberos pūatis.

Paulus als incipit si vt proponitur.

Paulus als incipit si vt proponitur. pertinere. vt sit liber post tempus si non manumittatur. que constitutio quando habeat locū subdit statim.

tu sunt ea qd sit ei legata vt liberto. vt. C. de lge. man. l. i. z ad hoc. si in genu. esse di. l. iij. in fi. z. s. de iu. au. re. anulo. l. i. et. s. de p̄di. l. debi. l. seruo manumisso. et. j. eo. l. impator. et. l. de his. z. C. quibus ad liberta. p̄cia. non licet. l. h. Accur.

A Post tempus. vt. C. si manci. ita fue. alie. l. i. q. r. it.
B Eundem fauore. alio fauore: r. tunc plana. alio fauo-
re: r. tunc die eide. f. diuis. marci. p. l. i. u. l. i. q. r. it.

C Mereri. libertate. vt. r. C. si manci. ita fue. alie. l. i. q. r. it.
D Satisfacti. est. fideiussoze vel alio modo. vt. insti. de
re. diu. f. vendi-
de. et. s. de. p. r. a. h. e.
emp. l. q. b. v. e. d. i. d. i.
r. l. vt. res. et. s. q.
mo. pig. vt. hypo.
sol. item. liber. f. q.
paratus.

E Cepisse. r. sic
est. liber. Accur.
F Decefferit. ti-
cius scilicet.

G Tempore. i.
seruitio tanti tem-
poris p. l. i. t. o. r. i. t. u. z.
fuit temp. fuge.
vt. s. de. statulibe.
l. seruu. qui. f. ser-
uus. et. l. cum. he-
res. f. si. Item. con-
tra. s. de. fidei. com-
mis. liber. l. thais.
S. intra. S. solu. vt.
ibi.

A si necessi-
tas. audien-
dus est. vt. et. s. de.
p. b. a. l. circa. et. C.
de. inoffi. testa. li-
beri. Accur.

I Possunt ferre
sententiam. vt. et
C. eo. l. si. tibi.

K No possunt.
non sic ecotra. vt
C. eo. no. idcirco.

Officiu r no. hic officium
suis ali-
suis esse alicui. dā-
qñ est si nosum. argu. dā-
bāpī dā tra. f. de fur. l. si ser-
nosum. uis. f. q. vero.

Questiōem.
reuoādo in serui-
tutem ex ingratu-
tudine. vel dic li-
berte de facto. sed
quomodo hoc cū
famosa r penalis
videatur. nā ex to-
to fama consumi-
tur mulieris. Rñ.
per hoc soluet ma-
trimoniuz. sed in
casu quo duraret
non potest penalis vel famosa institui. vt. C. re. amo. l.
ij. r. facit. C. de oper. liber. l. liberte. Accur.

Una pacto. interuenientibus que debent interne-
nure. vt. no. s. de sta. homi. l. et seruoium. f. i. Accur.
N Ad libertatem. i. ingenuitatem. vt. s. de sta. homi.
l. homo liber. vbi de hoc dixi. et facit. C. qui. ad liberta-

ptocla. non licet. l. i.
Liberalis. in obscuro sit. ideo scilicet quis dubita-
tur in quorum r.

Litigar. i. vtrum sit in possessione seruitutis vel li-
bertatis et sic incipit respondere. prior audiendus r.

Audiendus
est. f. predictus de
cuius statu queri-
tur: r. hoc etiam si
sibi non immune-
bat onus. vt. arg.
s. eo. l. cui. et. fm
hoc die pot. q. cau-
sa liberalis proce-
dat. vt. s. eo. libe-
ris. f. si.

Rudex. mu-
tat casuz. cū. s. de
possessione. hic de
pprietate agit. fa-
cit. s. eo. l. illud. et
l. de bonis. r. l. im-
perator. et. f. l. de
his.

Dāno. ad hoc. f. de
acquir. re. do. ho-
mo lib. f. i.
Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Item. tunc.
als is tuus. r. als

Seruo. quez
emerat. a non do-
mino. Accur.

Perperam.
quis iudicauit eū
non esse seruū tuū
quia non proba-
sti tuū r ita perpe-
ram: quia cum tu
possideres si ipse
liberum se nō pro-
baret vincere de-
bebas. Item nec
fuit iudicatus eū
liberum: quia tūc
sentētia inter oēs
faceret ius. vt. s.
de sta. homi. l. in-
genuum. et. s. eo.
diu. f. i. que sunt
cōtra fm. h. 30. vel
dic perperam fm
hug. quia cū de-
buit iudicare eūz
liberum: non iudi-
cauit eum liberū:
sed non esse seruū
tuū.

Liber. ii.

De his dare debeat. f. pteses prouincie. Accur.
Ante q̄. p̄tra. C. de manu. testa. l. iij. §. i. Sol.
ibi sub p̄ditōe: hic pure fuit relicta libertas. hoc nō pla-
cet. q̄ tūc cēt p̄tra. §. de fideicō. liber. l. si pure. q̄re dic q̄ h̄
sub p̄ditōe fuit relicta. r sic p̄cor. cū. d. l. C. r non discor-
dat ab illa si pu-
re. cum ibi nō fue-
rit p̄ditio reddē-
de ratiōis. et facit
§. de ma. l. si quis
hac. in fi. r. §. eo. il
lud. et. l. impator.
et. l. liberalis. et. l.
de bonis. Accur.

De his q̄ bona eor̄ qui-
bus futeb̄ar iterceptis-
sent: deinde ad libertatē p̄cla-
mab̄at adrian⁹ impator: rescri-
psit. cur⁹ rescripti p̄ba sūt hec:
sicut nō est equū fiducia liber-
tatis q̄ ex fideicōmissi cā p̄stā-
da est intercipe hereditariam
pecuniā: ita nec libertati p̄stā-
de morā quert oportet. q̄ p̄-
mum ergo arbitrum dare de-
beat⁹ apud quē cōstaret quid
seruari potest heredi ante q̄
ad seruum manumittendū cō-
pelleretur.

Uenul.
I cet dubitatum antea
fuerit: vtrū seru⁹ dūta-
rat/an libertus iure iurādo pa-
trono obligaretur in his q̄ li-
bertatis causa imponitur: ita
men verius est nō aliter q̄ li-
berum⁹ obligari. Ad eo autez
solemus iusiurādum a seruis
exigere: vt hi religione⁹ ascri-
cti postea q̄ sue potestatis cē-
cepissent iurādi necessitatem⁹
haberēt: dūmodo in continen-
ti⁹ cum manumissus est/aut iu-
ret aut p̄mittat.

Licet au-
tē circa donuz/ munus/opas
p̄porum⁹ p̄sonas etiā inferere.
In eū qui impubes iurauit:
scilicet r qui iurare potue-
rit⁹/ danda est vtilis actio/ ope-
rarū nomine: cū pubes tamen
factus erit. potest tamē et ipu-
bes operas dare: veluti si nū-
miculato⁹ sit: vel hystrio.

I cet au-
tē circa donuz/ munus/opas
p̄porum⁹ p̄sonas etiā inferere.
In eū qui impubes iurauit:
scilicet r qui iurare potue-
rit⁹/ danda est vtilis actio/ ope-
rarū nomine: cū pubes tamen
factus erit. potest tamē et ipu-
bes operas dare: veluti si nū-
miculato⁹ sit: vel hystrio.

Jura-
mētum
quādo
q̄ obli-
gat r ex
eo nasci
tur actō

Quibus ad libertatē r.

boni. r. l. munus. et. §. de offi. p̄d̄sul. l. solēt. §. si. Accur.
Uxor. fac. C. de ius vo. venia. itē facit. §. dā. l. se. munus
l. sumini. §. ad iur. r facit q̄ no. C. de ope. liber. si quā. differūt
potuerit. cū sit doli capax. sec⁹ in eo iuramento q̄ b̄
sup̄ p̄tra cū p̄stā: q̄ b̄ tū a pubere facti valer. vt in aut.

**Quibus ad libertatē procla-
mare non licet. Titu. xliij.**

**Malor: viginti an. si se ven-
didit et p̄ciū recepit nō potest
p̄clamare in libertatē: sec⁹ est
tu minore. xx. anis. b. d. Ulp.**

Malores vi-
ginti annis
ita demum
ad liberta-
tē p̄clama-
re non pos-
sunt: si p̄-
ciū ad ipsum qui venit⁹ perue-
nerit⁹. ex ceteris autez causis
q̄uis maior viginti annis se ve-
nūdari passus sit: ad libertatē
et p̄clamare lz. **M**inor: au-
tem viginti annis nec quidē de-
negari libertatē p̄clamatō: ni-
si maior viginti annis fact⁹ du-
rauerit in seruitute: tunc enim
si p̄ciū participat⁹ sit/ dicēdū
erit denegari ei debere liberta-
tis p̄clamatōnem.

Minor: au-
tem viginti annis nec quidē de-
negari libertatē p̄clamatō: ni-
si maior viginti annis fact⁹ du-
rauerit in seruitute: tunc enim
si p̄ciū participat⁹ sit/ dicēdū
erit denegari ei debere liberta-
tis p̄clamatōnem.

Seruū quis per vim/ a ti-
cio accepit: r testamen-
to liberū esse iussit: q̄ solue-
do decesserit/ nō erit ille liber:
alioquin fraudabitur ticius q̄
nō p̄cedēte quidē libertate: cū
herede ei⁹ agere⁹ p̄t. At si ad
libertatē seru⁹ p̄uenit⁹/ nul-
lā actiōem habiturus sit: quia
nichil videbitur heres ex de-
functi dolo consecutus⁹.

Seruū quis per vim/ a ti-
cio accepit: r testamen-
to liberū esse iussit: q̄ solue-
do decesserit/ nō erit ille liber:
alioquin fraudabitur ticius q̄
nō p̄cedēte quidē libertate: cū
herede ei⁹ agere⁹ p̄t. At si ad
libertatē seru⁹ p̄uenit⁹/ nul-
lā actiōem habiturus sit: quia
nichil videbitur heres ex de-
functi dolo consecutus⁹.

Nō erit ille. sec⁹ si nō tradere lz manumittere cog-
tur quia tenet libertas. vt. §. q̄ me. cau. l. metū. §. idē p̄-
p̄ntus. lz quidā dicit hic in vltima voluntate abi inter-
vivos factā manumissionē. q̄ non placet.

Agere. vtili in rē. vt. §. q̄ me. cau. l. metū. §. volētī.
r. §. lz. an astipe fu⁹ possit p̄ueniri actiōe q̄ mer⁹ cā: q̄ ill
ad eū cōmodū p̄uenit⁹: q̄ videt. vt. §. q̄ me. cau. si cui⁹
excep⁹ in hac actiōe. ecōtra q̄ nō: q̄ nō erat pecuniariū
cōmodū. vt ar. §. de leg. l. plane. §. si. r. l. seq.

Peruenit. l. p̄ueniret q̄ esse non debet.
Consecutus. nichil habet qui libertum habet: q̄

facta. Itē no. pu-
pilluz obligari. et quādo-
est sic. §. de acqui. q̄ obli-
here. l. pupill⁹. et sari p̄.

Utilis actio.
sec⁹ in filio emāci-
pato. vt. §. de obse-
quū. l. penul.

Nummicula-
tor. als nūmicul-
culator. r als nū-
miculato. r facit
§. de ope. lib. vt iu-
ris iurādi. §. dabi-
tur. r. §. de re ven.
l. certū. §. ar. §. §. §. §.
vstruc. l. arbori-
bus. §. de illo. r. §. §.
de ope. ser. l. i. §. §.

Minor: au-
tem viginti annis nec quidē de-
negari libertatē p̄clamatō: ni-
si maior viginti annis fact⁹ du-
rauerit in seruitute: tunc enim
si p̄ciū participat⁹ sit/ dicēdū
erit denegari ei debere liberta-
tis p̄clamatōnem.

Peruenit.
vere. vt et. C. e. l. i.
r no. §. §. sta. ho. l.
r seruo. §. i. §. §.
§. §. §. ceteris. i.
si non participat⁹
est lucrum.

Sup̄scri-
pta. i. p̄cipatōis
p̄ciū. Accur.
Dicēdū. vt et
§. eo. liberis. §. i. r
et. §. et facit. §. de
mino. si ex causa.
§. papinianus.
Seruū. per
lā actiōem habiturus sit: quia
nichil videbitur heres ex de-
functi dolo consecutus⁹.

Dic. et. de p̄scrip. ver. l. naturalis. §. si. in ff. Is qui passi sunt venire. interuenientibus que de- bent interuenire. b. Denegari. dicit p̄ponius. vel caueat senatuscōsul. c. Dūbiri. nunc. et. et. subaudi. sed cum du. r. c. d. Dada. licen- tia. p̄clamandi ad libertatem.

h. Inini. pau- lo. salutes et questione talem. f. Debeatur. pure.

g. Quagesimum annū. sue etatis. h. Ad liberta- tem. et sic est ho- mo liber.

i. Uendi dīset. interuenientibus his q̄ in libero ho- mine empto ser- uenire debent. k. Denegare- tur. vt. §. ti. i. l. li- beris. in pn. r. C. eo. l. i. in prin.

l. Delioi lo- co. vt. §. ti. i. l. lo- dinata. §. si. in m. Cōtrahi po- test. vt. r. §. de con- trahē. emp. l. et li- beri. r. l. liberi.

n. Denegatur. vt. et. §. titu. i. qui sciēs. et. l. liberis. §. si q̄s sciens. et. C. de inge. manu. l. sciens.

o. Sz r̄ is qui. vt in casu propo- sito. p. Uenire. i. vē- di.

q. Perueniat. potest em̄ implo- rare vt manumit- tatur.

r. Qd̄ siquidē. id est certe. f. Debetur. i. in sequenti casu. Accur.

t. Statulibe- rum. i. sub condi- tiōe manumissus. v. Denegādā. nec em̄ tacite vel expresse potuit re- nūciare iuri futu- ro. vt. §. de lega. l. q̄d ait p̄tor. et de leg. ij. si ita. §. i. et dīxi. C. de pac. l. i. f. In p̄posito. ad p̄num tm̄ videtur se referre licet

ea dē equitas in potestatiā cōditiōe sit: cū potestatiā p̄ditio r̄ puritas paria sunt. vt. r. §. de here. in ff. suus. p. q̄d dicit q̄dā ad vtrūq; casum referri q̄d hic dicit. r̄ facit C. eo. l. i. in ff. et. §. de fidei cōmiss. lib. l. q̄dā. §. si. Be. Sz duo. sed tm̄ alterius. contra. §. ti. i. non solū. §. i. solue vt ibi. Item

sz et is q̄ adhuc seru⁹ est etiā inuit⁹ venire p̄t̄: q̄uis et t̄pe in eo mal⁹ sit q̄ de p̄ditioe sua dīsimulat: cū in sua pote- state habeat vt statim ad liber- tatē pueniat⁹. Qd̄ si q̄dem nō p̄t̄ ei imputari cū nōdum li- bertas debetur: pone statuli- berū passum se venūdari: ne- mo dicitur⁹ est supueniēte p̄di- tiōe q̄ nō fuerit in ei⁹ potestate libertatis p̄titionē ei denegā- dā. Sz dē puto r̄ si in ip̄ius potestate fuerit cōditio. sed in p̄posito magis p̄bādū est vt denegat⁹ ei libertatis p̄titiō: quia potuerit petere liberta- tem: r̄ maluerit se venūdari: quia indignus est auxilio p̄- toris fidei cōmissarij. Idem.

Sz duo libez hoīem ma- iorē annis viginti eme- ritm⁹: vn⁹ sciēs cōditiōe ei⁹ / al- ter ignorans: nō p̄pter eū qui scit ad libertatem ei p̄clama- re permittitur: sed p̄pter eum qui ignorat seruus efficit: sed nō etiam eius qui scit / sed tm̄ alterius.

Si libertus ingenuus esse dicatur. Titu. xliij.

Res iudicata p̄tra est qui se patronuz dicebat nō p̄iudicat vero patrono. h. d. Marcel.

Libertus alteri alio agente in- genuus p̄- nūciat⁹ eē dicef: sine vlla exce- ptiōe t̄pls patron⁹ et cognitiō- nē solet exercere. Masur⁹.

Libertus. Alio agente. te. qui eum ad li- bertatem vocat. Sz Exercere. vo- cando eum in su- um libertum. vt r̄ J. co. patroni. sed videtur nullo tem- pore audiri. vt. §.

de statu hominum. l. ingenuum. et. §. titu. ij. l. diui fra- tres. §. i. Sol. in illis fuit acta causa seruitutis r̄ ingenui m. ij.

tatis: sic iudicat in obo. Habet libertinitatē et ingenuitatem quod non est ad eum favorabilis et ideo non iudicat alijs. alij dicit quod hic et Leo. patronus non fuit proniciat⁹ ingenu⁹. sed libertus illi⁹ non est. in contrarijs vero ingenuus. et quod hic dicit ingenuus. i. pro eo qui ingenuus se dicebat: sic exponit illa. l. pronus vel dic quod hic non fuit iust⁹. dicitur in. l. fr̄s sic ut. l. de collu. dete. l. cu non iusto. et ar. s. de inof. test. q. repudiantis. in fi. Itē huc. l. f. de collu. dete. l. u. l. pn. ubi infra quinquēniū tñ audif. So. ut ibi.

Qui se ventre passus est maiore. s. ut ad ipm p̄cium pueniret: phibedū de libertate cōcedere diuus adrianus p̄stituit: s. interdū ita cōtendēdū p̄milit⁹ si p̄ciū suum reddidisset. **Q**ui se ex libritate in ingenuitate asseuerant: nō vltra quinquēniū q̄ manumissi fuisse audiētur.

Qui post quinquēniū reperisse instrumēta ingenuitatis asseuerat: de ea re ipos p̄icipes adiri oportet cognituros.

Hoc sermone dōpo. Magnis natalib⁹ de nullis alijs intelligēdū est senatū sensisse q̄ ingenu⁹. **V**erbo aut reliquit: etiā hoc intelligēdū est: ut quicq̄ ex re et a q̄ manumissi erūt acq̄sita habent restituat: s. id quē admodū accipiendū sit vidēdū est: vtrū ea q̄ ignoratib⁹ dñs abstulissent. itē qd̄ ex re et acq̄sita est reddere debeāt: an vero etiā q̄ cōcessa et donata a māumissoribus amplexi sūt: quod magis est. **D**apinia.

Hec oratio q̄ phibet a p̄sules et p̄sides prouinciarū post quinquēniū a die manumissionis in ingenuitate p̄clamare: nullā cāz aut

Personā excipit. **I**dē. **A**tronū post quinquēniū nisi sine pro ingenuitate dicte quo ignorare res iudicata est

et de iureiurā. l. admonēdi. et qd̄ notauit. s. p̄. s.

Hoc sermone. forte talia erāt vba senatuscon. cuius mentionē facit. s. ti. q. l. de bonis. et. C. eo. l. i. ac.

Hagnis natalib⁹. puocent in ingenuitate s. relinquunt manumissoribus omnia que habent ex eius re.

Ingenuus. quia ingenui habent natales nō ferui vel liberti p̄ quos p̄batur ingenuitas: vt et. C. de libe. cau. parētes. et de proba. nō epistolig.

Debeant. l. tñ: an vero et.

Amplexi sunt. s. senatores. vel dic hi de quorū statu est questio. Accur.

Hec oratio. s. diui marci: quā non habem⁹ et de ea sit mētio. l. i. l. i. sed interdum.

Nullā cāz. nisi vt. s. e. l. q. s. h. et hoc corrigi p. l. C. ubi cā status. l. fi. Accur.

Atronū. nō est. vt et. s. e. l. i. plene dixi. sed arg. s. C. de p̄sep. lon. tēp. l. fi. in fi. Accur.

Quoties. s. iudiciū. i. actō nē in rē iudiciali: vt l. i. de act. s. p̄iudicialis. Accur.

Quoties. s. iudiciū. i. actō nē in rē iudiciali: vt l. i. de act. s. p̄iudicialis. Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quoties. s. iudiciū. i. actō nē in rē iudiciali: vt l. i. de act. s. p̄iudicialis. Accur.

Quoties. s. iudiciū. i. actō nē in rē iudiciali: vt l. i. de act. s. p̄iudicialis. Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

Quod p̄iudiciū. i. p̄ducta actō Accur.

De de statu defunctorum post quinquēniū q̄rat. l. xv.

Exisens in possessione libertatis si decedat post quinquēniū non queritur amplius de statu suo. h. d.

Marcellus.

De statu defunctorum post quinquēniū q̄rer non licet: neq̄ p̄iudiciū neq̄ fisci nomine: sed nec etus status retractandus est qui intra quinquēniū decessit: si per huiusmodi questionē p̄iudiciū

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

Et fisci. vt et. C. eo. si mater.

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

Et fisci. vt et. C. eo. si mater.

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

Et fisci. vt et. C. eo. si mater.

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

Et fisci. vt et. C. eo. si mater.

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

Et fisci. vt et. C. eo. si mater.

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

Et fisci. vt et. C. eo. si mater.

De statu defunctorum. qui tempore mortis erat bona fide in possessione libertatis: quod si varietas interuenit posteriora spectantur tempora vt. C. eo. l. si mater. et. l. si. et ad emancipationē non pertinet vt in eo. titu. l. quod est. sed quid est quod dicit post quinquēniū: cum nec ante. vt. C. de libe. cau. l. p̄iudiciū. principaliter. Respon. non propter carnem et ossa: sed propter posteros et peculium queritur infra quinquēniū: cum non vltra: vt et. Leo. l. si. et. C. eo. l. i. et. l. si is. et hoc si nou fuerat ingenuus proniciatus. als nec infra quinquēniū: vt. l. s. sed interdum.

A Cuius q. d. nō sōlū de mortuū statu: sed nec etiā de statu vidētis q̄ri pōt si p̄iudicetur ei qui ante quinquennium deceſſit. **Bo.** vt et. **C. eo. l. i. r. ij. Accur.**

B fuerit. per colluſionem.
C liceat. cui libet de populo. **Accur.**
D retractare. infra ſtūm dixi **ſ. i. l. i.**
E poſt mortē. ſic. **ſ. de re iudi. l. ſi cum p̄curator. r. j. ad legē cornel. de fal. l. i. ſ. tutores. r. j. de ſ. ob. l. hoc iure. Accur.**

Conteſtatione nō ſemp̄tur actō

A dicitū futurū eſt ante quinquēnſū mortuo. Immo nec de viui ſtatu querēdum eſt: ſi q̄ſitio hu luſmodi p̄iudiciū faciat et q̄ ante quinquēnſū deceſſerit: et ita diuus adrianus conſtituit.

Sed iterdū r̄ intra quinquēnſū non licet de ſtatu defuncti dicere. nā oratione diui marci cauet: vt ſi q̄s ingenuus p̄nunciatus fuerit: liceat ingenuitatis ſententiā retractare. ſz viuo eo qui ingenuus p̄nunciatus eſt: nō etiā poſt mortem: int̄tū vt etiam ſi cepta queſtio fuerit retractatiōis: morte eius extingatur: vt eadem oratione cauetur.

Licet non poſſit q̄ri de ſtatu alicuius poſt quinquēnſū i deteriori mutando: tū pōt queri poſt quinquēnſū mutādo in melius. **h. d.**

Siquidē deteriorē cōditionē defuncti faceret qui ſtatum retractaret: ſm ea que dixi p̄ſcribendum eſt. Quid ergo ſi in meliorē veluti pro ſeruo libertus dicatur: quare nō admittatur: quid enim ſi ſeruus quis dicatur quaſi ex ancilla natus que ante quinquēnſū mortua eſt: quare non liceat p̄bare liberam fuiſſe: hec enim pro mortua eſt: et Marcellus libro. v. de officio conſulis poſſe ſcripſit. ego quoq; in auditorio publico idē conſecutus ſum.

Etiam pupillis tutores nō habentibus currit hec p̄ſcriptio quinquēnſū. **h. d. Papi.** Non eſſe libertatis queſtionē filiis inferēdam propter patris vel matris mortuā poſt quinquēnſū a morte nō retractatā conuenit: nec in ea re que publicaz tutelam meruerit pupillis agētib; re-

ſpo iure nō carere. vt. **C. in qui. ca. reſti. in integ. non eſt neceſ. l. ſ. Sol. vt ibi no. in p̄cor. C. eo. l. ſi mater.**
q p̄ſcriptio. que ſine poſſeſſione. p̄cedit. **Accur.**
r tuctur. vt r. **C. e. l. i. in pun. vel ſm quodā ei q̄ nitebatur ſtatum defuncti retractare. Accur.**

ſtitutionis auxilium tribuēdū eſt: qd̄ quinq; annoꝝ tempus cū tutores nō haberēt exceſſerit. **P̄ſcriptio** quinq; annorū q̄ ſtatu defunctorū tuetur ſpecte litis ante mortem illate non ſit irrita: ſi veterē cauſam deſiſtēte eo qui mouit longo ſilētio ſintā p̄beſ. **Hermo.**

Ante quinquēnſū defunctorū ſtatus honeſtior q̄ mortis tempore fuiſſe exiſtimabat: vendicari nō p̄hibetur: idcirco et ſi quis in ſeruitute moriatur: poſt quinquēnſū liber deceſſiſſe probari poterit.

Aliſtra. **P**rimus omnib; diuus Nerua hoc edicto vetuit: poſt quinquēnſū mortis cuiuſq; de ſtatu queri. ſed r̄ diuus claudius ad claudianum reſcripſit. ſi p̄ queſtionem nūmaria p̄iudiciuz ſtatui fieri videbit: ceſſare queſtionem.

De colluſione detegenda. Titu. xvj.

Qui colluſum detegit nā: citat̄ diuuz fui q̄ p̄ colluſionē effect̄ eſt ingenuus. **Gatus.**

M quozū: daz domitorum erga ſeruos nimia indulgentia iquinaret ampliffimū ordinem: eo q̄ paterentur ſeruos ſuos in ingenuitate proclamare liberosq; iudicari: ſenatuscōſultum factuz eſt domiciani temporib;: quo cautum eſt: vt ſi quis p̄baſſet per colluſionem quicq; factuz: ſi iſte homo ſeruus ſit fieret eius ſeru; qui detexiſſet colluſionem. **Alpia.**

Logo. ſ. triennio. r̄ no. q̄ conteſtatione nō p̄petuatur actio. vt et. **ſ. l. pri. ſ. ſ. iterdū. vt ſm Pla. r̄ azo.** ideo contingit qe actor deſinit a lite triennio: r̄ ſic re nūciaſſe videt. vt **ſ. de iudi. l. deſtituſſe. et. C. de pac. l. poſtq̄. et. C. qui accuſare nō poſſunt. l. accuſationem. als cōtra. vt C. eo. l. i. et. l. pe. Accur.**

Ante quinquēnſū. in ſeruitute. i. in poſſeſſione ſeruitutis. r̄ fa cit. **ſ. l. i. ſ. ſiq̄dez. Accur.**

Primus. nūmaria. p̄incipaliſ eſt de ſtatu defuncti agi nō poteſt. vt. **C. de libe. cau. l. p̄cipaliter. Accur.**

De colluſione detegenda Quozū: niam ſi iudicio liberali cauſe ſit colluſio: id de ea poſnit. **Accur.**

E q̄: rum: daz: am: plif: ſimuz ordinem. ſ. ſenatorum qui cē tū erant numero. vt. **C. b. peti. here. l. ſi. in pun.**

Judicari. vt q̄ ſi ingenui creentur quandeq; ſenatores.

Si iſte. de cuius cōditione eſt colluſum.

Detexiſſet. vt et. **ſ. de libe. cau. l. q̄ de libertate. ſ. ſi. ſi vero libertus fieret libertus ei**

Liber Secundus.

qui detegit collusionem. vt. C. eo. l. ij. et. s. de in ius ro. l. adoptiuum. §. patronum.

Quollusionem. ingenuitatis. i. sententiarum latari pro ingenuitate. Accur.

Intra quinquēniū. viuēte tamē eo qui ingenuus pñficiatus est. vt. s. ti. q. l. i. §. sed in terdū. s. videt per petua. vt. s. si lge nus eē dicat. l. i. et penul. Sol. ibi nō iust^o fuit cōtradi ctoz. vt. l. i. pri. vel ibi de liberto inge nuus: hic de ser uo ingenuus: vel ibi detegit ver^o pa tronus: hic extra neus. argu. in fi. hui^o legis. Itē cō tra. s. de libe. cā. l. diui fratres. l. pñ. ybi nullo mō au ditur: sed illa fm hāc. s. nisi sit collu sionem. et eodem mō rñ. ad. l. s. de sta tu homi. l. ingenui c. Etas ei^o. qz impubes est. vt. s. de libe. cau. l. diui fratres. in prin. **U**ter^o rei. s. ratio. vt exēplum habes. s. si ingenu. esse di. l. ij. §. fi. r. l. penul. r. l. ad ul. l. quinquēniū. Ac. e. Ad inchoan dā. ar. cōtra. C. de dolo. l. fi. et. s. ti. i. l. i. §. s. inter dū. r. C. de rēp. in litig. rest. l. fi.

Quollusionē detegere in genuitatis^o post senten tiā intra quinquēniū posse diu^o marcus pñstituit. Quinquēniū autē cōtinuū vtiqz accipiem^o: si cubi plane etas ei^o cui^o retra ctat^o collusio: differēdam retra ctationē in tps pubertatis v^o alteri^o rei^o suadeat: quinquēniū nō currere dicēdū est. **Q**ui quēniū autē nō ad pñficiēdā re tractationē sed ad inchoādā^o puto pñstituit: aliter atqz circa eū qz ex libertinitate se in inge nuitatē petit. **Q**uatiōe diui marci cauetur vt etiam extra neis^o qui pro alio postulandi ius haberent: liceret detegere collusionem.

Nō pñiudicat vero patro no si quis iudicatus fuit nōve ro patrono agente vel nolente defendere. h. d. **C**alistrā.

Quam nō iust^o pñdicatorie qz ingenuus pñficiat^o est: pñde iestitax est decretuz atqz si nulla res iudicata iter uenisset: itoz pñcipalib^o con sicutōib^o cauet. **I** p.

Sibertin^o p collusionē

Uter atqz. quia tūc cōtestatione non perpetua. vt et. s. si inge. esse di. l. ij. §. i. r. l. hec otatio. et est ratio quia agens in superiori rñ. cōuenitur. ar. l. de excep. doli. l. pu re. §. fi. r. s. de carb. edic. l. ij. §. qz si ille. et fm hoc hodie cōtra. vt. C. vbi causa sta. l. fi. alij dicunt qz ppenio audit non infra quinquēniū tñ. r. est ratio inter hunc et super iorez casum: quia hic in meliore: ibi in deteriore statu trahitur. vt. s. ti. l. i. §. fi. r. l. ante. sed tunc erit cōtra. s. si inge. esse di. l. ij. §. i. r. l. p. r. ideo nō placet. Tertij dicunt hic aliter exponi. s. cū libertus pñficiatus est ingenu^o p collusionē: vt perpetuo possit reuocari. sed vbi seruus pñficiat ingenu^o tunc infra quinquēniū. pro quo est qz notauit in solutiōe ptra. s. in prin. huius legis. et fm hoc dic peti. s. per collusionē. prima placet. no. ergo hic tri plex quinquēniū. primū qz defuncti statu tuetur qz cō restatione inuili nō perpetua: sed vtili sic nisi fuerit remissa līs tacite vel expresse. vt. s. ti. l. i. in prin. et. l. ij. §. fi. r. C. ne de sta. defunc. l. p. Secū qz ad retractādā col lusionē: r. hoc potest ppetuari. vt. s. pri. rñ. Tertium qz datur ad prouocandū in ingenuitatem: et hoc nō perpe

Quin quēniū in plex.

tuatur vt hic dicitur: qz hodie tollitur. vt. C. vbi causā status. l. fi. Accur.

Extraneis. in vero ergo domlovel patrono nō que rintur hec. qui autem habeant ius postulandi vel non habes. s. de postulan. l. i.

Quam non su: Cōtra: ho. oēm dic dūctoz iniustuz: nisi dñs iust^o qz vel patronus. sit.

Interuenisa fet. r. ita in perpetuum admittitur: tunc ergo locū ha bet hui^o titu. pñ scripito tñ cū in stus fuit cōtradi ctoz. vt in. l. i. pa tet. als occurreret iniqtas si te collu dēte cū meo seruo vel liberto ticus detegat r efficiatur su^o. r. facit. C. de tuto. et cura. qz fatis non de. l. in dubiū. et. s. de in offi. testa. l. qui re pudiātis. in fi. ar. ptra. s. man. l. si fi dei iustoz. §. l. ob^o. r. s. q. mo. pig. vel hypo. sol. l. ātepe. in fi.

Sententiā de ingenuitate latā et collusionis pte textu/semel retractare pmittitur. **S**i plures ad collusionē detegēdā pariter accedāt: cā cognita qz debeat admitti: cōparatis omniū moribus et etatib^o r cui^o magis interest^o statul oportet.

Explicit ex ordine sfoz. liber. xl.

Incipit liber. iiii.

Que acquirendo re rum domino. l. l.

Cum quicqz sint gñā rez. vt iur de re. di. l. pñ. hoc qntū hic psequit^o: r dicit qz singloz res sunt vel iure gētū v^o ciuili. r qz ius gētū antiquus est: de eo prius vidēdū est. **E**t iste ti. est plantoz totū iur^o iō nō mtra in diget cas^o declaratiōe. **P** su.

Sibertin^o. causa. scilz in quib^o nō admittuntur liberti vt ingenui et erit de tentione. vt dicit s. eo. l. ptoxi. in fi. Accur.

Sententiā. se mel. q. d. si se mel actum fuerit r fuit absolutus seruus vel libertus nō conuenitur plus ab alio. nam si ceteri in popularibus. vt. l. de popula. act. l. ij. Accur.

Interest. pñfertur ergo domin^o vel patronus cuius plus interest. et ad hoc. l. de popula. actio. l. ij. et. l. ij. §. i. et. l. se. et. l. mulieri. et. l. fi. et. l. de liber. ho. ex. l. i. §. s. l. tamen. et. s. de his qui deie. vel effu. l. si vero. §. hoc autem. et. l. de sepulchro vio. l. pretor. §. si plures. et. l. de accusationibus. si plures. et. s. eo. l. ij. in fi. et argu. C. de verbo. signi. l. fi. et. s. de lega. ij. peto. §. fratre. et. xxxv. q. vi. c. i. r. s. de lib. ca. l. v. Sed qualiter fiet libellus^o rñ. ex officio iudicis petet eum ad iudicari sibi in seruum vel libertum: quia dicit per collusionem iudicatum. Accursus.

Que acq rez dñio. De bonorum possessionibus et de relicto tractatu exposito: in quo r de acquirn. re. do. est habita mentio. nam et ille modus est querendi dominij ideo generalem de acquirn. re. do. ti. posuit Bul. Vel dicit de psonis. f. in superiori libro: nunc de rebuz. vt in fi. de iure naturali. §. fi.